

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

رده BP

اسلام

گسترش رده اسلام بر اساس نظام رده بندی کنگره

تنظیم و تدوین: احمد طاهری عراقی

ویراست سوم

به کوشش: زهره علوی، زهرا سادات مدرسی
با همکاری محبوبه قربانی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

۱۳۹۴

طاهری عراقی، احمد، ۱۳۲۲-۱۳۷۲.	سرشناسه
رده BP اسلام: (گسترش رده اسلام بر اساس نظام رده بندی کنگره) تنظیم و تدوین احمد طاهری عراقی؛ به کوشش زهره علوی، زهرا سادات مدرسی؛ با همکاری محبوبه قربانی.	عنوان و نام پدیدآور
[ویراست ۳]	وضعیت ویراست
تهران : سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۴.	مشخصات نشر
۳۳۱ ص.	مشخصات ظاهری
۳-۳۱۲-۴۴۶-۹۶۴-۹۷۸	شابک
فیبا	وضعیت فهرست نویسی
نمایه.	یادداشت
گسترش رده اسلام بر اساس نظام رده بندی کنگره	عنوان دیگر
رده BP اسلام	شناسه افزوده
رده بندی کتابها - اسلام	شناسه افزوده
رده بندی کتابخانه کنگره	شناسه افزوده
علوی، زهره، ۱۳۲۲- ویراستار	شناسه افزوده
مدرسی، زهرا، ۱۳۴۷- ویراستار	شناسه افزوده
قربانی، محبوبه، ۱۳۵۳- ویراستار	شناسه افزوده
سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران	شناسه افزوده
۲ ۱۳۹۴ ط ۹۳۵ / ک ۶۹۶ Z	رده بندی کنگره
۰۲۵/۴۶۲۹۷	رده بندی دیویی
۳۸۰۵۰۲۵	شماره کتابشناسی ملی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

رده BP اسلام

تنظیم و تدوین: احمد طاهری عراقی

ویراست سوم به کوشش: زهره علوی، زهرا سادات مدرسی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شمارگان: ۵۰۰ نسخه / چاپ اول ۱۳۹۴

چاپ و صحافی: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مهدی ادیبی، علی رمضان زاده

ناظر فنی: پرویز بختیاری

بها: ۲۰۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، بزرگراه شهید حقانی (غرب به شرق)،

بعد از ایستگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی

تلفن فروشگاه: ۸۱۶۲۳۳۷۷-۸۱۶۲۳۳۱۵

دورنگار: ۸۱۶۲۳۳۰۱

وب گاه: www.nlai.ir

پست الکترونیک انتشارات: Publication@nlai.ir

فهرست مندرجات

مقدمه

سیر علوم شرعی و طبقه بندی آنها

الف) تکوین و تدوین علوم شرعی اسلامی	۱۳
ب) طبقه بندی علوم و علوم شرعی	
الف) طبقه بندی علوم در تمدن اسلامی	۲۰
ب) طبقه بندی علوم شرعی	۲۳
ج) طبقه بندی ما	۲۹
تقسیمات داخلی هر علم	۳۵
ج) علوم شرعی و کتب تراجم و سیر	۳۸
سرگذشتنامه ها	۳۸
قرآن و علوم قرآنی	۴۴
تفسیر	۴۸
حدیث	۵۰
فقه و اصول	۵۴
کلام و عقاید	۶۲
فرق اسلامی	۶۷
اخلاق اسلامی	۶۹
تصوف و عرفان	۷۰

۷۳	 کاربرد این رده‌بندی
۷۵	 هدف
۷۶	 کدگذاری
۷۷	 شیوه کار
۷۸	 نظام درون‌رده‌ای
۸۰	 الفبایی عددی
۸۰	 شماره‌های داخل کمانک
۸۱	 مبداء تاریخ
۸۱	 آثار وابسته به یک اثر
۸۲	 جدول گسترش آثار انفرادی
۸۳	 اجزای یازده گانه طرح
۸۴	 کلیات
۸۵	 سرگذشتنامه
۸۶	 قرآن و تفسیر
۸۷	 حدیث
۸۸	 فقه و اصول
۸۹	 کلام
۹۰	 فرق اسلامی
۹۰	 اخلاق
۹۱	 آداب و رسوم
۹۱	 تصوف و عرفان
۹۳	 سپاس
۹۴	 اختصارات
۹۵	 خلاصه طرح رده‌بندی اسلامی
۹۷	 کلیات
۱۰۶	 سرگذشتنامه‌ها

۱۴۳.....	قرآن و علوم قرآنی
۱۶۲.....	تفسیر
۱۷۳.....	حدیث
۱۹۲.....	فقه و اصول
۲۲۲.....	کلام و عقاید
۲۴۲.....	فرق اسلامی
۲۴۵.....	اخلاق اسلامی
۲۴۹.....	آداب و رسوم
۲۶۱.....	تصوف و عرفان
۲۷۷.....	نمایه

توجه:

صفحات مقدم بر متن (شامل پیشگفتار و مقدمه) و متن رده‌بندی هر دو از یک شروع شده است. برای تمایز، شماره صفحات قسمت اول را در بالای صفحه و شماره صفحات متن را در پائین صفحه قرار داده‌ایم.

یادداشت ویراست سوّم

هفده سال از چاپ ویراست دوم گسترش و بازنویسی اسلام و علوم اسلامی در نظام رده‌بندی کنگره می‌گذرد. این رده‌بندی نه تنها در کتابخانه ملّی بلکه در اکثر کتابخانه‌های معتبر ایران به کار گرفته شده است. با توجه به اهمیت گسترش و بازنویسی رده BP (اسلام) و بخصوص جایگاه کتابخانه ملّی به عنوان هسته مرکزی و ایجاد کننده یکدستی در کتابخانه، هر چه بیشتر اهمیت ویراست سوّم احساس شد.

در این ویراست سعی شده که شماره پیشین حتی‌المقدور حفظ شود. تا کتابخانه‌ها بتوانند با حداقل تغییرات، کتابخانه‌های خود را بر مبنای این ویرایش روزآمد کنند. تغییرات بیشتر جنبه عملی و کاربردی دارد در ویراست دوم جدول گسترش آثار انفرادی ارائه شد که به منظور یکدستی و قرار گرفتن کلیه آثار مربوط به یک اثر خاص اضافه شد. در ویراست سوّم نیز تغییرات به منظور استفاده آسان‌تر و گسترده‌تر انجام گرفته است.

از کتابداران و متخصصان علوم اسلامی انتظار می‌رود که نظرات اصلاحی خود را برای کتابخانه ملّی ارسال دارند. تا در ویراست‌های بعدی مدّ نظر قرار گیرد.

سازمان اسناد و کتابخانه ملّی جمهوری اسلامی ایران

شهریور ماه ۱۳۹۴

پیشگفتار ویرایش دوم

هیجده سال از چاپ گسترش و بازنویسی اسلام و علوم اسلامی در نظام رده‌بندی کنگره می‌گذرد. در این مدت این رده‌بندی نه تنها در کتابخانه ملی بلکه در اکثر کتابخانه‌های معتبر ایران که دارای مجموعه‌های غنی از اسلام و علوم اسلامی بوده‌اند به کار گرفته شده است. پیروزی انقلاب اسلامی، انتشار کتابهای دینی را رونق داد و کتابخانه ملی که طبق قانون دو نسخه از کلیه آثار منتشر شده در ایران را دریافت می‌دارد، با فهرستنویسی و رده‌بندی آنها در واقع رده "رده BP اسلام" را به محک آزمایش گذاشت و بدین ترتیب کسریها و کمبودها را تا حد امکان برطرف کرد و برای رفع اشکالات کاربردی آن تمهیداتی جدید اندیشیده شد. بسیاری از کتابخانه‌ها نیز نظریات اصلاحی خود را برای کتابخانه ملی ارسال داشتند که اهم آنها در ویرایش جدید اعمال شده است. با اینهمه سعی وافی به عمل آمد که شماره‌های پیشین حتی المقدور حفظ شود تا کتابخانه‌ها بتوانند با حداقل تغییرات کتابخانه‌های خود را بر مبنای این ویرایش روزآمد کنند. بیشترین تغییر در مبحث **قرآن و علوم قرآنی** و نیز در **نهج البلاغه** داده شده است. تغییر مهم دیگر شامل مواردی می‌شود که در ویرایش قبلی گفته شده بود "برحسب تاریخ وفات رده‌بندی شود." به علت مشکلات عدیده‌ای که این روش به وجود آورده بود، کلیه آنها به نظم الفبایی در هر قرن تبدیل شده است. این تنظیم هم مفیدتر و هم ساده‌تر است و اگر امروز مشکلاتی را برای تعویض شماره‌های بازیابی کتابهای فهرست شده ایجاد می‌کند، حداقل ضامن صحت و سهولت فهرستنویسی در آینده خواهد بود. با اینهمه از کتابداران و متخصصان علوم اسلامی انتظار می‌رود که نظریات اصلاحی خود را همچنان برای کتابخانه ملی ارسال دارند تا در ویرایش‌های بعد مدّ نظر قرار گیرد. کتابخانه ملی همچنین در نظر دارد هر گونه تغییر یا افزایش جدید را از طریق تصمیم‌های اخیر مرکز خدمات فنی که به ضمیمه کتابشناسی ملی منتشر می‌شود به اطلاع همکاران ارجمند در سراسر کشور برساند. این مراتب از طریق BBS کتابخانه ملی نیز قابل بازیابی خواهد بود.

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مهر ۱۳۷۶

سیر علوم شرعی و طبقه بندی آنها

الف) تکوین و تدوین علوم شرعی اسلامی

تکوین علوم شرعی با تکامل "حدیث" - مادر علوم شرعی اسلامی - آغاز می‌شود. "سنت" (گفتار و کردار) رسول اکرم اگرچه پس از قرآن مهم‌ترین مأخذ تشریع اسلامی است، و صحابه گفته‌های پیامبر را بخاطر داشتند و بر آن عمل می‌کردند، ولی در زمان رسول هرگز بحدّ در پی جمع و تدوین احادیث برنیامدند، از آنکه پیامبر در آغاز ثبت و تدوین اقوالش را نهی کرده بود، تا مبادا بخطا گفته‌هایش با قرآن بهم درآمیزد. گذشته ازین، اندکی از مردمان نویسا و خوانا بودند و اعتماد و اتکا بر حافظه بیشتر بود تا بر کتابت. کسانی که شعر و خطبه و امثال و اخبار می‌دانستند و یا آنان که از معارف دینی آگاه بودند، دانسته‌های خود را بیشتر بروایت شفاهی از دیگری فراگرفته بودند، و آن دانسته‌ها همچنان سینه به سینه نقل می‌شد. با این حال، پاره‌ای از صحابه گفته‌های پیامبر را در حیاتش می‌نوشتند چنانکه عبدالله بن عمر و بن العاص (۷ق. هـ - ۶۵) آنچه را از رسول شنیده بود در دفتری گردآورده بود^۱ و جز او برخی دیگر از صحابیان نیز مجاز بودند که اقوال پیامبر را بنویسند^۲.

۱. تقیید العلم: خطیب بغدادی. دمشق، ۱۹۴۹، ص ۸۴ - ۸۵.

۲. ایضاً تقیید العلم، ص ۶۸ - ۷۰، ۷۲ - ۸۲، ۹۵. جامع بیان العلم، ج ۱، ص ۸۴ - ۹۲.

در باره نوشتن "حدیث" و "سنت"، دو گونه حدیث از پیامبر روایت شده است یکی در نهی از آن است و دیگر در جواز و رخصت آن. در تأویل حدیث نهی (لا تکتبوا عنی شیئا سوی القرآن، و من کتب عنی غیر القرآن فلیمحه) گفته‌اند که در آغاز بیم انصراف اذهان از قرآن بود و در آمیختن حدیث با آن، و نیز اعتماد به کتابت و عاطل ماندن حافظه. و حدیث نهی را منسوخ شمرده‌اند، نک: السنه قبل التدوین، ص ۳۰۶ - ۳۰۹.

تا اواخر قرن اول هجری، برخی از صحابه و تابعین احادیث را پراکنده و فقط بقصد یادداشت و حفظ می نوشتند. و این دوره را در تاریخ علوم اسلامی اصطلاحاً دوره "تقیید علم" نامیده اند، از آنکه علم (حدیث) را فقط به "قید" کتابت در می آوردند، و دیگر در پی تدوین و تبویب آن نبودند، خاصه که برخی از صحابیان بزرگ تدوین احادیث را هنوز خوش نمی داشتند، که مبدا توجه مسلمانان از قرآن به حدیث منصرف شود و ارج قرآن کاسته شود.

در اواخر قرن اول بسبب وفات صحابه و جعل در روایت حدیث، نیاز افتاد که احادیث را در دفترها و "دیوان"هایی گردآورند. و این دوره "تدوین" است که از زمان خلافت عمر بن عبدالعزیز (۹۹ - ۱۰۱) آغاز شد و تا دهه های اول قرن دوم ادامه یافت. در این دوره اهتمام در گردآوردن حدیث بود و ثبت و تدوین آنها در دفترها بی نقد و بررسی، تا آنکه از فنا و تباهی مصون ماند. ابن شهاب زهري (۵۱ - ۱۲۴) در این دوره بیش از همه در تدوین علوم دین و جمع آوری حدیث سعی داشت و گفته اند که او نخستین کسی است که به تدوین حدیث پرداخت.^۳ از معاصران ابن شهاب، یکی مکحول (متوفی ۱۱۵) است که احادیثی را در مجموعه ای بنام کتاب السنن گردآورد.

تا اوایل قرن دوم، علوم شرعی اسلامی نه تبویب شده بود و نه تجزیه. دانشهای مستقلی چون فقه و تفسیر و قراءت و ... وجود نداشت. عالمان دین در حلقه های درس، بروایت مطالبی نقل می کردند، از حفظ یا از روی صحیفه هایی. و آن مطالب هم در همه رشته های معارف دینی بود از حدیث و تفسیر و فقه تا سیره و اخبار و مغازی و فتوح. و اما آن روایت هشام بن عروه بن زبیر که گفته است: "پدرم در یوم الحره (سال ۶۳) کتب فقه اش را بسوزانید" مورد تأمل است، از آنکه در آن هنگام نه هنوز علوم شرعی مدوّن شده بود و نه رشته های مختلف آن (چون فقه و تفسیر...) مجزا و مستقل شده بود.

در اواخر نیمه اول قرن دوم، مقارن با تأسیس خلافت عباسی (سال ۱۳۲) دوره "تصنیف" علوم شرعی (و دیگر علوم نقلی) آغاز شد. تحولات اجتماعی، آزادیهای نسبی، تشویق خلفا و وزراء، رواج ترجمه های سریانی و یونانی و فارسی و هندی، شیوع مباحثات فکری و عقلی و ... در پیشرفت علوم عموماً موثر افتاد، و در قرن اول عباسی

(۱۳۲ - ۲۳۲) تقریباً همه علوم نقلی - از شرعی و ادبی - پایه گرفت. شعبه‌های مختلف علوم هریک مستقل و مجزا شد. و در هر علمی جداگانه کتابها و رساله‌ها نوشته شد. کیفیت نوشتن نیز دیگر شد، راه و رسم یافت و موضوعات و محتویات کتاب "تصنیف" (: طبقه‌بندی) و تبویب شد، و توالی و ترتیبی منطقی پیدا کرد.^۴

اکثر علوم شرعی از "حدیث" زاده شده است، که حدیث همانند مادر این علوم است. حدیث ممکن است تفسیر آیتی از قرآن باشد یا بیان حکمی فقهی و یا شرح ماجرای از سیره رسول، و این همه را در مجموعه‌های احادیث می‌توان یافت. پیش از دوره "تصنیف" همه علوم دینی با حدیث همراه بود. ولی در این دوره (عصر اوّل عباسی) کسانی احادیث مربوط به هر موضوع را علی‌حدّه گردآوردند (چون الموطأ مالک که احادیث احکام است، و سیره ابن اسحاق که احادیث و اخبار مربوط به سیره رسول) و به تدریج هریک از شاخه‌های علوم دینی جداگانه رشد یافت.^۵

از نخستین کسانی که در علمی خاص از علوم شرعی تألیف و تصنیف کرده‌اند باید از ابن جریج (متوفی ۱۵۵)، سعید بن ابی عروه (متوفی ۱۵۶). ربیع بن صبیح (متوفی ۱۶۰)، سفیان بن عیینه (متوفی ۱۹۸) و مالک بن انس (متوفی ۱۹۷) نام برد.

نکته دیگر در باب تألیفات این دوره، وجود سنت "روایت" است در اکثر علوم نقلی از حدیث و تفسیر و قراءت تا تاریخ و شعر و لغت. مؤلف هر آنچه می‌نوشت، بروایت از راویان و استادان آن علم نقل می‌کرد و سلسله سندها را برمی‌شمرد. شاید این تأثیری بوده است از علم حدیث، که نقل نام رواة برای تشخیص درجه صحت حدیث و خبر لازم بود. و شاید هم اثر دوره‌های پیشین بوده است که هنوز علم به کتابت و تدوین در نیامده بود و سینه بسینه بروایت نقل می‌شد. بهرگونه این سنت در تألیفات علوم نقلی

۴. این نکته البته در باب علوم شرعی اسلامی و ادب و نحو و لغت و تاریخ (علوم نقلی) است، وگرنه علوم عقلی (فلسفه و طب و ریاضیات و منطق...) - بهنگام ترجمه و نقل آنها در عصر عباس نظم و تربیت خود را داشته است و ظاهراً مؤلفان علوم نقلی از سنتهای علمی حکما و روش تألیفات و تصنیفات سریانی و یونانی متأثر بوده‌اند.

(باستثناء فقه)^۶ تا دیری رایج بود. سپس مؤلفان بعد اسنادها را حذف کردند و آنچه می‌نوشتند، فراگرفته‌ها و دریافته‌های خود بود. و البته علم حدیث مستثنی بود، که در حدیث ذکر اسانید را لازم می‌شمردند، و سنت روایت در کتب احادیث همچنان باقی ماند. در علوم دیگر، این سنت روایت در کتب احادیث همچنان باقی ماند. در علوم دیگر، این سنت اگرچه در تألیف کتب منسوخ شد، ولی در تعلیم ادامه یافت.

قرن سوم و چهارم عصر تعالی بیشتر علوم اسلامی است. در این دوره کتب اساسی حدیث تألیف شد، مذهبهای فقهی پایه گرفت و مکتبهای عقیدتی تشکّل یافت. تأسیس مدرسه هم در اواخر این دوره، در تکامل علوم شرعی مؤثر بود. پیش از این مجالس درس همه در مسجد تشکیل می‌شد در حلقه‌های مختلف. و طالبان در پیرامون هر استادی حلقه می‌زدند. و همه علوم بدین گونه در مسجد تحصیل می‌شد از فقه و حدیث و تفسیر تا حکمت و تاریخ و نحو و لغت و نقد شعر. ظاهراً قدیم‌ترین مدرسه‌ها در نیشابور بنیان شده‌است. در اوایل قرن پنجم بدستور نظام‌الملک (۴۰۸ - ۴۸۵) وزیر سلاجقه در شهرهای مهم (نیشابور، بغداد، بلخ، هرات، اصفهان، بصره، مرو، آمل و موصل) مدارس نظامیه تأسیس شد. سهم این مدارس (و نیز کتابخانه‌هایی که در بیشتر شهرهای مهم در کنار مساجد و مدارس بنیان شده بود) در رشد و ترویج علوم بسیار است.

چون در هر شعبه‌ای از علوم شرعی تألیفات بسیار شد و هر علمی صورت تبویب و تدوین یافت، تألیفاتی ظاهر شد پیراسته از زواید و شایسته از برای تدریس. غالب علمای بدان کتب اساسی روی آوردند و مدرسان به تدریس آنها پرداختند.

از اواخر قرن چهارم، بعضی مؤلفان گرایش یافتند به موجز نویسی و آن متن‌های موجز - که بسیاری از آنها بقصد تعلیمی تألیف شده بود - گاه نیاز به توضیح و شرح داشت. و از اینجااست که برخی از عالمان به نوشتن حاشیه و شرح بر متون گذشتگان (خصوصاً متون درسی) پرداختند. علاوه براین، بعضی از متون نیز بسبب وجود

۶. باید توجه داشت که مقصود ما در اینجا روش تألیف کتب است نه روش تحقیق علوم، وگرنه در علم فقه (اصول فقه) نیز به روایت نیاز هست، چه روش تحقیق علم فقه ترکیبی است از روش روایتی علوم نقلی و روش نظری علوم عقلی.

ابهاماتی، نیاز به توضیح داشت، و بر این متن‌ها (یا قسمتهایی از آنها) نیز لازم بود تا حاشیه و تعلیق یا شرحی نوشته شود.

علوم اسلامی تا قرن هفتم به اوج کمال رسیده بود و در هر علمی صدها صد کتاب و رساله نوشته شده بود. و ازین پس تألیفات بیشتر یا در بحث و فحص مسایل فرعی و غامض است و یا شرح و تحشیۀ متون گذشتگان و یا تلخیص و تنقیح آنها و یا نوشتن متنهایی دیگر برای تدریس. پس از این، خصوصاً از قرن نهم تا عصر جدید، علمای اسلام بیشتر در بند شرح و تحشیه بودند. کسانی هم متون تدریسی و تعلیمی می‌نوشتند، در موجزنویسی مبالغه می‌کردند، این موجزنویسی در آغاز و اساس به آن قصد بوده است که طالب علم براحتی بتواند متنی را بخاطر بسپارد و رؤوس مطالب را در نظر دارد. ولی سپس به راه افراط افتاد و هنرمندی نمودن و بالفظ و معنی بازی کردن و بیشترین معانی و مفاهیم را در کمترین الفاظ گنجانیدن، چندانکه از بلاغت دور افتاد. و فهم آن مختصرات معماوار دشوار بود و بی‌کمک شرح برای طالب علم محال^۷. هدف متون درسی منظوم هم، بمانند مختصرات، تسهیل حفظ بود و بخاطر سپردن و بیاد آوردن مطالب علمی. و از این منظومه‌ها یا "ارجوزه"ها (از آنکه در بحر رجز سروده می‌شد) در همه شعب علوم هست. این منظومه‌ها نیز نیازمند شرح و تعلیق بود، زیرا که ناظم مطلبی علمی را در قالب نظم، به قیود وزن و قافیه می‌بست، و بناچار مقصود را گاه نارسا می‌گفت و گاه سر بسته و موجز.

شروح و حواشی هم چنان نبود که همه گاه روشن و راهنما باشد. گاه عالمان دشوارنویس مشکل را دو چندان می‌کردند و شرح و حاشیۀ آنان نیاز به شرحی و تحشیه‌ای دیگر داشت. گذشته ازین، غوررسی و موشکافی در اجزا و فروع هر علمی موجب می‌شد که دانشمندان در هر پاره از سخن مؤلفان به بحث و فحصها پردازند و بر شرحها حاشیه‌ها و بر حاشیه‌ها تعلیقه‌ها افزایند. و در میراث فرهنگی ما این گونه کتابها که شرح بر شرح یا حاشیه بر شرح و یا حاشیۀ بر شرح الشرح‌اند، اندک نیستند. تلخیص و اختصار متون و دیگر بار شرح و تحشیۀ آنها توسط دیگران، و نیز بنظم کشیدن متون و

۷. ابن خلدون در فصلی خاص اشکال آموزشی کتب مختصر و موجز را تذکر داده است. نک. المقدمه، ۵۳۲ -

سپس شرح و حاشیه نوشتن به آن منظومه‌ها هم از امور رایج بوده است. گذشته از اینها مستدرک نوشتن و مناقشه و نقد و رد و جواب... نیز از کارهایی بوده که در پیرامون یک متن انجام می‌شد.^۸

گاه برخی باعتباراتی و اغراضی فقط قسمتی یا باب و فصلی از یک اثر را برمی‌گزیدند و شرح می‌کردند. چون شروح باب الحادی عشر که اصل آن بابی است از کتاب منهاج الصلاح فی مختصر المصباح علامه حلی.

شروح و حواشی گاه بدست خود مؤلفان متن نوشته می‌شد مانند الهدیه مرغینانی که شرح بدایه المبتدی اوست، و نزّهة النظر ابن حجر عسقلانی که شرحی است بر نخبه الفكر فی مصطلح الاثر، و شرح مجمع البحرین (در فقه شافعی) که متن و شرح هر دو از ابن ساعاتی است.

"تحشیه" و "تعلیق" توضیح قسمتهایی از یک متن است و "شرح" معمولاً توضیح و تحلیل تمامی متن. شرحها از نظر صوری چنانست که شارح پاره‌ای از "متن" را ذکر کرده است و سپس "شرح" خود را در پی آن آورده است. ولی بعضی شارحان، خصوصاً در قرن ۸-۱۲ که عصر شرح و تحشیه است، تنوعی نموده‌اند بدین گونه که جملات "متن"

۸. در اینجا مناسب می‌نماید به یکی از نمونه‌ها اشاره کنیم:

کتاب الوجیز نوشته امام محمد غزالی (۴۵۰ - ۵۰۵) در فقه شافعی است که شروح و حواشی بسیاری بر آن نوشته شده است. از جمله آن شرحها، شروح عبدالکریم بن محمد رافعی (۵۵۷ - ۶۲۲) است. این شرح را محیی‌الدین نووی (۶۳۱ - ۶۷۶) اختصار و تخلص کرده است بنام روضه الطالبین و عمدۀ المتقین که از مهمترین متون فقهی شافعیه است و از قرن هفتم تاکنون جزء متون درسی بوده است و شرحها و حاشیه‌ها بر آن نوشته‌اند و تحقیقاتی در حول آن کرده‌اند و تلخیصها از آن ساخته‌اند. ابن‌المقری (۷۵۵ - ۸۳۷) اختصاری از آن کرده است بنام الروض و این الروض را ابن حجر عسقلانی (۷۷۳ - ۸۲۵) دیگر بار مختصر کرده است و خود شرحی بر آن نوشته است. از سوی دیگر جلال‌الدین سیوطی (۸۴۹ - ۹۱۱) روضه الطالبین را بنظم کشیده است. بنام "الخلاصه" و خود شرحی هم بر آن منظومه نوشته است بنام رفع الخصاصه. و نیز جمال‌الدین اسنوی (متوفی ۷۷۲) براساس روضه الطالبین تألیفی کرده است بنام مهمات، که این کتاب مهمات را ابن‌الوکیل (متوفی ۷۹۱) خلاصه کرده است و زین‌الدین عراقی (متوفی ۸۰۶) بر مهمات مستدرکی نوشته است بنام مهمات المهمات.

را با "شرح" بهم درآمیخته‌اند و عبارت خود (: شرح) را بگونه‌ای ادا کرده‌اند تا با سیاق عبارت "ماتن" هماهنگ آید. معمولاً ناسخان و کاتبان عبارات متن را با کشیدن خطی زیر (یاروی) کلمات مشخص می‌کردند و یا آنها را به رنگی دیگر (سنگرف) می‌نوشتند. این گونه شروع را "شرح مزجی" نامند و شروع نوع نخستین را که معمول‌تر بوده‌است "شرح قال اقوال" زیرا که عبارت ماتن با "قال" شروع می‌شود و عبارت شارح با "اقوال". این دو گونه رح معمولاً شرح و توضیح تمامت متن است. نوعی دیگر از شروع هست که "شرح به ه قوله" (یا شرح بالقول) نامیده می‌شود که فقط شرح موضعی از متن است و عموماً عبارات متن با لفظ "قوله" آغاز می‌شود و در پی آن توضیحات شارح می‌آید. متون و نصوص (نه شروع و حواشی) را باعتبار ایجاز و اطناب و قصر و طول، به سه گونه تقسیم کرده‌اند: کتب و جیز (یا مختصرات)، وسیط (متوسّطات) و بسیط (مبسوطات). اکفانی و طاش کوپری زاده معمولاً بهنگام ذکر متون اصلی هر علم بدین تقسیم نظر دارند.

ب) طبقه‌بندی علوم و علوم شرعی

الف: طبقه‌بندی علوم در تمدن اسلامی

طبقه‌بندی علوم که نخست فلاسفه یونان بدان پرداخته بودند، در تمدن اسلامی نیز مورد توجه حکما قرار گرفت، و در علم طبقه‌بندی علوم، که طاش کوپری زاده آن را با نام "علم تفاسیر العلوم" یکی از علوم سیصدگانه می‌شمرد، یکی فروع فلسفه شد.^۹ و فلاسفه اسلام گذشته از تحقیقاتشان در کتب مبسوطه، رساله‌های مفردی نیز در این علم نوشته‌اند که ظاهراً قدیم‌ترین اثر بجامانده درباره طبقه‌بندی دانشها کتاب الحدود جابر بن حیان (متوفی ۲۰۰) حکیم شیمی‌دان است.^{۱۰} و پس از آن رساله‌هایی هست چون کتاب فی اقسام العلوم الانسی، کتاب فی ماهیه العلم و اصنافه از الکندی^{۱۱}، احصاء العلوم فارابی و رساله فی اقسام العلوم العقلیه ابن سینا. این آثار که بیشتر ناظر به تقسیم علوم عقلی است، چنانکه نالینو هم متذکر شده است^{۱۲}، بی‌شک از طبقه‌بندی ارسطو متأثر بوده است. ارسطو باعتبار تعلق وجود خارجی و وجود ذهنی به ماده و حرکت، علوم (حکمت نظری) را به سه قسم طبیعیات، ریاضیات و الهیات تقسیم کرده است، که در عین این تقسیم را اغلب حکمای اسلام از جمله ابن سینا پذیرفته‌اند.

این گونه کتب اساساً برای طبقه‌بندی علوم عقلی بوده است، و اگر به علوم نقلی (شرعی و ادبی) هم اشاره‌ای شده است. گذرا و مجمل است، چنانکه مثلاً فارابی در احصاء العلوم در پایان کتابش ذکر موجز از فقه و کلام می‌کند^{۱۳}، و ابن سینا هم در اقسام العلوم فقط بهنگام ذکر "سیاست" اشاره می‌کند که سیاست مدن یا متعلق به پادشاهی است یا به نبوت و شریعت^{۱۴}. لذا برای آنکه روش علمای اسلامی را در تقسیم‌بندی همه علوم عموماً و علوم نقلی خصوصاً بدانیم باید به مآخذ دیگر رجوع کنیم.

۹. مفتاح السعاده، ج ۱، ص ۳۲۴.

۱۰. منهج البحث العلمی عند العرب: جلال محمد موسی. بیروت، ۱۹۷۲، ص ۵۹ - ۶۱.

۱۱. ابن الندیم، ص ۳۱۶.

۱۲. علم الفلک تاریخه عند العرب. روما، ۱۹۱۱، ص ۲۹.

۱۳. احصاء العلوم. ترجمه حسین خدیو جم. تهران: ۱۳۴۸، ص ۱۱۳.

۱۴. رساله فی اقسام العلوم العقلیه. دهلی: ۱۳۰۹ ق. ص ۴.

می‌دانیم که از قرن چهارم بدنبال نضج معارف و علوم و تألیف کتاب و رساله در شعب مختلف دانش، نوشتن فهرست کتابها و دانشها و دایرةالمعارفها و فرهنگ مصطلحات رسم شد، که برخی فقط خاص چند شعبه از علوم بود و بعضی شامل همه علوم و فنونی که در جهان اسلام رایج بود از علوم فلسفی و شرعی و ادبی تا علوم غریبه. و این سنت دایرةالمعارف^{۱۵} نویسی و تألیف مصطلحات و فهرستها همچنان بجاماند و در طی قرنهای صدها صد اثر ارزنده بدست دانشمندان مسلمان تألیف شد که از آن جمله شایسته ذکر است: *الفهرست ابن الندیم* (متوفی ۳۷۷)، *رسائل اخوان الصفا، مفاتیح العلوم خوارزمی* (متوفی ۳۸۷)، *طبقات العلوم قاضی بیضاوی* (متوفی ۶۸۵)، *دره التاج قطب الدین شیرازی* (۶۳۴-۷۱۰)، *نهایه الارب نویری* (متوفی ۷۳۳)، *ارشاد القاصد شمس الدین اکفانی* (متوفی ۷۴۹)، *نفائس الفنون شمس الدین آملی* (قرن ۸)، *النقایه* (و اتمام الدرایه) *جلال الدین سیوطی* (متوفی ۹۱۱)، *انموذج العلوم جلال الدین دوانی* (متوفی ۹۲۰)، *مفتاح السعادة طاش کوپری زاده* (۹۰۱-۹۶۸)، *کشف الظنون حاجی خلیفه* (۱۰۱۷-۱۰۶۷) و *کشاف اصطلاحات الفنون تهانوی* (متوفی ۱۱۵۸).

شیوه تألیف و ترتیب این کتابها (دائرةالمعارف، موضوعات العلوم، مصطلحات العلوم و فهرست کتب) مختلف است: پاره‌ای ترتیب قاموسی دارد، یعنی مصطلحات علوم یا نام کتابها به ترتیب الفبایی در پی یکدیگر آمده است (چون *کشف الظنون* و *کشاف اصطلاحات الفنون*...)، پاره‌ای دیگر ترتیب طبقه‌بندی (Classified) دارد. یعنی مؤلف علوم و معارف را تقسیم‌بندی کرده و مطالب را طبق نظام طبقه‌بندی خود آورده است (مانند *احصاء العلوم، الفهرست ابن الندیم* و *مفتاح السعادة*...) این نوع اخیر از دیدگاه علم طبقه‌بندی بسیار مهم است، چه گذشته از بعض کتاب فلسفی - که در باب علوم و انواع طبقه‌بندی آنها بحث کرده‌اند - از خلال این کتب می‌توان مکتبهای مختلف علمای اسلامی را در طبقه‌بندی علوم و معارف بررسی کرد.

از بررسی روش طبقه‌بندیهای اسلامی، می‌توان چند قاعده و ضابطه استخراج کرد که ملاک تقسیم‌بندیهای علوم بوده است. از آن جمله است:

۱۵. لازم بذکر است که اطلاق "دایرةالمعارف" بر آثار قدما از باب تجوز و تشبیه است، و گر نه بسیاری از کتب "موضوعات العلوم" - که امروز دایرةالمعارف می‌شماریمشان با تعریف دقیق و مصطلح مرسوم دایرةالمعارف مطابق نیست.

۱. عموم و خصوص، یعنی از موضوعات عام به خاص رفتن و اشتقاق موضوعات اخص از اعم. این قاعده را طاش کوپری زاده در تعریف علم طبقه‌بندی (علم تقاسیم العلوم) ذکر کرده است، می‌گوید: "هو علم باحث عن التدرج من اعم الموضوعات الى اخصها ليحصل بذلك موضوع العلوم المندرجة تحت ذلك الاعم"^{۱۶}. و بدنبال این کلام می‌گوید: و نیز ممکن است که از موضوعات اخص به اعم رفت، ولیکن طریق اول آسانتر است.

این قاعده "عموم و خصوص" - که برخی از آن به "اصل و فرع" تعبیر کرده‌اند^{۱۷} - مهم‌ترین و اساسی‌ترین قواعد در تنظیم طبقه‌بندیهاست. و امروز نیز در طبقه‌بندیها (چه نظری و چه عملی) بکار می‌رود.

۲. توقّف (یا: اناطه)^{۱۸}. تعلیم و تعلم بعض علوم موقوف است بر آگاهی بر دانشهای دیگر، مانند توقف علم بلاغت بر صرف و نحو، و علم طب بر علم تشریح، و علم فقه بر علم اصول. این قاعده که در نظام تعلیمات مدارس اسلامی رعایت می‌شده است، در طبقه‌بندیها نیز اثر گذاشته است و اغلب این قاعده را در نظر داشته‌اند.

۳. اشرفیت، یعنی ترتیب علوم بر حسب اشرفیت و افضلیت. این ضابطه البته مبنای عقیدتی دارد، و چون "اشرفیت" امری نسبی و اضافی است و بحسب ملل و ادیان و اقالیم تفاوت می‌کند، نمی‌تواند چندان پایه علمی داشته باشد. مع هذا این قاعده در اکثر طبقه‌بندیهای قدما ملحوظ شده است.

و گفته‌اند^{۱۹} که اشرفیت یک علم و فن به سه وجه حاصل می‌آید: یکی بسبب شرف موضوع آن علم، چنانکه تفسیر اشرف است از حدیث، چه موضوع آن کلام خداست و موضوع این کلام خلق. و دیگر بسبب شرف غایت و غرض است چنانکه طب اشرف است از نحو. سدیگر. بسبب درجه نیاز مردم است چنانکه فقه - که شامل قوانین اجتماعی و مصالح دین و دنیا است - از علم تاریخ اشرف است.

۱۶. مفتاح السعادة، ج ۱، ص ۳۲۴.

۱۷. اتمام الدرايه، ص ۴.

۱۸. اناطه بمعنی توقّف و تعلق از اصطلاحات حقوقی است چنانکه مثلاً حکمی جنائی موقوف بر دعوائی حقوقی باشد.

۱۹. تهنوی، ج ۱، ص ۱۳.

در هر یک از طبقه‌بندیهای قدما، یکی از این ضوابط (و گاه دو یا سه ضابطه) منظور شده‌است.

ب: طبقه‌بندی علوم شرعی

علوم و معارف بشری در کتب اسلامی به روشهای مختلف تقسیم‌بندی شده‌است. رایج‌ترین آنها تقسیم علوم به دو دسته است: یکی علوم فلسفی و دیگر علوم شرعی و ادبی، که با نامها و تعبیرات گوناگونی بکار رفته است چون "علوم حکمی و علوم غیرحکمی"^{۲۰}، "علوم حکمی فلسفی و علوم نقلی وضعی"^{۲۱}، "علوم حقیقیه و علوم غیرحقیقیه"^{۲۲}، "علوم عرب و علوم عجم"، "علوم شرعی و علوم دخیله"^{۲۳} و "علوم شرعی و علوم غیرشرعی"^{۲۴}. دیگر تقسیم آنهاست به سه دسته: "علوم ریاضیه، علوم شرعیه و وضعیه، و علوم فلسفی حقیقیه"^{۲۵}.

مورد بحث ما در اینجا "علوم شرعی" است که بنامهای دیگری چون "علم الشرایع"، "علوم اعتقادیه"، "علم النوامیس"^{۲۶} و "علوم دینی" (العلوم الدینیّه)^{۲۷} نیز نامیده شده است. و در تعریف آن گفته‌اند که علوم شرعی دسته‌ای از علوم مدوّنه است دربارهٔ احکام شرعی عملی و اعتقادی و متعلقات آنها^{۲۸}.

۲۰. درة التاج، ج ۱، ص ۷۱.

۲۱. ابن خلدون، ص ۴۳۵.

۲۲. تهانوی، ج ۱، ص ۴.

۲۳. مفتاح العلوم.

۲۴. احیاء العلوم، ج ۱.

۲۵. رسائل اخوان الصفا، ج ۱، ص ۲۰۲.

۲۶. مفتاح السعاده، ج ۲، ص ۵، ۳.

۲۷. درة التاج، ج ۱، ص ۷۱. تهانوی، ج ۱، ص ۲۲.

۲۸. "هی العلوم المدونه التي تذكر فيها الاحكام الشرعيه العمليه او الاعتقاديه و ما يتعلق بها تعلقا معتدابه

"(تهانوی، ج ۱، ص ۲۲). امام غزالی علوم شرعی را چنین تعریف می‌کند: علوم شرعی دانشهایی است که از پیامبران رسیده است و "عقل" (آنچنان که در حساب) و "تجربه" (آنچنان که در طب) و "سماع" (آنچنان که در

علوم ربانی) را در آن راهی نیست. (احیاء العلوم، ج ۱، ص ۲۸).

شاخه‌های اصلی علوم شرعی عبارتست از: علوم قرآنی، حدیث، فقه و اصول، کلام، تصوف و اخلاق. تصوف را فقط برخی جزء علوم شرعی شمرده‌اند^{۲۹}. بعضی هم تعبیر رویا (علم المنامات) را از علوم شرعی دانسته‌اند^{۳۰}.

اگرچه ضوابط سه‌گانه فوق (عموم و خصوص، توقف و اشرقیّت) را در اغلب طبقه‌بندیها ملحوظ شده‌است، ولی بسبب اختلاف آرا و اذواق و اعتبارات دیگر، همه در تربیت و تقدّم تأخر این علوم به یک راه نرفته‌اند. بعضی علوم قرآنی را نخست ذکر کرده‌اند و برخی عقاید و کلام را، بعضی فقه را پیش از کلام آورده‌اند و پاره‌ای پس از آن. بعضی از مؤلفان علوم شرعی را، یا باعتبار خصوصیات مشترک و یا بر مبنای عقاید دینی خود، دسته‌بندی کرده‌اند. شمس‌الدین اکفانی (متوفی ۷۴۹) و بتبع او طاش‌کوپری‌زاده (۹۰۱ - ۹۶۸) علوم شرعی را به چهار دسته تقسیم کرده‌اند^{۳۱}:

۱. علوم متعلّق به نقل، که مربوط است یا به آنچه که رسول، بواسطه وحی آورده است (علم قراءات و یا آنچه که از خود رسول صادر شده‌است) (علم روایت حدیث).
 ۲. علوم متعلّق به فهم منقول، مربوط است یا به فهم کلام الله (علم تفسیر قرآن) یا به فهم کلام رسول (علم درایت حدیث).
 ۳. علوم متعلّق به تقریر نقل و تحکیم آنها به ادله و براهین، مربوط است یا به آراء (علم اصول دین) یا به افعال (علم اصول فقه).
 ۴. علم متعلّق به استخراج احکام از ادله (علم فقه).
- تقسیم‌بندی شیخ الاسلام حفید، از علمای عثمانی، نیز با اندک تفاوتی بمانند تقسیم‌بندی فوق است^{۳۲}.

۲۹. مانند ابن خلدون، شمس‌الدین آملی، سیوطی، طاش‌کوپری‌زاده، و تهانوی، شمس‌الدین آملی به نادیده گرفتن قدما "تصوف" را در تقسیم‌بندی علوم اشاره می‌کند: "و علمای متقدم چون تصوّف را اعتبار نکردند در قسمت آن متعرض نگشتند" (نفائس الفنون، ۱۵/۱ - ۱۶).

۳۰. مانند اخوان‌الصفاء و ابن خلدون.

۳۱. ارشاد القاصد، ص ۵۸. مفتاح السعادة، ج ۲، ص ۵.

۳۲. کشف‌الضنون، ج ۱، ص ۱۱.

شمس‌الدین آملی علوم دینی را به دو قسم کرده است^{۳۳}:

۱. "آنچه آنرا به دلیل عقل اثبات توان کرد. خواه به نقل نیز اثبات آن توان کرد خواه نه" مانند اصول دین (علم کلام).

۲. "آنچه اثبات او جز به نقل نتوان کرد" که "فروع" دین است و اینها در دو دسته‌اند: الف. علمی که "مقصود" اند و اصلی که به چهار قسم است: علم کتاب (تفسیر)، علم اخبار (حدیث)، علم اصول فقه و علم فقه.

ب. علمی که "تبع" اند، و اینها بر دو نوع‌اند: یا آلات (: علوم آلی) اند همچون علوم ادبی، و یا متممات و محسنات اند مانند بقیه علوم شرعی و تصوّف و آملی در کتاب خود علوم شرعی را بهمین اعتبار تحت نه عنوان بدین ترتیب شرح داده است: علم کلام، علم تفسیر، علم حدیث، علم اصول فقه، علم فقه، علم خلاف، علم شروط و سجالات، علم قراءت و علم دعوات. و پس از این علوم نه گانه علم تصوف را آورده است که آنرا هم به انواعی تقسیم کرده است.

عده‌ای دیگر علوم شرعی را با مقیاس شرعی "فرض عین و فرض کفایه" تقسیم کرده‌اند. ظاهراً آنچه مؤلفان اسلامی را به چنین تقسیمی واداشته است آن حدیث معروف است که "طلب العلم فریضة علی کلّ مسلم" که این بحث را برانگیخته است که چه علمی طلبش بر مسلمان فرض است؟ همه علوم یا فقط علوم شرعی؟ و از میانه علوم شرعی کدامین آنها؟ این مباحث و تقسیمات محدود به حوزه فقه و کلام و تصوّف نیست، بل که به بعض کتابهای موضوعات العلوم و دایرة المعارفها (مانند اتمام الدرايه سیوطی) نیز راه یافته است و مبنای تقسیم‌بندی علوم شده‌است. لذا ما تفصیل و توضیح آنرا لازم می‌دانیم.

علوم شرعی را به دو دسته تقسیم کرده‌اند: نخست آنچه فرض عین (واجب عینی) است و بحکم حدیث پیامبر دانستنش بر هر مسلمانی بایسته است، و آن اصول عقاید و اعمال است و یا آنچنان که سیوطی گفته است "اصول دین" (عقاید) و "تصوف"^{۳۴} دسته دوم علمی است که علم بدانها فرض کفایه (واجب کفایی) است، یعنی تحصیلش بر

۳۳. نفائس الفنون، ج ۱، ص ۱۵.

۳۴. اتمام الدرايه، ص ۳.

همگان واجب نیست. که چون برخی بدان پردازند بسنده باشد، مانند علوم فقه و تفسیر و اصول و حدیث... (و بعض علوم غیر شرعی چون طب و ریاضیات...). برخی قسم سومی نیز بعنوان "نفل" برای علوم شرعی قایل شده‌اند، و آن را عبارت از تبخّر و غوررسی در علومی که فرض کفایه است دانسته‌اند.^{۳۵}

دسته دوم (فرض کفایه) را که شامل اکثر علوم است، سیوطی به دو نوع تقسیم کرده است: آنچه وجوب کفایی آنها بالذات است چون تفسیر و حدیث و فقه، و آنچه وجوبش بالواسطه است، یعنی بسبب توقف علم واجبی بر آن، چون اصول و نحو.^{۳۶}

امام غزالی علوم فرض کفایه را به دو دسته مذموم (چون علم کلام) و ممدوح، ممدوح را به اصول، فروع، مقدمات و متممات تقسیم کرده است این چنین^{۳۷}:

۱. قرآن

۱. اصول ۲. حدیث

۳. اجماع ائمت

۴. آثار صحابه

۱. مربوط به مصالح دنیا: علم فقه
۲. فروع
۲. مربوط به مصالح آخرت: تصوّف و اخلاق

علوم شرعی ممدوح

۳. مقدمات (علم آلی): صرف و نحو و لغت

۱. قرائت و تجوید

۱. در قرآن ۲. تفسیر

۳. اصول فقه ۴. متممات

۲. در سنت : اصول فقه

۳. در آثار : علم رجال

۳۵. المجموع شرح المذهب: ابوزکریا محیی الدین بن شرف النووی. القاهرة: ۱۳۴۴ق. ج ۱، ص ۲۷؛

جامع الاصول فی احادیث الرسول: ابن الاثیر. بیروت: ۱۹۶۹. ج ۱، ص ۳۶.

۳۶. اتمام الدرايه، ص ۳.

۳۷. احیاء العلوم، ج ۱، ص ۱۹ - ۱۵. فس: فاتحه العلوم. مصر: ۱۳۳۲ق. ص ۳۵ - ۳۶.

امام غزالی در جایی دیگر^{۳۸}، بر همان مبنای عقیده عرفانی خود، علوم شرعی و متعلقات آنها را به دو دسته علوم "قشر و صدف" و "علوم لباب" تقسیم کرده است. علوم قشری که عبارتست از مباحث لفظی و ظاهری قرآن و حدیث، شامل علم اللغه، علم نحو، علم قراءات، علم مخارج الحروف و علم تفسیر ظاهری است. و علوم لباب به دو طبقه سفلی و علیا منقسم است: طبقه سفلی علم قصص التواریخ است و علم کلام و فقه، و طبقه علیا علم تصوف و طریق سلوک است.

بهرگونه آنچه برای ما مهم است و در کار ما مفید، کیفیت ترتب و نحوه توالی علوم مختلف شرعی است. برای آنکه مقایسه و استنتاج آسانتر گردد، در جدول پیوست ترتیب علوم شرعی را طبق طبقه‌بندیهای قدما (چه آنان که علوم شرعی را دسته‌بندی کرده‌اند و چه کسانی که بدون تقسیم‌بندی به اعتباراتی آن علوم را در پی هم قرار داده‌اند) می‌نمایانیم.

بلاشک این طبقه‌بندیها فقط به غرض تقسیم‌بندی علوم و معارف بوده است نه از برای طبقه‌بندی کتابخانه‌ها. ولی ما برای بنیان نظام طبقه‌بندی کتابخانه‌یی به آنها محتاجیم. حقیقت آنست که طبقه‌بندی کتابخانه‌یی از طبقه‌بندی علوم نمی‌توان چندان جدا باشد. و آن جدایی و فاصله‌ای را که برخی قایل شده‌اند، از طریق اعتدال دور می‌نماید. مگر نه آنست که بیشتر طبقه‌بندیهای کتابخانه‌یی از طبقه‌بندیهای علوم مایه گرفته است؟

۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
			تعبیر رؤیا	مواعظ، زهد و تصوّف	فقه	حدیث	تفسیر و تاویل	قرآن	اخوان الصفا
					فقه و اصول	حدیث	علوم قرآنی	کلام و عقاید	قطب الدین شیرازی
						فقه و حدیث	حدیث	علوم قرآنی	ابن خیر اثنبیلی
						اصول		قراآت	اکفانی
	فقه	جدل	اصول فقه	اصول دین	درایة الحدیث	تفسیر	روایة الحدیث	کلام و عقاید	شمس الدین آملی
دعوات	قراآت	شرط و سجات	خلاف	فقه	اصول فقه	حدیث	تفسیر	علوم قرآنی	ابن خلدون
				تصوّف	کلام و عقاید	فقه و اصول	حدیث	قراآت	طاش کوپری زاده
		تصوّف	فقه و اصول	کلام و عقاید	درایة الحدیث	تفسیر	روایة الحدیث	علوم قرآنی	حاجی خلیفه
					کلام	فقه و اصول	حدیث	علوم قرآنی	نهایوی
				تصوّف	فقه و اصول	حدیث	علوم قرآنی	کلام و عقاید	توزنکی
	تعبیر رؤیا	تصوّف	فرائض	فقه	اصول الحدیث	حدیث	تفسیر	کلام	

ج: طبقه‌بندی ما

چنانکه در طبقه‌بندیهای مختلف دیده می‌شود نخستین دانش را برخی کلام و عقاید شمرده‌اند و بعضی علوم قرآنی. دلیل کسانی که علوم قرآنی را نخست آورده‌اند این است که قرآن نخستین مرجع اعمال و افکار اسلامی است و پایه اصلی بسیاری علوم. ولی آنان که کلام و عقاید را مقدم داشته‌اند دلیلشان آنست که "عقاید" و "اصول دین" پایه است، و فروغ و اعمال دنباله آن و متوقف بر آن. این دلیل وقتی موجه است که غرض ما از عقاید فقط مسایل بسیط ساده و حتی غیر مدون باشد نه علم کلام. و البته کسانی هم که "عقاید" را مقدم داشته‌اند غرضشان همان بوده است چنانکه سیوطی بدین نکته اشاره می‌کند و می‌گوید که مقصودش از اصول دین بعنوان نخستین دانش از علوم شرعی، علم کلام که ادله عقلیه و اقوال فلاسفه را در آن می‌آورند نیست.^{۳۹}

بدین ملاحظات، ما در طبقه‌بندی خود قرآن و علوم قرآنی را مقدم داشتیم هم بجهت آنکه قرآن نخستین مرجع فکری اسلامی است و پایه بسیاری علوم دیگر، و هم بسبب آنکه قرآن و علوم قرآنی از نظر تاریخی برداشتهای دیگر مقدم بوده است. در طبقه‌بندیهای جدید نیز همه‌جا علوم قرآنی نخست ذکر شده است.

دومین دانش از علوم شرعی، حدیث است. همه مؤلفان باتفاق علوم حدیث را پس از علوم قرآن ذکر کرده‌اند و درین تقریباً خلافی نیست، از آنکه حدیث پس از قرآن مهمترین مرجع احکام شرعی و اصول عقاید است، و از جهت تاریخ علم هم پس از قرآن و پیش از دانشهای دیگر تدوین شده است.

طاش‌کوپری زاده چون علوم شرعی را به دو دسته "متعلقات نقل" و "متعلقات به فهم منقول" تقسیم کرده است، ناچار در میان دو بخش مهم علم حدیث، یعنی روایت حدیث و درایت حدیث، جدایی انداخته است. این تقسیم‌بندی اگر هم از نظر تعلیل و تقسیم طاش‌کوپری زاده درست باشد ولی وجهی مستحسن نیست، خاصه برای طبقه‌بندی کتابخانه‌یی که باید اجزاء هر عملی در کنار هم قرار گیرد.

پس از قرآن و حدیث با دو علم مهم مواجه‌ایم یکی فقه و اصول و دیگر کلام. برخی از قدما کلام را پیش از فقه و اصول آورده‌اند. ولی ما باعتبار تاریخی - یعنی تقدم زمانی

علم فقه بر علم کلام - علم فقه و اصول را پیش از کلام می‌آوردیم. و در بخش فقه و اصول، اصول فقه را بر فقه مقدم داشتیم که تقدیمی است منطقی، و قدما نیز اجماعاً چنین کرده‌اند.

پس ترتیب چهار رکن اساسی علوم شرعی بدین گونه است: علوم قرآنی، علوم حدیث، اصول فقه و فقه، کلام و عقاید، غیر از این چهار، مسایل دیگری در حوزه شریعت اسلامی هست و کتابهایی بسیار در آن ابواب نوشته شده است، که باید رتبه و مقام هر یک را مشخص کرد. این مسایل که برخی قدیمی است و بعضی تازه و مستحدث عبارتست از: مسایل و آراء جدید در اسلام، فرق اسلامی، اخلاق اسلامی، آداب و رسوم مسلمانان، تاریخ و تراجم و سیر، تصوف و عرفان.

۱. مسائل و آراء و نظریات جدید اسلامی. و تطبیق اسلام با مسایل روز، از مباحثی است که از اواخر قرن ۱۹ با جنبش بیداری در شرق آغاز شده است. و در این هفتاد هشتاد ساله رساله‌ها و کتابهای بسیار در این مقولات بدست اصلاح‌طلبان نوشته شده است. این مسایل با هیچ یک از علوم کلاسیک شرعی پیوندی آنچنان ندارد که بتواند جزئی از آنها محسوب شود. و بهمین سبب دکتر عبدالوهاب الوالنور در طبقه‌بندی خود این مباحث را در پایان همه علوم شرعی و پس از تصوّف قرار داده است باعتبار اینکه این آثار به هیچ یک از علوم دیگر مانده نیست. ولی بنظر ما یک صفت مشترک در همه آنها هست و آن غرض و غایت این گونه آثارست که عبارتست از تحکیم و تثبیت عقاید اسلامی به یاری دانشها و معارف روز و تقریب آنها به اذهان.

بحکم همین خصیصه است که ما تصوّر می‌کنیم مناسبترین جای از برای این‌گونه آثار، پس از علم کلام است، زیرا که این آثار جدید همه برای ایجاد اعتقاد و یا اثبات و تقویت عقاید است، چنانکه علم کلام. و در حقیقت بسیاری از این مباحث را می‌توان کلام جدید اسلامی شمرد. و بدین سبب ما این مباحث جدید را در دنبال باب کلام و عقاید قرار دادیم در فصلی جداگانه.

۲. فرق اسلامی. علم به فرق اسلامی یعنی بحث درباره مقالات و آراء اصحاب مذاهب و فرق اسلامی دانشی نو نیست. این دانش - که کتب و رسالات بسیاری از آن در دست داریم - در قدیم جزء فروع علم کلام بشمار می‌رفته است. مباحث آن هم بیشترین پیوند را با علم کلام دارد. بهمین لحاظ ما آن را پس از علم کلام آوردیم.

۳. اخلاق اسلامی. در آثار اسلامی دو گونه کتاب اخلاق داریم. یکی آنهایی است که فلاسفه نوشته‌اند از نظر حکمت (حکمت علمی) و دیگر آنهایی است که علما شرع نوشته‌اند از نظر شریعت بر پایه قرآن و سنت رسول و آثار صحابه و سیر اولیاء. این نوع دومین از اخلاق جزء علوم شرعی اسلامی محسوب است و آثار این رشته باید در کنار کتب دینی قرار گیرد.

در تقسیم‌بندیهای قدما از علوم شرعی اساساً از این علم و آثار مربوط بدان نامی نبرده‌اند. و پاره‌ای دیگر آنرا در کنار تصوّف آورده‌اند و حتی آن را با تصوّف یکی دانسته‌اند.^{۴۰} عبدالوهاب ابوالنور نیز بتبع پیشینیان در طبقه‌بندی خود برای اخلاق اسلامی جایی خاصّ معین نکرده است.

شک نیست که بسیاری از کتب تصوّف و سلوک صبغه اخلاقی دارد و مباحث مختلف اخلاق، از تزکیه و تهذیب نفس تا روابط اجتماعی، را در آنها می‌توان یافت، که نمونه اعلای آن احیاء العلوم امام غزالی است. ولی جز این آثار صوفیانه، کتبی دیگر نیز هست که بدست متشرّعان نوشته شده است و نمی‌توان آنها را جز آثار صوفیانه شمرد، خصوصاً که در نظر متشرّعان بعضی مذاهب تصوّف نوعی بدعت و ضلالت بوده است. بنابراین در میان علوم شرعی، نیاز به بابی جداگانه داریم مخصوص به اخلاق اسلامی و ما برای آن بابی علی حده نهادیم پس از فرق اسلامی.

۴. آداب و رسوم مسلمانان. آداب و رسوم مسلمان اگرچه جزء علوم شرعی سنتی محسوب نمی‌شود (جز بعضی فروع آن)، ولی با مسایل دینی مرتبط است و آثار مربوط بدان باید در کنار کتب دینی بیاید. البته مقصود فقط نوشته‌هایی است که رنگ دینی دارد نه قومی و محلی که جزء آثار فرهنگ عامه (فولکور) محسوب می‌شود. در طبقه‌بندیهای قدما آداب و رسوم جایی ندارد فقط شمس‌الدین آملی در نفایس الفنون "دعوات" را (که یکی از آداب و رسوم است) در پایان همه علوم شرعی (و پیش از تصوّف) قرار داده است. در طبقه‌بندی ابوالنور قسمتهایی از آداب و رسوم بابی خاص قرار دادیم، پس از اخلاق اسلامی، که آخرین حد علوم شرعی است.

۴۰. "علم السوّاك وهو معرفة النفس مالها وما عليها من الوجدانيات. يسمي بعلم الاخلاق و علم التصوّف ايضاً"

۵. تاریخ و تراجم و سیر. در اسلام علم تاریخ و تراجم و سیر چون برخی دانشهای دیگر از آبخشور علوم شرعی پرورده شده است. و بحقیقت تاریخ و سیر جزیی از علوم شرعی بوده است: سیره رسول و تراجم صحابه و تابعین و تاریخ مغازی و فتوح یکی از فروع علم حدیث بشمار می رفته است. و ما در این باره سپس سخن خواهیم گفت. آنچه ذکرش در اینجا ضروری است این است که علم سیره و تراجم اگرچه در آغاز جزیی از علم حدیث بشمار می رفت و شیوه تألیف آن آثار نیز با کتب حدیث فرقی نداشت، ولی سپس اندک اندک این علم بمانند تاریخ از حدیث فاصله گرفت و آثاری که در قرون اخیر در این ابواب تألیف شده است هیچ پیوستگی با حدیث ندارد. بدین ملاحظه ما برخلاف روش قدما و برخی معاصرین (چون دکتر ابوالنور) تاریخ اسلام و سیره و تراجم را از حدیث جدا کردیم. و چون در نظام طبقه بندی کنگره کتب تاریخ و سرگذشتنامه در آغاز هر علمی آورده می شود، درین طبقه بندی نیز تاریخ دین اسلام و سیره و طبقات و تراجم در آغاز آمده است، بدنبال برخی از مسایل کلی و پیش از قرآن و علوم شرعی دیگر.

۶. تصوف. آخرین باب این طبقه بندی خاص تصوف و عرفان است. و این مناسبتترین جاست از برای تصوف و عرفان، که آثارش هم شامل همه فروع علوم شرعی است و هم با آنها تفاوتهایی^{۴۱} دارد. چنانکه دیدم قدما نیز (ابن خلدون، شمس الدین آملی، طاشکوپری زاده و تهانوی) در طبقه بندیهای خود تصوف را آخرین مرحله شمرده اند.

علوم دیگر، علوم و فنون دیگری هست، از شعب علوم غریبه یا فروع علوم عقلی، که به مناسباتی ممکن است کسانی آنها را از علوم دینی بشمار آرند. این علوم عبارتست از تعبیر رویا، جدل و نظر، رمل، اختیارات، فال، کهانت، رقی، عزائم، استحضار ارواح، دعوة الکواکب ...

گذشته از دلایل اختصاصی (که بدان اشاره خواهیم کرد) این علوم بطور کلی بدین دلیل جزء علوم شرعی بشمار نمی آیند که در همه امم و ملل مشترک اند و خاص شریعتی دون شریعتی و قومی دون قومی دیگر نیستند. توضیح اینکه علوم را باعتبار تغییر درازمنه

۴۱. بعضی از صوفیه در تقسیم بندی علوم گفته اند که علوم یا شرعی است یا حکمی و یا جامع بین شرعی و

حکمی. و تصوف از نوع سومین است (نفائس الفنون، ۱/۱۶).

و امکانه و ملل و دول به دو قسم "حکمی" و "غیر حکمی" تقسیم کرده‌اند و گفته‌اند: آنچه به تغییر زمان و مکان و دین و دولت تغییر نیابد "علوم حکمی" است و آنچه تغییر یابد "علوم غیر حکمی" است که به دینی و غیردینی منقسم است^{۴۲}. و این علوم تعبیر رویا و جدل و فال و ... در همه بلاد و نزد همه ادیان و ملل مشترک است و همانند، و لذا آنها را از فروع یکی از علوم طبیعی یا ریاضی یا منطق شمرده‌اند.

بدین تفصیل:

"تعبیر رویا" (علم المنامات) را بیشتر مؤلفان اسلامی (جز اندکی)^{۴۳} از فروع علوم طبیعی شمرده‌اند^{۴۴}. در طبقه‌بندیهای جدید علوم نیز در جزء علوم مربوط به روانشناسی بشمار است.

"جدل" را که از مباحث علم منطق است، برخی باعتبار آنکه در فقه و اصول آثار بکار می‌گیرند، از فروع علم اصول فقه هم شمرده‌اند^{۴۵}. همچنین علم مناظره (یا آداب البحث)، که از علوم آلی است و در همه علوم بکار می‌آید^{۴۶}، از فروع اصول فقه شمرده شده است^{۴۷}. ولی ما این دو علم را که پیوندشان به علوم فلسفی بارز و بدیهی است از علوم شرعی بحساب نیاوردیم، هر چند که متشرعان نیز آنها را بکار گرفته‌اند. اصولاً مورد استعمال (کاربرد) علم دلیلی و ملاکی در طبقه‌بندی علوم نمی‌تواند باشد. و اینکه طاش‌کوپری زاده علوم را بدین اعتبار تقسیم و تفریع کرده است^{۴۸}، از صواب دور می‌نماید. ول ما، چنانکه در بخش فقه شرح خواهیم داد، علم "خلاف" را، که در واقع همان علم جدل است که برای مقاصد دینی بکار رفته است، بسبب اختصاصش به

۴۲. کشف‌الظنون، ۱/۱۲.

۴۳. اخوان‌الصفاء. ابن خلدون.

۴۴. مفتاح‌السعادة، ۱/۳۳۵.

۴۵. مفتاح‌السعادة، ۲/۵۹۹.

۴۶. کشف‌الظنون، ۱/۳۹.

۴۷. مفتاح‌السعادة، ۲/۵۹۹.

۴۸. چنانکه مثلاً علم شروط و سجالات را باعتبار لفظ از فروع علم انشا و باعتبار مدلول از فروع علم فقه دانسته

است (مفتاح‌السعادة، ۱/۲۷۲).

شریعت اسلامی جزء علوم شرعی و از فروع اصول فقه شمرده‌ایم. علوم دیگر از فال و اختیارات و رمل تا کهانت و عزائم ورقی و استحضار و ارواح دعوة الکواکب همه از انواع علوم غریبه است. دانشمندان اسلامی این علوم را از فروع علم احکام نجوم و علم سحر دانسته‌اند و در ذیل علوم طبیعی طبقه‌بندی کرده‌اند^{۴۹}. در طبقه‌بندیهای جدید این دانش‌ها جزء علوم خفیه و غریبه بشمار می‌رود. لذا جایی برای آنها در میان علوم دینی نیست.

اما "استخاره" که نماز خاصی دارد جزء آداب شرعی است و در کتب فقه و حدیث فصلی مخصوص آنست، و البته با آن عمل فال گرفتن با قرآن، که نیز به "استخارره" شهرت یافته است و اکثر فقها آنرا زشت (بعضی حرام و پاره‌ای مکروه) داشته‌اند، فرق دارد. ولی بهر صورت عمل "استخاره" بهر نوعی که باشد مجاز یا ممنوع، یکی از اعمال مسلمانان است، اگر نه اسلامی. و لذا ما در این طبقه‌بندی برای آن جایی معین کرده‌ایم در فصل آداب و رسوم (BP۲۷۲/۵).

طاش کوپری زاده بعض از مباحث علم اعداد و حروف (مانند علم خواص الحروف، الخواص الروحانیه، التصرف بالحروف و الاسماء، الحروف النورانیه و الظلمانیه، التصرف بالاسم الاعظم، الکسرو البسط، معرفة الزایرجه، جفر و جامعه) را از فروع علم تفسیر شمرده است، باعتبار اینکه ممکن است تناسبی داشته باشد با حروف مقطعه قرآن (فواتح السور)^{۵۰}. ولی همه این مباحث از فروع علم حروف و اعداد است که از علوم باستانی است و با شرع اسلام ربطی ندارد، هرچند که برخی از متشرعان و متصوفان بدین امور مباشرت - یا انتساب - داشته‌اند.

اما جفر، جامعه، که آن را "عبارت از علم اجمالی به لوح قضا و قدر" دانسته‌اند و اخبار مغیبات^{۵۱}، نیز از علوم غریبه (خفیه) بشمار است. توضیحاً لازم بذکر است که مقصود از "جفر" و "جامعه"، دو کتاب منسوب به امام علی بن ابی طالب، در صورت صحّت انتساب، علوم غریبه نیست و آنچنانکه متأخرین پنداشته‌اند اخبار ماکان و

۴۹. مفتاح السعاده، ج ۱، ص ۳۶۰ - ۳۶۸.

۵۰. ایضاً ج ۲، ص ۵۹۱.

۵۱. ایضاً ج ۲، ص ۵۹۴. کشف الظنون، ۵۹۱/۱.

مایکون در آنها نوشته نشده بوده است. بلکه آنها، بحکم آنچه از اخبار و نوشته‌های قدما مستفاد می‌شود، دو کتاب (بمعنی عام) بوده است. شامل مباحث الهی و مسائل اسلامی نوشته شده بر پوست (= جفر)^{۵۲}

* * *

بنابر آنچه گذشت، طرح کلی این طبقه‌بندی و ابواب و فصول آن بدین نحو نظم یافته است:

۱۳ - ۱	مسایل کلی
۵۷ - ۱۴	تاریخ و سرگذشتنامه
۱۰۵ - ۵۸	قرآن و علوم قرآنی
۱۴۶ - ۱۰۶	حدیث
۱۹۹ - ۱۴۷	فقه و اصول
۲۳۴ - ۲۰۰	کلام و عقاید
۲۴۵ - ۲۳۵	فرق اسلامی
۲۵۵ - ۲۴۶	اخلاق اسلامی
۲۷۳ - ۲۵۶	آداب و رسوم
۲۹۵ - ۲۷۴	تصوف و عرفان

در طبقه‌بندی کتابخانه کنگره، از برای اسلام ۳۰۰ شماره بیش نیست. و ما این ۳۰۰ شماره را بتناسب در میان همه علوم شرعی اسلامی و دانشهای وابسته بدان بخش کردیم. و اگر مسائل فراموش شده باشد و موضوعاتی نو یافت شود، می‌توان آنها را در میانه در افزود از آنچه شماره‌ها با اعداد قابل افزایش و گسترش‌اند. علاوه بر این، پس از هر علمی، یک شماره را رها کرده فروهشتیم از برای احتیاط که مگر در آینده بدان نیازافتد.

تقسیمات داخلی هر علم - بطور کلی مباحث مربوط به هر علم را به چهار بخش تقسیم کرده‌ایم و آنها را در پی هم آورده‌ایم:

۱. کلیات، مانند فهرستها، فرهنگها، دایره‌المعارفها، انجمنها و کنگره‌های مربوط بدان علم.

۲. تاریخ آن علم و سرگذشتنامه‌ها.

۳. آثار کلی که در آن علم نوشته شده است و شامل همهٔ مباحث است. این آثار نخست برحسب مذهب و فرقه (در موارد لازم)، و سپس برحسب قرون باعتبار تحولات آن علم تقسیم‌بندی شده است. و در ذیل هر دوره‌ای، مشهورترین آثار دارای شرح و حاشیه به عنوان مثال نام برده شده است.

۴. مباحث خاص هر علمی یکایک برشمرده شده است به ترتیبی که در آن علم مرسوم است. و در این قسمت آثاری طبقه‌بندی می‌شود که در یک موضوع خاص از موضوعات آن علم نوشته شده باشد، صرف نظر از مذهب مؤلف و تاریخ تألیف کتاب. تقسیمات زبانی - باعتبار اهمیت و کثرت آثار بدان زبانهاست، نخست زبانهای مهم شرقی اسلامی را آورده‌ایم و سپس زبانهای مهم غربی را.

کتابها - کتابهایی که نامشان درین طبقه‌بندی آمده است آنهایی است که دارای شرح و حاشیه‌اند، چون غرض ما از ذکر نام کتابها درین طبقه‌بندی کوتاه کردن شماره‌هاست نه ذکر متون مهم یک علم. طبعاً کتابهای شرح و حاشیه‌دار از متون مهم و اساسی هر علمی‌اند، ولی جز آنها متون مهم دیگری در هر علم هست که ما به ذکر آنها نپرداخته‌ایم، چه مقصود ما احصاء و فهرست آثار علوم اسلامی نبوده است.

تاریخ تولد و وفات - چون تاریخ تولد و وفات بسیاری از دانشمندان در منابع مختلف گونه‌گون ضبط شده است، برای اجتناب از تشتت و اختلاف یک مرجع برگزیدیم و آن الاعلام خیرالدین الزرکلی است، و تاریخ را همه جا بر طبق ضبط الاعلام آوردیم، الا در رمورد بعض از علمای شیعه که نامشان در الاعلام ضبط نشده بود که به منابع دیگر (از جمله ریحانة الادب) رجوع کردیم.

سنوات - تاریخها همه‌جا هجری قمری است باستثناء چند جای که تاریخهای هجری شمسی و میلادی بکار رفته است و بعلامت "ش" (هجری شمسی) و "م" (میلادی) مشخص شده است.

تقسیمات زمانی - برای آنکه آثار و متون هر علمی بترتیب زمانی در پی یکدیگر آید، آنها را به ادوار و قرونی تقسیم‌بندی کرده‌ایم. این تقسیم‌بندیها عموماً ناظر بر تطورات علوم اسلامی است در این چهارده قرن. برخلاف دکتر ابوالنور که یک جدول زمانی کلی ساخته است از برای همهٔ علوم اسلامی، ما تقسیم‌بندی زمانی هر علمی را

جداگانه آوردیم بر حسب تحولات آن علم. از آنکه سیر همه علوم اسلامی، و در نزد همه فرقه‌ها و مذاهبها، یکسان نبوده است. حدیث و کلام و عرفان هر یک عصر نشأت و اوج و حسیضشان مختلف است، و آن تقسیمات زمانی که برای تألیفات فقه حنفی و شافعی رواست در فقه جعفری روا نیست. ولی انکار نمی‌توان کرد که دو سه دوره مشخص هست که می‌توان در بیشتر (و نه همه) علوم تعمیم داد (مانند قرن ۱-۴، قرن ۸-۱۳، قرن ۱۴-).

البته مقصود طبقه‌بندیهای کتابخانه‌یی از تقسیم‌بندی زمانی کتب، بیشتر ترتیب زمانی آثار یک علم است تا تقسیم‌بندی تحولات آن، ولی شایسته است که تقسیمات براساس تحولات آن علم باشد. مع‌هذا ما آغاز و انجام دوره‌های مختلف را (که در تحول علوم گاه از نیمه قرن شروع می‌شود و تا نیمه یا اواخر قرن دیگر ادامه می‌یابد) آغاز قرن‌ها گرفتیم نه نیمه‌ها و ربع‌های قرن. این نکته هم البته بدیهی است که تقسیم جریانات فکری و مذهبی و آثار و علوم و فنون به قرون و سنوات، همواره باید با تسامحی همراه باشد، که نمی‌توان با خط فاصلی زمانی، تقسیمی قطعی و تحدیدی بتی کرد.

تقسیمات مذهبی - ما در بیشتر جایهای این طبقه‌بندی، خصوصاً در مواضع ضروری مانند فقه و کلام، آثار کلی را به دو بخش تقسیم کرده‌ایم، آثار اهل سنت و آثار شیعه. این تقسیم‌بندی را باعتبار اختلافات اصولی و کلامی کرده‌ایم، و هم از آن رو که تحقیق را در موضوعی خاص از نظریکی از دو مذهب آسان‌تر می‌کند. در برخی از مواضع "خوارج" را نیز بر دو قسم فوق افزوده‌ایم.

اصطلاح "اهل سنت" را ما درین طبقه‌بندی بمعنی عام آن بکار برده‌ایم، که شامل است همه مذاهب و فرق اسلامی غیر شیعه و خوارج را اعم از اشاعره و معتزله و مرجئه و...، نه بمعنای خاص آن که مصطلح بعض از متکلمان و مؤلفان کتب ملل و نحل است که آنرا فقط اطلاق بر اشعری مذهب و اهل حدیث می‌کنند. اصطلاح "شیعه" هم شامل است همه فرق شیعی را از اثنا عشریه تا غلاه.

ج) علوم شرعی و کتب تراجم و سیر

سرگذشتنامه

پیشرفت تاریخ‌نویسی در اسلام مانند علوم نقلی دیگر انگیزه‌های دینی داشت. اشارات قرآنی به بعض حوادث امم و سرگذشت پیامبران، موجب توجه به قصص انبیا و اسرائیلیات شد. اهمیت سنت (کردار و گفتار) پیامبر اکرم در تشریع و نظام اجتماعی و شوؤن مختلف معاش و معاد بابت تفحص در سیره رسول را بگشود. عظمت شأن یاران رسول و خلفای راشدین که حیاتشان سرمشق اعمال مسلمین بود تحقیق در احوال صحابه و شرح غزوات و فتوحات را سبب شد. بعلاوه که این صحابه خود راویان اقوال رسول نیز بودند و آگاهی از سرگذشتشان برای محدث ضروری بود. اختلافات مذهبی و فرقه‌یی نیز که بیشتر مبنای سیاسی داشت پیروان هر گروه را به تحقیق و غوررسی درباره حوادث مهمی که موجب خلاف شده بود و می‌داشت. بعض عوامل غیردینی را نیز نباید از نظر دور داشت چون ادامه بعض سنتهای عربی (مانند روایت ایام العرب و حفظ و نقل انساب)، مقاصد دیوانی (چون کیفیت فتح بلاد که در تعیین خراج و جزیه مؤثر بود)، رقابتهای عشیره‌یی و مفاخره‌های قبیله‌یی، خلفای ملّی (چون عرب و موالی و سعوئیّه) و مخالطت فرهنگها و ترجمه کتب (خصوصاً کتب تاریخ ایران).

آنچه در اینجا مورد نظر ماست تطوّر کتب "سیره" و تراجم و طبقات است که در واقع پایه اصلی تاریخ اسلام و غرض اولی مورخان بوده است. "سیره"، تاریخ حیات پیامبر، جزئی از حدیث بود که ما در اکثر علوم شرعی است. و محدثان روایات مربوط به زندگی و غزوات رسول را روایت می‌کردند همچنانکه احادیث فقهی و تفسیری و اخلاقی ... را، و بعد از عصر "تصنیف" در کتب احادیث بابی خاص "سیره و مغازی" شد. از همان آغاز که هنوز علوم شرعی از حدیث جدا نشده بود، برخی عنایت و اهتمام بیشتری به مغازی و سیره داشتند چون ابان بن عثمان بن عفان (متوفی بین ۹۵، ۱۰۵) و عروه بن زبیر (۲۳ - ۹۴). و گویند عروه نویسنده نخستین کتاب است در مغازی. مغازی (جمع مغزی و مغزاة: نبرد و نبردگاه) اگرچه بر غزوات و جنگهای پیامبر اطلاق می‌شود ولی توسعاً بمعنی سرگذشت و سیره رسول نیز بکار رفته است خصوصاً در قرون اولیه. پس از عروه کسانی چون شراحیل بن سعد (متوفی ۱۲۳) و عبدالله بن ابی بکر بن حزم (متوفی ۱۳۰

(۱۳۵-) و عاصم بن عمر بن قتاده (متوفی ۱۲۰) و ابن شهاب زهري (متوفی ۱۲۴) علاوه بر "مغازی" رسول، حوادث ایام خلفای راشدین و فتوحات اسلامی و سرگذشت صحابه را نیز روایت و ضبط کردند. و در این میان ابن شهاب زهري سهم بیشتری دارد و ظاهراً نخستین کسی است که "سیره" را در معنی اصطلاحی بکار برد و حوادث ایام رسول را به ترتیبی تاریخی تنظیم کرد. از وهب بن منبه (متوفی ۱۱۰) هم باید یاد کرد که گذشته از اساطیر و قصص عهد عتیق و تواریخ انبیاء، اثری هم در "سیره" داشته است که پاره‌هایی از آن باقی مانده است و می‌نماید که چون دیگر آثارش تاریخ و قصه را بهم درآمیخته است، که وهب بن منبه اخباری قصه‌گویی بود نه مورخ و محدثی مدقق.

بهرگونه، آثار کامل هیچ یک از این مؤرخان و سیره‌نویسان مستقیماً به ما نرسیده است، جز آن فقراتی که در کتب تاریخ و سیر طبقه بعد از آنان روایت و نقل شده است. قدیم‌ترین سیره کامل موجود از آن محمد بن اسحاق (متوفی ۱۵۱) است از شاگردان ابن شهاب زهري. ابن اسحاق نه تنها روایات محدثانی چون زهري را گردآورد، بلکه قسمتی از اساطیر و اسرائیلیات وهب بن منبه را و انساب و اشعار مجعول را نیز در کتاب خود گنجانید، چندانکه ارج کتابش را در نظر محدثان می‌کاست. از این روست که ابن هشام (متوفی ۲۱۸) در روایت خود از این کتاب بسیاری از زواید و روایات مشکوک آن را به پیراست و تنقیح و تهذیب کرد. "المغازی" و اقدی (متوفی ۱۷۰) که هم در این دوره تألیف شده است، از دقت و نظم افزونتری برخوردار است. و اقدی کتابی هم در طبقات صحابه و تابعین داشته است که از قدیم‌ترین تألیفات در فن طبقات است و متأسفانه از میان رفته است، و ظاهراً شاگرد و کاتبش ابن سعد (۱۶۸ - ۲۳۰) در الطبقات الکبری از آن بهره برده است.

این کسانی که نام بردیم بنیان‌گذاران علم "سیره" اند. با ابن اسحاق "سیره و مغازی" از حدیث جدا شد و دانشی مستقل گشت و در عین حال با عناصری غیرتاریخی، از اخبار جاهلیت و اشعار و ایام عرب و اسرائیلیات، بیامیخت. سیره اگرچه از حدیث جدا شد ولی شیوه روایت و نقل اسانید (ولو بگونه‌ای جز روش محدثان) همچنان در تألیفات سیره (و نیز تراجم) حفظ شد. و البته روایات سیره نیز بمانند احادیث از ضعف و جعل و وضع عاری نیست.

پس از قرن هفتم کسانی هم سیره رسول را بنظم کشیدند چون ابن سید الناس (متوفی

(۷۵۱) (بشری الحیب فی ذکرى الحیب)، شمس الدین الباعونمی (متوفی ۸۷۱) (منحه اللیب فی سیره الحیب) و زین الدین بن الشحنة (متوفی ۸۱۵) ... ولی برخی از این آثار به مدیح رسول مانده تر است تا به سیره.

تألیف کتب "رجال" بدنبال تحقیق در احوال صحابه و تابعین و رواء حدیث صورت پذیرفت بقصد شناخت اسانید و تشخیص درجه صحت و ضعف احادیث. چنانکه پیشتر اشاره کردیم، اهمیت صحابه و تابعین در اسلام نیز موجب بود برای مطالعه زندگی آنان و روایت کردار و گفتارشان.

اهتمام حیرت انگیز و بی نظیر محدثان به ضبط ترجمه احوال رجال حدیث و نقد و جرح و تعدیل رواء، صدها صد کتاب عظیم گرانقدر در تراجم پدید آورد که از قدیم ترین آثار موجود *التاریخ الکبیر*^{۵۳} امام بخاری است. محدثان هر آنکس که حدیثی - ولو خبری واحد - روایت کرده بود و نامش در سلسله راویان آمده بود، به ضبط نام و نسبش و تاریخ ولادت و وفاتش و مشایخ و شاگردانش و ... پرداختند و فراتر از این کتابها در تحقیق نامها و لقبها و نسبتها نوشتند، حتی در "مختلف و موتلف" یعنی تشابه خطی و صوتی بعض از اعلام و تصحیف و تحریف و خلط و خطا در آنها، تحقیقاتی کردند که *المختلف و الموتلف* ابن سعید (متوفی ۴۰۹) و *الاکمال* ابن ماکولا (متوفی ۴۹۸) نمونه هایی از آنست.

مقدار شرح حال در کتب رجال معمولاً اندک است و محدود است به آنچه که برای شناخت راوی در علم حدیث بکار می آید چون نام و نسب و نسبت و مشایخ روایت و کسانی که از او روایت کرده اند و درجه وثوق او و تاریخ وفات و احیاناً تولّدش و بعض از مرویاتش. ولی کتب تراجم که سرگذشتنامه همه طبقات و گروههاست، وسعت بیشتری دارد و اطلاعات افزونتری را درباره هرکس شامل است.

تألیف کتب تراجم (سرگذشتنامه) در فروع مختلف علوم شرعی پس از تجزیه آن علوم از حدیث و ترقی و تطوّرشان، رسم شد و آثار بسیار در تراجم و طبقات فقیهان،

۵۳. "تاریخ" در آغاز به کتبی که در رجال و تراجم بود اطلاق می شد، شاید بدان سبب که ذکر سنوات ولادت و وفات در آنها بود. سپس معنای تاریخ تطوّر یافت و از قرن سوم اطلاقش بر کتابهای حوادث سالانه شایع شد.

مفسران، قاریان، حافظان، متکلمان و صوفیان نوشته شد.

در قرن چهاردهم شیوه تألیف سرگذشتنامه نویسی، بتأثیر معارف اروپائی، تغییر کرد و به راه نقد و تحلیل افتاد، که با جمع و نقل اخبار تفاوت بسیار داشت. از نمونه های بارز آن آثار عباس محمود العقّاد و طه حسین است که از پیشگامان این راه اند.

کتاب تراجم یا عام^{۵۴} است یا خاص. عام آنهاست که درباره علمای هر مذهبی است بدون قید زمان و مکان، چون *روضات الجنات فی احوال العلماء و السادات*. و آنچه خاص است، یا خاص مذهب و فرقه و طریقه ای است چون *طبقات الشافعیه*، *طبقات المعتزله* و *طبقات الصوفیه*. یا خاص مکانی است چون معرفه علماء اهل جرجان و اخبار *القضاء المصریین*. و یا خاص زمانی و قرنی است چون *المسک الاذفر فی تراجم علماء القرن الثالث عشر*.

کیفیت تدوین و ترتیب کتب تراجم و رجال به چند گونه است: زمانی، مکانی و الفبائی. و اینک به شرح هر یک می پردازیم:

۱. ترتیب زمانی. ترتیب زمانی یا طبقاتی است، که رایج ترین است، یا قرنی و سنواتی. الف. طبقاتی. ترتیب طبقات قدیم ترین نوع ترتیب سرگذشتنامه های اسلامی است. که نتیجه طبیعی تقسیم بندی "صحابه"، "تابعین" و "اتباع تابعین" ... است^{۵۵}. "طبقه" که بطور عام بمعنی نسل بکار می رود، مجازاً بر "قرن" هم اطلاق شده است. در آغاز "طبقه" بمعنی نسل نبوده است، چنانکه برخی از رجالیان، صحابه و تابعین را به طبقات مختلف تقسیم کرده اند. در تحدید زمانی "طبقه" هم اختلاف است و یک شیوه واحدی را مؤلفان طبقات دنبال نکرده اند. جز اینکه می توان گفت مناط اعتبار در تقسیم "طبقات" اساساً هم زمانی و هم استادی - و بعبارۀ آخری تقارب در سن و استاد - بوده است نه سال وفات^{۵۶}. بسیاری از مؤلفان طبقات هر قرنی را، قرن ۱۰۰ ساله، یک "طبقه"

۵۴. مراد از "عام" در اینجا مفهوم نسبی آنست نه مطلق. و چون بحث ما فقط درباره علوم شرعی اسلامی است، تراجم عام را چنین تعریف کردیم. وگرنه سرگذشتنامه های عمومی شمول بیشتری دارد و جز علمای اسلامی، شعرا، ادبا، سلاطین و وزراء... و بطور کلی همه معارف و اعیان را از هر طبقه و نحله در برمی گیرد.

۵۵. روزنتال، ص ۱۳۳ - ۱۳۴.

۵۶. البته برخی هم سال وفات را مأخذ گرفته اند مانند ابن رجب در *طبقات الحنابله*.

گرفته‌اند مانند سُبکی^{۵۷}. گاه هریک از طبقه‌ها را بنام یکی از نامآوران آن طبقه می‌خوانده‌اند مثلاً "طبقه اعمش"، "طبقه زهری"، "طبقه ابن المسیب"...

کتاب طبقات معمولاً با طبقه صحابه آغاز می‌شود. صحابه را بعضی (مانند خلیفه بن خیاط) یک طبقه گرفته‌اند، و برخی آنان را نیز باعتباراتی (از جمله سابقه اسلام) به طبقاتی چند تقسیم کرده‌اند. پس از صحابه تابعین است و پس از آنان طبقه تبع تابعین و اتباع^{۵۸}، و سپس طبقات مختلف علماء ادوار بعد.

تدوین طبقاتی برای اغراض علم حدیث روشی مناسب بود. و نخست هم محدثان چنین ترتیبی را در تألیف کتب رجال اختیار کردند. ولی سپس سرگذشتنامه‌های گروه‌های دیگر نیز بدین شیوه ترتیب یافت مانند طبقات اللقراء، طبقات الفقهاء، طبقات المسفرین، طبقات الصوفیه، و حتی در علوم غیرشرعی مانند طبقات الادباء، طبقات الشعراء، طبقات الاطباء، طبقات النحاه...

ب. قرنی. "قرن" در آغاز یک واحد عددی معین نبوده است، بلکه مرتبط بوده است به طول عمر افراد یا جماعات، و مدت آن را هم باختلاف ۱۰ تا ۱۰۰ سال دانسته‌اند^{۵۹}. ولی بهرگونه در کتبی که شامل سرگذشت علمای یک قرن است، قرن صد ساله مقصود است. ظاهراً از قرن هفتم رسم شد که کتابهایی در سرگذشت علما و رجال هر قرنی بنویسند، که گویا "الدرر الناصعه من شعراء المائة السابعة الفوطی" (متوفی ۷۲۳) که در شرح حال شعرای قرن هفتم است، و نیز کتاب دیگر همین مؤلف الحوادث الجامعة و التجارب النافعة فی المائة السابعة از قدیم‌ترین نمونه‌هاست. و از این بعد کتابهایی خاص

۵۷. نک: طبقات الشافعیة الکبری (قاهره ۱۹۶۴)، ج ۱، ص ۲۰۷.

۵۸. "هرکس که با ایمان در بیداری حضرت خواجه ما" صلوات الله و سلامه" را دید او "صحابی" است. و آنها که با ایمان صحابه را دریافتند، اما خواجه ما را (ص) ندیدند، یا دیدند اما در آن زمان ایمان نیاوردند بعد از آن ایمان آوردند، این جماعت را "تابعین" خوانند، کعب احبار در زمان خواجه ما بود صلوات الله و سلامه علیه، اما بعد از آن زمان ایمان آورد، او نیز از تابعین است. و کسانی که صحابه را ندیدند اما علماء تابعین را دیدند، این جماعت را تبع تابعین گویند، و کسانی که این جماعت بزرگان را دریافتند اما تابعین را ندیدند، ایشان را اتباع گویند" (تاریخ نیشابور حاکم نیشابوری ترجمه فارسی، تصحیح بهمن کریمی، تهران، ۱۳۳۹، ص ۱۳).

۵۹. روزنثال، ص ۱۲۲ - ۱۲۳.

هر قرن نوشته شد چه در تاریخ حوادث یک قرن و چه در تراجم همه ناموران یک قرن بطور عام و چه در تراجم علماء بنحو خاص، که از آن جمله است: الدرر الكامنة فی اعیان المائة الثامنة از ابن حجر عسقلانی (متوفی ۸۵۲)، الضوء اللامع فی رجال القرن التاسع از سخاوی (متوفی ۹۰۲)، النور السافر فی اخبار القرن العاشر از العیدروس (۹۷۸ - ۱۰۳۸)، خلاصة الاثر فی اعیان القرن الحادی عشر از محمدامین محبّی (۱۰۶۱ - ۱۱۱۱)، سلک الدرر فی اعیان القرن الثانی عشر از مرادی (۱۱۷۳ - ۱۲۰۶)، المسک الاذفر فی تراجم علماء القرن الثالث عشر از محمود شکری الآلوسی (متوفی ۱۲۷۰).

ج. سنواتی. بسیاری از تواریخ عمومی که به ترتیب سنواتی نظم یافته‌اند، در ذیل حوادث هر سال و فیات علماء را با شمه‌ای از سرگذشت آنان ذکر کرده‌اند که از نمونه‌های این گونه آثار است: شذرات الذهب فی اخبار من ذهب از ابن عماد حنبلی، العبر فی اخبار من غیر از ذهبی، المنتظم فی تاریخ الامم از ابن الجوزی...

۲. ترتیب مکانی. در بعض کتب طبقات ترتیب مکانی در داخل هر طبقه‌ای رعایت شده است مانند طبقات الکبری ابن سعد که طبقات تابعین و اتباع را برحسب بلاد تقسیم کرده است. ولی کتب دیگری نیز هست که اساساً به ترتیب شهرهاست چون مشاهیر علماء الامصار از ابن حبان (متوفی ۳۵۴). در تقسیم شهرها معمولاً مدینه را ابتدا ذکر می‌کردند، که مهد صحابه و کبار تابعین و رواة و علماء اولین بود، و سپس مکه را و آنگاه شهرهای دیگری را که مرکز علمی بود و مهبط علما چون مصر، کوفه، بغداد، شام، نیشابور، اصفهان، بخارا...

۳. ترتیب الفبایی. ترتیب الفبائی که رایج‌ترین روشهاست از اوایل قرن سوم رسم بوده است و چنانکه سخاوی نقل می‌کند تاریخ هرات ابواسحاق احمد بن محمد الهروی (متوفی ۲۳۴) به ترتیب حروف معجم بوده است.^{۶۰} و چنانکه می‌دانیم التاریخ الکبیر امام بخاری (متوفی ۲۵۶) نیز به ترتیب الفبایی است. از قرن پنجم این روش بسبب سهولت شیوع بیشتری یافت.

این گونه کتب برحسب اسم (نه لقب و کینه) به ترتیب حروف معجم مرتب شده است. مسلمانان مغرب (مغاریه) در تألیفات خود از ترتیب الفبایی خاص خود پیروی

می‌کردند که با ترتیب الفبایی شرقیان تفاوت داشت^{۶۱} و الاستیعاب ابن عبدالبر قرطبی بدان ترتیب نظم یافته است.

گاه بعض مؤلفان از باب تبرک نام "محمد" را پیش انداخته‌اند و سرگذشت محمد نامان را در آغاز آورده‌اند و سپس به نامهای دیگر از الف تا یا، پرداخته‌اند چون تاریخ بغداد خطیب بغدادی، الوافی بالوفیات صلاح الدین صفدی، الکواکب السائرة غزی. و گاه در باب الف چنین کرده‌اند و کتاب را با سرگذشت "احمد" نامان آغاز کرده‌اند مانند تهذیب التهذیب ابن حجر عسقلانی (که در باب میم هم محمد نامان را مقدم داشته است).

گفتیم که این گونه کتب تراجم و رجال که ترتیب الفبایی دارد برحسب "اسم" افراد ترتیب یافته است، ولی کتابهایی هم هست خاص القاب و انساب که برحسب لقب یا نسبت به ترتیب الفبایی منظم شده است و در آنها مشهوران به هر لقب و نسبتی ذکر شده‌اند. ولی معمولاً این کتب شامل شرح حال مفصل افراد نیست چه در واقع علم به القاب و انساب از فروع علم تراجم و رجال است و کتب القاب و انساب هم از آثار حاشیه‌یی است نه از کتب اصلی و اساسی تراجم و رجال.

قرآن و علوم قرآنی

قرآن، پیام آسمانی رسول الله، بمناسبت‌های مختلف بتدریج نازل می‌شد. و از آغاز وحی تا وفات پیامبر حدود ۲۳ سال بطول انجامید. پیامبر آنچه را بدو وحی می‌شد بر یارانش فرو می‌خواند. بسیاری، آیات قرآنی را به خاطر می‌سپردند، و پاره‌ای دیگر که نوشتن می‌توانستند آیات را بر لوحها و ورقهایی از پوست و پارچه و لیفه خرما و... می‌نگاشتند. به روزگار خلیفه پیامبر ابوبکر (۱۱ - ۱۳) جنگهای "رده" پیش آمد. درین بردها از صحابه بسیاری کشته شدند و گروهی از آنان از حافظان قرن بودند. ابوبکر، زید بن ثابت (۱۱ قه - ۴۵) را که از کاتبان وحی بود برگماشت که به جمع و تدوین قرآن پردازد. و او چنان کرد و قرآن را بر صحیفه‌هایی نوشت.

۶۱. ترتیب الفبایی مغربیان چنین بوده است: ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز ط ظ ک ل م ن ص ض ع غ ف ق س ش ه و ی.

به عهد خلافت عثمان در سال ۲۵ هجری، چهار تن از صحابیان (زید بن ثابت، سعید بن عاص، عبدالرحمن بن حارث و عبدالله بن زبیر) که از حافظان قرآن و کاتبان وحی بودند، به فرمان خلیفه لجنه‌ای کردند و آن نسخه‌ای که زید بن ثابت به عهد ابوبکر نوشته بود و اینک در نزد حفصه دختر عمو بود، بیاوردند و سوره‌ها را که در آن اوراق و صحیفه‌ها جدا از یک دیگر بود، همه را در پی هم در "مصحفی" نوشتند و هر جای که اختلافی لهجه‌یی در قراءت کلمه‌ای بود، لهجه قریش را برگزیدند، و از این مصحف نسخه‌ها برداشتند و به شهرها فرستادند، و آن همین است که امروز بدست ماست.

قرآن مرکب از ۱۱۴ سوره است که برحسب بلندی و کوتاهی ترتیب یافته است. و هر سوره‌ای مرکب از آیه‌هایی است، و مجموعاً قرآن شامل ۶۲۳۶ آیه (بقول مشهور) است. ترتیب آیه‌ها "توقیفی" است و چنانست که پیامبر خود فرموده بوده است، ولی تنظیم سوره‌ها بدین گونه که می‌بینیم - یعنی بترتیب بلندی کوتاهی - نهاده زید بن ثابت و یاران اوست. سوره و آیات قرآن بخشی در مکه نازل شده است و بخشی دیگر در مدینه. سوره و آیات مکی بیشتر در بیان توحید و نهی از بت‌پرستی و ذکر روزرستاخیز و قصص انبیا و مواظظ و اخلاق است، و سوره و آیات مدنی شامل احکام و قوانین اجتماعی و فرایض دینی است.

از زمان پیامبر بعض کلمات قرآنی بحسب عادات صوتی و لهجه‌یی قبایل، متفاوت قراءت و ادا می‌شد. و پس از متن رسمی واحد مصحف عثمان نیز این گونه‌گونگی قراءات باقی ماند. از سوی دیگر عدم اشکال و اعجام متن قرآن در آغاز و نیز اختلاف بعض مصاحف، وجوه مختلف قراءات را بیفزود از میانه قرائتهای مختلف، هفت (و یاده) قراءت به تواتر رسید و مقبول افتاد، و بقیه شاذ شمرده شد. قراء سبع از طبقه تابعین بودند و هریک سند روایت خود را به یکی از صحابه می‌رسانیدند.

قرآن اگرچه بزبان عربی نازل شده بود. ولی چنان نبود که همه یاران پیامبر و مسلمانان صدر اسلام در فهم آن یکسان باشند. چه گذشته از بعض لغات و مفردات، اشارات تاریخی، سرگذشت انبیا، اشاره به بعض آداب و رسوم عرب جاهلی و احکام و قوانین اسلامی نیاز به توضیح داشت. در میانه صحابه کسانی بودند که هم از ادب و آداب عرب نیک آگاه بودند و هم از تاریخ و قصص شمه‌ای می‌دانستند و هم سبق عهدی در

اسلام داشتند. و این همه آنان را در فهم بهتر قرآن یاری می‌کرد. از میان صحابه، علی بن ابی طالب، عبدالله بن عباس، عبدالله بن مسعود، ابی بن کعب، زید بن ثابت، عبدالله بن زبیر و ابو موسی اشعری در تفسیر آیات مشهورترند و روایات بیشتری از آنان در تفسیر رسیده است. تفسیر این صحابه و بعض از تابعین، بعلاوه آنچه در تفسیر بعض آیات از خود رسول اکرم روایت شده است، مایه تفسیر ماثور (یا: اثری، نقلی، روائی) است. البته باب وضع و جعل در تفاسیر روائی مسدود نبود. از سوی دیگر برخی از یهودیان اسلام آورده چون کعب الاحبار، عبدالله بن سلام و وهب بن منبه در تفسیر آیات مربوط به قصص انبیا و ابتداء خلقت و آخر زمان... هر آنچه از تواریخ و اساطیر بنی اسرائیل، راست و ناراست، می‌دانستند بیان کردند و چنان شد که این "اسرائیلیات" بخشی عظیم از تفسیر ماثور را اشغال کرد. از این روست که تفاسیر ماثور شامل "عث و سمین" است و "مقبول و مردود".

رواج مناقشات کلامی و مباحثات فکری، تفسیر را از محدوده "اثر" بیرون آورد و کسانی با امعان "نظر" و "اجتهاد" "رای" به تفسیر پرداختند. و هر یک از اصحاب مقالات و فرق و مذاهب از دیدگاه خود قرآن را تفسیر کردند، و "تفسیر به رای" (یا: تفسیر درایی) رواج یافت. پیشرفت علوم لغوی و ادبی نیز در کمک به تفسیر مؤثر بود. کسانی هم براساس مذهب فقهی خود به تفسیر آیات احکام پرداختند. با پایه گرفتن تصوّت و عرفان نوعی دیگر از تفسیر به رای یعنی تفسیر (تأویل) عرفانی و صوفیانه نیز پدید آمد. از اواخر قرن سیزدهم هجری، با بیداری شرق و نهضت‌های اجتماعی و سیاسی و اصلاحات مذهبی، در تفسیر نیز روشهایی تازه ظاهر شد. توجّه به فنون جدید اروپایی و مسایل اجتماعی و انسانی از خصوصیات تفاسیر جدید است.

گذشته از تفسیر، در علوم قرآنی دیگر (چون قراءات، ناسخ و منسوخ، اسباب نزول، رسم مصاحب...) نیز از اوایل عصر تدوین آثاری نوشته شده است. و خصوصاً از قرن سوّم این علوم ترقی و بسط یافت.

اصطلاح "علوم قرآنی" بمعنی جامع و شامل آن ظاهراً از قرن پنجم با تألیف کتاب البرهان فی علوم القرآن علی بن ابراهیم الحوفی (متوفی ۴۳۰) متداول شده است. و مقصود از آن همه علوم است که با قرآن ربط دارد و شمار آنها از صد افزون است. در

بررسی و طبقه‌بندی این علوم کتابهای بسیاری نوشته شده است که از جمله معروفترین آنها البرهان فی علوم القرآن است از بدرالدین محمد بن عبدالله زرکشی (۷۴۵ - ۷۹۴) و الاتقان فی علوم القرآن از جلال‌الدین سیوطی (۸۴۹ - ۹۱۱).

* * *

زرکشی علوم قرآنی را به ۴۷ نوع تقسیم کرده است و سیوطی به هشتاد نوع. ولی هیچ‌یک از این دو مؤلف علوم قرآنی را دسته‌بندی نکرده‌اند. هر یک از آن علوم را در فصلی شرح داده‌اند و فصول را بدنبال یک دیگر آورده‌اند، هر چند سیوطی می‌گوید که "در حسن نظم آنها کوشیده‌ام و برخی علوم را در برخی دیگر داخل کرده‌ام و اگر می‌خواستم هر یک از آن انواع را جداگانه یاد کنم از ۳۰۰ نوع فزون می‌شد"، ولی با این همه تقسیم‌بندی سیوطی با زرکشی فرق چندانی ندارد. تنها قاضی جلال‌الدین عبدالرحمن بلقینی (متوفی ۸۲۴) است که علوم قرآنی را بنحو شایسته‌ای دسته‌بندی کرده است و انواع مشابه را تحت یک عنوان آورده است. کتاب جلال‌الدین بلقینی *مواقع العلوم فی مواقع النجوم* - از مآخذ سیوطی بوده است و فهرست و تقسیم‌بندی آن کتاب در مقدمه *الاتقان* آمده است. بلقینی علوم قرآنی را به شش دسته، و هر دسته را به انواعی تقسیم کرده است بدین گونه:

۱. مواطن و اوقات نزول - شامل ۱۲ نوع: مکی، مدنی، سفری، حضری، لیلی، نهاری، صیفی، شتائی، فراشی، اسباب نزول، اوّل منزل، آخر منزل.
۲. سند - شامل ۶ نوع: متواتر، آحاد شاذ، قرائت نبی، رواة، حفاظ.
۳. ادا - شامل ۶ نوع: وقف، ابتداء، اماله، مدّ، تخفیف همزه، ادغام.
۴. الفاظ - شامل ۷ نوع: غریب، مغرب، مجاز، مشترک، مترادف، استعاره، تشبیه.
۵. معانی متعلق باحکام - شامل ۱۴ نوع: مجمل، مبین، مؤول، مفهوم، مطلق، مقید، ناسخ، منسوخ...

۶. معانی متعلّق بالفاظ - شامل ۵ نوع: فصل، وصل، ایجاز، اطناب، قصر.
- ما در طبقه‌بندی علوم قرآنی (۸۵/۹ - BP۶۹) در تقدّم و تأخّر و بر شمردن انواع از شیوه جلال‌الدین بلقینی پیروی کردیم و احیاناً برخی مدخلهای ضروری را در میانه درافزودیم، ولی طرح اساسی طبقه‌بندی همان تقسیمات بلقینی است.

تفسیر

علم تفسیر را که یکی از علوم قرآنی است بجهت اهمیت در پایان این علوم و در فصلی علی حده آوردیم. چنانکه پیشتر اشاره کردیم تفاسیر را به دو نوع اصلی مأثور (روائی. نقلی) و غیر مأثور (درائی. برای) تقسیم کرده‌اند. تفاوت این دو نوع تفسیر چه در شکل و صورت و چه در سبک و سیاق بارز است و تشخیص سهل. دکتر ابوالنور نوع سوم نیز برای تفاسیر قایل شده است که آن تفاسیر جدید است - تفاسیری که در این قرن پس از شروع نهضت جدید نوشته شده است، بدین دلیل که سبک تفاسیری که در این قرن پس از شروع نهضت جدید نوشته شده است، بدین دلیل که سبک تفاسیر جدید قسمی است از تفاسیر غیر مأثور نه قسیم آن، زیرا که اینها تفاسیری است که بعد از حصول مبادی و شروط لازمه - که در تفاسیر قدیم نیز ضروری بود - با اعمال فکر و اجتهاد - چنانکه معرف تفاسیر درائی است - نوشته شده است، نهایت اینکه علوم و مسایل روزبکار گرفته شده است و باقتضای زمان سبک و سیاق نوشتن نیز تغییر یافته است. لذا ما تفاسیر را به دو نوع بخش کردیم: مأثور و غیر مأثور. و چون هر قسم را به دوره‌های تاریخی تقسیم کرده‌ایم، طبعاً تفاسیر جدید - که در قرن ۱۴ نوشته شده است - همه در کنار هم قرار می‌گیرد، آنچنان که تفاسیر دوره‌های دیگر.

تفاسیر مأثور را به سه دوره (قرن ۱ - ۳، ۴ - ۷، ۸ - ۱۳) تقسیم کردیم. قرن ۱ - ۳ دوره قدیم‌ترین آثار تفسیری است: آنچه به صحابه منسوب است و یا آنچه بدست تابعین نوشته شده است. قرن ۴ - ۷ دوره تألیف تفاسیر جامع است که با طبری شروع می‌شود، و دوره سوم که از قرن هشتم آغاز می‌شود ممتاز است به جرح و تعدیل اسانید و گاه حذف اسنادها و اکتفا به متن احادیث و آثار، و مهم‌ترین تفاسیر مأثور این دوره تفسیر ابن کثیر است *والدر المنثور سیوطی*.

تفاسیر غیر مأثور (درائی) را به چهار دوره تقسیم کرده‌ایم: دوره اول (قرن ۲ - ۳) متعلق است به قدیم‌ترین آثار بجامانده از نمونه‌های تفسیر درائی، اگر چه درین دوره تفسیر عموماً روائی و مأثور است. دوره دوم (قرن ۴ - ۷) مهم‌ترین و پربارترین ادوار است که بموازات قوت معتزله و بعد اشاعره و اعتلای علوم اسلامی، علم تفسیر اوج یافت و تفاسیر ارجمنندی نوشته شد که سه تفسیر مهم زمخشری، بیضاوی و فخر رازی از آن جمله است و نیز *مجمع البیان طبرسی* که از مهم‌ترین تفاسیر شیعی است. در دوره

بعد (قرن ۸ - ۱۳) در علم تفسیر، مانند علوم دیگر، اثری بارز پدید نیامد. بسیاری از تفاسیر این عصر تلخیص و اختصاری است از تفاسیر دوره پیش مثلاً مدارک التنزیل نسفی اختصاری است از کشاف و بیضاوی، لباب التاویل خازن (۶۷۸ - ۷۴۱) تلخیصی است از معالم التنزیل بغوی (متوفی ۵۰۱) و غرائب القرآن نیشابوری مأخوذ است از تفسیر کبیر فخر رازی و کشاف زمخشری. مشهورترین و رایج‌ترین تفاسیر این دوره تفسیر جلالین و تفسیر ابی السعود است. دوره چهارم (قرن ۱۴ -) با عصر بیداری شرق و نهضت‌های اصلاح طلبانه شروع می‌شود که از میان علوم شرعی تفسیر - خصوصاً - بیشتر مورد توجه قرار گرفت، چنانکه پیشتر گفتیم - راه و روشی تازه یافت. معروفترین تفاسیر این دوره الجواهر طنطاوی جوهری (۱۲۸۷ - ۱۳۵۸) است که بسبب افراط در تطبیق قرآن و علوم قبول عام نیافت. و دیگر المنار محمد رشید رضا (۱۲۸۲ - ۱۳۵۴) و فی ظلال القرآن سید قطب (۱۹۰۳ - ۱۹۶۶م) است از مصلحان و علماء مصر و المیزان سیز محمد حسین طباطبایی دانشمند و حکیم ایرانی.

ذهبی در التفسیر و المفسرون تفاسیر درائی را به دو نوع "جائز" (آثار اهل سنت: اشاعره) و مزوم (آثار معتزله و شیعه) تقسیم کرده است. این تقسیم‌بندی که پایه عقیدتی دارد نه مبنای علمی، نمی‌تواند ملاک تقسیم‌بندی تفاسیر را به اعتبار لون خاص آنها به انواع گونه‌گونی این چنین تقسیم کرده بودیم: تفاسیر کلی و جامع، تفاسیر کلی و موجز، تفاسیر مأثور، تفاسیر فقهی، تفاسیر کلامی، تفاسیر فلسفی، تفاسیر علمی، تفاسیر ادبی، تفاسیر عرفانی و تفاسیر جدید (قرن ۱۴ -). این تقسیم‌بندی هر چند ممکن است نظراً مقبول بنماید، ولی در عمل به مشکلاتی برخورد، که تشخیص انواع گونه‌گون تفاسیر و لون غالب هر یک و انتساب آنها به مذہبها و کتبها نه تنها برای فهرست‌نویس که از برای بعض متخصصان نیز دشوار است، که در بسیاری از موارد حکم قطعی آسان نیست. لذا تقسیم‌بندی تاریخی را مرجح داشتیم. جز آنکه به دو نوع تفاسیر فقهی و تفاسیر عرفانی مدخل‌های علی‌حدّه‌ای دادیم. تفاسیر فقهی (آیات الاحکام) را بدان سبب جدا نهادیم که در موضوعی خاص است و روشش با تفاسیر دیگر متفاوت، و اغلب نیز تفسیر همه قرآن نیست که فقط آیات احکام است. تفاسیر عرفانی (صوفیانه) را نیز بسبب تشخّص بارز آنها از دیگر تفاسیر، جدا آوردیم که مبنای آنها بیشتر تذوقات وجدانی است.

حدیث

حدیث پس از قرآن مهم‌ترین منبع و مأخذ شریعت اسلامی است. "حدیث" اصطلاحاً برگرفته‌های پیامبر^{۶۲} اطلاق می‌شود و "سنت"، که اصطلاحی است عامتر از آن، شامل قول رسول و بیان فعل و تقرر اوست^{۶۳}.

پیامبر بمناسبت‌های مختلف برای اصحاب سخنانی می‌گفت. گاه آنان را از کرده‌ها را بخاطر داشتند و آنها را مدار عمل قرار داده بودند. و چنانکه در فصل تدوین و تألیف گفتیم برخی از صحابه در زمان رسول گفته‌های او را می‌نوشتند.

پس از رحلت پیامبر فکر جمع‌آوری و تدوین احادیث در خاطر بعض از کبار صحابه بود، ولی هرگز عملی نشد. چنانکه عمر یک بار بر آن شد تا گفته‌های رسول را گردآورد ولی سپس از آن منصرف شد، از آنکه مبادا مردمان از قرآن به کتابی دیگر پردازند و قرآن کم ارج و متروک شود. تا اواخر قرن اول کسی بجدّ در پی جمع و تدوین حدیث نبود. احادیث را سینه بسینه راویان روایت می‌کردند و کسانی هم آنها را پراکنده در صحیفه‌هایی می‌نوشتند، تا آنکه عمر بن عبدالعزیز (۹۷ - ۱۰۱) در زمان خلافتش به جمع حدیث فرمان داد و گفت تا هر آنچه حدیث از رسول رسیده و صحابه و تابعین بخاطر دارند و روایت می‌کنند در دفترها گردآورند^{۶۴}. ابن شهاب زهری (۵۸ - ۱۲۴) که از عالمان نزدیک به او بود در امر تدوین حدیث اهتمامی نمود، و هر آنچه شنیده بود بنوشت و برای دیگران روایت کرد. و ظاهراً او نخستین کسی است که مجموعه‌ای از احادیث "تدوین" کرد.

در قرن دوم اهتمام به گردآوری حدیث فزونی گرفت، کسانی چون ابن جریح (۸۰ - ۱۵۰)، ابن اسحاق (متوفی ۱۵۱) و مالک بن انس (۹۳ - ۱۷۹) مجموعه‌هایی از احادیث تألیف کردند که طبقه‌بندی شده بود و مبوب.

۶۲. نزد شیعه قول امام نیز باعتبار حدیث پیامبر است.

۶۳. برخی حدیث و سنت را مرادف می‌دانند. نک: نهانوس، ج ۱.

۶۴. پیش از عمر بن عبدالعزیز هم کوششهایی ولو ناچیز از جانب بعض امویان در جمع حدیث شده بود، چنانکه مروان بن الحکم (متوفی ۶۵) بهنگامی که والی مدینه بود کسانی را به کتابت و جمع حدیث تشویق می‌نمود (سزگین ۱: ۲۳۴).

خلاصه آنکه تألیف حدیث سه مرحله را گذرانیده است: ۱. کتابت و تقييد حدیث، درین مرحله که مقارن عصر صحابه است احادیث را در کراسه‌های کوچکی (که "صحیفه" یا "جزء" خوانده می‌شد) بی‌هیچ نظمی، ثبت می‌کردند. ۲. تدوین حدیث، مرحله بهم پیوستن آن اجزا و "صحیفه"های پراکنده است در ربع آخر قرن اول و ربع اول قرن دوم. ۳. تصنیف (: طبقه‌بندی) حدیث، مرحله مرتب کردن احادیث است در فصول و ابواب بر طبق موضوع آنها، که از ربع دوم قرن دوم آغاز شد.

نخستین روش طبقه‌بندی احادیث برای تبویب کتب، ترتیب موضوعی بود. احادیث را برحسب موضوعات فقهی مرتب می‌کردند (مانند الموطأ مالک). ظاهراً قدیم‌ترین اثر کتاب السنن فی الفقه است از مکحول بن ابی مسلم شامی (متوفی ۱۱۲ یا ۱۱۶). و کتبی که بدین گونه دارای ترتیب موضوعی‌اند. "مُصَنَّف"، "سنن"، "موطأ"، و "جامع" خوانده می‌شوند. در اواخر قرن دوم روش کتب "مسانید"، یعنی ترتیب احادیث برحسب صحابی راوی، معمول شد بی‌توجه به موضوع، چنانکه مثلاً هر حدیثی را که عبدالله بن عباس از پیامبر روایت کرده بود در فصلی می‌آوردند و هر آنچه را عبدالله به عمر روایت کرده بود در فصلی دیگر، خواه آن احادیث درباره عبادات باشد یا قضاوات یا ارث و معاملات. از قرن سوم تنقیح احادیث و تألیف آنها به اسلوبی علمی و منطقی آغاز شد و مهم‌ترین و معتبرترین کتب احادیث - صحاح سته - در همین قرن سوم تألیف شد. امام محمد بن اسماعیل بخاری (۱۹۴ - ۲۵۶) نخستین کسی است که در جمع و تحقیق و تألیف حدیث راهی تازه گشود و طی ۱۶ سال سفر به شهرهای مختلف و دیدار و روایت از محدثان و راویان مختلف احادیث بسیار گردآورد و سپس به نقد آنها نشست. و کتاب "الجامع الصحیح" نتیجه این کوششهاست که از مهمترین منابع حدیث است.

اصطلاحاً "صحاح" اطلاق می‌شود بر کتب سنّه بخاری، مسلم، ابوداود، ترمذی، نسائی و ابن ماجه^{۶۵}. برخی بجای سنن ابن ماجه، موطأ مالک را از اصول شمرده‌اند^{۶۶}.

۶۵. ابوزکریا نووی (متوفی ۶۷۶) کتب اصول حدیث را پنج می‌شمرد و سنن ابن ماجه را از اصول نمی‌داند (مفتاح السعاده، ۱۳۹/۲).

۶۶. جمهور مالکيه موطأ مالک را از صحیح بخاری و مسلم برتر می‌شمردند. برخی محدثان نیز آنها را در رتبه همشان صحیحین می‌دانند.

جز اینها کتب صحاح دیگری نیز هست چون صحیح ابن خزیمه، ابن حبان و ابی عوانه که گاه لفظ "صحاح" علاوه بر کتب سته، آنها را نیز شامل می شود. اصطلاح "صحیحین" بر دو کتاب بخاری و مسلم اطلاق می شود، و "سنن" بر سنن ابی داود، ترمذی، نسائی و ابن ماجه، و "مسانید" بر مسند ابن حنبل، ابی یعلی، دارمی^{۶۷} و بزار، و "معاجم"^{۶۸} بر سه معجم (کبیر و اوسط و صغیر) طبرانی.

پس از تألیف کتب اصول، برخی به استدارک آنچه از صحیحین فوت شده بود (یعنی احادیثی که به شروط دو صحیح یا شرط یکی از آنها منطبق بود) پرداختند که از جمله است *السمندرک علی الصحیحین* حاکم نیشابوری (۳۲۱ - ۴۰۵). و برخی به تألیف *مستخرجات همّت* گماشتند و آن بدین معنی است که محدث احادیث یکی از کتب حدیث را به اسانیدی غیر از طرق صاحب کتاب تخریج کند، و گفته اند فایده آن تکثیر طرق حدیث و علواسانید است. از جمله *مستخرجات*، مستخرج ابی بکر اسماعیلی (متوفی ۳۷۱) است بر صحیح بخاری و مستخرج ابی عوانه (متوفی ۳۱۶) است بر صحیح مسلم. کسانی هم به جمع بین صحیحین یا کتب سته (یا بعض از آنها) پرداختند و احادیث مشترک را گرد آوردند مانند محمد بن نصر الحمیدی (متوفی ۴۸۸) که جمع بین صحیحین کرد، و ابوالسّعاد ابن الاثیر (متوفی ۶۰۶) که جمع بین کتب سته کرد در کتابش *جامع الاصول لاحادیث الرسول*، و بغوی (متوفی ۵۱۰) که جمع بین صحیحین و بعض کتب سنن کرد در *مصاییح السنّه*، و ابن کثیر دمشقی (۷۰۱ - ۷۷۴) در کتابش *جامع المسانید و السنن* بین کتب سته و مسانید احمد و ابویعلی و بزار و معجم طبرانی جمع کرد، و جمع الجوامع سیوطی (۸۴۹ - ۹۱۱) نیز ازین جمله کتب جوامع است که احادیث ضعیف و موضوع را نیز شامل است و پس از *المتقی الیهندی* (متوفی ۹۷۵) در *کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال* به تهذیب آن پرداخت. کسانی هم به تألیف منتخباتی از احادیث پرداختند که با اقسام گونه گون است از مجموعه های کلمات قصار رسول (احادیثی که حکم امثال و حکم یافته است چون شهاب الاخبار) تا کتابهای اربعین (چهل حدیث) که خود انواع مختلفی دارد.

۶۷. مسند دارمی هر چند به "مسند" معروف است ولی ترتیبش به سبک مسانید نیست و مانند "سنن" برحسب

ابواب فقهی است، لذا برخی آنرا "سنن دارمی" می خوانند.

۶۸. کتب معاجم به ترتیب اسماء صحابه و مشایخ مصنف برحسب حروف معجم نظم یافته است.

شیعه هم از قرون اولیه به جمع و تدوین احادیث و اخبار پرداخته بودند. گفته ائمه در نزد آنان همسنگ حدیث پیامبر است. و آن مجموعه احادیثی را که راویان خود از امام شنیده‌اند و ضبطش کرده‌اند در اصطلاح "اصل" می‌خوانند، چهارصد اصل در میان شیعیان متقدم می‌بوده است که برخی از آنها هنوز بجا مانده است. در اوایل قرن چهارم مهمترین کتاب حدیث شیعی، یعنی الکافی، بدست کلینی رازی (متوفی ۳۲۹) تألیف شد. و این کتاب به‌مراه سه کتاب دیگر (من لایحضره الفقیه، التهذیب، الاستبصار) معتبرترین منبع حدیث شیعه اثناعشریه است. این چهار کتاب را "جوامع متقدمین" می‌خوانند در برابر جوامع متأخرین یعنی "الوافی و وسایل الشیعه و بحارالانوار" که اواخر قرن ۱۱ تألیف شده‌اند.

جعل و وضع احادیث کاری بود که از اوائل عهد اموی و بدنبال اختلافات سیاسی رواج یافت، و هواخواهان هر حزب و فرقه‌ای در دفاع خود وردّ خصم حدیثها می‌ساختند. و در آن عصر، حدیث - چون شعر - یکی از وسائل تبلیغ خلافت و دیگر احزاب سیاسی شده بود. گذشته از مسائل سیاسی و کشمکشهای علویان و امویان و عباسیان و جماعات دیگر، اختلافات کلامی و فقهی و قومی و ملی و محلی نیز از موجبات وضع و جعل حدیث بود. قصه‌گویان و نقّالان و واعظان نیز بسیاری از عجایب و غرایب عالم و تاریخ اسلام را، که خود شاخ و برگها بر آن افزوده بودند از قول پیامبر روایت می‌کردند و سخن خود را بدو نسبت می‌دادند تا در توده مردم مؤثرتر افتد. برخی از صالحان و زاهدان و صوفیان نیز بقصد خیر و صلاح عام حدیثهایی می‌ساختند در فضیلت زهد و پارسایی و تشیید مبانی تصوّف. و بدین گونه هزاران حدیث مجعول بر زبانها جاری شد و در کتابها نوشته شد. نیاز افتاد به نقد حدیث. و علمی تازه پدید آمد در شناخت و نقد احادیث تا بدان حدیث "صحیح" از "موضوع" و "حسن" از "ضعیف" باز شناخته شود. نقد حدیث، هم شامل نقد ناقلان و راویان حدیث و جرح و تعدیل آنان می‌شد، و هم نقد متن حدیث که آیا اثری از مصالح و منافع شخصی و سیاسی و مذهبی در آن هست یا نه.

از قدیم‌ترین آثار جامع در علم الحديث كتاب المحدث الفاضل بين الراوى والواعى است از حسن بن عبدالرحمن رامهرمزی (متوفی ۳۲۰). و البته پیش از رساله‌ها و کتابهایی در مباحث مختلف علم الحديث نوشته شده بود و قواعد و ضوابط آن علم را هم که عهد تدوین محدثان پیروی می‌کردند، پس از رامهرمزی و حاکم نیشابوری (متوفی ۴۰۵ صاحب معرفه علم الحديث) در قرن هفتم ابن صلاح شهروزی (متوفی ۶۴۳) مهمترین و کامل‌ترین کتاب را درین علم نوشت که اثرش قرن‌ها بجا ماند. و تألیفات این علم پس از قرن هفتم یا شروح و حواشی است بر مقدمه ابن صلاح یا تلخیصی است از آن (چون الارشاد و التقریب نووی...) یا نظم آن است (چون الفیه عراقی).

تقسیم‌بندی زمانی. علم الحديث را به چهار دوره تقسیم کرده‌ایم: قرن ۱ - ۳ که شامل آثار قدماست. قرن ۴ - ۷ دوره تألیف کتب جامع و اساسی که رامهرمزی شروع و به ابن صلاح ختم می‌شود، قرن ۸ - ۱۳ دوره تلخیص و شرح و حاشیه و اثرپذیری از مقدمه ابن صلاح، قرن ۱۴ - آثار جدید.

فقه و اصول

علم فقه، که گسترده‌ترین و مهم‌ترین علوم شرعی است، علم به احکام شرعی علمی است که از ادله تفصیلی (کتاب و سنت و اجماع و...) استنباط می‌شود، و شامل است بر احکام عبادات و قوانین و حقوق مدنی و سیاسی اجتماعی اسلامی (یعنی احکام تکلیفی و احکام وضعی).

تقریباً تمامی احکام و قوانین اسلامی، ولو باجمال، در یازده سال اقامت پیامبر در مدینه تشریع شده است، که در مکه حکمی، جز وضو و نماز، وضع نشده بود. گذشته از قرآن (کتاب)، سنت رسول یعنی قول و فعل و تقریر او نیز مأخذ احکام بود. پس از رحلت رسول، در آغاز مسلمانان اگر به مسأله‌ای دچار می‌آمدند که در کتاب و سنت حکمی صریح درباره آن نبود به کبار صحابه مراجعه می‌کردند و آنان به اجتهاد می‌پرداختند و فتوی می‌دادند. ولی البته چنان نبود که صحابه تقریر مسائل بنشینند و همه وقت بدان پردازند، جز بنا در این کار را نمی‌کردند و تا قضیه‌ای تازه پیش نمی‌آمد. به

اجتهاد نمی پرداختند و فتوایی نمی دادند. اجتهاد صحابیانی یکی بر پایه قرآن بود و دیگر بر سنن رسول، و اگر در هیچ یک از این دو دلیلی نمی یافتند بر "رای" عمل می کردند. و گاه به مشاوره می نشستند.

پس از خلفای راشدین، گروهی از صحابه و تابعین بیرون از حجاز، در شهرهای دیگری چون بصره و کوفه و شام و مصر، سکنی گزیدند و تا اوائل قرن دوم افتاء و اجتهاد بدست علمای تابعین و جمعی از بازماندگان صحابه بود. و در این دوره اغلب چنان بود که مردم هر شهر و منطقه بر فتاوی یکی از علمای صحابه و تابعین بودند، چنانکه مردم مدینه از فتاوی عبدالله بن عمر پیروی می کردند و کوفیان از عبدالله بن مسعود و مکیان از عبدالله بن عباس و مصریان از عبدالله بن عمرو بن العاص.

بعد از دوره فتوحات و گسترش خلافت، نیاز مبرم به حقوق و قوانین مدنی و جنائی و احکام سیاسی برای اداره مجتمع اسلامی، توسعه روزافزون فقه را سبب شد، و فقه علمی شد مستقل و گسترده. فقیهان و مجتهدان به تدریس فقه پرداختند و قاضیان و مفتیان بر منصب قضا و فتوی نشستند و برخی از آنان به تدوین احکام همت گماشتند. مجتهدان در استنباطات خود روشهای مختلفی داشتند. گروهی بیشتر بر "حدیث و سنت" تکیه می کردند و جمعی بر "اجماع". بعضی "قیاس" را معتبر می دانستند و پاره ای آن را منکر بودند. بهری بر "استحسان" می رفتند و برخی بر "استصلاح" و در همین دورره علم اصول فقه یعنی قواعد و قوانی استنباط احکام تدوین شد. و در قرن دوم مکتبها و مذهبهای چندی پدید آمد. نامی ترین فقیهان و مجتهدان این عصر که بحقیقت هر یک مؤسس مذهبی خاص اند امام جعفر بن محمد صادق (۸۰ - ۱۴۸) است و ابوحنیفه نعمان بن ثابت (۸۰ - ۱۵۰) و مالک بن انس (۹۳ - ۱۷۹) و عبدالرحمن بن محمد اوزاعی (۸۸ - ۱۵۷) شفیان ثوری (۹۷ - ۱۶۱) و لیث بن سعد (۹۴ - ۱۷۵) و محمد بن ادریس شافعی (۱۵۰ - ۲۰۴) و احمد بن محمد بن حنبل (۱۶۴ - ۲۴۱) و داود بن علی ظاهری اصفهانی (۲۰۰ - ۲۰۷) و محمد بن جریر طبری (۲۲۴ - ۳۱۰). برخی از این مذهبها دیری نپایید، یک دو قرن پیروانی داشت و بتدریج از میان رفت چون مذهب اوزاعی، ثوری، لیث، ظاهری و طبری.

مذهبهای فقهی که تا امروز پایدار مانده است و در هر منطقه از جهان اسلام پیروانی دارد مذهب حنفی و شافعی و مالکی و حنبلی است و جعفری و زیدی و اسماعیلی.

خوارج خود در فقه مذهبی خاص داشته‌اند. و از فرقه‌های مختلف آنها آنچه باقی مانده است فرقهٔ اباضیه است که اتباع عبدالله بن اباض (متوفی ۸۶) اند و دارای فقهی مدوّن‌اند.

از قرن سوم بعد، دورهٔ تقید به مذاهب پیش آمد و دیگر مجتهدانی مطلق مانند ابوحنیفه و شافعی... ظهور نکردند. فقیهان خود را به مذهبی خاص مقید کردند و تحقیقات و آراءشان در حوزهٔ همان مذهب بود. طبقه‌ای از فقیهان که پس از ائمه مذاهب، به اجتهاد پرداخته‌اند، اجتهادشان در محدودهٔ مذهب مختارشان است نه بیرون از آن، و اینان را "مجتهدان مذهب" می‌نامند. پس از اینان فقیهانی اند که فقط به ترجیح و اختیار استنباطات مختلف مجتهدان مذهب همّت گماشته‌اند که به "مجتهدان فتوی" معروفند.

اگرچه اجتهاد بنحو اطلاق، متوقف شد و مباحث فقه بر مدار یک مذهب خاص قرار گرفت، ولی در قرون ۴ - ۷ فقیهانی نامی ظهور کردند که در هر مذهبی به تألیف مهم‌ترین و اساسی‌ترین کتب فقه (که تا قرن‌ها متن درسی و منبع اصلی آن مذاهب بود). پرداختند. و هم در این دوره است که مذاهب چهارگانه شمول و عموم یافت، و مناظره و جدل بین فقهای مذاهب رواج یافت. و کسانی به تألیف کتب خلافت و جمع آراء مذاهب، مختلفه و بیان ادله و حجج همّت گماشتند. متأسفانه در این دوره خلاف و جدالهای فقهی از حوزه‌های علمی و مدرسی فراتر رفت و جامعهٔ ناس را نیز درگیر کشمکشها و جنگ و جدالها کرد.

در مذهب شیعه اگرچه باب اجتهاد بسته نشد، ولی در اوائل قرن چهارم (سال ۳۲۹) با غیبت امام فصلی جدید در تاریخ مذهب جعفری و تفقهٔ آن پیش آمد.

در قرون ۴ و ۵ فقها و علمایی نامی هم از میان زیدیه و هم از میان اثناعشریه ظهور کردند. و البته گذشته از موجبات و ظروف دیگر، حکومت امیران شیعی مذهب دیلمی درین ترقی و تطور موثر بود.

در قرن هفتم با حملهٔ مغول و سقوط بغداد و تخریب مدارس و مساجد، وقفه‌ای در پیشرفت فقه - بمانند بسیاری از علوم اسلامی - پدید آمد. ولی بهرگونه در قرون ۷ - ۱۰ هنوز فقیهانی نامدار در بلاد اسلامی دیده می‌شوند هر چند که اهتمام آنان بیشتر بر تحریر و تألیف متون است تا اجتهاد و استنباط. پس از قرن دهم دورهٔ رکود فرا می‌رسد،

نه اثری ارجمند و متنی اساسی تألیف شده است و نه فقیه و مجتهدی بارز ظهور کرده است. استعدادها مصروف بر شرح و تحشیه و فهم معضلات کتب موجز بود و در نتیجه گسستن از کتب قدما و دور شدن از حوزه رای و اجتهاد.

مذهب شیعه که پس از مغول بسبب آزادیهای مذهبی نسبتاً رشد یافته بود، در اوایل قرن دهم بدست صفویان مذهب رسمی ایران شد و احکام و قوانین که پیش از آن بر مذهب ابوحنیفه و شافعی بود، بر وفق مذهب جعفری گردید و فرصتی شد برای پیشرفت و تکامل فقه این مذهب. در قرنهای یازده و دوازده اختلاف در میان شیعیان اخباری و اصولی شدت یافت. اخباریان که مخالف علم اصول‌اند قرآن و اخبار را برای استنباط احکام کافی می‌شمردند و اعتمادشان بر ادله نقلی و اخبارست تا بر دلیل عقلی و اجماع. بدنبال این فرق اساسی اختلافات دیگری نیز در میان دو گروه بروز کرد، و اواخر قرن ۱۱ و اوایل قرن ۱۲ شاهد مباحثات و مبارزات این دو جناح است. در آغاز مذهب اخباری شایع و عام بود و بیشتر علما اخباری بودند، و برخی از آنان چون ملا محمد امین استرآبادی (متوفی ۱۰۳۱ یا ۱۰۳۶) و میرزا محمد اخباری (متوفی ۱۲۳۲) در تمسک اخبار و مخالفت با اصولیان و مجتهدان تعصبی داشتند. از نیمه قرن دوازدهم با ظهور آقا محمد باقر بهبهانی (۱۱۱۷ - ۱۲۰۵) و شاگردانش و پیشرفت اصول، مذهب اخباری رو به ضعف نهاد، چنانکه از اواخر قرن ۱۳ بعد اخباریان به اقلیتی محدود شدند. لازم به تذکر است که مذهب شیخیه که در اوایل قرن ۱۳ بدست شیخ احمد احسائی (۱۱۶۶ - ۱۲۴۱) پیدایش یافت، در فقه و فروع بر طریقه اخباری است.

تقسیم‌بندی فقه. پس از عصر تدوین، مطالب و مسائل فقه مبوب و طبقه‌بندی شد و کتب فقه به ابواب و فصول تقسیم شد، و اغلب از ابواب و فصول اصلی آن به "کتاب" تعبیر می‌کردند، مثلاً "کتاب حج"، "کتاب اجاره"، "کتاب وکالت" ... ولی در تقدّم و تأخر و ترتیب و توالی این ابواب روش واحدی اتخاذ نشده است. فقط برخی از فقها باعتباراتی تقسیم‌بندیهای کرده‌اند که در تعلیل تقسیم‌بندی خود ادله‌ای آورده‌اند، که در اینجا برخی ازین گونه تقسیم‌بندیها را که اساس طبقه‌بندی ماست ذکر می‌کنیم و سپس درباره طبقه‌بندی خود توضیح خواهیم داد.

از نظر کلی فقه را بسیاری به دو بخش تقسیم می‌کنند: عبادات و معاملات. و تفاوت در میان این دو آشکارست، چه غرض اصلی از عبادات شکرکاری و تقرّب به خدا و نیل

به ثواب اخروی است، و مقصود از معاملات، قضا و مصالح مختلف انسانی است. اکثر فقهای شافعی فقه را چهار قسم کرده‌اند: عبادات، معاملات، زواج و متعلقات آن، عقوبات. و در تعلیل آن گفته‌اند: احکام شرعی یا متعلق به امور آخرت است (عبادات)، و یا مربوط به کارهای دنیاست و در این صورت مقصود از آن یا بقاء شخص است (معاملات) و یا بقاء نو، و بقاء نوع یا باعتبار منزل است (زواج) یا باعتبار جامعه (عقوبات).

ابن عابدین (محمدامین ۱۱۹۸ - ۱۲۵۲) از فقهای متأخر حنفی می‌گوید: مدار امور دین بطور کلی بر پنج چیز است: اعتقادات، آداب (اخلاق)، عبادات، معاملات و عقوبات، اعتقادات و آداب جزء فقه نیستند. ولی عبادات و معاملات و عقوبات که جزء فقه‌اند، هر یک به پنج نوع تقسیم می‌شوند: عبادات شامل نماز و زکات و روزه و حج و جهاد است. معاملات هم بر پنج نوع است: معاوضات مالی، امانات، زواج، مخاصمات (دعوی، قضا...) و ترکات، عقوبات نیز بر پنج نوع است: قصاص، حدّ قذف، عقوبه و رده.

بسیاری از فقهای جعفری فقه را به چهار قسم تقسیم کرده‌اند: عبادات، عقود، ایقاعات، احکام و سیاسات. و در وجه حصر آن گفته‌اند: مسایل فقهی یا به امور آخرت مربوط است و این قسم عبادات است. و یا به امور دنیا مربوط است، و در این صورت یا به عبارت و لفظ نیاز دارد یا نه. آنکه نیاز دارد، اگر نیاز از دو طرف باشد قسم عقود است مانند بیع و صلح و دیگر عقود، و اگر از یک طرف کافی باشد قسم ایقاعات است مانند طلاق و عتق. و اگر از اصل نیازی در آن به عبارت و لفظ نباشد قسم احکام و سیاسات (جزائیات اسلام، حدود و دیات) است.

اینها تقسیم‌بندی کلی و اساسی فقه است، و اما از نظر ترتیب و توالی ابواب فقه اختلافات بسیاری هست و هر یک از فقهاء مذاهب بر طریقی رفته‌اند. ولی همه در یک مسأله مشترک و متفق‌اند و آن تقدم "عبادات" است بر ابواب دیگر. پس از این است که اختلاف آغاز می‌شود.

برخی از حنفیه پس از عبادات، نکاح، اجازه، بیوع، شرکت، مضاربه، دعوی و شهادت و قضا، سیر و جهاد، جنایات و وصایا را آورده‌اند. و برخی دیگر از آنان "شرکت" را بر "بیوع" مقدم داشته‌اند. و همه آنان باتفاق "فرائض" را در آخر آورده‌اند.

شافعیان بعد از عبادات، بیوع و سایر عقود معارضات را آورده‌اند و سپس فرائض و وصایا و نکاح را، و آنگاه جنایات و سیر و جهاد و قضاء و شهادت و دعاوی بینات را. مالکیان پس از عبادات، جهاد را ذکر کرده‌اند و سپس نکاح و بیوع و قضا و شهادت و حدود و وصایا و فرائض را. حنبلیان پس از عبادات، جهاد و بیوع و وصایا و میراث و نکاح و جنایات و حدود و قضا و دعاوی و بینات را آورده‌اند. جعفریان عموماً جهاد و امر به معروف و نهی از منکر را جزء عبادات بشمار آورده‌اند.

ما در طبقه‌بندی موضوعات فقه از تلفیق اقوال مختلف طبقه‌بندی پدید آوردیم. بر طبق اجماع فقها "عبادات" را در آغاز آوردیم. و در بخش عبادات، ابتدا طهارت و متعلقات آنرا ذکر کردیم، و سپس نماز و احکام و اقسام آن را، و سپس روزه را (هر چند برخی از فقها زکات را بر روزه مقدم داشته‌اند)، و پس از آن، زکات و حج را. تقسیم‌بندی امور غیرعبادی و معاملات به "عقود" و "ایقاعات" ما را بکار نمی‌آید. هر چند ممکن است این تقسیم‌بندی (که یک اعتبار از احکام اسلامی شده است) در کتب فقه مفید باشد، ولی از برای کتابداری بی‌فایده است، چه کتابهایی داریم که شامل هر دو قسم عقود و ایقاعات است مثلاً کتبی که در احوالی شخصیه است که هم نکاح از عقود را شامل است و هم مسایل طلاق (از ایقاعات) را. لذا ما در طبقه‌بندی خود از تقسیم‌بندی امور غیرعبادی به عقود و ایقاعات (که صاحب شرائع و برخی از فقهای جعفریه برآند) دیده پوشیدیم. تقسیم‌بندی پنج‌پنجی ابن عابدین هم نوعی تکلف و تصنع می‌نماید.

تقسیم‌بندی ما از معاملات و امور غیرعبادی باعتبار فرد و اجتماع است. نخست مسایل خانواده است و سپس اجتماع و روابط افراد و داد و ستد آنان و آنگاه مجتمع اسلامی و مسایل مملکتی و جهانی. بدین ملاحظه است که پس از عبادات، احوال شخصیه (مناکحات) را آوردیم که شامل مباحث مختلف نکاح و طلاق است. و پس از آن معاملات و احکام و اقسام بیوع و مباحث هبات و صدقات و ایمان و عهود و عتق و حظر و اباحه و قضا و شهادت و حدود و دیات. و سپس سیر و جهاد و غنایم و جزیه و امر بمرعوف و نهی از منکر و حسبت و احکام سلطانیه.

برخی از کتب فقه در تقدم و تأخر مباحث و مسایل مختلف باب معاملات نسبتی و علتی را در نظر نداشته‌اند و مباحث گونه‌گون را در پی هم آورده‌اند. ما سعی کرده‌ایم به

رعایت بعضی علل و نسبتها توالی و تسلسلی منطقی بدانها بدهیم، هر چند که کامل و کافی نیست. قضاء و شهادات در کتب فقه در بابی جدا از حدود و دیات است. ولی ما از آن رو که کتابهایی هست شامل مباحث هر دو باب، آن هر دو را در یک جا ذکر کرده‌ایم. فرائض (ارث) را در آخر آوردیم، که بسیاری از فقیهان چنین کرده‌اند. و حتی برخی آن را جدا از ابواب فقه شمرده‌اند^{۶۹}. و کسانی (چون مرغینانی) در آثار فقهی خود "فرائض" را نیاورده‌اند و رساله‌هایی جداگانه در آن باره پرداخته‌اند. تقسیم‌بندی زمانی. تحولات فقه و تشریع اسلامی را، از آغاز تا زمان حاضر، به شش دوره تقسیم کرده‌اند^{۷۰}:

۱. عصر پیامبر، که به سال ۱۱ ختم می‌شود.
 ۲. عهد صحابه بزرگ، از وفات رسول تا پایان خلافت خلفای راشدین (۱۱ - ۴۰)
 ۳. عهد صغار صحابه و برخی از تابعین، تا پایان قرن اول.
 ۴. دوره ظهور ائمه فقه تا قرن چهارم.
 ۵. دوره عمل به مذاهب و شیوع مناظره و جدل که تا سقوط بغداد (۶۵۶) ادامه می‌یابد.
 ۶. دوره تقلید محض، از سقوط خلافت بغداد تا عصر جدید.
- این تقسیم‌بندی ناظر به تحولات تشریعی است، و برای تقسیم‌بندی تألیفات فقهی باید تغییراتی در آن داد، زیرا چنانکه می‌دانیم در دو سه دوره نخستین هنوز اثری فقهی نوشته نشده بود، لذا ما، به طریقی دیگر، فقه و اصول اهل سنت (۱۷۹/۵ - BP ۱۷۱)، (۱۵۷/۷ - BP ۱۵۵/۲) را به چهار دوره تقسیم کرده‌ایم:
- الف. قرن ۲ - ۴، که عصر ائمه و مجتهدان است و پس از قرن چهارم مجتهد

۶۹. مفتاح السعاده، ۶۰۰/۲. استقلال علم فرائض بسبب ترکیب خاص آنست با علم حساب، که در واقع فنی

است جامع منقول و معقول و مرکب از فقه و ریاضیات. نک: ابن خلدون، ۴۵۱ - ۴۵۲.

۷۰. تاریخ التشریع الاسلامی: محمد الخضری بک، ص ۴ - ۵. محمد یوسف موسی (المدخل لدراسة الفقه

الاسلامی، ص ۲۲) فقه را به چهار دوره تقسیم کرده است: الف. عصر رسول. ب. دوره صحابه و کبار تابعین که تا اندکی پس از قرن اول ادامه می‌یابد. ج. دوره تدوین و نضج و کمال تا نیمه قرن چهارم. د. دوره تقلید که تا زمان

جدید ادامه می‌یابد.

مطلقاً ظهور نکرده و باب اجتهاد مطلق بسته شد.

ب. قرن ۵ - ۷، تثبیت مذاهب و تألیف کتب اساسی مذاهب اربعه و عصر "مجتهدان مذهب" و "مجتهدان فتوی".

ج. قرن ۸ - ۱۳، عصر تقلید محض که از اواخر قرن هفتم آغاز شد و تا عصر جدید ادامه یافت. درین دوره تألیفات فقهی همه اختصار و تنقیح آثار قدماست یا شرح و تحشیه آنها.

د. قرن ۱۴ - ، عصر مواجهه مسلمین با حقوق و قوانین اروپائی و اصلاحات دینی و گرایش به احیاء اجتهاد.

تقسیم‌بندی ما تا حدی مشابه است با تقسیم‌بندی نووی از فقه. نووی (۶۳۱ - ۶۷۶) از آغاز تا قرن چهارم را عصر اجتهاد مطلق، و قرن پنجم را عصر اجتهاد مقید (در مذهب)، و قرن ششم و نیمه اول قرن هفتم را دوره اجتهاد فتوی، و پس از آن را عصر تقلید محض شمرده است.^{۷۱} تعدیل و تغییر ما درین تقسیم‌بندی آن بود که عصر اجتهاد مذهب و اجتهاد فتوی را یک دوره شمرده‌ایم. اولاً بسبب مشابهت تألیفات این دوره و ثانیاً بسبب آنکه در قرن ششم نیز کسانی از مجتهدان مذهب را می‌توان یافت، چنانکه خود نووی هم اشاره می‌کند (مانند فقیه مالکی ابو عبد الله المازری متوفی ۵۳۶). البته این تقسیم‌بندیها بر فقه شیعه، که سیر تحولاتی دیگر دارد، منطبق نیست. ادوار تطورات فقه جعفری، مهم‌ترین مکتب فقهی شیعه، را چنین تقسیم‌بندی کرده‌اند:^{۷۲}

۱. عهد صحابه

۲. عهد تابعین و اتباع تابعان و تابعان ایشان تا زمان غیبت صغری

الف. تا زمان صادقین

ب. از زمان حضرت صادق تا غیبت صغری (۲۶۰)

۳. عهد نواب و سفراء چهارگانه تا غیبت کبری

۴. از غیبت کبری (۳۲۹) تا عصر حاضر (قرن ۱۴)

الف. از غیبت کبری تا زمان شیخ طوسی (۴۶۰)

۷۱. ظهراً الاسلام، ج ۴، ص ۲۱۲.

۷۲. ادوار فقه، ج ۱، ص ۳۸۳.

ب. از شیخ طوسی تا عصر علامه حلی (۷۲۶)

ج. از علامه حلی تا عصر آقا باقر بهبهانی (۱۲۰۶ یا ۱۲۰۸)

د. از عصر آقا باقر بهبهانی تا زمان حاضر

ما با در نظر گرفتن تقسیم فوق و تغییرات و تعدیلاتی در آن، باعتبار کتب و آثار، دوره‌های فقه و اصول جعفری (۱۵۹/۹ - ۱۵۸ BP، ۱۸۳/۷ - ۱۸۱ BP) را چنین تقسیم‌بندی کرده‌ایم:

۱. قرن ۱ - ۳. عصر ائمه

۲. قرن ۴ - ۶. دوره پس از غیبت کبری (که در اوائل قرن چهارم اتفاق افتاد) و عصر شیخ مفید و سید مرتضی و شیخ طوسی و ابن ادریس.

۳. قرن ۷ - ۱۱. عصر محقق و علامه و شهید. اواخر این دوره مقارن است باسلطه اخباریان و خلاف آنان با اصولیان که تا اوایل دوره بعد نیز ادامه می‌یابد.

۴. قرن ۱۲ - : احیاء مذهب اصول توسط آقا باقر بهبهانی (متوفی ۱۲۰۶) و دوره ظهور فقها و اصولیانی نامی چون میرزای قمی (متوفی ۱۲۳۱)، شیخ مرتضی انصاری (۱۲۱۴ - ۱۲۸۱) و آخوند خراسانی (متوفی ۱۳۲۹).

کلام و عقاید

علم کلام علمی است که بدان توانایی ایراد براهین برای اثبات عقاید دینی و دفع شبهات حاصل می‌شود. و آن را "علم نظر و استدلال"، "فقه اکبر"، "اصول دین"، "علم توحید و صفات" و "عقاید" نیز خوانده‌اند.

در عهد پیامبر در میانه مسلمانین خلافتی در عقاید و آراء نبود. پس از رحلت رسول نخستین اختلاف که مسأله خلافت و امامت بود، پدید آمد. روزگار ابوبکر و عمر نیز بی هیچ اختلاف اساسی (جز مسأله رده) سپری شد. اواخر خلافت عثمان با خرده‌گیری‌هایی بر اعمال او توافم بود. و پس از قتلش هم خلاف پیش آمد که بظلم کشته شده است یا بحق. درباره علی هم از آغاز اختلاف ایجاد شد. برخی مخالف خلافتش بود و بعضی موافق و پاره‌ای کناره‌گیر و بیطرف. جنگ‌های علی با طلحه و زبیر و معاویه اختلاف‌هایی مشربی و سیاسی بدنبال داشت، و سرانجام در قضیه حکمین با انشعاب گروهی از یاران علی، "خوارج" نخستین فرقه سیاسی اسلام تشکل یافت. با این همه،

این اختلافات سیاسی و فرقه‌ای که در عهد خلفای راشدین پدیدار شد، پیوند اندکی با تعقل و نظر داشت. و اگر مناظره و جدلی هم بود بیشتر متکی بر نقل بود تا بر رای و عقل، آنچنانکه در مناظره ابن عباس و خوارج می‌توان دید.

عصر اموی فصل جوانه‌زدن عقاید و آراست و سرآغاز بحثهای نظری. مسأله "قدر"، نخستین مسأله اعتقادی بود که برای مسلمین پیش آمد و نخستین کسی که در این باب سخن گفت، معبد جُهَنی (مقتول ۹۸۰) بود و پس از وخیلان دمشقی (مقتول بعد از ۱۰۵). خوارج هم که یک فرقه سیاسی بودند، از نیمه دوم قرن اول به بحث بعض مسائل اعتقادی پرداختند: بحث درباره ایمان و کفر و کبائر و اینکه عمل به اوامر، جزئی از ایمان است و مرتکب کبائر کافر است.

مبارزات سیاسی امویان و خوارج و شیعیان علی در تمام عصر اموی ادامه داشت و هریک به تخطئه و تکفیر دیگری می‌پرداخت. در این میان گروهی پدید آمدند که نه به تصویب حکم کردند نه به تخطئه، و از راه مسالمت همه آن سه گروه (شیعه، امویان، خوارج) را مؤمن شمردند. جز آنکه گفتند برخی مصیب‌اند و بعضی مخطی. ولی مسئولیت تعیین مخطی و مصیب را از خود سلب کردند و حکم آن را به خداوند واگذارند. اینان فرقه مرجئه‌اند. که اگرچه در واقع گروهی سیاسی بودند و تأیید سلبی از امویان می‌کردند ولی بحث در ایمان و کفر و توحید و... آنان را نیز به مباحث لاهوت کشانید.

در برابر قدریه و اتباع معبد جُهَنی که قائل به اختیار و قدرت انسان بودند، جبریه سلب اختیار از انسان می‌کردند و او را مجبور می‌انگاشتند. از نخستین فرقی که قائل به جبر شدند جهمیه‌اند اتباع جَهْم بن صفوان خراسانی. این دو فرقه قدریه و جهمیه در فرق بعدی حل شدند چنانکه معتزله (که آنان را نیز قدریه خوانده‌اند) در قول به "اختیار" وارثان قدریه‌اند، هر چند که برخی عقاید دیگرشان (چون نفی صفات باری) با جهمیه موافق است. در کفر و ایمان معتزله معتقد است به "منزلة بین المنزلتین" شدند، یعنی که مرتکب کبیره را فاسق دانستند و در منزله‌ای میان کفر و ایمان، نه کافر چنانکه خوارج می‌گفتند و نه مؤمن چنانکه مرجئه می‌پنداشتند. معتزله نخستین گروهی‌اند که به فلسفه مسلح شدند و در نظریات و جدلهایشان از آن یاری طلبیدند، و می‌توان گفت بنیان‌گذاران اصلی علم کلام معتزله‌اند.

اسلام آوردن ملل دیگر خصوصاً مردم عراق و شام که مباحث لاهوت در میانشان سابقه‌دار بود، در شکوفایی علم کلام مؤثر بود، و از سوی دیگر مواجهه مسلمانان با ادیان دیگر - که برخی‌شان چون یهودیت و مسیحیت از فلسفه در اثبات عقاید خود کمک گرفته بودند - آنان را ناچار به استفاده از فلسفه کرد. ترجمه بیشتر آثار فلسفی یونانی و سریانی در عصر عباسی، و تشویق خلفا و وزراء از مجالس مناظره نیز پیشرفت کلام را موجب شد. و کتابها و رساله‌ها در مسائل عقیدتی نوشته شد.

در دوره اول عباسی مذهب معتزله سیادت یافت. و نقش خلیفه آزاد اندیشی چون مامون در نشر آن مؤثر بود. و معتزله هم با فرق مختلف اسلامی و هم با اصحاب ادیان دیگر مناظره و مبارزه داشتند. در عصر متوکل (۲۳۲ - ۲۴۷) ستاره مذهب اعتزال رو به افول نهاد، که او به مبارزه با معتزله و حمایت از اهل حدیث و اتباع ابن حنبل پرداخت. و سرانجام ظهور ابوالحسن اشعری (۲۰۶ - ۳۲۴) و مخالفت او با معتزله بزرگترین ضربه را بر مذهب "اهل عدل و توحید" زد. معتزله پس آن اعتباری نیافتند جز آنکه در عصر دیالمه با تشویق امیران و وزیران دیلمی و خاصه صاحب بن عباد (۳۲۶ - ۳۸۵) در دوره‌ای کوتاه نفوذ و مقبولیتی داشتند و قاضی القضاة عبدالجبار همدانی (۳۲۰؟ - ۴۱۴) از بزرگترین متکلمان معتزلی متعلق بدین دوره است. تا اواخر قرن هفتم نیز هنوز کسانی یافت می‌شدند که معتزلی مذهب بودند که علامه زمخشری (۴۹۷ - ۵۳۸) و ابن ابی الحدید (۵۸۶ - ۶۵۵) از بقایای آنانند. و پس از آن مذهب اعتزال کاملاً از میان رفت، اگرچه اثراتش در بعضی فرق شیعه باقی ماند.

اشعری، دور از افراط و تفریطهای معتزلیان و اهل حدیث، راهی معتدل و میانه برگزید. برای اثبات عقاید اهل سنت روش متکلمان را بکار گرفت و بر نقل و عقل هر دو تکیه کرد، چنانکه ابو منصور ماتریدی (متوفی ۳۳۳) نیز که مذهبش در خراسان و ماوراءالنهر رایج شد. همین راه را پیمود، هر چند که اختلافاتی جزئی در میانه اشاعره و ماتریدی هست. ابوالحسن اشعری خود در آغاز معتزله بود و از شاگردان ابو علی جبائی، ولی سرانجام مذهب اعتزال را ترک گفت، و در قدر و صفات باری راهی دیگر رفت و تحسین و تقبیح عقلی را رها کرد. عصر اشعری زمان فرقه‌ها و مذهبها و مجادلات فلسفی بود، و اشعری به مبارزه با همه پرداخت و در رد معتزله کتابها نوشت.

از قرن چهارم مذهب اشعری رواج و شیوع یافت چنانکه مذهب کلامی اهل سنت

(غیر از اکثر حنابله) شد، اگرچه در آغاز با مقاومتها و مخالفتهایی مواجه بود. در میان متکلمان اشعری شیوه‌های مختلفی وجود داشته است. یکی طریقهٔ متقدمین است کسانی چون ابوبکر باقلانی (متوفی ۴۰۲) و امام الحرمین جوینی (متوفی ۴۷۸) که از قوانین علم منطق دور است و دیگر مذهب متأخرین است کسانی چون امام غزالی و فخرالدین رازی که منطق را بکار گرفته‌اند. و بعدها کسانی چون بیضاوی (متوفی ۶۹۱) در طوابع و عضدالدین ایجی (متوفی ۷۵۰) در مواقف چندان مسائل کلام و فلسفه را بهم در آمیختند که تمیز آن دو دشوار شد.

در قرن هفتم ابن تیمیه (۵۴۲ - ۶۲۲) از پیروان ابن حنبل و اهل حدیث به مخالفت با اشاعره پرداخت و کتابها در رد اشعریان و شیعیان و صوفیان نوشت. و پس از او شاگردش ابن قیم جوزیه (۶۹۱ - ۷۵۱) در تأیید مذهب سلف بر راه ابن تیمیه رفت، ولی این مذهب نتوانست مقبولیت عام یابد و همچنان منحصر به حنبلیان ماند، تا آنکه در قرن دوازدهم محمد بن عبدالوهاب (۱۱۱۵ - ۱۲۰۶) احیاگر این مذهب شد و با نیروی آل سعود در بخش اعظم جزیرهٔ العرب گسترش یافت. و با دعوت سید احمد باربلی (مقتول ۱۸۱۳م) در میان جمعی از مسلمین هندوستان نیز شایع شد.

شیعه که در آغاز جماعتی اندک از هواداران آل علی بودند، بتدریج رشد یافتند و در مسائل سیاسی و نهضت‌های اجتماعی اسلام نقشی مهم ایفا کردند. از فرقه‌ها و گروه‌های مختلف شیعه، سه فرقهٔ امامیه اثناعشریه، زیدیه و اسماعیلیه اهمیت بیشتر یافتند و تا امروز باقی ماندند، که بسیاری دیگر از آنان از میان رفتند، همهٔ فرق شیعه بالاتفاق علی را افضل صحابه می‌دانند و خلافت را حق اولاد علی، با اختلافاتی که در تعیین امام و شمارش ائمه در میان فرق شیعه هست. زیدیه بر خلاف اثناعشریه امامت مفضول بر افضل را جایز می‌شمردند و هر فاطمی (حسنی و حسینی) عالم زاهد شجاع را که خروج کند شایستهٔ امامت می‌دانند. امامیه اثناعشریه و اسماعیلیه عصمت را از برای امام شرط می‌شمردند و گویند که امام باید منصوب علیّه باشد از جانب پیامبر یا امام پیشین.

نیاز مبرم شیعه به دفاع عقاید خود و اثبات امامت - که مهمترین مسائل عقیدتی شیعه است - موجب شد که آنان از روشهای متکلمان پیروی کنند و اهتمامی افزون‌تر از علوم دیگر به علم کلام و عقاید بنمایند. از قدیم‌ترین متکلمان شیعه ابوجعفر محمد بن نعمان (مؤمن الطاق)، هشام بن الحکم (متوفی ۱۹۹)، ابوالحسن علی میثمی، یونس بن

عبدالرحمن قمی (متوفی ۲۰۸) و اسماعیل بن علی نوبختی (۲۳۷ - ۳۱۱) اند، که برخی از آنان به تجسیم و تشبیه معتقد یا منتسب و بعضی شان از معتزله متأثر بوده اند. ولی در واقع کلام شیعه اثناعشریه پس از غیبت امام دوازدهم (سال ۳۲۹) در اواخر قرن چهارم و اوائل قرن پنجم با شیخ مفید (متوفی ۴۱۳)، شیخ طوسی (۵۹۷ - ۶۷۲) و علامه حلی (۶۴۸ - ۷۲۶) بکمال رسید. شیعیان زیدی در بیشتر عقاید دنباله رو معتزله شدند، و اسماعیلیان که اهتمامشان به کلام و مباحث عقلی بیش از دیگران بود میراث فرهنگی پرباری بیادگار نهادند. و ابوحاتم رازی، ابویعقوب سجستانی، حمیدالدین کرمانی، قاضی نعمان و ناصر خسرو از نامبرداران مکتب اسماعیلیه اند.

از قرن چهاردهم هجری در اثر تماس مسلمانان با تمدن اروپا و نشر معارف و علوم جدید و مواجهه با استعمار و در نتیجه جنبشهای ملی و آزادی بخش و شیوع فکری آزادی، راههای نوی در پیش پای عقاید مسلمین گشوده شد و جنبشهای اصلاح طلبی بالا گرفت. رها کردن آداب و رسوم خرافی، بازگشت به اسلام خالص و پیراسته، ترک مخاصمات فرقه‌یی و تقریب مذاهب و وحدت اسلامی، توجیه عقاید و اصول دین با کمک علوم و فنون جدید و در آمیختن و تلفیق بعض مکتبهای اجتماعی و اقتصادی با اصول اسلامی و... از نتایج این حرکات است.

تقسیم بندی زمانی. آثار کلامی اشعری و ماتریدی را از نظر تاریخی به چهار دوره تقسیم کرده ایم (۵/۲۰۶ - BP۲۰۴):

الف: قرن ۳ - ۵: عصر ابوالحسن اشعری و شاگردانش (ابواسحاق اسفراینی، ابوبکر قفال، حافظ جرجانی...) و طبقات بعد از آنان، که متقدمین اشاعره بشمارند و طریقه شان به "طریقه متقدمین" موسوم است، کسانی چون دارانی، ابوبکر باقلانی، ابن فورک، ابوالحسن سکری، ابومنصور نیشابوری، ابوالقاسم قشیری، خطیب بغدادی و امام الحرمین. و اواخر این دوره با ظهور امام غزالی در کلام اشعری تحولی آغاز می شود.

ب: قرن ۶ - ۹: عصر اوج و عظمت مذهب اشعری است و تألیف مهم ترین و اساسی ترین کتب این مذهب، که با نسفی و فخر رازی و سیف آمدی و ابن حاجب آغاز می شود و به دوره بیضاوی و قاضی عضدالدین و تفتازانی ختم می شود.

ج: قرن ۱۰ - ۱۳: دوره جمود و نوشتن شرح و حاشیه بر آثار دوره قبل.

د: قرن ۱۴ -

و اما آثار شیعه امامیه را به پنج دوره تقسیم کرده‌ایم:

الف: قرن ۱ - ۴: عصر حیات ائمه و متکلمان اولیه، که با غیبت امام در اوایل قرن

چهارم و دوره نواب و ابواب او ختم می‌شود.

ب: قرن ۵ - ۶: دوره شکل گرفتن کلام شیعی با شیخ مفید و شیخ طوسی و

شریف مرتضی و شریف رضی.

ج: قرن ۷ - ۹: دوره بعد از مغول و آزادیهای تشیع، که عصر متکلمانی بزرگ

چون نصیرالدین طوسی و علامه حلی است.

د: قرن ۱۰ - ۱۳: مقارن است با تأسیس حکومت صفوی و تحولات ناشی از آن.

و این دوره تا قرن حاضر و نهضت‌های جدید ادامه می‌یابد.

ه: قرن ۱۴ -

فرق اسلامی

شناخت مذاهب و فرق اسلامی در واقع یکی از فروع علم کلام است. در پی توسعه مباحث کلامی، شیوع مناظرات و مجادلات عقیدتی و ضرورت شناخت عقاید خصم کتبی در مذهب‌شناسی تألیف شد. سنت نوشتن این گونه آثار به قرن سوم باز می‌گردد. و از آن گاه باز آثار بسیاری در این زمینه توسط مؤلفانی وابسته به فرق مختلف نوشته شد. کتابهای مذهب‌شناسی بر چند گونه است: پاره‌ای عمومی است و علاوه بر فرق و مذاهب اسلامی خلاصه‌ای از عقاید و مقالات ادیان دیگر را نیز دربردارد (چون الملل و النحل شهرستانی) و برخی فقط عقاید فرق اسلامی را شامل است (چون مذاهب الاسلامیین اشعری) که این نوع بیشتر است. و بعضی خاص گروه‌های مختلف یک فرقه است (چون فرق الشیعه نوبختی). علاوه بر اینها گاه برخی از متکلمان در پایان آثار خود ذکری اجمالی از فرق و مذاهب می‌کرده‌اند (چنانکه عضدالدین ایجی در مواقف).

برخی از مؤلفان کتب ملل و نحل و تاریخ فرق در ابداع و بیش نمایاندن آنها کوششی

داشته‌اند. یکی از دواعی این کار آن حدیث موضوع مشهور است که بنابر آن امت اسلام

به هفتاد و سه (یا: دو) فرقه پراکنده خواهد شد. و مؤلفان می‌کوشیده‌اند تا شماره فرقه‌ها را به هفتاد و سه برسانند. آنان هر اختلاف جزئی علمی که در مقالت دو متکلم و حتی استاد و شاگردی یافته‌اند، آن را خلاقی اساسی انگاشته‌اند و صاحب مقال را صاحب مذهب و مکتب پنداشته‌اند و فرقه‌ای بنام او بر ساخته‌اند و شماره فرقه‌ها را برافزوده‌اند. علاوه بر این خلل که در بعض کتب ملل و نحل هست، تسامحاتی نیز در میان مقالات مذاهب و فرق دیده می‌شود که گاه به سرحد قلب حقیقت می‌رسد. این قصور و تفسیر کاه از عدم اطلاع کافی و استقصاء وافی بوده است و گاه از روی عناد و خصومت. بدین مناسبت ذکر همه آن فرقه‌ها که در کتب ملل و نحل نقل شده است، در این طبقه‌بندی لازم نمی‌نماید. علاوه بر آن که بسیاری از آن فرقه‌های منقرضه آثاری هم نمانده است. مع ذلک از باب احتیاط شماره‌هایی را در میانه رها کرده‌ایم. و اگر درباره فرقه‌ای که نامی از آن در این طبقه‌بندی نیامده است. تحقیقی شد، از آن شماره‌های رها شده می‌توان استفاده کرد.

فرق اسلامی را به گونه‌های مختلف تقسیم‌بندی کرده‌اند. امام اشعری (در مقالات الاسلامیین) آنها را به ده گروه، و نوبختی (در فرق الشیعه) به چهار فرقه، و ابن حزم (در الفصل فی الملل و الاهواء و النحل) به پنج، و شهرستانی (در ملل و النحل) به چهار دسته تقسیم کرده‌اند بدین گونه:

اشعری: شیعه، خوارج، مرجئه، معتزله ...

نوبختی: معتزله، مرجئه، شیعه، خوارج

شهرستانی: قدریه، صفاتیه، خوارج، شیعه

ابن حزم: اهل سنت، معتزله، مرجئه، شیعه، خوارج

ولی عیب بسیاری از این تقسیم‌بندیها این است که اختلاف در میان دو یا چند گروه از حوزه اختلافات کلامی بیرون نیست و به واقع بیشتر آنها مذهب کلامی‌اند و امکان جمعشان با یکدیگر هست، چنانکه مثلاً در تقسیم‌بندی ابن حزم فرق اهل سنت (لازم به ذکر است که غرض از اصطلاح "اهل سنت" درین گونه موارد که در مقابل معتزله و مرجئه ... قرار می‌گیرد همانا اشاعره است که اکثریت اهل سنت و جماعت‌اند)، معتزله و مرجئه را می‌توان تحت یک اسم کلی "اهل سنت" (بمعنی عام) آورد. بنظر ما مناسبتر می‌رسد که همه فرق را به سه گروه اهل سنت، شیعه و خوارج تقسیم کرد. زیرا اختلافات

اساسی چه در عقاید و چه در فروع که در طول تاریخ بین اهل سنت و شیعه پدید آمده است انفکاک آنان را مسلم می‌سازد. و همه فرقه‌ها و مذهبهای دیگر را می‌توان تحت یکی از این دو آورد الا فرق خوارج را که جدایی‌شان با فریقین سنی و شیعی بدیهی است. و لذا آنان را نیز باید قسمی علی حده قرار داد. بدین مناسبت ما نخست مذاهب و فرق اهل سنت را آوردیم و آنها را به دو قسمت کردیم: مذاهب فقهی و مذاهب کلامی، و سپس فرق شیعه را آوردیم با مذهب‌های گوناگونش و آنگاه خوارج را.

بایه و بهائیه بحکم آنکه بالکل از حوزه شریعت اسلام بیرون‌اند و در طبقه‌بندی کنگره هم شماره‌هایی علی حده (۳۹۵ - ۳۰۰ BP) بدانها اختصاص داده شده است، در این طبقه‌بندی جایی از برای آنها نیست. قادیانی (احمدیه) اتباع میرزا غلام احمد قادیانی (متوفی ۱۳۲۶ = ۱۹۰۸ م) را برخی باعتبار مسأله خاتمیت خارج از اسلام می‌شمرند. ولی در میان بعض فرق اسلامی نیز می‌توان عقایدی مشابه یافت که با اصول اسلامی مباینت نام دارد. بهرگونه ما به ملاحظات چند (و از جمله نبودن محلی دیگر برای طبقه‌بندی آثار آنان مانند بایه) این فرقه جدید را جزء فرق اسلامی، - ولی بیرون از سه قسم اصلی (اهل سنت، شیعه و خوارج) و در پایان همه فرق - ذکر کردیم، همچنانکه اتباع مهدی سودانی را. اتباع مهدی سودانی (محمد احمد بن عبدالله ۱۲۵۸ - ۱۳۰۲) که به "انصار" معروفند اگرچه بسیاری از اقوال و اعمالشان با اهل سنت موافق است ولی عقیده به مهدویت محمد احمد و مسائل تابع آن، آنان را از جرگه اهل سنت جدا می‌کند و بهمین ملاحظه ما این گروه را نیز جدا از فریقین سنی و شیعی یاد کردیم، "انصار" را از صوفیه نیز نمی‌توان شمرد، هر چند که مهدی خود پیش از قیام در زمره صوفیان بود و هنوز برخی از اثرات تصوف را در آداب انصار (چون اوراد و اذکار) می‌توان یافت، و اروپائیان هم در آغازز مبارزاتشان با آنان ناآگاهانه پیروان مهدی را "درویش" خوانده‌اند.

اخلاق اسلامی

در فرهنگ اسلامی، گذشته از علم اخلاق که از فروع فلسفه بشمارست و در اسلام پس از نقل فلسفه یونانی و ترجمه بعض کتب ایرانی رشد یافت، "اخلاق" دیگری نیز

وجود دارد که مایه‌اش از شرع است نه از عقل بحث و پایه‌اش بر سنت مصطفی و صحابه است و آیات قرآنی نه اقوال حکیمان یونانی. و ما این را "اخلاق اسلامی" نامیده‌ایم تا از اخلاق فلسفی مشخص شود. و این اخلاق اسلامی اگر چه از علوم شرعی اصلی نیست، ولی از فروع آنها می‌تواند بشمار رود.

از "عصر تدوین" رساله‌هایی در اخلاق و آداب نوشته شد که بیشتر مبنی بود بر احادیث و آثار، و در واقع قدیم‌ترین تألیفات اخلاقی رسایل حاوی احادیث اخلاقی است. درباره هریک از فضایل اخلاقی رساله‌های مفردی تألیف شد و سپس کتابهایی جامع در باب اخلاق فردی و آداب اجتماعی.

صوفیه که به تربیت اخلاقی و تهذیب نفس توجه بیشتری نموده‌اند، پدیدآورندگان بیشترین آثارند در اخلاق اسلامی. و کتب اخلاق و آداب، بخشی عظیم از میراث صوفیه است. این گونه آثار البته رنگ صوفیانه دارد و اثر تعالیم تصوف در آنها بارز است، ولی آن رساله‌ها و کتابهای اخلاقی هم که علمای شرع دور از حوزه تصوف نوشته‌اند، اندک نیست، بهرگونه کتب اخلاق اسلامی دو گونه است: قسمی که فقط مبنی است بر آیات و اخبار و آثار، اقوال و اعمال صلیحا، و حکم و مواعظ، و قسمی دیگر که جز اینها مقالات مشایخ و عرفا و تجارب صوفیه و تعبیرات و تأویلات صوفیانه را نیز شامل است. در این طبقه‌بندی، آثار اخلاقی صوفیه در بخش تصوّف و عرفان در کنار دیگر موضوعات تصوّف خواهد آمد، و آنچه بدین بخش تعلق دارد آثار اخلاقی اسلامی غیر صوفیانه است.

تصوف و عرفان

اگرچه در تعالیم اسلام ترهّد مطلق و رهبانیت ناستوده است ولی از همان آغاز کسانی از صحابه و تابعین بی‌توجه به نعیم دنیاوی راه زهد پیش گرفته بودند. و در عصر اموی و عباسی در برابر دنیا دوستی و لذّت طلبی کسانی که به رفاه و ثروت بیکران رسیده بودند، اندک‌اندک گرایش به ترهّد فزونی یافت. و جمعی که "عبّاد" و "زهاد" و "قراء" خوانده می‌شدند. مشخص از دیگر جماعات، کناره جسته از امور جهانی، عبادات و ریاضات مداوم پیشه ساخته بودند. جامه پشمینه (= صوف) و خشن می‌پوشیدند و به

ظواهر حیات بی اعتنا بودند.

گذشته از بواغث داخلی اجتماعی اسلامی و آن مایه‌هایی از زهدگرایی و عشق الهی که در تعالیم اسلام هست، بعض عوامل خارجی نیز گرایش به تزهد و تصوّف را می‌افزود که از آن جمله است وجود سنت رهبانیت و تزهد در مسیحیت و مانویت که در شام و عراق ریشه کهن داشت و در تعالیم و آداب زهاد مسلمان مؤثر بود. و دیگر آیین‌های بودایی و برهمایی است که قرن دوم مسلمین با آنها آشنا شدند. نفوذ فلسفه نوافلاطونی هم حیات فکری زهد و تصوّف را غنا بخشید. و از ترکیب و تلفیق آن همه "تصوّف اسلامی" شکل گرفت. ولی تصوّف هیچ‌گاه جریانی یک روی و یک سان نبوده است زمینه‌های متفاوت فرهنگی، و به تبع آن تلقی متفاوت مشایخ و عرفا از شریعت و طریقت، و مذاقها و مشربهای گونه‌گون، ابعادی مختلف و گاه متباعد به تصوّف اسلامی بخشیده است. از مهد تصوّف هم مشایخ سنتی و عرفای شریعتمدار و حکیمان اشرافی مشرف برخاسته‌اند و هم صوفیان سنت شکن و درویشان بندگان و قلندران اباحی مذهب.

کتاب اساسی و جامع تصوّف که شامل اخلاق و آداب سلوک است (مانند *التعرف للمع و قوت القلوب*) در قرن چهارم بر پایه رسائل عرفای دوره پیشین و کتب احادیث و اخلاق تألیف شد. در قرن ۴ - ۷ تصوّف در سراسر بلاد اسلامی خصوصاً ایران و ماوراءالنهر رواج و اهمیتی یافته بود. بنیان خانقاهها و تکایای بسیار، تعالیم صوفیه را گسترش داد. طریقه‌های مختلف تشکّل یافت و آداب و رسوم و سنتهای تصوّف تثبیت شد. حمله مغول اگر چه ضربه‌ای بود بر پیکر تصوّف ولی دیر نپایید که دگر بار درخت عرفان بارآور شد و شاخ و برش به شرق و غرب بگسترده: هم به هندوستان راه بگشاد و هم به آسیای صغیر و روم. در عصر تیموری که تصوّف رونقی داشت، پیوند کهن تصوّف و تشیع استوارتر و بارزتر شد و صوفیان شیعی، بسیاری از حرکات اجتماعی را پدید آوردند. در هند بآبیری تصوّف با همان رنگ هندیانه برواج بود و خلاف در میان طریقه‌های معتدل و تندرو برقرار بود. در امپراطوری عثمانی طرائق مختلف صوفیان و درویشان خصوصاً مولویه اهمیت اجتماعی خاص یافته بودند. صوفیان ایران هم اگرچه خود در آغاز صوفی بودند و صوفی نواز ولی سپس راه را دیگر کردند و بعلمی تصوّف را ارجی نهادند.

مخالفت متشرعان و فقیهان بعض مذاهب (خصوصاً حنابله و اهل حدیث) با صوفیه که متهم به بدعت‌گذاری و فساد عقیده و خروج از حدود شریعت و سنت بودند، آثاری در ردّ تصوّف پدید آورد ولی گاه دایره این خلاف و انکار فراتر می‌رفت و به ایزاء و اعدام صوفیان می‌انجامید. خود صوفیان هم که به طرائق مختلف متقسم می‌شدند با یکدیگر نثار و جدالها داشتند و خصوصاً در قرن ۸ - ۱۲ این اختلاف‌ها شدیدتر بود و معرکه‌ها می‌ساخت، که نزاعهای حیدری - نعمتی در ایران یادآور آنها است.

در قرون اخیر تصوّف در بیشتر بلاد اسلامی دوره توقّف و انحطاط را گذرانید و در جمود و رکود فکری فروماند. خانقاهها و تکایایی که متعلّق به طرائق بیشمار بود، جز ادامه و تکرار سنن طریقتی و تعظیم مشایخ و تقدیس اولیا و ترویج بعض خرافات کاری نکردند و فکری بزرگ را نه‌پرووراندند. در نهضت‌های اصلاح‌طلبی اسلام که از اوایل این قرن شروع شد و بسیاری از جوامع مذهبی مسلمانان را فراگرفت، تصوّف تقریباً برکنار ماند، خصوصاً که بیشتر مصلحان با تصوّف روی خوشی نداشتند و با آداب طریقتی مخالفت هم می‌ورزیدند. ظهور وهابیان جزیره العرب و مخالفتشان با تصوّف و عرفان در اوان این قرن هم صدمه‌ای بر تصوّف بود که نه تنها بساط صوفیگری را از حجاز برچید، بلکه در افکار مسلمانان بلاد دیگر نیز اثراتی نهاد و در ترکیه هم با سقوط امپراطوری عثمانی و تشکیل جمهوری در سال ۱۹۲۵ همه تشکیلات خانقاهی و آداب صوفیگری ممنوع شد و کاخ رفیع و فرسوده تصوّف آناتولی هم یکباره فرو ریخت و از آن چیزی نماند.

احمد طاهری عراقی

۱۳۵۸

کاربرد این رده بندی

از: پوری سلطانی و زهره علوی

ویرایش نخست این رده‌بندی پس از ۸ سال تحقیق و ممارست توسط زنده یاد مرحوم دکتر احمد طاهری عراقی سرانجام در سال ۱۳۵۸ منتشر شد. با شروع کار فهرستنویسی کتابهای فارسی در مرکز خدمات کتابداری که در سال ۱۳۶۲ در کتابخانه ملی ادغام شد، عدم کارآئی دو رده‌بندی متداول این روزگار، یعنی **رده‌بندی دهدیی دیوئی و رده‌بندی کتابخانه کنگره** در مورد موضوع‌های مربوط به ایران اعم از دین، فلسفه، تاریخ، جغرافیا، ادبیات، زبان و غیره بر ما آشکار شد. لازم به تذکر است که رده‌بندی‌های موجود دیگر نیز همین کمبودها را داشتند، مضافا اینکه در سایر قسمت‌ها از جمله علوم و فناوری، علوم اجتماعی و دیگر مباحث علوم انسانی نیز که وابسته به قوم و ملت و سرزمین خاصی نیستند و حد و مرزی ندارند به گستردگی و تفصیل و دقت و کمال دو رده‌بندی فوق‌الذکر نیستند. لذا برای پرهیز از هر نوع دوباره‌کاری برآن شدیم که مباحث مربوط به ایران و اسلام را تکمیل کنیم و برای استفاده در اختیار کتابخانه‌های ایران و جهان قرار دهیم.

هدف

رده‌بندی به طور کلی عبارت است از دسته‌بندی و گروه‌بندی اشیاء بر مبنای تشابهات و تمایزات بین آنها. مثل تعیین گروههای مختلف درختان و گروههای مختلف سنگها و تعیین و تمیز و تشخیص بین آنها. این عمل را ذهن بشر برای شناختی و بازشناسی عناصر و اشیاء همواره انجام می‌دهد.

در رده‌بندی کتابخانه‌ای هدف اصلی تسهیل دسترس‌پذیری به هر نوع اطلاع و دانشی است که در کتابها و سایر رسانه‌ها اعم از چاپی و غیرچاپی نهفته است. بنابر این در کتابخانه در واقع ما "اطلاعات" را رده‌بندی می‌کنیم و در رده‌بندی اطلاعات، اصول عملی در مقایسه با اصول نظری از اهمیت بیشتری برخوردار است. به زبانی دیگر منظور از رده‌بندی در کتابخانه تنها نشان دادن رابطه اساسی اجزاء و عناصر نیست بلکه بیشترین منظور، نشان دادن رابطه‌ها و ارتباطاتی است که بتواند به تسهیل در امر بازیابی

کمک کند. بنابر این مجادله و بحث بر سر اینکه آیا "معدن ذغال سنگ" از فروع "معدن" است یا "ذغال سنگ" موردی^۱ ندارد. همچنانکه گفتگو بر سر اینکه مثنوی مولوی جایش در عرفان است یا ادبیات حاصلی ندارد بلکه بر حسب نوع کتابخانه می‌توان آنها را در هریک از دو محل رده‌بندی کرد و جای داد.

بهمین ترتیب هدف از تنظیم رده‌بندی اسلام نیز گروه‌بندی مشابهات و افتراق ممیزات و نشان دادن توالی موضوعات و رابطه بین آنها بوده است بنحوی که هم قابل اعمال در کتابخانه‌های بزرگ باشد و هم امر بازیابی و دسترسی به مطالب مختلف را تسهیل نماید.

"کد" گذاری

هدف از تعیین نوعی "کد" یا رمز مخصوص برای هر یک از مباحث مندرج در یک طرح رده‌بندی از کلی تا جزئی و از عام تا خاص، تنها ارائه تدبیری است برای تسهیل در امر بازیابی که هدف غائی در هر کتابخانه است. هر چقدر این رموز کوتاه‌تر و ساده‌تر باشند البته بهتر است چراکه هریک از آنها دارای بار معنایی خاصی هستند و وقتی روی عطف کتاب قرار گرفتند ضمن برقراری ارتباط موضوعی، محل کتاب را نیز در قفسه‌ها مشخص می‌نمایند و بدین ترتیب دسترسی مجدد کتاب را ممکن و میسر می‌سازند. با این همه کوتاهی و بلندی شماره یا رمز از جهتی نیز مرتبط است با مبسوط یا خلاصه بودن طرح. در طرح رده‌بندی اسلام ما شیوه کدگذاری کتابخانه کنگره را برگزیدیم به چند دلیل: یکی آنکه هماهنگ باشد با سایر قسمت‌های رده‌بندی کنگره که اکنون در ایران، به خصوص در کتابخانه‌های دانشگاهی و تخصصی رایج است. دیگر آنکه تفصیل و شمول این رده‌بندی بر جزئیات و فروع علم و دانش‌های بشری بسیار است و از این لحاظ بر کلیه رده‌بندیهای موجود در جهان برتری دارد و ما می‌خواستیم رده‌بندی اسلام را بر مبنای تفصیل پایه گذاری کنیم.^۲ سه دیگر آنکه شیوه کدگذاری کتابخانه کنگره که بر پایه امتزاج حرف و عدد بنا شده و در نتیجه از طولانی شدن بی حد و غیر منطقی شماره‌ها جلوگیری می‌کند. و چهارم آنکه طرح رده‌بندی کتابخانه کنگره بعلت اینکه در بسیاری از کتابخانه‌های بزرگ جهان بکار می‌رود، طرحی پویا و

1. "Classification Theory" *Encyclopedia Britannica*, 1974, Vol. 4, p. 693.

۲. برای رده‌بندی خلاصه‌تر می‌توان از گسترش اسلام در رده‌بندی دیوئی استفاده کرد. نگاه کنید به: احمد طاهری عراقی. رده‌بندی دهمی دیوئی: اسلام - ویرایش سوم - تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۲.

زنده است و گذشته از جامعیت در علوم و دانش‌های شناخته شده، علوم و مباحث جدید نیز در هر زمینه مرتباً توسط متخصصان و محققان بدان افزوده می‌شود. توضیح آنکه "کد" گذاری در ماهیت رده‌بندی اثر نمی‌گذارد بنابر این اگر شیوه "کد" گذاری دیگری را بر می‌گزیدیم علاوه بر اینکه مفید فایده‌ای نبود، گمراهی و سردرگمی در کتابخانه‌ها به وجود می‌آورد از آنکه معلوم نبود بقیه علوم بشری بر چه پایه و چگونه باید رده‌بندی شود. و اگر می‌خواستیم تمام علوم را از نو رده‌بندی کنیم تحصیل حاصل بود و جز دوباره کاری و هدر دادن وقت و نیروی متخصصان و اتلاف بودجه در کتابخانه‌های سراسر کشور نتیجه‌ای نداشت.

شیوه کار

همانطور که زنده یاد مرحوم دکتر طاهری در پیشگفتار و نیز در مقدمه مبسوط خود گفته‌اند، کار تدوین رده‌بندی اسلام در اصول کلی و اساسی مبتنی است بر تقسیم‌بندی قدما از علوم اسلامی. در دقایق و جزئیات، جدیت کامل به عمل آمد تا این طرح با موازین و اصول علمی رده‌بندی منطبق و متفق باشد. از آن جمله است رعایت رابطه و نسبت موضوع‌ها و مطالب به یکدیگر، و نیز منفک شدن جزء از کل و شمول کل بر جزء و ارائه تعریف‌های جامع برای هر رده و نشانه. علاوه بر این اهتمام بسیار رفته است تا ارجاع‌ها، اشارات و توضیحات کافی برای هدایت فهرست‌نویسان و استفاده‌کنندگان از این رده‌بندی منظور گردد.

آنچه برای تحقیق اصول فوق انجام شد در صفحات ۱۰۱ و ۱۰۲ مقدمه کاربردی ویرایش اول این رده‌بندی آمده است. در مورد این ویرایش باید اضافه شود که تغییرات بیشتر جنبه عملی داشته است و متکی بوده است بر صدها کتابی که در فاصله ۱۳۵۸ تاکنون در کتابخانه ملی فهرست شده است. از جمله آنکه در بسیاری از موارد متوجه شدیم که تعداد شماره‌های منظور شده برای یک مفهوم خاص با تعداد انتشار در آن زمینه انطباق ندارد. به ناچار می‌باید تغییراتی در شماره‌ها به وجود می‌آمد تا جا برای آثار به اندازه کافی موجود باشد. همچنین بعد از انقلاب اسلامی تعداد بسیاری کتاب در زمینه‌های اسلام و علوم دینی منتشر شد که قبلاً نمونه‌هایی از آن دیده نشده بود و در نتیجه باید برای مفاهیم جدید در محل مناسب خود شماره‌هایی منظور می‌کردیم. این تغییرات و اضافات همه بر مبنای پشتوانه انتشاراتی و چنانچه بعداً خواهد آمد با صوابدید علمای محترم دینی انجام شده است.

نظام درون رده‌ای

نظام درون رده‌ای طرح اسلام همچنانکه گفته شد از کل به جزء است. یعنی در هر قسمت ابتدا، کلیات (شامل سازمانها، انجمنها، کنگره‌ها، دایره‌المعارفها، فهرستها، مجموعه‌ها، راهنمای آموزشی، کتابشناسیها، واژه‌نامه‌ها و مسائل کلی از این قبیل) آمده است، سپس موضوع‌های خاص، موضوع‌ها نیز بر مبنای مفاهیم جزئی‌تر تقسیم‌بندی شده‌اند. مثلاً در مبحث فقه و اصول ابتدا مباحث کلی آمده است، سپس طبقات و تراجم فقها و بعد فقه‌های مذاهب خاص، الی آخر.

در ویرایش اول، تقسیم‌بندی درون هریک از این مفاهیم در اکثر موارد، تقسیم تاریخی مبتنی بر تاریخ وفات نویسنده یا فرد مورد نظر بود. شاید این شیوه از نظر علمی جالب باشد ولی با پشتوانه انتشاراتی بیست سال اخیر متوجه شدیم که چنین نظام تاریخی عملاً کارایی ندارد و فهرستنویسان را با گرفتاریهای بیشمار روبرو می‌کند. زیرا در بسیاری از موارد یافتن تاریخ وفات میسر نیست. ضمن اینکه تداخل تاریخی نیز مشکلات خاص خود را داشت. همچنین چون تعدد و تكثر افراد و نویسندگان در یک دوره تاریخی قابل پیش‌بینی نبود، گاه ناچار می‌شدیم برای رعایت یک نظم تاریخی از شماره‌های بسیار طولانی استفاده کنیم که خود مغایر با هدف اصلی این بازنویسی بود. مثلاً در قسمت احادیث شیعه گفته شده بود: قرن ۹-۴ (برحسب تاریخ وفات) و برای آن فقط شماره‌های ۱۲۹-۱۳۳ در نظر گرفته شده بود در عمل به آنچنان اشکالی برخوردیم که ناچار شدیم از همان ابتدا به تمهیداتی خاص دست بزنیم. بخصوص آوردن یکی دو مثال و تخصیص شماره به آنها برحسب تاریخ وفات باعث شد که در تعیین شماره افرادی که قبل یا بعد از او می‌آمدند اختلال ایجاد شود. از طرفی در ویرایش قبلی گاه از نظام تاریخی و گاه از نظام الفبایی استفاده شده بود که گرچه قابل توجیه می‌نمود، ولی ناهماهنگیهای را موجب می‌شد.

بهرحال در این ویرایش تلفیقی از این دو به وجود آمده است. به این ترتیب که تقسیمها بدون استثنا ابتدا بر حسب قرن و در هر قرن تنظیم ثانوی برحسب حروف الفبا (آ-ی) است. به این ترتیب نه تنها امر فهرستنویسی سهل‌تر می‌شود، بلکه کتابخانه‌های مختلف نیز می‌توانند بدون اتکا به کتابخانه ملی، بر مبنای رف‌برگه‌های خود عمل کرده شماره و نشانه مؤلف لازم را به کتاب در دست فهرست بدهند. با مراجعه به طرحی که در دست دارید، مشاهده خواهید کرد که برای قراءت در قرن ۴ شماره BP۷۵/۳ انتخاب شده است و در مقابل آن گفته شده است: آ-ی بر حسب سرشناسه. بر این

اساس شماره کتاب القراءات السبع (اختلاف القراء السبعة)، ابن مجاهد، احمد بن موسی (۳۲۴-۲۴۵ ق) می‌شود ۲ الف/۳/ BP۷۵ و این شماره را همه کتابخانه‌ها به همین گونه به کار می‌برند، در صورتیکه در ترتیب تاریخ وفات امکان این یکدستی به سختی ممکن بود انجام پذیرد.

حال اگر دو یا چند نویسنده در قرن ۴ق. (علم قراءت) داشته باشیم برحسب نام خانوادگی الفبائی می‌شود. با این شیوه راه برای گسترشهای بعدی گذاشته شده است. علت تغییر این شماره‌ها از تاریخ وفات به روش الفبائی حاضر چنانکه گفته شد این بود که در بسیاری از موارد تاریخ وفات را پیدا نمی‌کردیم و در نتیجه شماره دقیق بدست نمی‌آوردیم و ثانیاً یکدستی در کتابخانه‌های مختلف از بین می‌رفت و حال آنکه با روش الفبائی در درون هر قرن این اشکال وجود نخواهد داشت، هم‌چنین کار فهرست‌نویسی سهل‌تر خواهد شد.

به همین گونه در بخش تفاسیر نیز بر خلاف ویرایش اول تفاسیر ماثور و غیر ماثور از هم تفکیک نشده است، بلکه تفاسیر صرف نظر از سنی و شیعه، ماثور و غیر ماثور که تشخیص آنها گاه بسیار مشکل بود، برحسب قرن رده‌بندی شده و درون هر قرن تقسیم‌بندی (آ-ی) بر حسب نام نویسنده است.

در این ویرایش هم مثل گذشته در مواردی که چند کتاب معتبر از یک نویسنده بوده است آنها را ذکر کرده‌ایم.

به عنوان مثال نگاه کنید به کتابهای شمس‌الدین محمد بن محمد الجزری در علم قراءت

BP ۷۵ / ۵۶ ج ۴۴ الدرۃ المظیه فی قراءات الائمة الثلاثة المرضیه

BP ۷۵ / ۵۶ ج ۵۵ النشر فی القراءات العشر

BP ۷۵ / ۵۶ ج ۵۹ طیه النشر فی القراءات العشر

بر مبنای نظام قرن- الفبائی، به سهولت می‌توان برای کتابهای نویسندگانی که در قرن ۹ق. قرار دارند شماره تعیین کرد. حتی اگر تاریخ تولد یا وفات دقیق در دست نیست می‌توان بر حسب تاریخ تقریبی شکوفائی نویسنده جای فرد را در قرن خود تعیین کرد. اکنون دست فهرست‌نویسی باز است که بر مبنای پشتوانه انتشاراتی شماره هر کتاب مورد نظر را به سهولت تعیین کند بدون اینکه خدشهای در فلسفه نظام رده‌بندی به وجود آید.

الفبائی عددی

گرچه مبنای تقسیمات درون رده‌ای این رده‌بندی ترتیب تاریخی و سپس الفبائی است ولی گاه بدون تقسیمات تاریخی از ترتیب الفبائی استفاده شده است و این در مواردی است که تقسیم تاریخی لزوم و موردی نداشته است. مثل مدارس و حوزه‌های علمیه خاص (شماره ۴۹-۴۱/۷ BP) که در مقابل آن ذکر شده است (آ-ی الفبائی عددی بر حسب نام شهر) و یا در مورد واژه نامه‌های قرآن به زبان‌های مختلف (۸۹-۶۸/۸ BP) که بازهم بر تقسیم الفبائی عددی تاکید شده است. منظور از "الفبای عددی" این است که گرچه، تنظیم الفبائی است ولی ما به جای استفاده از حرف الفبا، با استفاده از جدول نشانه مؤلف^۳ شماره آن حرف را بکار می‌بریم. مثلاً به شماره ۹۹-۱۶/۹ BP کشورهای دیگر (آ-ی الفبائی عددی) رجوع کنید، در واقع اسلام در مناطق دیگر است. حال اگر اسلام در چین داشته باشیم شماره آن می‌شود ۹۳/۱۶ BP، اینجا در واقع بر حسب نام "چین" الفبایی شده است گرچه از حرف "چ" در شماره فوق خبری نیست ولی این حرف در نشانه مؤلف شماره ۳ می‌گیرد.

شماره‌های داخل کمانک

شماره‌هایی که داخل کمانک قرار گرفته‌اند، شماره‌هایی است که گرچه در برخی کتابخانه‌ها ممکن است لازم و قابل استفاده باشد ولی کتابخانه ملی از آنها استفاده نمی‌کند و در عوض شماره‌هایی را که بدان ارجاع داده شده است به کار می‌برد. مثلاً در این طرح، ما به طور کلی ترجیح می‌دهیم که کتابشناسیها در درده Z قرار دهیم با اینکه شماره‌ای برای کتابشناسیها در نظر گرفته‌ایم ولی آن را در میان کمانک قراردادده ایم و در یادداشت ذیل آن با علامت اختصاری جح (به معنای ترجیح داده می‌شود) تذکر داده‌ایم که اینگونه آثار را در درده Z از طرح رده‌بندی کتابخانه کنگره رده‌بندی کنید.

معذک اگر کتابخانه‌ای مایل باشد کتابشناسی‌ها را در همین جا در کنار سایر کتابهای مربوط به دین اسلام نگه دارد مختار است و می‌تواند با برداشتن کمانک‌ها

۳. پوری سلطانی و زهره علوی. نشانه مؤلف، برای استفاده در طبقه بندی کتابخانه کنگره. - ویراست ۰۵. تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱.

شماره را به کار برد، یا مثلاً "مدایح و مراثی" در مورد حسین بن علی را ترجیح می‌دهیم در قسمت ادبیات رده‌بندی شود لذا آن را به رده PIR^۴ که رده ادبیات فارسی در نظام رده‌بندی کتابخانه کنگره رجوع داده‌ایم.

مبداء تاریخ

مبداء تاریخ در این طرح ابتدا تا قرن ۱۴، هجری قمری است و اگر فردی حدود ۲۰ سال در قرن بعدی زندگی کرده در آن قرن قرار گرفته است بر خلاف ویرایش اول که رده‌بندی بر اساس تاریخ وفات بوده در این ویرایش پس از مشخص کردن قرن نظم الفبائی نام نویسندگان رعایت شده است یعنی در درون هر قرنی اصطلاح (آ-ی) به کار رفته است.

هرجا تاریخ شمسی به کار رفته با نشانه "ش" و هرجا ناگزیر از استفاده تاریخ میلادی بوده ایم آن را با نشانه "م" مشخص کرده ایم. از قرن ۱۴ به بعد مبداء تاریخ، هجری شمسی است. کلیه تاریخ‌های تولد و وفات با کتاب الاعلام^۵ مقابله شده است و ضبط الاعلام مأخذ قرار گرفته است. بدیهی است در مواردی که شخص مورد نظر در الاعلام وجود نداشته است برای حصول اطمینان به آثار و مراجع دیگر از جمله فهرست مستند مشاهیر و مؤلفان^۶ رجوع شده است.

آثار وابسته به یک اثر

برای اینکه کلیه آثار مربوط به یک متن در کنار آن قرار بگیرد جدولی به این شرح بدین منظور در نظر گرفته شده است:

۴. ماندانا صدیق بهزادی. رده PIR زبانها و ادبیات ایرانی بر اساس نظام رده‌بندی کنگره. - (تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۴).

۵. خیرالدین الزرکلی. الاعلام، قاموس تراجم لأشهر الرجال والنساء من العرب المستعربین و المستشرقین. (بیروت: ۱۹۶۹م).

۶. فرشته مولوی. فهرست مستند اسامی مشاهیر و مؤلفان. با همکاری شهره دریایی و مرضیه هدایت. - ویراست دوم. - (تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۶).

جدول گسترش آثار انفرادی

متن به زبان اصلی (برحسب تاریخ)	
برگزیده‌ها، خلاصه‌ها، مستخرجات و مستدرکات (آ- ی عددی)	/۰۱
برحسب گردآورنده و ناشر و غیره)	
شرح (آ- ی برحسب شارح)	/۰۲۱-۲۲
برگزیده شرح (آ- ی برحسب شارح)	/۰۲۳
حواشی (آ- ی برحسب محشی)	/۰۳۱-۳۸
فهرست حواشی	/۰۳۹
ترجمه‌ها	
زبانهای خاص. چند زبانه	
زیر هر زبان تقسیمات زیر را بکار ببرید	
(۱) متن کامل (برحسب تاریخ)	
(۲) برگزیده‌ها، خلاصه‌ها، مستخرجات و مستدرکات	
(آ- ی برحسب گردآورنده، ناشر و غیره)	
(۲۲) شرح (آ- ی برحسب شارح)	
(۲۳) برگزیده شرح (آ- ی برحسب شارح)	
فارسی	/۰۴۱-۰۴۲
متن (برحسب تاریخ)	/۰۴۱
برگزیده... (آ- ی برحسب انتخاب کننده)	/۴۲۱۱- ۴۲۱۸
شرح (آ- ی برحسب شارح)	/۰۴۲۲۱
برگزیده شرح (آ- ی برحسب شارح)	/۰۴۲۳
عربی	/۰۴۳-۰۴۴
ترکی	/۰۴۵-۰۴۵۲
شامل کلیه زبانهای ترکی	
اردو	/۰۴۶-۰۴۶۲
کردی	/۰۴۷-۰۴۷۲
ترکمنی	/۰۴۸-۰۴۸۲
پشتو	/۰۴۹-۰۴۹۲
زبانهای دیگر (آ- ی عددی برحسب زبان و سپس برحسب تاریخ)	/۰۴۹۵
مقاله‌ها، خطابه‌ها، کنگره‌ها، تحقیقات (آ ی برحسب سرشناسه)	/۰۵
واژه‌نامه‌ها و مصطلح‌نامه‌ها، دایره‌المعارفها (آ ی برحسب گردآورنده)	/۰۶
فهرست‌ها و کشف‌اللغتها (آ ی برحسب گردآورنده)	/۰۷
تاریخ و نقد (آ ی عددی برحسب منتقد)	/۰۸
مصادر و مآخذ (اسناد و مدارک)	/۰۸۵
موضوعات خاص (آ ی برحسب موضوع)	/۰۹
مباحث دیگر	/۰۹۵
شامل تکمله، تتمه و پرسش و پاسخها	

به مثالهای زیر توجه کنید:

مستدرک وسایل الشیعه حر عاملی توسط حسین بن محمدتقی نوری
BP۱۳۵/۵۰۱۷ و ۴ح

تلخیص جامع البیان محمدبن جریر طبری از تجیبی
BP۹۳/۵۰۱۲ ج ۲ ط

الفتوحات المکیه... ابن عربی
BP۲۸۳/۲ الف

فصوص الحکم ابن عربی
BP۲۸۳/۲ الف

برگزیده فصوص الحکم توسط محمد جعفری*
BP ۲۸۳/۲ الف ۱۴۰۶

ترجمه فارسی متن کامل فصوص الحکم توسط عزت‌الله روحانی* در تاریخ ۱۳۸۵
BP۲۸۳/۲ الف ۱۳۵۸ ۶۰۴۱

توجه

۱. بعد از شماره‌های جدول هر جا دستور (آ-ی) داده شده است پس از نشانه اثر شماره جدول، نشانه عددی گردآورنده و غیره اضافه می‌شود مثلاً در مثال ۵۰۱۷ و ۴ح / BP ۱۳۵ که در آن شماره عددی ن=۷ جانشین «ن» شده است مربوط به نام گردآورنده مستدرک وسائل الشیعه حرعاملی توسط حسین بن محمدتقی نوری است.
۲. هرگاه از یک نویسنده دو کتاب در یک موضوع باشد با نشانه اثر از یکدیگر جدا می‌شوند به مثال الفتوحات المکیه و فصوص الحکم ابن عربی در بالا نگاه کنید.

اجزای یازده گانه طرح

طرح رده‌بندی اسلام کلاً دارای یازده قسمت عمده است:

۱. کلیات

*. کتابهایی که با ستاره مشخص شده‌اند حقیقی نیستند و فقط برای مثال آورده شده‌اند.

۲. سرگذشتنامه‌ها
۳. قرآن و علوم قرآنی
۴. تفسیر
۵. حدیث
۶. فقه و اصول
۷. کلام و عقاید
۸. فرق اسلامی
۹. اخلاق اسلامی
۱۰. آداب و رسوم
۱۱. تصوف و عرفان

در این قسمت به منظور راهنمایی آن دسته از کتابدارانی که آشنائی با علوم اسلامی ندارند ولی در کتابخانه‌های خود با تعدادی کتاب در این زمینه روبرو هستند به اختصار به ذکر چند نکته در ارتباط با بخشهای یازده گانه فوق می‌پردازیم.

۱. کلیات

چنانچه از عنوان آن برمی‌آید عبارت از آن دسته از مطالب و آثار درباره اسلام و علوم اسلامی است که اختصاصی نباشد و در هیچیک از ده بخش دیگر نگنجد و شمول آن بر همه یا چند قسمت از مطالب یازده گانه فوق باشد. مثلاً اگر کنگره اسلام‌شناسی تشکیل شود، مجموعه سخنرانیهای آن کنگره احتمالاً انواع مباحث اسلامی اعم از سرگذشت علما یا عالمی خاص و نیز قرآن و حدیث و فقه و کلام و غیره را تا تصوف و عرفان در برمی‌گیرد، کتابی که حاوی مجموعه این سخنرانیها باشد ناگزیر باید در ۴ BP رده‌بندی شود. فضایل اسلام، دایره‌المعارف‌های اسلامی، بحث درباره سازمانها و انجمنهای اسلامی و بسیار مباحث دیگر از این قبیل همه جزو کلیات محسوب می‌شود زیرا که محتوای همه کلی است و به بخش یا مبحثی خاص از علوم اسلامی تعلق ندارد.

کلیات در بخشهای دیگر: با نگاهی کلی به طرح در می‌یابید که هر یک از مباحث یازده گانه فوق، خود دارای شعب و تقسیمات بسیار است. در گروه‌بندی این شعب نیز رعایت کلّ به جزء شده است و بهمین دلیل کلیات هر مبحث، خواه عامل یا خاص، در

ابتدای آن مبحث آمده است. بنابراین اگر اثری مربوط به یکی از مباحث یازده گانه فوق باشد ولی بر هیچیک از تقسیمات فرعی آن تأکید خاص نداشته باشد، در واقع اثری است عام و کلی درباره آن مبحث. بنابراین چنین اثری باید در کلی ترین شماره که همیشه جزو شماره‌های اولیه است قرار بگیرد. مثلاً اثری کلی درباره علم تفسیر در BP۹۱ قرار می‌گیرد. در بیشتر موارد برای آثار کلی شماره ای خاص ذکر شده است گرچه که ممکن است اصطلاح «آثار کلی» را به کار نبرده باشیم. مثلاً اثری که سرگذشت گروهی از مسلمانان را فارغ از تعلق فرقه‌ای یا گروهی دربرگیرد در BP۲۱ رده‌بندی می‌شود، که با اصطلاح «جمعی» زیر سرعنوان کلی «سرگذشتنامه‌ها» مشخص شده است.

باید توجه داشت که حتی تقسیمات فرعی و جزئی‌تر نیز گاه خود به کلی و خاص تقسیم می‌شوند، مثلاً نسبت به مبحث ملی سرگذشتنامه، سرگذشت ائمه حنفی مبحثی خاص است، ولی این مبحث خاص خود دارای کلی و خاص است چنانکه سرگذشتنامه کلی ائمه حنفیه در BP۵۴/۳ رده‌بندی می‌شود و سرگذشتنامه‌های انفرادی (خاص)، پس از آن می‌آید.

۲. سرگذشتنامه

سرگذشتنامه‌ها پس از «کلیات»، کلی‌ترین مبحث این رده‌بندی است و از آن روست که بلافاصله بعد از کلیات آمده است. این مبحث خاص سرگذشتنامه‌های گروهی و فردی علما و ائمه‌ای است که اختصاصاً به یکی از علوم اسلامی منتسب و مشهور نباشند. لذا سرگذشت عالمی که منتسب است به فقه حنفی در فقه حنفی (BP۱۴۹/۵) رده‌بندی می‌شود و سرگذشتنامه گروهی فقهای حنفی در (BP۱۴۹/۲) در حالیکه سرگذشتنامه گروهی علمای حنفی اعم از فقیه و محدث و مفسر... در BP۵۴/۲ رده‌بندی می‌شود و الطبقات الکبیر ابن سعدالزهري در BP۲۱ قرار می‌گیرد. طبعاً سرگذشت پیامبر و کلیه خاندان نبوت و نیز صحابه و تابعین و خلفای راشدین و دوازده امام و سایر علمای اسلام و اسلام‌شناسان در این قسمت جمع می‌شود.

۳ و ۴. قرآن و تفسیر

در رده‌بندی قرآن سعی شده است که متون قرآن، ترجمه‌ها و منتخبات آن و نیز آنچه مربوط به قرآن است اعم از کتابشناسیها، فهرستها، کشف اللغتها و علوم مربوط به قرآن اعم از تجوید و قرائت و غیره و هر آنچه درباره قرآن نوشته شده است یکجا جمع شود. متون مختلف قرآن را در BP۵۸ رده‌بندی کنید و هر یک را برحسب تاریخ (یا قرن) نشر از یکدیگر مشخص و متمایز کنید.

در ویرایش اول اشکال کلی در مورد قرآن مربوط به سور قرآن بود. که متون سور به زبان اصلی و ترجمه‌های آن از یکدیگر جدا بودند. برای مثال: سوره الم به زبان عربی جائی نداشت و باید از شماره منتخبات استفاده می‌شد. در این ویرایش برای اجزاء و احزاب جائی در نظر گرفته نشد (BP۶۴)، و به اجزاء و احزاب برحسب ورود در قرآن شماره‌ای اختصاص یافت و جدولی در ابتدای این شماره‌ها قرار گرفت تا برای ترجمه‌ها و سایر موضوع‌های مربوط به هر جزء یا حزب یا سوره از آن استفاده شود بدین ترتیب:

BP ۶۴ / ۱ / آ ۲

متن عربی جزء الم

BP۶۴ / ۱ / آ ۳

ترجمه فارسی

الف ۴ / آ / ۱ / BP ۶۴ می‌شود.

ترجمه اردو

از آنجا که در رده‌بندی علوم اسلامی تفسیر جای خاص خود را دارد همانند ویرایش اول آن را در شماره (BP۱۰۲) نگهداشتیم. تفسیر اجزاء، احزاب و سور براساس شماره‌های ۶۴/۹۸۶ - BP۶۴/۱ رده‌بندی می‌شود. مثل: تفسیر سوره الم BP۱۰۲/۱ می‌شود.

بر این اساس کلیه اجزاء، احزاب و سور تفاسیر آنها یکجا و در شماره‌های BP۱۰۲/۱ - ۶۴/۹۸۶ و ترجمه‌های آن در شماره ۶۴/۹۸۶ - BP۶۴/۱ رده‌بندی می‌شود. ترجمه‌ها و تفسیرهای کامل قدیمی را که امروز تمامی متن آنها در دست نیست و فقط پاره‌های موجود طبع و نشر شده است باید متن کامل انگاشت و به هر یک شماره خاص خود را داد، چه شاید در آینده، اجزاء دیگر آن کتاب بازیافته شود. بنابراین به «تفسیر قرآن پاک» که جزء موجود قسمتی از سوره بقره و نساء است باید شماره BP۹۳ را داد، نه شماره BP۱۰۲/۱ را.

مباحث حدیث قرآنی (قرآن و علوم و فنون) (BP۱۰۳-۱۰۴) در دنباله تفسیر و در پایان همه علوم قرآنی آمده است، از آنکه این مباحث به گونه‌ای با تفسیر پیوند دارد. چه، بسیاری از این آثار که به بررسی ارتباط قرآن و علوم و فنون می‌پردازد بفهم معانی قرآن (یعنی همان غایت و هدف علم تفسیر) کمک می‌کنند. لذا می‌توان اینها را نوعی تفسیر و تأویل آیات دانست، و بدین سبب مناسب‌ترین جای از برای اینگونه آثار، بعد از کتب تفسیر است. در طبقه بندی ابوالنور اینگونه آثار جدا از بخش قرآن و تفسیر، در فصل «جنبشهای احیاء و اصلاح طلبی و تجدید» در کنار همه آثار جدید می‌آید، بحکم جدید بودن آنها و مانند نبودن به کتب تفسیر و علوم قرآنی.

با اینهمه فهرست‌نویس باید اینگونه آثار را دقیقاً بررسی کند و در صورتیکه مطالب آن صرفاً مربوط به قرآن باشد در اینجا رده‌بندی نماید در غیر اینصورت، یعنی وقتی کتاب حاوی مسائل کلی و عام اسلامی است و لو اینکه از آیات و سور قرآنی هم استفاده کرده باشد. باید در کلام رده‌بندی شود. لذا مقایسه همیشگی این مبحث با قسمت «اسلام و عقاید جدید» در مبحث کلام و عقاید (BP۲۲۹-۲۳۳) لازم است.

۵. حدیث

حدیث به دو بخش کلی تقسیم شده است:

۱. علم اصول الحدیث

۲. متون احادیث

بنابراین برخلاف قرآن، آنچه راجع به حدیث است که طبعاً شامل نقد و بررسی و تحقیق در احادیث نیز می‌شود، در ابتدا قرار می‌گیرد (BP۱۰۷-۱۱۶) و متون احادیث، بهرگونه و ترتیبی که باشد، در بخش دوم (BP۱۱۷-۱۴۵) می‌آید.

در ویرایش اول علم الحدیث به چهارده دوره تقسیم شده بود. ولی در این ویرایش متون احادیث برحسب نام نویسنده (محدث) الفبایی شده است. علت این تغییر به مناسبت این است که تاریخ وفات بسیاری از نویسندگان مشکوک به نظر می‌رسد و یا اساساً در منابع معتبر به دست نمی‌آید و در نتیجه منجر به تشتت رده‌بندی در کتابخانه‌ها می‌شود. با روش الفبایی، همانگونه که سابقاً گفته شد هماهنگی و یکدستی در کتابخانه‌ها به وجود می‌آید و رده‌بندی را به مراتب سهل‌تر می‌نماید.

نکته دیگر قابل ذکر اینکه در این بخش برخلاف رده‌بندی کتابخانه کنگره که سرگذشتنامه‌ها را به جهت کلی بودن در ابتدای هر فصل می‌آورد، در ابتدا نیامده است زیرا که سرگذشت محدثان و راویان در علم الرجال از فروع علم حدیث جائی خاص دارد. لذا برای سرگذشتنامه محدثان باید به شماره (BP ۱۱۵-۱۱۶) رجوع کرد. در طرح نیز به همان جا رجوع داده شده است.

همچنین باید توجه داشت که در آثار کلی علم الحدیث (BP ۱۰۷-۱۰۹) علم الروایه و علم الدرایه از هم جدا نشده است، از آنکه بسیاری از آثار شامل این هر دو بخش علم الحدیث است.

۶. فقه و اصول

در این قسمت ابتدا آثار کلی آمده است که شامل طبقات و تراجم فقها نیز می‌شود. فقهای مذاهب خاص به دو دسته گروهی و فردی صرفنظر از تاریخ وفات آنها براساس روش الفبائی رده‌بندی می‌شوند. اصول فقه و سپس فقه بطور اخص، به دنبال کلیات می‌آید و اجزاء و فروع هر یک به تفصیل ذیل آنها برشمرده شده است.

توجه فهرست‌نویسان را به این نکته جلب می‌کنیم که گرچه "ادله" (BP ۱۶۱-۱۶۲/۴) را در علم اصول معمولاً چهار می‌دانند، ولی جز آن چهار، مصادر دیگری نیز برای استنباط احکام هست. آنچه مسلم است در مورد کتاب و سنت و اجماع همه متفق‌القولند، اختلاف در دیگر ادله است. "قیاس" را بیشتر فقها پذیرفته‌اند. "استحسان" خاص ابوحنیفه و اصحابش است، و "استصلاح" (: مصالح مرسله) خاص مالک و پیروانش.

شاید گفته شود که بعضی از "ادله" (مثلاً شرایع خاص قبل، قول صحابی...) متداخل در ادله دیگرست و مصادر استنباط احکام افزون از چهار نیست. این قولی است روا، و بسیاری از علما هم که ادله را چهار دانسته‌اند. براین رفته‌اند. اما ما در اینجا به جهت مصالح کتابداری و تقسیم و تفکیک کتابهای متعدد ترجیح دادیم قول کسانی را برگزینیم که ادله را بیش از چهار شمرده‌اند.

علم خلاف (BP ۱۶۷/۹) که از وجوه استنباطات مختلف ادله اجمالی و تفصیلی، یعنی کیفیت ایراد حجج و دفع شبه بحث می‌کند مبنی است بر علم جدل از مباحث منطق و در واقع همان جدل است که در مقاصد دینی (جدل واقع اصحاب مذاهب مانند ابوحنیفه، شافعی...) به کار می‌رود. خلاف را از فروع علم اصول فقه شمرده‌اند. ما

نیز آنرا در پایان فصل اصول آوردیم. ولی علم جدل و مناظره را- هر چند که فقها و متشرعان هم آنها را به کار گرفته‌اند- در اینجا نیاورده‌ایم، که آنها از فروع علوم عقلی‌اند.

۷. کلام

در بخش کلام و عقاید همانند بخش فقه و اصول نخست آثار کلی می‌آید یعنی کتبی که شامل همه مسایل کلامی است که این آثار برحسب مذاهب و فرق تقسیم‌بندی شده است. و پس از آن مسائل خاص کلامی خواهد آمد.

در زیر آثار کلی هر مذهب، شماره‌ای به "ردیه‌ها" اختصاص داده شده است و شماره‌ای به "دفاعیه‌ها"؛ مقصود از "ردیه‌ها" (ردود) کتبی است که دیگران در رد آن مذهب نوشته‌اند و "دفاعیه‌ها" نوشته‌های اهل آن مذهب است در نقض و رد آراء مخالفان و دفاع از مذهب خود. بدیهی است که کتب رد و نقض در صورتی درین بخش رده‌بندی می‌شود که شامل همه (یا بیشتر) مباحث کلامی باشد، ولی اگر درباره مسأله‌ای خاص باشد. (مثلاً امامت، عدل و عصمت...) در بخش مباحث خاص (BP ۲۲۶/۸-۲۱۶) رده‌بندی می‌شود.

ترتیب "مباحث خاص" (BP ۲۱۶-۲۲۶/۸) با اندک تغییراتی، همان‌گونه است که در بیشتر کتب کلام آمده است. عدل (BP ۲۱۹/۳) اگر چه نزد معتزله و شیعه رکنی از اصول مذهب است و معمولاً آن را در فصلی جدا از صفات دیگر باری تعالی می‌آورند. ولی در اینجا به جهت آنکه بتوان کتب همه مذاهب را در یک موضوع خاص در کنار هم گرد آورد، عدل را نیز در بخش صفات و افعال خداوند آورده‌ایم.

در بعض کتب کلامی، برخی مسائل فقهی (مانند مسیح خفین، نبیدتصر، متعه...) یا اصولی (مانند خبر واحد) که مورد اختلاف فرق است مطرح شده است. ما این‌گونه مسائل را فقط در فقه و اصول آورده‌ایم نه در بخش کلام.

چنانکه پیشتر اشاره شد، بخش "اسلام و علوم و عقاید جدید و تجدید حیات فکری و جنبشهای اصلاح طلبانه (BP ۲۲۹-۲۳۳) به دنبال فصل کلام و عقاید آمده است. به دلیل اینکه آثاری که در این مقولات نوشته می‌شود، همان غرض و هدفی را دنبال می‌کند که آثار کلامی قدما، یعنی اثبات اصول دینی و دفع شبهات، جز آنکه سلاح

متکلمان قدیم، منطق و فلسفه قدیم یونانی بود و ابزار معاصران، علوم و فنون و فلسفه‌های جدید اروپائی است.

بعضی از مباحث "اسلام و علوم و عقاید جدید" ممکن است شباهتی به بعض مسائل فقهی داشته باشد و داخل حوزه فقه شود مانند اسلام و خانواده (BP۲۳۰/۱۷) اسلام و برده‌داری (BP۲۳۰/۱۵) اسلام و مالکیت (BP۲۳۰/۳)،... این مسائل را هم در این بخش آوردیم تا همه آثار مربوط به "اسلام و علوم و عقاید جدید" در یک جای گرد آید. و این جای (BP۲۲۹-۲۳۳) که پس از بخش فقه و به دنبال بخش کلام و عقاید است، مناسبتر می‌نمود از آنکه این مباحث را تجزیه کنیم، پاره در فقه و پاره‌ای را در کلام، قرار دهیم و یا آنکه آنها را به کلی از علوم شرعی سستی جدا سازیم و در پایان آوریم.^۷

۸. فرق اسلامی

غالب فهرست‌نویسان در رده‌بندی کتب مربوط به فرق اسلامی گرفتار شبهه می‌شوند زیرا که اینگونه کتب بسیار با مباحث کلامی آمیخته است. بدین سبب توصیه می‌شود که اولاً کتب مربوط به فرقه‌ها را همیشه با بخش پیشین یعنی کلام مقایسه کنید. ثانیاً در صورتی که اثر درباره مسایل تاریخی و عبارتی دیگر تاریخ یا آداب و رسوم فرقه خاص باشد آن را در بخش فرق اسلامی و اگر در باب مسایل عقیدتی و کلامی یا فقهی باشد به تناسب آن را در فقه یا کلام رده‌بندی کنید.

در بخش فرق اسلامی شماره خاصی برای کنگره‌ها و سمپوزیوم‌ها در نظر گرفته نشده است. اینگونه کتابها را در "مقاله‌ها و سخنرانیها" (BP۲۳۵/۴) رده‌بندی کنید. سازمانهای فرق اسلامی را در BP۳ بیاورید (مثال: دارالتقريب BP۳/۵۲)

۹. اخلاق

بحکم آنکه هم مسایل و مباحث مربوط به قرآن در بخش "قرآن و علوم قرآنی" آمده است، "قرآن و اخلاق" نیز بدانجا ارجاع داده شده است. مباحث خاص اخلاق به سمت فردی، خانوادگی و اجتماعی تقسیم شده است. بعض مباحث این فصل است شبیه مسایل فقهی باشد (مثلاً باده گساری، قمار،

۱. در رده بندی دکتر عبدالوهاب ابوالنور این مباحث در پایان آمده است.

بازرگانی، شهرداری و احتساب...)، ولی روشن است که فقط آثاری در این باب می‌آید که شامل آداب و اخلاق باشد نه فقط بیان احکام و قوانین فقهی، هر چند که کتب اخلاق شمه‌ای از احکام را نیز بطور ضمنی شامل است.

۱۰. آداب و رسوم

تذکر این نکته در اینجا نیز لازم می‌دانیم که در آداب و رسوم زندگی (BP۲۵۸/۸-۲۵۸/۸)، هر آنچه که احکام و قوانین محض باشد باید در فقه رده‌بندی شود. آداب و رسومی که خاص صوفیه و دراویش است در بخش تصوف و عرفان رده‌بندی می‌شود چون پرسه (BP۲۸۸/۹)، ادعیه و اوراد صوفیه (BP۲۸۸/۸۴). بحث درباره زیارت، اگر تحقیق در جواز یا حرمت توسل به اولیاء و زیارت قبور باشد، از مباحث فقهی-کلامی به شمار است و باید در (BP۲۲۶/۷) رده‌بندی شود، و اگر درباره آداب و رسوم زیارت یک یا چند مشهد و مزار باشد در این بخش می‌آید.

۱۱. تصوف و عرفان

سرگذشت‌نامه‌های فردی (BP۲۷۸/۳-۲۸۰/۸) خاص زهاد نخستین و مشایخ قدمای پیش از تشکل طرائق و آنانی است که انتسابشان به طریقه‌ای خاص دشوار است. البته نام اکثر مشایخ سلف در سلسله خرقه همه طرائق هست و هر طریقه‌ای آنان را از خود می‌شمارند. مباحث خاص دارای دو بخش است: یکی عرفان یا فلسفه تصوم (Theosophy) و دیگر تصوف و سلوک. تقسیم‌بندیهای اخلاق و مقامات و احوال و مصطلحات و ... مأخوذ است از کتبی چون عوارف المعارف و مصباح‌الهدایه. باید توجه داشت که بعض مباحث اخلاق و مقامات و احوال (BP۲۸۹-۲۸۹/۲) در باب اخلاق اسلامی هم آمده است ولی فقط آثاری را در اینجا باید رده‌بندی کرد که صوفیانه باشد.

طرائق صوفیه (BP۲۹۰-۲۹۳/۹) بی‌شمارند کوشیده‌ایم مهم‌ترین آنها را برگزینیم و آنهایی را نام ببریم که یا آثار مکتوبشان افزونتر است و یا نوشته و تحقیق درباره‌شان بیشتر است.

حروفیه (۹۵-۹۰/۹۰۲۹BP)، را جزء فرق صوفیه شمردیم نه جزو فرق اسلامی، که گذشته از مشابهت نام آنان با صوفیه، به حکم آثارشان، آنان روش خود را طریقتی از تصوف شمرده‌اند نه مذهبی و فرقه‌ای علی‌حده.

فتوت را به سبب پیوند استوارش با تصوف در پایان همه مباحث آوردیم. اگر چه نمی‌توان فتوت را طریقه‌ای شمرد ولی اشتراک آداب و رسوم و تشابهات صوفیان و اخیان و اثرپذیری‌شان از یکدیگر، جایی برای فتوت در باب تصوف می‌گشاید، چنانکه شمس‌الدین آملی در نفائس‌الفنون هم فتوت را از فروع تصوف شمرده است.

کثرت طریقه‌ها در تصوف اسلامی نتیجه انشعابات است که در طول قرون پدید آمده است. بسیاری از طرائق منشعبه استقلال کلی یافته‌اند چنانکه آداب و رسوم- و گاه حتی عقاید و عرفانشان- با سلسله اصلی متفاوت است، (ذهبیه و نوربخشیه را با کبرویه، و بکتاشیه را با یسویه مقایسه کنید). ولی در بسیاری از موارد تشعبات، تغییری اساسی در اصول آن طریقه پدید نیآورده است (مانند طرق مختلف شاذلیه و نعمه‌اللهیه و نقشبندیه). بدین ملاحظه، طرائق و طوائف نوع دوم در این رده‌بندی ذکر نشده، و فقط از طرائق اصلی و طریقه‌های منشعب مستقل شده نام برده شده است.

طرائق را می‌توان برحسب انشعاباتشان از یکدیگر، تقسیم بندی کرد و هر یک از طرق منشعبه را ذیل طریقه اصلی ذکر کرد مثلاً ذهبیه و نوربخشیه را در ذیل کبرویه، و بکتاشیه را ذیل یسویه، و بدویه و دسوقیه را ذیل رفاعیه آورد. ولی ما از این تقسیم‌بندی عدول کردیم و همه طرائق را به ترتیب الفبائی در پی هم نام بردیم زیرا بعض از طرائق منشعبه تلفیق و ترکیبی از دو طریقه (و گاه بیشتر) است مانند شاذلیه که از مدینیّه و رفاعیه منشعب است و نقشبندیه که از خواجه‌گانیه و یسویه.

اگر چه ما ترجیح می‌دهیم که کتابهای عرفانی منظوم (مانند منطق‌الطیر، مثنوی و گلشن راز... در فارسی و اشعار ابن عربی و ابن فارض... در عربی) در ادبیات رده‌بندی شود ولی برای این گونه کتابها هم جایی در این رده‌بندی، منظور شده است، تا اگر کتابخانه‌ای برحسب سیاست خود خواست این کتابها را در تصوف و عرفان جای دهد مشکلی نداشته باشد.

سپاس

قدردانی و سپاس خود را به حضور استاد محترم سرکار خانم پوری سلطانی و فرهیخته ارجمند جناب آقای کامران فانی که همواره از نظریات و راهنمایی‌های ایشان در همه زمینه‌ها و موضوع‌ها بهره برده‌ایم تقدیم می‌داریم. کلیه تغییرات و اضافات با نظر و مشاوره دائمی این بزرگواران انجام شده است؛ سپاسگزاریم.

از کلیه فهرست‌نویسان محترم و دلسوز بخش پردازش بخصوص سرکار خانم آیتا سلطانی کارشناس مسئول بخش فهرستنویسی که با دقت و جدیت خاصی ما را یاری داده‌اند سپاسگزاری و قدردانی می‌نمائیم. از سرکار خانم زهرا عالمی کارشناس مسئول که در حروفچینی کامپیوتری این متن زحمات فراوانی را متحمل شده‌اند سپاسگزاری و قدردانی می‌نمائیم.

زهرا علوی

زهرا مدرسی

محبوبه قربانی

۱۳۹۴

اختصارات

حج: ترجیح داده می‌شود

رد: رده‌بندی کنید

ش.: شمسی

قس: مقایسه کنید با...

ق.- ه: قبل از هجرت

م.: میلادی

نک: نگاه کنید به

خلاصه طرح رده‌بندی اسلام
(BP۱ - ۲۹۵)

۱-۱۹	کلیات
۲۱-۵۷	سرگذشتنامه‌ها
۵۸-۸۹	قرآن و علوم قرآنی
۹۰-۱۰۴	تفسیر
۱۰۶-۱۴۵	حدیث
۱۴۷-۱۹۸	فقه و اصول
۲۰۰-۲۳۳	کلام و عقاید
۲۳۵-۲۴۴	فرق اسلامی
۲۴۶-۲۵۴	اخلاق اسلامی
۲۵۶-۲۷۲	آداب و رسوم
۲۷۴-۲۹۵	تصوّف و عرفان

۱ نشریات ادواری

قس: ۵/ ۷ BP

عربی	/ ۱
فارسی	/ ۲
پشتو	/ ۲۲
کردی	/ ۲۴
اردو	/ ۲۵
ترکمنی	/ ۲۶
زبانها و لهجه‌های دیگر ایرانی (آ-ی برحسب نام لهجه)	/ ۲۷
ترکی	/ ۳
شامل ترکی آذربایجان و ترکی استانبولی و غیره	
انگلیسی	/ ۵
فرانسوی	/ ۶
آلمانی	/ ۷
اسپانیولی	/ ۸
روسی	/ ۹
زبانهای دیگر (آ-ی: القبائی عددی)	/ ۹۹-۹۱
سالنامه‌ها	۲

مانند ۹۹-۱/ ۱ BP برحسب زبان تقسیم‌بندی شود. مثال:

سالنامه فارسی "معارف جعفری": ۲/ ۲ BP

سازمانها. انجمن ها. مجامع. باشگاهها

آثار کلی	۳ / ۲۱
سازمانها. انجمن ها. مجامع. باشگاههای خاص (آ-ی بر حسب نام)	۳-۲۲ / ی
شامل سازمانهای بین المللی مثال: سازمان کنفرانس اسلامی: ۲۵ س / BP۳	
آستان قدس رضوی	۲۵ / آ
اتحاد جهانی علمای مسلمین	۳ الف /
انجمن مدرسین دانشگاهها	۸ الف /
بعثه مقام معظم رهبری در امور حج و زیارت	۶ ب /
بنیاد اندیشه اسلامی	۹۲ ب /
پژوهشکده باقرالعلوم	۳۵ پ /
پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی	۴ پ /
جامعة المصطفی (ص) العالمیه	۱۷ ج /
جامعه مدرسین حوزه ی علمیه قم	۲ ج /
جماعت اسلامی پاکستان	۸ ج /
حسینیه ارشاد	۵ ح /
حسینیه زینبیه (تهران)	۴۵ ح /
دارالتقريب بين المذاهب الاسلاميه	۱۴ د /
دارالمصطفی (ص) لاحیاء التراث	۱۷ د /
دیرستان شهید مهدی حکمت. انجمن اسلامی	۲ د /
سازمان آیسسکو	۱۲ س /
سازمان اوقاف و امور خیریه	۱۵ س /
سازمان تبلیغات اسلامی	۲۱۸ س - ۲۱ س /
سازمان تبلیغات اسلامی استان آذربایجان شرقی	۲۱۳ س /
سازمان تبلیغات اسلامی استان بوشهر	۲۱۴ س /
سازمان تبلیغات اسلامی استان مرکزی	۲۱۶ س /
سازمان حج و زیارت	۲۳ س /
سازمان کنفرانس اسلامی	۲۵ س /
شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی	۹ ش /

۳ سازمانها. انجمن‌ها. مجامع. باشگاهها

سازمانها. انجمن‌ها. مجامع. باشگاههای خاص (دنباله)	۹۵ ش /
شورای هماهنگی و نظارت بر امر ترویج فرهنگ ایثار و شهادت	
کانون آشنایی با معارف اسلامی	۲ ک /
مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی	۳ م /
مرکز الامام الصدر للابحاث و الدراسات	۳۷ م /
مرکز بزرگ اسلامی غرب کشور	۳۷۵ م /
مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی	۳۸ م /
مرکز جهانی علوم اسلامی	۳۸۳ م /
مرکز نشر معارف اسلامی در جهان	۴ م /
مؤسسه آل بیت (علیهم السلام) لاحیاء التراث	۸ م /
مؤسسه الامام الخوئی الخیریه	۹ م /
مؤسسه فرهنگی تربیتی توحید	۹۳ م /
نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها. پژوهشگاه فرهنگ و معارف	۹۳ ن /
هیأت و کانون خادم‌الرضا (ع) (قم)	۹ ه /

۴ کنگره‌ها. کنفرانسها (مؤتمرات). نمایشگاهها

مجموعه‌ها

چندنویسنده‌یی	۴/۴
تک نویسنده‌یی	۶ /

۵ دائرةالمعارفها. واژه‌نامه‌ها. مصطلح‌نامه‌ها

مانند ۹۹-۱/۱ BP برحسب زبان تقسیم‌بندی شود. مثال:

"القاموس الاسلامی": ۱/۵ BP

برای واژه‌نامه‌های دوزبانی به زبانی که اول آمده است شماره

بدهید. مثال: واژه‌نامه انگلیسی - فرانسه اسلام: ۵/۵ BP

عربی	۱ /
فارسی	۲ /
انگلیسی	۵ /
فرانسه	۶ /

۵ دایرة المعارفها. واژه نامه ها. مصطلح نامه ها (دنباله)

روسی / ۹

چینی / ۹۳

نقشه ها. اطلسها ۶

جغرافیای اسلام / ۵

در اینجا آثاری رده بندی می شود که مربوط است به توزیع

جغرافیائی مسلمانان در جهان. آثاری را که درباره جغرافیای

کشورها و شهرهای اسلامی است در رده D یا G رده بندی کنید.

منابع شبکه کامپیوتری / ۵۵

شامل اینترنت

راهنمای آموزشی. تحقیق

شامل تحقیقات عمومی، علمی و پیشرفته

آثاری را که اختصاصاً به تعلیم و تربیت مربوط می شود در رده

L رده بندی کنید. در اینجا فقط آثاری رده بندی می شود که جنبه

دینی داشته باشد.

آثار کلی ۷

طلاب را اینجا رده بندی کنید.

روشهای تعلیم و تربیت / ۲

مدارس و حوزه های علمی / ۴

شامل آزمون ها، کتاب ها و برنامه های درسی

مدارس و حوزه های علمی خاص (آ-ی الفبائی عددی برحسب / ۴۱-۴۹

نام شهر، کشور، منطقه و غیره)

مثال: حوزه علمیه قم: BP۷/۴۷

این شماره را فقط به مدارس بدهید که خاص علوم

دینی است. مثل: مدارس نظامیه

افغانستان (حوزه های علمیه شیعیان افغانستان) / ۴۱۳

بصره (مدرسه الحدیث فی البصره) / ۴۱۵

بغداد (جامع شیخ عبدالقادر الکیلانی) / ۴۱۷

تونس (جامع الزیتونه) / ۴۲

تهران (حوزه علمیه مروی تهران) / ۴۳

راهنمای آموزشی. تحقیق (دنباله)	۷
تهران (مدرسه عالی سپهسالار)	/۴۳۴
خراسان (حوزه علمیه خراسان)	/۴۴
شامل خراسان شمالی، رضوی، جنوبی	
مراکز استان، شهر و غیره	/۴۴۱-۸
مشهد (حوزه علمیه مشهد)	/۴۴۷
دزفول (حوزه علمیه دزفول)	/۴۵
سوریه (دمشق) (مدرسه الحديث فی بلاد الشام)	/۴۵۵
عراق (مکتب شئون المبلغین المجلس الاعلی للثورة الاسلامیه فی العراق)	/۴۵۶
قم (حوزه علمیه قم)	/۴۷
گرگان (حوزه علمیه گرگان)	/۴۷۵
گلستان (حوزه علمیه اهل سنت گلستان)	/۴۷۷
حوزه علمیه مشهد نگاه کنید به BP۷/۴۴۷	[/۴۸]
مصر (حوزه علمیه مصر)	/۴۸۲
نجف (حوزه علمیه نجف)	/۴۸۴
هند (حوزه علمیه هند)	/۴۸۷
یمن (حوزه علمیه یمن)	/۴۸۸
تعلیم و تربیت جوانان و نوجوانان	
نشریات ادواری	/۵
قس: BP۱	
آثار کلی	/۶
کتاب درسی. پرسشها و پاسخها و سایر آثار مربوط به جوانان	/۷
قس: BP۱۲	
آثار ساده غیر تخصصی (آثار کلی برای عامه)	۸
شامل کتابچه‌ها و جزوه‌ها و بروشورها	
قس: BP۱۱	
داستانهای دینی. قصه‌های مذهبی	۹
مقاله‌ها و سخنرانیها. مجالس و منابر. متون وعظ و خطابه	

مقاله‌ها و سخنرانیها. مجالس و منابر... (دنباله)

چند نویسنده‌یی	۱۰
تک نویسنده‌یی	/۵
کتابشناسیهای اسلام	(۱۰/۸)
جع: Z	
آثار کلی درباره اسلام	۱۱
قس: BP۸	
اسلام‌شناسی را اینجا رده‌بندی کنید.	
آثار کلی - اختصاصی (آ-ی بر حسب موضوع)	/۵
آینده‌نگری	/آ۹
افکار عمومی	/الف۷
اندیشه	/الف۷۷
اندیشه‌های نو	/الف۸
پوشاک روحانیت	/پ۹
تلویزیون	/ت۸
جهانی بودن	/ج۹
زندگی معنوی	/ز۹
علوم	/ع۸
فلسفه تاریخ از دید اسلام	/ف۸۳
رسانه‌های گروهی و ارتباط از راه دور	/۶
شامل اطلاع‌رسانی. افکار عمومی	
تبلیغات	/۶۲
روش‌های تبلیغ را اینجا رده‌بندی کنید.	
رادیویی	/۶۲۲
تلویزیونی	/۶۲۳
شبکه‌های کامپیوتری. پایگاه‌های اطلاعاتی مثل	/۶۲۴
نرم‌افزارهای قرآن، نهج‌البلاغه، و غیره	
سایر رسانه‌ها (آ-ی بر حسب نام رسانه)	/۶۲۵
۲ک / کتاب	

۱۱ آثار کلی درباره اسلام

۱۲ پرسش‌ها و پاسخها (اسئله و اجوبه)

قس: ۷/۷ BP۷

۱۳ فلسفه اسلام. فضایل اسلام

تمدن اسلامی

رد: D

تاریخ‌نگاری [۱۳/۵]

جج: DS

۱۴ تاریخ اسلام

فقط آثار مربوط به تاریخ دین اسلام را در اینجا بیاورید. تاریخ

کشورهای اسلامی و تاریخ فتوحات و تاریخ خلفا را در رده D

رده‌بندی کنید.

۵/ اسلام در مناطق مختلف جهان (اسلامی و

غیراسلامی)

۶/ اسلام در کشورهای غیراسلامی

۷/ اسلام در کشورهای اسلامی (مجموعه چند کشور)

۷۵/ شیعه در مناطق مختلف

مثل شیعه در خلیج فارس ۷۵/۱۴ BP

اصول عقاید فرقه‌های مختلف شیعه را در شماره‌های رده

اسلام ۲۴۴ - ۲۳۹ BP رده‌بندی کنید.

آسیا

۱۵ آثار کلی

تقسیمات کشوری

۱/ اردن

۲/ افغانستان

۳/ اندونزی

۴/ ایران

۴۵/ تاجیکستان

اسلام در مناطق مختلف جهان

آسیا (دنباله)	۱۵
ترکیه	/۵
روسیه	/۶
سوریه	/۶۵
عراق	۱۶
عربستان سعودی (حجاز و نجد)	/۲
فلسطین	/۳
قزاقستان	/۳۳
قفقاز شمالی	/۳۴
کره شمالی و جنوبی	/۳۵
کویت، عمان، قطر، امارات خلیج فارس	/۴
لبنان	/۵
مالزی	/۶
هند، پاکستان، بنگلادش	/۷
یمن	/۸
کشورهای دیگر (آ-ی الفبائی عددی) مثال:	/۹-۹۹
بخارا (خان نشین)	/۹۱۶
برونئی	/۹۲
منطقه اقیانوس هند	/۹۲۷
چین	/۹۳
خوارزم	/۹۵
ژاپن	/۹۷
کشورهای عربی	/۹۷۵
میانمار	/۹۸

اروپا

آثار کلی	۱۷
تقسیمات کشوری (آ-ی الفبائی عددی) مثال:	/۲-۹
آلمان	/۱۵
اسپانیا	/۲

اسلام در مناطق مختلف جهان

اروپا (دنباله) ۱۷

انگلستان	/ ۲۸
ایتالیا	/ ۲۹
بالکان	/ ۳
بلغارستان	/ ۳۵
بوسنی و هرزگوین	/ ۳۷
فرانسه	/ ۷
یوگسلاوی	/ ۸۵

آفریقا

آثار کلی ۱۸

تقسیمات کشوری

الجزایر	/ ۲
تونس	/ ۳
سودان	/ ۴
لیبی	/ ۵
مصر	/ ۶
مغرب	/ ۷
موریتانیا	/ ۸
کشورهای دیگر (آ-ی الفبائی عددی) مثال:	/ ۹-۹۹
اتیوپی	/ ۹۳
غنا	/ ۹۶
فولانی (سلطان نشین)	/ ۹۶۵
کنگو	/ ۹۷
نیجریه	/ ۹۸

آمریکا

شامل قاره آمریکا

آثار کلی ۱۹

اسلام در مناطق مختلف جهان

آمریکا (دنباله)

۱۹

تقسیمات منطقه‌ای

آمریکای شمالی (ایالات متحده) / ۲

آمریکای مرکزی / ۴

آمریکای جنوبی / ۶

اقیانوسیه

آثار کلی / ۷

تقسیمات کشوری (آ-ی الفبائی عددی) / ۸-۸۹

مثال: اسلام در استرالیا: BP ۱۹/۸۲

اسلام در میان نژادها، گروهها، قبایل و غیره [۲۰]

جج: کشور یا منطقه

مثال: بختیاریه: BP ۱۵/۴

سرگذشتنامه‌ها

جمعی ۲۱

خاص (انفرادی) ۲۲-۵۷

سیرت نبوی

آثار کلی ۲۲

قرن ۱-۳ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه و سپس / ۲

عنوان) مثال:

اسیر و المغازی: محمد بن اسحاق، ۸۵؟ -

BP ۲۲/۲/الف ۱۶ س ۹ ق. ۱۵۱؟

سیره محمد بن اسحاق بروایت ابن هشام

(عبد الملك ابن هشام متوفی ۲۱۳ ق.):

BP ۲۲/۲/الف ۲ س ۹

السنه: احمد بن عمر و ابن ابی عاصم، ۲۰۶ -

BP ۲۲/۲/الف ۳ س ۹ ق. ۲۸۷

الانوار فی مولد النبی محمد (ص): احمد بن

عبد الله بکری، - ۲۵۰؟ ق.

BP ۲۲/۲/الف ۸ ب ۸

سرگزشتنامه‌ها

خاص

سیرت نبوی

آثار کلی

۲۲

قرن ۱-۳ ق. (دنباله)

/ ۲

الشّمائل النبویه و الخصائل المصطفویه: محمد

بن عیسی الترمذی (۲۰۹ - ۲۷۹ ق.):

ش ۸ ت ۴ / ۲ / ۲۲ BP

سیره محمد بن اسحاق (؟ ۸۵ - ۱۵۱ ق.):

س ۹ م ۳ / ۲ / ۲۲ BP

المغازی النبویه: موسی بن عقیه، - ۱۴۱ ق.

م ۶ م ۸ / ۲ / ۲۲ BP

قرن ۴ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/ ۴

الجامع فی السنین والآداب و المغازی و

التاریخ: عبدالله بن عبدالرحمن بن ابی زید

۳۱۰؟ - ۳۸۶ ق. ج ۲ الف ۱۶ / ۴ / ۲۲ BP

السیره النبویه: محمد بن حیان ابن حیان

۲۷۰ - ۳۵۴ ق. س ۹ الف ۱۷ / ۴ / ۲۲ BP

اوجزالسیر لخير البشر: ابی الحسین فارسی

الرازی محمد محمود حمدان

الف ۱۸ / ۴ / ۲۲ BP

اخلاق النبی صل الله علیه و آله: عبدالله بن

محمد ابوالشیخ ۱۶۹ - ۲۷۴ ق.

الف ۲ / ۴ / ۲۲ BP

قرن ۵ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/ ۴۵

جوامع السیره النبویه: علی بن احمد ابن حزم،

۳۸۴ - ۴۵۶ ق. ج ۹ الف ۴۵ / ۴۵ / ۲۲ BP

دلائل النبوة: احمد بن عبدالله ابونعیم،

۳۳۶ - ۴۳۰ ق. د ۸ الف ۲۴ / ۴۵ / ۲۲ BP

سرگذشتنامه‌ها

خاص

سیرت نبوی

آثار کلی

۲۲

قرن ۵ق. (دنباله)

/۴۵

دلائل النبوه و معرفه الاحوال صاحب الشریعه:

احمد بن حسین بیهقی، ۳۸۴-۴۵۸ق.

BP۲۲/۴۵/ب۹د۸

شرف النبی: عبدالملک بن محمد خرگوشی،

۴۰۷ق. ۴ش۴خ/۴۵/۲۲BP

قرن ۶ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۵

الشفا بتعریف حقوق المصطفی: عیاض بن

موسی قاضی عیاض، ۴۷۶ - ۵۴۴ق.

BP۲۲/۵/ش۷ق۲

قرن ۷ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۵۵

نهاية السؤل فی خصائص الرسول محمد بن

عبدالله صلى الله عليه و سلم: عمر بن حسن

بن دحیه، ۵۴۴-۶۳۳ق.

BP۲۲/۵۵/الف۱۷ن۹

بدایه السؤل فی تفضیل الرسول: عبدالعزيز

بن عبدالسلام ابن عبدالسلام، ۵۵۷-۶۶۰ق.

BP۲۲/۵۵/الف۱۸ب۴

فتاوی الرسول صلى الله عليه و سلم للنساء:

محمد بن ابی بکر ابن قیم جوزیه،

BP۲۲/۵۵/الف۲ف۲ق. ۶۹۱-۷۵۱

خلاصه سیرت رسول الله (ص): شرف الدین

محمد بن عبداللہ، قرن ۷ق.

BP۲۲/۵۵/ش۴خ۸

قرن ۸ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۶

السيرة النبویه: عبدالرحمن بن محمد ابن خلدون

BP۲۲/۶/الف۱۶س۹ق. ۷۳۲-۸۰۸

سرگذشتنامه‌ها خاص

سیرت نبوی

آثار کلی

۲۲

قرن ۸ ق. (دنباله)

/۶

صحيح السيرة النبوية: اسماعيل بن عمر ابن
كثير، ۷۰۰-۷۷۴ ق. (برگزیده سيرالنبويه)
۴۰۱۳ ب۲ الف / ۶ / BP۲۲

الفصول في سيرة الرسول صلى الله...: اسماعيل
بن عمر ابن كثير، ۷۰۰ - ۷۷۴ ق.
۶ ف۲ الف / ۶ / BP۲۲

عيون الاثر في فنون المغازي و الشمائل و
السير: ابن سيد الناس محمد بن محمد (۶۷۱ -
۷۳۴ ق.): ۸ ع الف / ۶ / BP۲۲

مولد النبي: محمد بن مسعود كازروني،
۷۵۸ ق. ۲ م ك / ۶ / BP۲۲

قرن ۹ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۶۵

ذات الشفاء في سيرة النبي و الخلفاء: محمد بن
جزري، ۷۵۱-۸۳۳ ق. ۲ ذ ج / ۶۵ / BP۲۲
المتاع الاسماع بمالتي (ص) من الاحوال و
الاموال والحفده المتاح احمد بن علي مقرزي،
۷۶۶-۸۴۵ ق. ۸ الف م / ۶۵ / BP۲۲

قرن ۱۰ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۷

الصواعق المخرقه في الرد على اهل البدع و
الزندقة: احمد بن محمد ابن حجر هيثمي،
۹۰۹-۹۷۴ ق. ۹ ص ۲ الف / ۷ / BP۲۲

تاريخ الخميس في احوال انفس نفيس: حسين بن
محمد دياربكري، ۹۶۶ ق. ۲ ت د / ۷ / BP۲۲
سبل الهدى و الرشاد في سيرة خير العباد: محمد بن
يوسف شمس شامي، ۹۴۲ ق.
۲ س ۸ ش / ۷ / BP۲۲

سرگذشتنامه‌ها خاص

سیرت نبوی
آثار کلی

۲۲

قرن ۱۰ ق. (دنباله)

/۷

بهجة المحافل و بغية الاماثل فى تلخيص المعجزات
والسير والشماثل: محمد بن ابى بكر استخر يمينى

۹۴۵-۹۹۱ ق. ب۲ع/۷/۲۲ BP

المواهب اللدینه فى المنح المحمّديه: احمد
بن محمد القسطلانى، ۸۵۱-۹۲۳ ق.

۸م۵ق/۷/۲۲ BP

قرن ۱۱ ق. (آ-ى برحسب سرشناسه) مثال:

/۷۵

السيرة الحلییه: من انسان العیون فى سيرة الامین
المأمون المعروفه بالسيرة الحلییه: على بن
ابراهيم حلی، ۹۷۵-۱۰۴۴ ق.

۹س۸ح/۷۵/۲۲ BP

مدارج النبوت: عبدالحق بن سيف الدين
عبدالحق دهلوی، ۲م۴ع/۷۵/۲۲ BP

آداب معاشرت محمد (ص): محمد بن شاه
مرتضى فيض كاشانى، ۱۰۰۶-۱۰۹۱ ق.

۴آ۹ف/۷۵/۲۲ BP

قرن ۱۲ ق. (آ-ى برحسب سرشناسه) مثال:

/۸

مختصر زادالمعاد فى هدى خيرالعباد الامام ابن
قيم الجوزیه رحمه الله: محمد بن الوهاب
ابن عبد الوهاب، ۱۱۱۵-۱۲۰۶ ق.

۳م۲الف/۸/۲۲ BP

قرن ۱۳ ق. (آ-ى برحسب سرشناسه) مثال:

/۸۵

مختصر سيرة الرسول: عبدالله بن الوهاب
۳م۲الف/۸۵/۲۲ BP

قرن ۱۴ - (آ-ى برحسب سرشناسه و سپس عنوان)

/۹

نقد و بررسی کتب سیر و مغازی

۲۳

کتابشناسی‌ها

[/۷]

جج: Z

سرگذشتنامه‌ها خاص

سیرت نبوی

مباحث خاص

از میلاد تا بعثت (۵۳-۱۳ ق.هـ.)	۲۴
مولودیه رد: BP۲۵۹/۴	
از بعثت تا هجرت (۱۳-۱ ق.هـ.)	/۲
شامل دعوت حضرت محمد (ص) از مردم معراج (۲ ق.هـ.)	
از هجرت تا وفات (۱-۱۱ ق.هـ.)	/۳
مباهله با نصاری نجران	
غزوات	/۴
غزوات خاص (آ-ی برحسب نام غزوه) مثال:	/۴۵
۳ الف / احد	
۴ ب / بدر	
۲ ت / تبوک	
۸ ح / حمراء الاسد	
۹ ح / حنین	
۹ خ / خندق (احزاب)	
۹۴ خ / خیبر	
[۸ ص /] صلح (حدیبیه) نگاه کنید به: BP۲۴/۶	
۷ م / فتح مکه	
سنت نبوی (رفتار و کردار). شمایل	/۴۶
شامل رفتار و روابط با یهودیان و کودکان و غیره	
معجزات. پیشگوئی‌ها	/۵
مُهر نبوت را اینجا رده‌بندی کنید.	
سیاست و حکومت. رسالت سیاسی	/۵۵
پیمانها و عهدنامه‌ها	/۶
مثال: عهدنامه صلح حدیبیه	
پیامبر در قرآن	/۶۴
قس: BP۱۰۴/۲۷	
در کتاب مقدس (یهود و مسیحیت)	/۷
در سایر متون دینی (مثل زردشتی...)	/۷۵

سرگذشتنامه‌ها خاص

سیرت نبوی

مباحث خاص (دنباله)	۲۴
تأثیر در تمدن غرب	/۷۶
مناقب و مدایح منظوم	(/۸)
جح: PIR	
حکایات و داستانها درباره پیامبر	/۸۴
خطب، کلمات، مکاتیب. وعظ	
رد: BP۱۴۲	
مخلفات پیامبر	/۸۷
اشیای بازمانده از پیامبر مانند: جامه، شمشیر، مو....	
سایر مباحث خاص (آ - ی)	/۹
آرامگاه / ۲۴	
۷الف / پیامبر و اقلیتها	
۴ب / برابری	
۹ب / بهداشت	
۴۳ت / تربیت خانوادگی	
۷ت / تعقیب و ایداء	
۲ج / جادوگری	
۹ج / جهاد	
۳ح / حج	
۲خ / خانواده	
۵خ / خشونت	
۷د / دعاها	
۹ز / زن	
۹س / سوء قصد	
۵۹س / نظریه‌های سیاسی	
۲ش / شتم و سب	
۸ص / صلح	
۸ع / علوم	
۴ف / فرماندهی	
۴ق / نظریه درباره قرآن	
۴م / مدیریت	

سرگذشتنامه‌ها

خاص

سیرت نبوی

مباحث خاص (دنباله)	۲۴
۶م / معاد	
۹م / مهدویت	
۲ن / نامها	
۸ن / نماز	
۸۳ن / نماز شب	
۴و / ورزش	
کنگره‌ها، سخنرانی‌ها، مقاله‌ها، تحقیقات و غیره	/ ۹۵
خاندان پیامبر. فضائل خاندان پیامبر	۲۵
ایمان خاندان نبوت، احادیث مربوط به خاندان نبوت را اینجا بیاورید.	
اجداد، اعمام، پدر و مادر...	
هاشم بن عبد مناف - ۱۰۲ ق.هـ.	/ ۱
عبدالمطلب بن هاشم (۱۲۷ - ۴۵ ق.هـ.)	/ ۲
عبدالله بن عبدالمطلب (۸۱ - ۵۳ ق.هـ.)	/ ۳
آمنه بنت وهب (س) (۷۶؟ - ۴۶ ق.هـ.)	/ ۴
ابولهب (عبدالغری بن عبدالمطلب متوفی ۲)	/ ۵
ابوطالب بن عبدالمطلب، ۸۵ - ۳ ق.هـ.	/ ۶
حمزه بن عبدالمطلب (۵۴ ق.هـ. - ۳ ق.هـ.)	/ ۷
عباس بن عبدالمطلب (۵۱ ق.هـ. - ۳۲ ق.هـ.)	/ ۸
همسران پیامبر (امهات المومنین)	۲۶
ام سلمه بنت حذیفه (۲۱؟ ق.هـ. - ۶۳ ق.هـ.)	/ ۱۵
حفصه بنت عمر (۱۸ ق.هـ. - ۴۵ ق.هـ.)	/ ۱۷
خدیجه بنت خویلد (۶۸ - ۳ ق.هـ.)	/ ۲
زینب بنت جحش (۳۳ ق.هـ. - ۲۰ ق.هـ.)	/ ۲۵
عایشه بنت ابی‌بکر (۹ ق.هـ. - ۵۸ ق.هـ.)	/ ۴

سرگذشتنامه‌ها

خاص

سیرت نبوی

مباحث خاص

خاندان پیامبر (دنباله)

فرزندان پیامبر

۲۷

شامل کتب مربوط به حضرت ابراهیم

فرزند پیامبر

فاطمه زهرا (س) (۱۳؟ ق. هـ - ۱۱ ق.)

/۲

فضائل، کرامات و منزلت را اینجا

رده‌بندی کنید.

داستانهای دربارهٔ ایشان را اینجا بیاورید.

خطب. کلمات و شرح خطب (آ-ی)

/۲۲

بر حسب) گردآورنده، مترجم،

شارح، ناشر و غیره)

فدک

/۲۵

مدایح و مناقب منظوم

[/۲۶]

جج: PIR

در احادیث

/۲۸

مباحث خاص (آی - ی)

/۳

۵ت / تسبیح حضرت زهرا (س)

۷ت / تعقیب و ایذاء، مصائب

۴ج / جزای دشمنان

۹ز / زناشوئی

۵ش / شهادت

۷ف / فعالیت‌های سیاسی

۷ل / لقب‌ها

۶م / معجزات

۹م / میلاد

۲ن / نام‌ها

سرگذشتنامه‌ها خاص

صحابه و تابعین

۲۸

صحابه (از آغاز تا ۴۱ ق.)

جمعی

/۶

شامل آثاری مانند اسدالغابه و الاصابه

سرگذشت گروه‌های خاص صحابه را نیز
اینجا رده‌بندی کنید. مانند "مهاجرین"،
"انصار"، "شهدای بدر"، "عشره فبشره"،
"اصحاب صُفّه". زنان صحابه و شهیدان
مسلمان را نیز اینجا رده‌بندی کنید.

انفرادی

خلفای راشدین

/۸

فقط آثاری را در اینجا بیاورید که
جنبه دینی داشته باشند. آثار تاریخی را
در ردهٔ D رده‌بندی کنید.

ابوبکر صدیق (۵۱ق.ه - ۱۳ق.)

۲۹

خطب و کلمات

/۶

عمر بن الخطاب (۴۰ق.ه - ۲۳ق.)

۳۰

خطب و کلمات

/۶

عثمان بن عفّان (۴۷ق.ه - ۴۰ق.)

۳۱

خطب و کلمات

/۶

علی بن ابی طالب (۲۳ق.ه - ۴۰ق.)

رد: ۳۹ - BP۳۷

صحابه دیگر (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت)

الف - ابوس: مثال

۳۲

ابن ابی العاص، عثمان بن ابی العاص،

- ۲۵۰ق.) ۱۴ الف / BP۳۲

ابن ابی بکر، عبدالرحمن ۱۵ الف / BP۳۲

ابن عباس، عبدالله بن عباس، ۳-۸ق.

۱۶ الف / BP۳۲

سرگذشتنامه‌ها خاص

صحابه و تابعین

صحابه

انفرادی

صحابه دیگر

الف - ابوس: مثال (دنباله)

۳۲

ابن مسعود، عبدالله بن مسعود،

۳۱ق.هـ. ۳ق. ۲الف / BP۳۲

ابوایوب انصاری، خالد بن زید (متوفی

۵۲ق.): ۲۲الف / BP۳۲

ابو بصیر، عقبه بن اسید، قرن ۱ق.

۲۴الف / BP۳۲

ابوذر غفاری، جندب بن جناده

(متوفی ۳۲ق.): ۲۵الف / BP۳۲

ابوسعید الخدری (۱۰ق.هـ. - ۷۴ق.):

۲۶الف / BP۳۲

ابوسفیان (صخر بن حرب ۵۷ق.هـ.

- ۳۱ق.): ۲۷الف / BP۳۲

ابوش - ح: مثال

/ ۵

ابوعبیده جراح، عامر بن عبدالله

(۴۰ق.هـ. - ۱۸ق.): ۲۴الف / ۵ / BP۳۲

ابوموسی الاشعری (عبدالله بن قیس

۲۱ق.هـ. - ۴۴ق.): ۲۶الف / ۵ / BP۳۲

ابوهزیره، عبدالله بن عامر (۲۰ق.هـ.

۵۸ق.): ۲۷الف / ۵ / BP۳۲

ابی بن کعب (متوفی ۲۱ق.):

۲۸الف / ۵ / BP۳۲

اسامه بن زید، (۷ قبل از هجرت -

۵۴ق.): ۵الف / ۵ / BP۳۲

سرگذشتنامه‌ها

خاص

صحابه و تابعین

صحابه

انفرادی

صحابه دیگر

۳۲

/ ۵

ابوش - ح: مثال (دنباله)

- ام سلیم، رمیضاء بنت ملحان)

BP۳۲/۵/الف/۷۶: (۳۰ق.)

انس بن مالک (۱۰ق.ه - ۹۳ق.):

BP۳۲/۵/الف/۸

بریده بن حصیب، - ۶۳ق.

BP۳۲/۵/ب/۴

بلال بن رباح (متوفی ۲۰ق.):

BP۳۲/۵/ب/۸

تمیم داری: تمیم بن اوس (- ۴۰ق.):

BP۳۲/۵/ت/۸

ثعلبه بن حاطب (قرن ۱ق.):

BP۳۲/۵/ث/۷

- جابر بن عبدالله الانصاری (۱۶ق.ه -

BP۳۲/۵/ج/۲: (۷۸ق.)

جعفر بن ابی طالب (متوفی ۸ق.):

BP۳۲/۵/ج/۷

- حبیب بن مظاهر، - ۶۱ق.:

BP۳۲/۵/ج/۹

حجر بن عدی (متوفی ۵۱ق.):

BP۳۲/۵/ح/۳

- حذیفه بن یمان (- ۳۶ق.):

BP۳۲/۵/ح/۴

سرگذشتنامه‌ها خاص

صحابه و تابعین

صحابه

انفرادی

صحابه دیگر

۳۲

/۵

ابوش - ح: مثال (دنباله)

حسن بن علی (۳ - ۵۰ ق.)

رد: BP۴۰

حسین بن علی (۴ - ۶۱ ق.)

رد: BP۴۰

حنظلة بن ابی عامر، - ۳ ق.:

BP۳۲/۵/ح۹

خ - ش: مثال

۳۳

خالد بن ولید (متوفی ۲۱ ق.): ۲/خ BP۳۳

رشید همری، (قرن ۱ ق.): ۵/ر BP۳۳

زبیر بن عوام (۲۸ ق. ه - ۳۶ ق.):

BP۳۳/ز۲۲

زید بن ثابت (۱۱ ق. ه - ۴۵ ق.): ۹/ز BP۳۳

سعد بن ابی وقاص (۲۳ ق. ه - ۵۵

ق.): ۷/س BP۳۳

سعد بن ربیع (- ۳ ق.): ۷۳/س BP۳۳

سعد بن عباد (متوفی ۱۴ ق.):

BP۳۳/س۷۵

سعد بن معاذ (- ۵ ق.): ۷۷/س BP۳۳

سعید بن جبیر (۴۵ - ۹۵ ق.):

BP۳۳/س۷۸

سلمان فارسی (متوفی ۳۶ ق.):

BP۳۳/س۸

سرگذشتنامه‌ها

خاص

صحابه و تابعین

صحابه

انفرادی

صحابه دیگر (دنباله)

۳۳

ص - ظ: مثال

/۵

صهیب بن سنان رومی (۳۲ق.ه -

BP۳۳/۵/۹ص: (۳۸ق.)

طلحة بن عبيدالله (۲۸ق.ه - ۳۶ق.):

BP۳۳/۵/۸ط

ع: مثال

۳۴

عباس بن عبدالمطلب

رد BP۲۵/۸

عبادة بن صامت، (۳۸ قبل از هجرت

- ۳۴ق.): BP۳۴/ع۱۶

عبدالرحمن بن عوف (۴۴ق.ه -

BP۳۴/ع۲: (۳۲ق.)

عبدالله بن رواحه (- ۸ق.):

BP۳۴/ع۲۱۶

عبدالله بن ام‌کلثوم (- ۱۴ق.):

BP۳۴/ع۲۱۷

عبدالله بن زبیر (۱ - ۷۳ق.):

BP۳۴/ع۲۲

عبدالله بن عباس (۳ق.ه - ۶۸ق.):

BP۳۴/ع۲۳

عبدالله بن عمر: BP۳۴/ع۲۴

عبدالله بن مسعود: BP۳۴/ع۲۵

عثمان بن حنیف (متوفی ۴۱ق.):

BP۳۴/ع۲۶

سرگذشتنامه‌ها خاص

صحابه و تابعین

صحابه

انفرادی

صحابه دیگر

ع: مثال (دنباله)

۳۴

عدی بن حاتم (- ۶۸ ق.): ۴/ع BP۳۴

عقیل بن ابی طالب ۷/ع BP۳۴

عمار یاسر (۷۵ ق. - ۳۷ ق.): ۸/ع BP۳۴

عمرو بن حنظل (- ۵۰ ق.): ۸۲/ع BP۳۴

عمرو بن عاص (۵۰ ق. - ۴۳ ق.):

۸۳/ع BP۳۴

خ - ی مثال:

/۵

قتیر بن حمدان (قرن ۱ ق.): ۹/۵ BP۳۴

کمیل بن زیاد: ۸ ک/۵ BP۳۴

مالک اشتر (متوفی ۳۷ ق.): ۲/۵ BP۳۴

مثنی بن حارثه (- ۱۴ ق.):

۲۶/۵ BP۳۴

محمد حنفیه (۲۱ - ۸۱ ق.): ۴/۵ BP۳۴

مصعب بن عمیر (- ۳ ق.):

۵۶/۵ BP۳۴

معاذ بن جبل (۲۰ ق. - ۱۸ ق.):

۶/۵ BP۳۴

معاذ بن عمرو (- ۲۵ ق.):

۶۵/۵ BP۳۴

مغیره بن شعبه: ۶۶/۵ BP۳۴

معاویه بن ابی سفیان (۲۰ ق. - ۶۰ ق.):

رد D

سرگذشتنامه‌ها خاص

صحابه و تابعین

صحابه

انفرادی

صحابه دیگر

۳۴

غ - ی مثال: (دنباله)

/۵

مقداد بن عمرو (۳۷ ق.ه - ۳۳ ق.):

BP۳۴/۵/۷م

میثم تمار (متوفی ۶۰ ق.): BP۳۴/۵/۹م

نسیبه بنت کعب (۱۳۰ ق.ه -):

BP۳۴/۵/۵ن

ورقة بن نوفل (۱۲ ق.ه):

BP۳۴/۵/۴و

تابعین و اتباع تابعین

جمعی

۳۵

فردی (آ- ی بر حسب صاحب سرگذشت)

/۵

ابوحزمه ثمالی، ثاقب بن دینار (۱۵۰ ق.ه -):

BP۳۵/۵/۲الف

احمد بن اسحاق (۲۶۳ ق.ه -): BP۳۵/۵/۳الف

اویس قرنی (۳۷ ق.ه -): BP۳۵/۵/۸الف

خلیل بن احمد (۱۰۰ - ۱۷۵ ق.ه): BP۳۵/۵/۸خ

سعید بن مسیب (۱۳ - ۹۴ ق.ه): BP۳۵/۵/۷س

عمر بن عبدالعزیز: BP۳۵/۵/۸ع

چهارده معصوم

۳۶

کتب مربوط به پنج تن و معجزات (مباحث نقلی) را در اینجا بیاورید؛ برای کلمات قصار به احادیث شیعه نگاه کنید. داستانها و حکایات درباره چهارده معصوم و ائمه اثنی عشر را در BP۹ و داستانهای مربوط به هر یک از امامان را به شماره مربوط به آن امام رجوع کنید.

سرگذشتنامه‌ها خاص

۳۶	اثنه اثنی عشر (دوازده امام) معجزات (مباحث نقلی) را در اینجا رده‌بندی کنید.
/۴	مباحث خاص (آ-ی بر حسب موضوع)
	۳الف / احادیث
	۹ش / شهادت
	۶ف / فضائل
	۴ک / کرامتها
	۶م / مصائب
	۶م / معجزات
	۸م / مناظره‌ها
	۹ن / نیابت
/۵	جمعی
	فردی
	علی بن ابی طالب (ع) (۲۳ق.ه - ۴۰ق.ه)
	آثار مربوط به خلافت را که جنبه تاریخی دارد در رده تاریخ (D) رده‌بندی کنید.
۳۷	سرگذشتنامه
	شامل معجزات (مباحث نقلی و پیشگویی‌ها). مباحث عقلی و کلامی را در ۶/ BP۲۲۱ رده‌بندی کنید.
/۳	آثار کلی
	شامل نقد و تفسیر راجع به حضرت علی (ع) از جمله: ولایت، عبادات، نامها، میلاد
/۳۲	قرن ۱-۳ ق.
/۳۳	قرن ۴ ق.
/۳۴	قرن ۵-۱۳ ق.
/۳۵	قرن ۱۴-

سرگذشتنامه‌ها

خاص

اثمه اثنی عشر

فردی

علی بن ابی طالب (ع) (۲۳ق.ه - ۴۰ق.)
آثار کلی

قرن ۱۴ - (دنباله)

۳۷/۳۵

شامل: خوابیدن حضرت علی (ع) در

بستر پیامبر و فرهنگ عامه

آثار کلی - اختصاصی

/۳۶

موضوعات خاص از دیدگاه حضرت علی

(ع) را در ۳۸/۰۹ BP رده‌بندی کنید.

کرامات و فضائل

/۴

آثار مربوط به امامت و اثبات خلافت

منصوص ایشان را در ۲۳/۵ BP رده‌بندی

کنید. روایات و حکایات و داستانهای درباره

حضرت (ع) و داستانهای مربوط به قضاوتهای

ایشان را در اینجا رده‌بندی کنید.

مدایح و مناقب

(۵/)

جح: PIR

نقد سرگذشتنامه‌ها و مآخذ آنها

/۶

مقاله‌ها و خطابه‌ها (کنگره‌ها). مسابقه‌ها و

/۷

سرگرمی‌ها

شهادت

/۸

زنان

/۸۲

فرزندان

/۸۳

حضرت محسن (ع) را اینجا رده‌بندی کنید.

اصحاب (یاران)

/۸۷

*. برای تقسیمات بیشتر از جدول آثار انفرادی ص. استفاده کنید.

سرگذشتنامه‌ها

خاص

ائمه اثنی عشر

فردی

علی بن ابی طالب (ع) (۲۳ق.ه - ۴۰ق.) (دنباله)

جنگ‌ها

۳۷/۹

جنگ‌های خاص (آ - ی بر حسب نام)

/۹۵

ج۸ / جمل

ص۷ / صفین

ن۹ / نهروان

مباحث خاص (آ - ی بر حسب موضوع)

/۹۵۵

۴الف / در ادبیات

مثال: حضرت علی (ع) در ادبیات

س۹ / سیاست و حکومت

ع۴ / عرفان

ن۶ / نظر مشاهیر

آثار حضرت

نهج البلاغه*

۳۸

موضوعات خاص (آ - ی بر حسب

/۰۹

موضوع)

آ۳ / آخرالزمان

آ۳۷ / آرامش ذهنی

آ۴ / آزادی

آ۷ / آفرینش

آ۸ / آموزش و پرورش

آ۹ / آینده

۱۲۶الف / اخلاص

۳الف / اخلاق

شامل تربیت اخلاقی

سرگذشتنامه‌ها

خاص

ائمه اثنی عشر

فردی

علی بن ابی طالب (ع) (۲۳ق.ه - ۴۰ق.)

آثار حضرت

نهج البلاغه

۳۸/۰۹

موضوعات خاص (دنباله)

۳۵الف / اخلاق نظامی

۴الف / ادبیات. مسائل ادبی

۵۶الف / اصلاح طلبی

۶الف / اصول دین

۷الف / اقتصاد

۷۵الف / اقلیت‌های دینی

۸الف / امامت

۸۲الف / امتحان الهی

۸۳الف / امر به معروف و نهی از منکر

۸۶الف / امنیت

۸۷الف / انسان

۸۷۴الف / انفاق

۹الف / ایمان. دینداری

۴ب / برزخ

۹ب / بهداشت

۴پ / پزشکی

۹پ / پیشگویی

۱۷ت / تأثیر بر ادبیات

۲ت / تبلیغات

۳ت / تحقیق

۴ت / تربیت خانوادگی

سرگذشتنامه‌ها

خاص

ائمه اثنی عشر

فردی

علی بن ابی طالب (ع) (۲۳ق.ه - ۴۰ق.ه)

آثار حضرت

نهج البلاغه

موضوعات خاص (دنباله)

۳۸/۰۹

۶۷ت / تفسیر

۷ت / تقوا

۷۷ت / تلاش و کوشش

۸ت / تمثیله‌ها

۸۷ت / توبه

۹ت / توحید

۹۵ت / توکل

۲ج / جامعه‌شناسی

شامل جنبه‌های مختلف

جامعه‌شناختی

۲۴ج / جاهلیت

۴ج / جرم‌شناسی

۸۸ج / جنگ

۹ج / جوانان

۹۳ج / جهاد

۳ح / حج

۶۵ح / حق

۷ح / حقوق

شامل حقوق مدنی

۷۳ح / حقوق بشر

۸ح / حمله

سرگذشتنامه‌ها

خاص

ائمه اثني عشر

فردی

علی بن ابی طالب (ع) (۲۳ق.ه - ۴۰ق.ه)

آثار حضرت

نهج البلاغه

۳۸/۰۹

موضوعات خاص (دنباله)

۱خ / خاندان نبوت

۲خ / خانواده

۴خ / خداشناسی

۴۵خ / خدمات اجتماعی

۸خ / خلفا

۹خ / خودسازی

۲د / دانش و دانش‌اندوزی

۷د / دعا

۸د / دموکراسی

۸۷د / دنیا

۹د / دوستی

۹۴د / دولت

۹۵د / دیکتاتوری

۹۶د / دین

۲ر / راه و رسم زندگی

شامل کیفیت زندگی

۴ر / رزق و روزی

۴۷ر / رسانه‌های گروهی

۵ر / رستاخیز

۹ر / روزه

۹۴ر / رهبر

۹ز / زنان

سرگذشتنامه‌ها

خاص

ائمه اثنی عشر

فردی

علی بن ابی طالب (ع) (۲۳ق.ه - ۴۰ق.)

آثار حضرت

نهج البلاغه

موضوعات خاص (دنباله)

۳۸/۰۹

زهد / ۹۴ز

زیبایی‌شناسی / ۹۶ز

سازمان‌های اطلاعاتی / ۲س

سخاوت‌مندی / ۳س

سرگرمیها / ۴س

سکوت / ۸س

سیاست و حکومت / ۹س

شامل جنبه‌های سیاسی و

اجتماعی

شکر / ۸ش

شناخت (فلسفه) / ۵۸ش

شورا / ۷۸ش

شهادت / ۹ش

شیطان / ۳۹ش

صبر / ۲ص

صرف و نحو / ۴ص

صورخیال / ۹ص

ضرب‌المثلها / ۴ض

عبادت / ۲ع

عدالت / ۵۳ع

عدل (اصول دین) / ۶۳ع

عرفان / ۴ع

سرگذشتنامه‌ها

خاص

اثمه اثنی عشر

فردی

علی بن ابی طالب (ع) (۲۳ق.ه - ۴۰ق.)

آثار حضرت

نهج البلاغه

۳۸/۰۹

موضوعات خاص (دنباله)

عقل‌گرایی / ۷ع

علوم / ۸ع

علوم نظامی / ۸۶ع

غدیر خم / ۴غ

فتنه و فتنه‌انگیزی / ۲ف

فروتنی / ۳۶ف

فرهنگ / ۴ف

فقر / ۶۶ف

فقه / ۷ف

قاسطین / ۲ق

قرآن / ۴ق

قضاوت / ۶ق

قناعت / ۹ق

کار / ۲ک

کثرت‌گرایی مذهبی / ۲۳ک

گناه / ۹گ

مالیه عمومی / ۲م

محمد بن حسن (عج) / ۳م

شامل مهدویت

محمد (ص) پیامبر اسلام / ۳۵م

مددکاری اجتماعی / ۳۷م

سرگذشتنامه‌ها

خاص

ائمه اثنی عشر

فردی

علی بن ابی طالب (ع) (۲۳ق.ه - ۴۰ق.)

آثار حضرت

نهج البلاغه

موضوعات خاص (دنباله)

۳۸/۰۹

مدیران. مدیریت	م۴ /
مربیان	م۴۲ /
مردم	م۴۳ /
مرگ	م۴۵ /
معاد	م۶ /
مومنان	م۸ /
میان‌روی	م۹۵ /
ناکثین	ن۲ /
نبوت	ن۲۳ /
نماز	ن۸ /
نوجوانان	ن۹ /
وحدت	و۳ /
وعظ	و۷ /
ولایت	و۸ /
هستی‌شناسی	ه۵ /
همبستگی	ه۸ /
هنر	ه۹ /
یتیمان	ی۲ /
یقین	ی۷ /

سرگزشتنامه‌ها

خاص

اثمه اثنی عشر

فردی

علی بن ابی طالب (ع) (۲۳ق.ه - ۴۰ق.)

آثار حضرت

غررالحکم و دررالحکم: عبدالواحد

۳۹

بن محمد آمدی (۳۵۹-۴۰۶ق.)

موضوعات خاص (آ - ی برحسب موضوع)

/ ۰۹

۹الف / ایمان

۹ز / زنان

۷ح / حق

۴ق / قرآن

دستورالمعالم الحکم و مآثور مکارم

/ ۱۵

الشیم القضاء، محمد بن سلامه (متوفی

۴۵۴ق.)

مطلوب کل طالب (مأته کلمه جاخط):

/ ۲۳

رشید بن و طواط (متوفی ۵۷۳ق.)

شرح ابن میثم (شرح مأته کلمه جاخط)

/ ۲۴

شرح عبدالوهاب (شرح مأته کلمه جاخط)

/ ۲۵

دیوان

(/ ۳)

رد: PIR

دعاها

(/ ۴)

رد: BP۲۶۶

کلام و آثار دیگر حضرت (آ- ی برحسب

/ ۵

عنوان)

شامل: الف کلمه (هزار حدیث)، اربعینات

(چهل حدیث)، عهدنامه‌های مختلف

سرگذشتنامه‌ها

خاص

ائمه اثنی عشر

فردی

علی بن ابی طالب (ع) (۲۳ق.ه - ۴۰ق.)

کلام و آثار دیگر حضرت (دنباله)

۳۹/۵

۳الف / احادیث گفته شده توسط

حضرت علی (ع)

۳۶الف / محمد بن حسن (عج)

۴الف / اربعینات

۹ت / توقیعات

۶۳خ / خطبه‌ها

۸ک / کلمات قصار

۸م / مناجات‌ها

۲ن / نامه‌ها

۶و / وصایا

آثار منسوب به علی بن ابی طالب (ع) (آ - ی

/۶

برحسب سرشناسه)

حسن بن علی (ع) (۳ - ۵۰ق.)

۴۰

خلافت و مصالحه با معاویه

رد: D

خطب، کلمات، مکاتیب

/۴

نقد سرگذشتنامه‌ها و مآخذ آنها

/۶

مباحث خاص (شامل تحقیقات، کنگره‌ها،

/۶۵

معجزات، و غیره)

حسین بن علی (ع) (۴ - ۶۱ق.)

آثار کلی

قرن ۱ - ۱۳ق.

۴۱

قرن ۱۴ -

/۴

سرگذشتنامه‌ها

خاص

اثمه اثنی عشر

فردی

حسین بن علی (ع) (۴ - ۶۱ ق.) (دنباله)

مباحث خاص

واقعہ کربلا (۶۱ ق.). کتب مقاتل. علل. تّواین	۴۱/۵
رجزخوانی (امام حسین ع) و اصحاب ایشان)	/۵۳
مدایح و مرثی	(/۶)
جج: PIR	
تعزیه‌نامه‌ها و کتابهای نوحه. مرثی	
رد: ۷/۲۶۰ BP	
جج: PIR	
فرزندان (پسر و دختر)	/۶۵
مراسم عزاداری و تعزیه‌خوانی	
رد: ۳/۲۶۰ BP	
خطب. کلمات. مکاتیب. وصیتنامه‌ها	/۷
(آ - ی برحسب گردآورنده)	
تحقیقات، کنگره‌ها. سخنرانیها و غیره	/۷۵
مباحث دیگر	/۷۶
شامل کرامات و فضائل. تأثیر عاشورا	
نقد سرگذشتنامه‌ها و مآخذ آنها	/۸
یاران حسین	
جمعی	۴۲
فردی (آ - ی برحسب صاحب سرگذشت)	/۴
مثال:	
اسام بن عمر ترکی ۵الف/۴/۴۲ BP	
جون بن حومی ۹ج/۴/۴۲ BP	

سرگذشتنامه ها

خاص

ائمه اثني عشر

فردی

حسین بن علی (ع) (۴-۶۱ق.)

یاران حسین

مباحث خاص

فردی (دنباله)

۴۲/۴

حر بن یزید ریاحی، ۴/۴/۴۲BP

زهیر بن قین، (۶۱ق.):

۹/۴/۴۲BP

عباس بن علی (ع) (۲۶؟ -

۶۱ق.): ۲/۴/۴۲BP

علی اکبر بن حسین (۶۱ق.):

۸/۴/۴۲BP

علی اکبر بن عبدالله (۶۱ق.):

۹/۴/۴۲BP

قاسم بن حسن (ع) (۶۱ق.):

۲ق/۴/۴۲BP

مختار بن ابی عید الشقی

(۱-۶۷ق.): ۳/۴/۴۲BP

مسلم بن عقیل (۶۱ق.):

۵/۴/۴۲BP

نافع بن هلال، (۶۱ق.):

۲ن/۴/۴۲BP

علی بن حسین «زین العابدین» (ع) (۳۸-۹۴ق.)

۴۳

صحیفه سجادیه

رد: ۱/۱/۲۶۷BP

سرگذشتنامه‌ها

خاص

ائمه اثنی عشر

فردی

۴۳ علی بن حسین «زین العابدین» (ع) (دنباله)

رساله الحقوق

رد: BP۲۴۸

۲/ خطب. کلمات. مکاتیب (آ-ی برحسب

گردآورنده)

مباحث خاص

۳/

شامل کنگره‌ها، سخنرانی‌ها و تحقیقات

و معجزات و غیره

سایر ائمه اثنی عشر

۴۴-۵۱

کتابنامه مربوط به ائمه اثنی عشر را در رده Z

رده‌بندی کنید.

زیر اسم هر امام این تقسیمات را به کار برید.

(۱) سرگذشتنامه‌ها (آ-ی بر حسب نویسنده)

(۲) آثار امام و آثار منسوب به امام

(۳) خطب. کلمات. مکاتیب. کلمات قصار،

نامه‌ها

(آ-ی بر حسب گردآورنده و غیره)

(۴) مدایح جع: PIR

(۴۵) مباحث خاص

شامل کنگره‌ها، سخنرانی‌ها، تحقیقات،

معجزات، داستانها درباره حضرت و

غیره

(۴۶) در احادیث

محمد بن علی الباقر (ع) (۵۷-۱۱۴ ق.)

۴۴-۴۴/۱-۳

جعفر بن محمد الصادق (ع) (۸۰-۱۴۸ ق.)

۴۵-۴۵/۱-۳

موسی بن جعفر الکاظم (ع) (۱۲۸-۱۸۳ ق.)

۴۶-۴۶/۱-۳

علی بن موسی الرضا (ع) (۱۵۳-۲۰۳ ق.)

۴۷-۴۷/۱-۳

سرگذشتنامه‌ها

خاص

ائمه اثنی عشر

فردی

سایر ائمه اثنی عشر (دنباله)

محمد بن علی التقی (الجواد) (ع) (۱۹۵-۲۲۰ ق.)	۴۸-۴۸/۱-۳
علی بن محمد النقی (الهادی) (ع) (۲۱۴-۲۵۴ ق.)	۴۹-۴۹/۱-۳
حسن بن علی العسکری (ع) (۲۳۲-۲۶۰)	۵۰-۵۰/۱-۳
محمد بن حسن المهدی (ع) (۲۵۶ ق.-)	۵۱-۵۱/۱-۳
اثبات مهدویت و غیبت او	

رد: BP۲۲۴

نیابت، نواب اربعه را در مباحث خاص

رده‌بندی کنید. (BP۵۱/۳۵)

زنان مقدسه اسلام (آ-ی بر حسب نام)

داستانهای درباره هر کدام را در BP۹ رده‌بندی کنید

همسران پیامبر (امهات المومنین)

رد BP۲۶

جمعی

۵۲

فردی (آ-ی بر حسب نام)

/۲

۷۵ الف / ام البنین. - ۶۴ ق.

۷۸ الف / ام فروه

۸ الف / ام کلثوم بنت علی (س) - ۶۲ ق.

۹ ب / بی‌بی شهربانو

۸ ح / حمیده مصفا، قرن ۲ ق.

۹ خ / خوله بنت حسین (ع)، قرن ۱ ق.

۷ ر / رقیه (س)، بنت حسین (ع)، - ۶۱ ق.

۹ ز / زینب بنت علی (س)، - ۶۲ ق.

۸ س / سکینه (س) بنت حسین بن علی (ع)،

۴۷ - ۱۱۷ ق.

۸۵ س / سکینه (س) بنت علی (ع)

سرگذشتنامه‌ها

خاص

زنان مقدسه اسلام (آ-ی برحسب نام)

فردی (دنباله)

۵۲/۲

- ۱۵ف / فاطمه (س)، بنت حسن مجتبی (ع)
 ۱۷ف / فاطمه اخری، بنت موسی (س)،
 ۱۷۹؟ - ۲۰۳ق.
 ۱۸ف / فاطمه بنت اسد، ۴ق.
 ۲ف / فاطمه بنت الحسین. - ۱۱۰ق.
 ۶م / معصومه (س) بنت موسی کاظم (ع)،
 ۱۸۳؟ - ۲۰۱؟ق.
 ۴ن / نرجس خاتون (س)
 ۷ن / نفیسه، بنت حسن (س)، ۱۴۵ - ۲۰۸ق.

زنان مسلمان

جمعی

/۵

شامل محدثان زن

فردی (آ-ی برحسب نام) مثال:

/۵۵

- ۴آ / آرین، سهیلا
 ۵الف / اسماء بنت عمیس
 ۸الف / امین، نصرت بیگم، ۱۲۶۵ - ۱۳۶۲.
 ۹ب / بی بی شطیطه نیشابوری، ۶۴؟ -
 ۱۴۹ق.
 ۹ش / شیماء، ۸؟ق.
 ۹ص / صدر، بنت الهدی، ۱۹۳۹ - ۱۹۷۹م.
 ۶ف / فضه

مردان مسلمان

جمعی

/۶

فردی (آ-ی برحسب نام)

/۶۶

- ۹س / سیدعباس، ۱۲۶۸ - ۱۳۴۶
 ۲ک / کاظمی، رضا، ۱۲۸۸ - ۱۳۸۱

سرگذشتنامه‌ها

خاص

امام‌زادگان

۵۳

(آ-ی برحسب نام)

۵۳/۵

- آ۷ / آقا سید قاسم (ع) (چولاب رشت)
- ۲الف / ابراهیم علی
- ۳الف / احمد بن موسی (ع)
- ۵ح / حسین بن موسی (ع)
- ۲د / داود بن عماد (ع)
- ۹ز / زید بن علی (ع)
- ۲س / سبز قبا
- ۷۶س / سلطان ابراهیم بن موسی کاظم (ع)
- ۸س / سلطان علی بن محمد (ع)
- ۹س / سید محمد بن علی (ع)، ۲۲۸؟ - ۲۵۲؟ ق.
- ۲ص / صاحب فخر، حسین بن علی، - ۱۶۹ ق.
- ۲۴ص / امام‌زاده صالح (ع)
- ۹ظ / ظهیرالدین عبدالله بن موسی بن جعفر
- ۲ع / عبدالعظیم بن عبدالله (ع)، - ۲۵؟ ق.
- ۴۸۵ع / علی عباس بن موسی کاظم (ع)
- ۷۷ع / علی اصغر بن حسین (ع) - ۶۱ ق.
- ۷۸ع / علی اصغر بن موسی کاظم (ع)
- ۸ع / علی اکبر بن حسن (ع)
- ۸۵ع / علی عباس بن موسی کاظم (ع)
- ۲۵م / محمد بن حسین (ع)، ۲۸۴ - ۳۵۹ ق.
- ۲۷م / محمد عابد بن موسی کاظم (ع)
- ۳م / محمد هلال بن علی (ع)، ۱۴ - ق.
- ۷م / میر محمد بن موسی (ع)
- ۲ن / ناصرالدین علی بن مهدی (ع)
- ۱۷هـ / هادی الی الحق یحیی بن حسین، ۲۲۰ - ۲۹۸ ق.

سرگذشتنامه‌ها

خاص

امام‌زادگان

- فردی (آ-ی برحسب نام) (دنباله) ۵۳/۵
- ۵۲ / هادی بن علی (ع)
- ۵۲۳ / هارون بن موسی کاظم (ع)
- ۳ / یحیی بن زید
- انساب و شجره‌نامه‌های سادات (علویان و طالبیان) و غیره / ۷
- ائمه اربعه رد: BP۱۴۹
- ائمه زیدیه رد: BP۵۶
- ائمه اسماعیلیه رد: BP۵۶/۵
- علماء و ائمه
- آثار کلی ۵۴

جمعی

شامل سرگذشتنامه‌های جمعی علما از هر طبقه و فرقه مانند: روضات الجنات فی احوال العلماء و السادات.

سرگذشتنامه‌های اختصاصی را در موضوعات مربوطه رده‌بندی کنید. مثل: طبقات الفقهاء: BP۱۴۹، طبقات المفسرین BP۹۲/۶، طبقات الصوفیه: BP۲۷۸

فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت) / ۱

شامل سرگذشتنامه‌های فردی علما که در رشته‌های مختلف علوم اسلامی شهرت دارند و نمی‌توان آنان را به یک رشته خاص منتسب داشت.

اهل سنت

جمعی

شامل طبقات و تراجم اهل سنت که تابع

/ ۲

سرگذشتنامه ها

خاص

علماء و ائمه

اهل سنت

جمعی (دنباله)

۵۴/۲

هیچیک از مذاهب اربعه (حنفیه، شافعیه، مالکیه، حنبلیه) نیستند ولی اگر فقط سرگذشت فقها (حنفیه یا شافعیه، و...) باشد در فقه رده بندی می شود.

فردی (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت)

/۲۵

نک: یادداشت BP۵۴/۲

مثال: ۳۳/ آخوند داغستانی، عبدالقادر، ۱۹۰۰-

۱۶ الف / ابوداود، سلیمان بن اشعث، ۲۰۲-۲۷۵ ق.

حنفیه

جمعی

/۳

نک: یادداشت BP۵۴/۲

فردی (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت)

/۳۵

نک: یادداشت BP۵۴/۲

۳ م / محمد حنفیه

شافعیه

جمعی

/۴

نک: یادداشت BP۵۴/۲

فردی (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت)

/۵

مثال: ۹ س / عبدالرحمن بن ابی بکر سیوطی

مالکیه

جمعی

/۶

نک: یادداشت BP۵۴/۲

فردی (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت)

/۷

سرگذشتنامه‌ها

خاص

علماء و ائمه

اهل سنت (دنباله)

حنبلیه

جمعی

۵۴/۸

نک: یادداشت ۲/۵۴BP

فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت)

/۹

شیعه

۵۵

سرگذشتنامه کسانی را بیاورید که تابع هیچ

یک از مذاهب شیعه نیستند. ولی اگر فقط

سرگذشت فقها باشد در فقه رده‌بندی کنید.

امامیه اثنا عشریه

جمعی

/۲

فقها و مراجع تقلید را در ۵-۱/۱۵۳BP

رده‌بندی کنید.

نک: یادداشت ۵۵BP

فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت)

/۳

مثال:

- شریف الرضی، محمد بن حسین (۳۵۵ -

۴۰۶ق.): ۴/۳BP۵۵

شیخیه

جمعی

/۶

نک: یادداشت ۵۵BP

فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت) مثال:

/۷

شیخ احمد احسائی (۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ق.):

۴الف/۷BP۵۵

سید کاظم رشتی (۱۲۱۲ - ۱۲۵۹):

۵ر/۷BP۵۵

سرگذشتنامه‌ها خاص

علماء و ائمه

شیعه

شیخیه

فردی (دنباله)

۵۵/۷

حاج محمد کریم خان کرمانی (۱۲۲۵ -

BP۵۵/۷/ک۴: (۱۲۸۸)

زیدیه

جمعی

۵۶

نک: یادداشت BP۵۵

فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت) مثال:

/۲

زید بن علی (۷۹-۱۲۲ق.): ۹/ز/۲/۵۶ BP

اسماعیلیه

جمعی

/۵

خلفای فاطمی را در تاریخ مصر D رده‌بندی

کنید.

نک: یادداشت BP۵۵

فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت)

/۹

اسلام‌شناسان

مجموعه آثار هر اسلام‌شناس را با سرگذشتنامه‌اش

رده‌بندی کنید.

جمعی

۵۷

فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت)

/۵

قرآن و علوم قرآنی

قرآن

متن کامل. برحسب زبان

شامل نرم افزارهای قرآن

در زیر هر زبان این تقسیمات را بکار ببرید.

۳ نمره کاتری یا یک نمره ای

(۱) X متن کامل برحسب تاریخ

(۲) X۲ منتخبات (برحسب انتخاب کننده و تاریخ)

شامل دو سوره یا بیشتر

(۳) X۳ تاریخ و نقد ترجمه ها

عربی

متن کامل قرآن (برحسب تاریخ)

۵۸

شامل آثار خطی

سور و آیات منتخب. اجزاء. احزاب. ارباع. سی پاره ها.

/۵

شصت پاره ها (برحسب انتخاب کننده و سپس تاریخ؛

در صورت نبودن انتخاب کننده برحسب تاریخ)

ترجمه های قرآن (برحسب مترجم یا تاریخ)

/۷

ترجمه های قرآن و برگزیده های چند زبانه را در اینجا

رده بندی کنید.

قرآنهایی را که دارای ترجمه ذیل هر سطر هستند نیز

در زبان ترجمه رده بندی کنید. مثلاً ترجمه خط به

خط عربی - ترکی: BP۶۱

فارسی

متن کامل

۵۹

قرن ۴-۶ ق.

/۲

قرن ۴ ق.

/۲۲

قرن ۵ ق.

/۲۴

قرن ۶ ق.

/۲۶

قرن ۷-۹ ق.

/۳

قرن ۷ ق.

/۳۲

قرآن و علوم قرآنی

ترجمه‌های قرآن

فارسی

متن کامل (دنباله)	۵۹
قرن ۸ ق.	/۳۴
قرن ۹ ق.	/۳۶
قرن ۱۰-۱۱ ق.	/۴
قرن ۱۲-۱۳ ق.	/۵
قرن ۱۴ -	/۶
۱۳۲۰ ش.. (آ-ی برحسب مترجم، در صورت نبودن مترجم بر حسب ناشر سپس سال)	/۶۶
سور و آیات منتخب. اجزاء. احزاب. ارباع. شصت پاره‌ها از اجزاء یا احزاب و سور مختلف (برحسب مترجم در صورت نبودن مترجم برحسب ناشر و سپس تاریخ)	/۹
زبانها و لهجه‌های ایرانی	۶۰
پشتو	/۲
کردی	/۳
بلوچی	/۴
زبانها و لهجه‌های دیگر ایرانی (آ-ی الفبای عددی برحسب نام لهجه)	/۵-۵۹
تاریخ و نقد ترجمه‌های فارسی	/۶
شامل راهنمای آموزشی ترجمه‌های فارسی، تاریخ و نقد ترجمه‌های فارسی	

ترکی

شامل ترکی آذری و ترکی استانبولی و غیره	
متن کامل برحسب تاریخ	۶۱
سور و آیات منتخب. اجزاء. احزاب. ارباع. سی پاره‌ها. شصت پاره‌ها (برحسب تاریخ)	/۱
تاریخ و نقد ترجمه‌های ترکی	/۲
اردو	/۳-۵

قرآن و علوم قرآنی

ترجمه‌های قرآن

انگلیسی	۶۱/۶-۸
فرانسوی	۶۲/۱-۲
آلمانی	۶۲/۳-۵
اسپانیولی	۶۲/۶-۸
روسی	۶۳/۱-۲
زبانهای دیگر (آ-ی برحسب زبان)	۶۳/۵
تاریخ و نقد ترجمه‌های قرآن	۶۳/۸
شامل تاریخ و نقد تطبیقی ترجمه‌های قرآن	
اجزاء، احزاب	۶۴

این تقسیمات را زیر هر جزء و سوره بکار برید. به یک حزب از یک جزء و به یک آیه از یک سوره شماره جزء یا سوره مربوطه را بدهید.

آ۲ / متن اصلی (برحسب تاریخ)

برای احزاب به شماره آ۲ شماره ۱-۴ حزب را اضافه کنید.

ترجمه‌ها

آ۳ / فارسی (آ-ی برحسب نام مترجم و سپس تاریخ)

برای احزاب به آ۳ شماره ۱-۴ حزب را بیافزائید مثل

جزء ۷. حزب ۲: ۳۲/آ۳/۲۳/۶۴ BP

ی-آ۴ / زبان‌های دیگر (آ-ی برحسب زبان)

ی-آ۵ / چند زبانه‌ها (آ-ی برحسب مترجم و سپس تاریخ)

تفسیر نک: ۹۹-۱/۱۰۲ BP

جزء الم (جزء ۱)	/۱
سور الفاتحه (سوره ۱)	/۱۲
سوره البقره (سوره ۲)	/۱۳
جزء سيقول (جزء ۲)	/۱۴
جزء تلك الرسل (جزء ۳)	/۱۵
سوره آل عمران (سوره ۳)	/۱۶

قرآن و علوم قرآنی

اجزاء. احزاب (دنبالہ)	۶۴
جزء لن تنالو (جزء ۴)	/ ۱۷
سورہ النساء (سورہ ۴)	/ ۱۸
جزء المحصنات (جزء ۵)	/ ۱۹
جزء لایحب اللہ (جزء ۶)	/ ۲
سورہ المائدہ (سورہ ۵)	/ ۲۲
جزء و اذا سمعوا (جزء ۷)	/ ۲۳
سورہ الانعام (سورہ ۶)	/ ۲۴
جزء ولواننا (جزء ۸)	/ ۲۵
سورہ الاعراف (سورہ ۷)	/ ۲۶
جزء قال الملاء (جزء ۹)	/ ۲۷
سورہ الانفال (سورہ ۸)	/ ۲۸
جزء واعلموا (جزء ۱۰)	/ ۲۹
سورہ التوبہ (سورہ ۹)	/ ۲۹۵
جزء يعتذرون (جزء ۱۱)	/ ۳
سورہ یونس (سورہ ۱۰)	/ ۳۲
سورہ ہود (سورہ ۱۱)	/ ۳۳
جزء و ما من دابہ (جزء ۱۲)	/ ۳۴
سورہ یوسف (سورہ ۱۲)	/ ۳۵
جزء و ما ابری (جزء ۱۳)	/ ۳۶
سورہ الرعد (سورہ ۱۳)	/ ۳۷
سورہ ابراہیم (سورہ ۱۴)	/ ۳۸
سورہ الحجر (سورہ ۱۵)	/ ۳۹
جزء ربما یؤدّ (جزء ۱۴)	/ ۴
سورہ النحل (سورہ ۱۶)	/ ۴۲
جزء سبحان الذی (جزء ۱۵)	/ ۴۳
سورہ الاسراء (سورہ ۱۷)	/ ۴۴
سورہ الکہف (سورہ ۱۸)	/ ۴۵

قرآن و علوم قرآنی

اجزاء. احزاب (دنبالہ)

۶۴

جزء قال الم اقل (جزء ۱۶)	/۴۶
سوره مريم (سوره ۱۹)	/۴۷
سوره طه (سوره ۲۰)	/۴۸
جزء اقترب (جزء ۱۷)	/۴۹
سوره الانبياء (سوره ۲۱)	/۵
سوره الحج (سوره ۲۲)	/۵۲
جزء قد افلح (جزء ۱۸)	/۵۳
سوره المؤمنون (سوره ۲۳)	/۵۴
سوره النور (سوره ۲۴)	/۵۵
سوره الفرقان (سوره ۲۵)	/۵۶
جزء وقال الذين (جزء ۱۹)	/۵۷
سوره الشعراء (سوره ۲۶)	/۵۸
سوره النحل (سوره ۲۷)	/۵۹
جزء امن خلق (جزء ۲۰)	/۶
سوره القصص (سوره ۲۸)	/۶۲
سوره العنكبوت (سوره ۲۹)	/۶۳
جزء اقل ما اوحى (جزء ۲۱)	/۶۴
سوره الروم (سوره ۳۰)	/۶۵
سوره لقمان (سوره ۳۱)	/۶۵۲
سوره السجده (سوره ۳۲)	/۶۵۳
سوره الاحزاب (سوره ۳۳)	/۶۵۴
جزء ومن يقنت (جزء ۲۲)	/۶۶
سوره سبا (سوره ۳۴)	/۶۷
سوره فاطر (سوره ۳۵)	/۶۸
سوره يس (سوره ۳۶)	/۶۸۲
جزء ومالي لا اعبد (جزء ۲۳)	/۷
سوره الصافات (سوره ۳۷)	/۷۲
سوره ص (سوره ۳۸)	/۷۲۵
سوره الزمر (سوره ۳۹)	/۷۳

قرآن وعلوم قرآنی

اجزاء، احزاب (دنبالہ)	۶۴
جزء فہم اظلم (جزء ۲۴)	/۷۴
سورہ المؤمن (سورہ ۴۰)	/۷۴۵
سورہ فصلت (سورہ ۴۱)	/۷۵
جزء الیہ یرد (جزء ۲۵)	/۷۶
سورہ الشوری (سورہ ۴۲)	/۷۶۵
سورہ الزخرف (سورہ ۴۳)	/۷۷
سورہ الدخان (سورہ ۴۴)	/۷۸
سورہ الجاثیہ (سورہ ۴۵)	/۷۹
جزء حم (جزء ۲۶)	/۸
سورہ الاحقان سورہ ۴۶	/۸۲
سورہ محمد (سورہ ۴۷)	/۸۲۵
سورہ الفتح (سورہ ۴۸)	/۸۲۶
سورہ الحجرات (سورہ ۴۹)	/۸۲۷
سورہ ق (سورہ ۵۰)	/۸۲۸
سورہ الذاریات (سورہ ۵۱)	/۸۳
جزء قال فما (جزء ۲۷)	/۸۴
سورہ الطور (سورہ ۵۲)	/۸۴۲
سورہ النجم (سورہ ۵۳)	/۸۴۳
سورہ القمر (سورہ ۵۴)	/۸۴۴
سورہ الرحمن (سورہ ۵۵)	/۸۴۵
سورہ الواقعہ (سورہ ۵۶)	/۸۴۶
سورہ الحديد (سورہ ۵۷)	/۸۴۷
جزء قد سمع الله (جزء ۲۸)	/۸۵
سورہ المجادلہ (سورہ ۵۸)	/۸۵۲
سورہ الحشر (سورہ ۵۹)	/۸۵۳
سورہ الممتحنہ (سورہ ۶۹)	/۸۵۴
سورہ الصف (سورہ ۶۱)	/۸۶
سورہ سورہ الجمعہ (سورہ ۶۲)	/۸۶۲

قرآن و علوم قرآنی

اجزاء. احزاب

۶۴

جزء قد سمع الله (جزء ۲۸) (دنباله)

سوره المنافقون (سوره ۶۳)	/ ۸۶۳
سوره التغابن (سوره ۶۴)	/ ۸۷
سوره الطلاق (سوره ۶۵)	/ ۸۸
سوره التحريم (سوره ۶۶)	/ ۸۹
جزء تبارك الذي (جزء ۲۹)	/ ۹
سوره الملك (سوره ۶۷)	/ ۹۲
سوره القلم (سوره ۶۸)	/ ۹۲۳
سوره الحاقة (سوره ۶۹)	/ ۹۲۴
سوره المعارج (سوره ۷۰)	/ ۹۲۵
سوره نوح (سوره ۷۱)	/ ۹۲۶
سوره الجن (سوره ۷۲)	/ ۹۲۷
سوره المزمل (سوره ۷۳)	/ ۹۲۸
سوره المدثر (سوره ۷۴)	/ ۹۳
سوره القيامة (سوره ۷۵)	/ ۹۳۲
سوره الدهر (سوره ۷۶)	/ ۹۳۳
سوره المرسلات (سوره ۷۷)	/ ۹۳۴
جزء عم (جزء ۳۰)	/ ۹۴
سوره النبأ (سوره ۷۸)	/ ۹۴۲
سوره النازعات (سوره ۷۹)	/ ۹۴۳
سوره عبس (سوره ۸۰)	/ ۹۴۴
سوره الكورت (سوره ۸۱)	/ ۹۴۵
سوره الانفطار (سوره ۸۲)	/ ۹۴۶
سوره المطففين (سوره ۸۳)	/ ۹۴۷
سوره الانشقاق (سوره ۸۴)	/ ۹۴۸
سوره البروج (سوره ۸۵)	/ ۹۵
سوره الطارق (سوره ۸۶)	/ ۹۵۲
سوره الاعلى (سوره ۸۷)	/ ۹۵۳

قرآن و علوم قرآنی

اجزاء. احزاب

۶۴

جزء عم (جزء ۳۰) (دنباله)

سوره الغاشیه (سوره ۸۸)	/۹۵۴
سوره الفجر (سوره ۸۹)	/۹۵۵
سوره البلد (سوره ۹۰)	/۹۵۶
سوره الشمس (سوره ۹۱)	/۹۵۷
سوره الليل (سوره ۹۲)	/۹۵۸
سوره الضحی (سوره ۹۳)	/۹۶
سوره الانشراح (سوره ۹۴)	/۹۶۲
سوره التین (سوره ۹۵)	/۹۶۳
سوره العلق (سوره ۹۶)	/۹۶۴
سوره القدر (سوره ۹۷)	/۹۶۵
سوره التین (سوره ۹۸)	/۹۶۶
سوره الزلزال (سوره ۹۹)	/۹۶۷
سوره العادیات (سوره ۱۰۰)	/۹۶۸
سوره القارعه (سوره ۱۰۱)	/۹۷
سوره التكاثر (سوره ۱۰۲)	/۹۷۲
سوره العصر (سوره ۱۰۳)	/۹۷۳
سوره الهمزه (سوره ۱۰۴)	/۹۷۴
سوره الفیل (سوره ۱۰۵)	/۹۷۵
سوره قریش (سوره ۱۰۶)	/۹۷۶
سوره الماعون (سوره ۱۰۷)	/۹۷۷
سوره الكوثر (سوره ۱۰۸)	/۹۷۸
سوره الكافرون (سوره ۱۰۹)	/۹۸
سوره النصر (سوره ۱۱۰)	/۹۸۲
سوره لهب (سوره ۱۱۱)	/۹۸۳
سوره الاخلاص (سوره ۱۱۲)	/۹۸۴
سوره الفلق (سوره ۱۱۳)	/۹۸۵
سوره الناس (سوره ۱۱۴)	/۹۸۶

قرآن و علوم قرآنی درباره قرآن

آثار کلی

۶۵

شامل تعالیم قرآن (اندرزهای قرآن)

سازمانها، انجمنها، مجامع و مجالس، جشنواره‌ها

/ ۱

راهنمای آموزشی، کتب درسی، پرسشها و پاسخها

/ ۲

مسابقه‌ها

/ ۲۵

مقاله‌ها و سخنرانیها، تحقیق (بررسی و شناخت)، کنگره‌ها

/ ۳

آثار جزئی، مسائل متفرقه

/ ۴

کتابشناسی‌های قرآن

(۶۵/۷)

حج: Z

آثار مربوط به نسخه‌های خطی قرآن

(۶۵/۸)

حج: Z

چاپ قرآن

/ ۹

فهرست چاپهای مختلف قرآن را در Z رده‌بندی کنید.

فهرستهای مختلف

۶۶

کشف الآیات، کشف اللغات

/ ۴

کشف المطالب، فهرستهای موضوعی، طبقات آیات

/ ۶

دایرةالمعارفها، واژه‌نامه‌ها و اصطلاحنامه‌ها

/ ۹

محققان قرآن (قرآن پژوهان)

جمعی

/ ۹۵

فردی (آ-ی برحسب نام)

/ ۹۵۲

عربی

۶۷

کتب "غریب القرآن" را در ۳/۲ BP رده‌بندی کنید.

عربی - فارسی

۶۸

عربی - ترکی

/ ۱

عربی - اردو

/ ۲

عربی - انگلیسی

/ ۳

عربی - فرانسوی

/ ۴

عربی - آلمانی

/ ۵

قرآن و علوم قرآنی درباره قرآن

عربی (دنباله)

عربی - اسپانیولی	۶۸/۶
عربی - روسی	/۷
زبانهای دیگر (آ-ی الفبائی عددی)	/۸-۸۹
چند زبانه	/۹
واژنامه‌های موضوعی (آ-ی بر حسب موضوع)	/۹۵

علوم قرآنی

آثار کلی (قبل از قرن ۱۴)	/۶۹
شامل مباحث کلی درباره قرآن و علوم قرآنی. مانند: "البرهان" زرکشی و "الاتقان" سیوطی.	
قرن ۱۴-	/۵
تفاسیر هرمنوتیک متون اسلامی را در تأویل قرار دهید. BP۹۱/۲	

نزول

اسباب نزول (شان نزول)	/۲
مکان نزول: کلی، مدنی، سفری، حضری...	/۴
اوقات نزول: نهاری، لیلی، شتائی، صیفی...	/۵
ترتیب نزول	/۶
کیفیت نزول	/۷

سور و آیات

اسامی سور و آیات. اسامی قرآن	/۲
عدد سور و آیات و کلمات و حروف و اعداد (مثل عدد چهل در قرآن)	/۴
فواتح سور (حروف مقطعه)	/۶
خواتم سور	/۷
تناسب آیات سور	/۸
خواص سور و آیات (قبلاً ۸/۸ BP۸۶)	/۹

تاریخ قرآن

کتاب وحی	/۲
جمع و ترتیب قرآن	/۴

قرآن و علوم قرآنی

علوم قرآنی

- تاریخ قرآن (دنباله) ۷۲
- مصحف عثمانی - مصاحف دیگر / ۶
- رسم المصاحف (رسم الخط دیگر) ۷۳
- اشکال. اعجام / ۲
- چاپ قرآن
- رد: BP ۶۵/۹
- علم قراءت و تجوید
- آثار کلی ۷۴
- شامل آثار مربوط به هر دو علم قرائت و تجوید
- کتابهای ساده، کتابهای درسی مقدماتی / ۵
- علم قراءت
- آثار کلی: قراءات متواتر و مشهور. قراءات سبعة و ۷۵
- عشره. اختلاف. تاریخ علم قرائت را نیز اینجا بیاورید.
- قرن ۱ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) / ۱
- قرن ۲ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) / ۲
- قرن ۳ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) / ۲۵
- قرن ۴ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: / ۳
- القراءات السبع (اختلاف القراء السبعة): ابن
- مجاهد، احمد بن موسى (۲۴۵-۳۲۴ق.):
- ۴ق۲الف/۳/۷۵ BP
- قرن ۵ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: / ۳۵
- التيسير في القراءات السبع: الداني، ابي عمر و
- عثمان بن سعيد (۳۷۱-۴۴۴ق.):
- ۹ت۲د/۳۵/۷۵ BP
- قرن ۶ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: / ۴
- حرز الاماني و وجه التهاني فر قراءات السبع
- المثاني الشاطبية: الشاطبي، قاسم بن فيره
- (۵۳۸-۵۹۰ق.): ۴ح۲ش/۴/۷۵ BP

قرآن و علوم قرآنی

علوم قرآنی

علم قراءت و تجوید

علم قراءت

آثار کلی (دنباله)

۷۵

قرن ۷ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) / ۴۵

قرن ۸ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) / ۵

قرن ۹ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: / ۵۶

النشر فی قراءات العشر: جزری،

محمد بن محمد (۷۵۱ - ۸۳۳ ق.):

BP/۷۵/۵۶/ج ۴۵

طیبه النشر فی قراءات العشر: جزری،

محمد بن محمد (۷۵۱ - ۸۳۳ ق.):

BP/۷۵/۵۶/ج ۴۹

الدرة المضيقة فی قراءات الائمة الثلاثة

المرضیه: جزری، محمد بن محمد

BP۷۵/۵۶/ج ۲۴

قرن ۱۰ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) / ۶

قرن ۱۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) / ۶۵

قرن ۱۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) / ۷

قرن ۱۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) / ۸

قرن ۱۴ - (آ-ی بر حسب سرشناسه) / ۷۶

قراءات خاص

عبدالله بن عامر (۸-۱۱۸ ق.) / ۱

عبدالله بن كثير (۴۵-۱۲۰ ق.) / ۲

عاصم بن بهدله (متوفى ۱۲۷ ق.) / ۳

ابوعمر و بن علاء (۷۰-۱۵۴ ق.) / ۴

حمزة بن حبيب (۶۰-۱۵۶ ق.) / ۵

نافع بن عبد الرحمن (متوفى ۱۲۷ ق.) / ۶

على بن حمزه الكسائي (متوفى ۱۸۹ ق.) / ۷

قرآن و علوم قرآنی

علوم قرآنی

علم قراءت و تجوید

علم قراءت

قراءت خاص (دنباله)

ابوجعفر یزید بن قعقاع (متوفی ۱۳۲ق.)	/ ۸
یعقوب بن اسحاق الحضرمی (۱۱۷-۲۰۵ق.)	/ ۹
ابومحمد خلف بن هشام (۱۵۰-۲۲۹ق.)	/ ۹۲
دیگران (آ-ی بر حسب نام)	/ ۹۵
آحاد	۷۷
شواذ	/ ۳
موضوع	/ ۴
مدرج	/ ۵
قراءت رسول	/ ۶
مباحث دیگر علم قراءت	/ ۹
علم تجوید (آدا)	
آثار کلی	۷۸
تاریخ علم تجوید را اینجا بیاورید.	
قرن ۱ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/ ۱
قرن ۲ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/ ۲
قرن ۳ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/ ۳
قرن ۴ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:	/ ۴
قصیده ابی مزاحم: الخاقانی، موسی بن عبیدالله (۲۴۸-۳۲۵ق.): ۶ق ۲خ / ۴ / BP۷۸	
قرن ۵ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:	/ ۵
الرعايه لتجوید القراءة و تحقیق لفظ التلاوة:	
مکی بن ابی طالب، ابو محمد (۳۵۵- ۴۳۷ق.): ۷ر ۷م / ۵ / BP۷۸	
قرن ۶ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/ ۶

قرآن و علوم قرآنی

علوم قرآنی

علم قراءت و تجويد

علم تجويد (آدا)

آثار کلی (دنباله)

۷۸

قرن ۷ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۷

عمدة المفید و عدة المجید فی معرفة لفظ

التجويد: السخاوی، علم الدین محمد بن محمد

(۵۵۸-۶۴۳ ق.): ۳۸۷/۷/ BP۷۸

قرن ۸ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۸

الواضح: الجعبری، ابراهیم بن عمر (۶۴۰-

۷۳۲ ق.): ۷۲ و ۷۷ ج/ ۸/ BP۷۸

قرن ۹ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۸۵

المتدمة جزری: ابن الجزری، محمد بن محمد

(۷۵۱-۸۳۳ ق.): ۴۷ ج/ ۸۵/ BP۷۸

قرن ۱۰ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۸۶

الدرة الیتمة: البرکلی، محمد بن پیر علی

(۹۲۹-۹۸۱ ق.): ۴۴ ب/ ۸۶/ BP۷۸

قرن ۱۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۸۷

قرن ۱۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۹

قرن ۱۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

۷۹

قرن ۱۴ - (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۶

مباحث خاص

مخارج حروف

۸۰

وقف و ابتدا

/۲

اماله

/۳

ادغام و اظهار. احفاء و اقلاّب

/۴

مدّ و قصر

/۵

تفخیم و ترقیق. تشدید و تخفیف. قلب و تسهیل

/۶

قرآن و علوم قرآنی

علوم قرآنی

علم قراءت و تجوید (دنباله)

آداب و کیفیت تلاوت و حفظ قرآن ۸۰ / ۸

شامل مقارنه و مشاعره

ثواب تلاوت قرآن ۸۵ /

همسرای ۸۶ /

ترتیل ۸۷ /

تاریخ علم قراءت و تجوید ۹ /

طبقات و تراجم قراء. حفاظ

جمعی ۸۱

فردی (آ-ی بر حسب سرشناسه) ۵ /

مباحث ادبی و بلاغی قرآن ۸۲

مسائل لغوی و صرفی و نحوی ۲ /

لغات قرآن. غرایب القرآن. واژه‌شناسی ۳ /

واژه‌نامه‌های قرآن را در ۶۸-۶۷ BP

رده‌بندی کنید

لغات غیرمجازی ۴ /

مغربات ۵ /

وجوه و نظائر (مشرک و مترادف) ۶ /

صرف و نحو قرآن ۷ /

اعراب ۸ /

حرف جر

مسائل بلاغی ۸۳

حقیقت و مجاز ۱ /

تشبیه. استعاره. کنایه ۲ /

حصر. اختصاص ۳ /

ایجاز. اطناب ۴ /

خبر. انشاء ۵ /

قرآن و علوم قرآنی

علوم قرآنی

مباحث ادبی و بلاغی قرآن

مسائل بلاغی (دنباله)	۸۳
فصل. وصل	/۶
شامل حرف ربط (عطف)	
بدیع قرآن	/۸
مباحث دیگر	/۹

شامل تقدیم و تأخیر

فواصل آیات (قوافی) وزن آیات	۸۴
امثال قرآن. ضرب المثل‌های قرآن	/۴
سبک‌شناسی قرآن	/۶
قرآن در ادبیات	/۸

تأثیر قرآن در ادبیات یک زبان خاص شماره همان

زبان را بدهید

موضوعات خاص (آ-ی بر حسب موضوع)	(/۹)
--------------------------------	------

جج: ۱۰۳ BP قرآن و علوم و فنون

مباحث مربوط به احکام	۸۵
----------------------	----

محکم. متشابه	/۱
ناسخ و منسوخ	/۲
عام. خاص	/۳
مجمّل. مبین. مؤول	/۴
مقدم. مؤخر	/۵
منطوق. مفهوم	/۶
مطلق. مقید	/۷
اختلاف. تناقض	/۸

آیات الاحکام

رد: ۹۹ BP

مباحث دیگر علوم قرآن

اعجاز قرآن، صرفه (تحدی)	۸۶
-------------------------	----

قرآن و علوم قرآنی

علوم قرآنی

مباحث دیگر علوم قرآن (دنباله)

پیشگوئیهای قرآن ۸۶/۲

اثر قرآن. فضائل قرآن /۴

خواص سور و آیات (/۸)

رد: BP۷۱/۹

ادعیه قرآن. قسم‌های قرآن ۸۷

جدل قرآن /۴

تعالیم قرآن (/۶)

رد: BP۶۵

اعلام قرآن /۸

قصص قرآن. شخصیت‌های قرآن

جمعی ۸۸

فردی

آدم /۱

شامل آفرینش، آدم و حوا، هابیل و قابیل

ابلیس /۱۵

نوح. طوفان /۲

ادریس (اخنوخ) /۲۲

هاروت و ماروت /۲۳

هود. قوم عاد (احقاف)، ارم ذات المعاد /۲۴

صالح. قوم ثمود /۲۵

اصحاب رس /۲۶

ابراهیم /۳

و قصه آزر، نمرود، بنای کعبه، هاجر...

آثاری را که از دید قرآن مطرح است اینجا

بیاورید در غیراینصورت در ۲الف / BP۵۸۰

رده‌بندی کنید.

لوط /۳۲

قرآن و علوم قرآنی

علوم قرآنی

قصص قرآن. شخصیت‌های قرآن

فردی (دنباله)

۸۸

اسماعیل	/ ۳۳
اسحاق	/ ۳۴
يعقوب (اسرائیل)	/ ۳۵
یوسف	/ ۳۶
شعیب. اهل مدین. اصحاب ایکه	/ ۳۷
موسی	/ ۴
شامل قصه موسی و فرعون و هامان، موسی و	
بنی‌اسرائیل، قصه گاو، موسی و خضر،	
سامری، قارون، آسیه	
الیاس	/ ۴۵
الیسع	/ ۴۶
طالوت. جالوت	/ ۴۷
داود	/ ۴۸
سلیمان	/ ۵
و قصه بلقیس، سلیمان و مور...	
قوم سبا. سیل عِرم	/ ۵۲
اصحاب اخدود	/ ۵۳
بنی‌اسرائیل (یهود)	/ ۵۴
ذوالقرنین. یأجوج و مأجوج	/ ۵۵
عزیر	/ ۵۷
ایوب	/ ۵۸
ذوالکفل (حزقیال؟ بشرین ایوب؟)	/ ۵۹
یونس	/ ۶
عمران	/ ۶۱
زکریّا	/ ۶۲
یحیی	/ ۶۴

قرآن و علوم قرآنی

علوم قرآنی

قصص قرآن. شخصیت‌های قرآن

فردی (دنباله)

۸۸

مریم

/ ۶۶

عیسی

/ ۷

اصحاب قریه

/ ۷۴

اصحاب کهف

/ ۷۵

لقمان

/ ۷۷

اصحاب فیل

/ ۷۸

مباحث خاص

/ ۷۸۵

مثل قصص حیوانات

نقد و بررسی قصص قرآن

/ ۹

وقایع تاریخی را اینجا رده‌بندی کنید.

نقد و نقض قرآن

۸۹

نقدها

/ ۱

دفاعیه‌ها (تحریف)

/ ۲

قرآن و کتب آسمانی دیگر

/ ۴

تورات (عهد عتیق)

/ ۵

انجیل (عهد جدید)

/ ۶

اوستا

/ ۷

تفسیر

مقاله‌ها. سخنرانیها	۹۰
علم تفسیر	
آثار کلی	۹۱
مباحث خاص	
تأویل و تفسیر	/۲
شروط مفسّر. آداب تفسیر	/۴
روش‌های تفسیر	/۵
شامل تحلیل موضوعی، مطالعات تطبیقی	
تفسیر به رأی	/۵۲
تفسیر به مأثور	/۵۳
مآخذ و منابع تفسیر	/۷
شامل فهرست مطالب	
اسرائیلیات	/۸
غرائب تفسیر	/۹
تاریخ تفسیر	۹۲
کتابشناسی تفاسیر	(۹۲/۴)
جج: Z	
تراجم و طبقات مفسران	
جمعی	/۶
فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشتنامه)	/۸
متون تفاسیر	
شامل تفاسیر اهل سنت و شیعه. تفاسیر مأثور	
(روائی) و غیرمأثور (درائی)	
مجموعه‌ها	/۹
برگزیده‌ها	/۹۵
قرن ۱-۳ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:	۹۳
تفسیر مجاهد: المخزومی، مجاهد بن حیر (۲۱-۱۰۴ق.): ۷ت۳/۹۳BP	
جامع البیان فی تفسیر القرآن: طبری، محمد بن	
جریر (۲۲۴-۳۱۰ق.): ۲ج۲ط/۹۳BP	

تفسير

متون تفاسير (دنباله)

- قرن ۴ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) ۹۳/۵
- قرن ۵ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۹۴
- تفسير سور آبادی، تفسير قرآن کریم: سور آبادی،
عتیق بن محمد (قرن ۵ق.): ۷ت ۹س / BP۹۴
- قرن ۶ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۵/
- معالم التنزیل: بغوی، حسین بن مسعود (۴۳۶ -
۵۱۰ق.): ۷م ۵/ BP۹۴
- مفاتیح الغیب (تفسير كبير): فخر رازی، محمد بن
عمر (۵۴۴؟ - ۶۰۶ق.): ۳ف ۵/ BP۹۴
- قرن ۷ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) ۹۵
- قرن ۸ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۵/
- تفسير القرآن العظيم: ابن كثير، اسماعيل بن عمر
(۷۰۰ - ۷۷۴ق.): ۲الف ۵/ BP۹۵
- قرن ۹ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۹۶
- تفسير الجلالين: محلي، جلال الدين محمد بن احمد
(۷۹۱ - ۸۴۶ق.): ۷ت ۳م / BP۹۳
- قرن ۱۰ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۵/
- منهج الصادقين في الزام المخالفين: كاشاني، فتح الله
بن شكر الله (۹۸۸ق.): ۸م ۲ك / BP۹۶
- قرن ۱۱ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۹۷
- البرهان في تفسير القرآن: بحراني، هاشم بن سليمان
(۱۱۰۷ق؟): ۴ب ۳ب / BP۹۷
- مفاتيح الغيب: صدرالدين شيرازي، محمد بن
ابراهيم (۹۷۹؟ - ۱۰۵۰ق.): ۴م ۷ص / BP۹۷
- قرن ۱۲ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) ۳/
- قرن ۱۳ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۵/
- تفسير القرآن الكريم: شبر، عبدالله (۱۷۷۴ -
۱۸۲۶م. = ۱۱۹۰ - ۱۲۴۲ق.): ۷ت ۲ش / BP۹۷

تفسیر

متون تفاسیر (دنباله)

قرن ۱۴ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:	۹۸
المیزان فی تفسیر القرآن: طباطبائی، محمدحسین	
(۱۲۸۱-۱۳۶۰): ۲۵مط/۹۸BP	
تفاسیر فقهی (آیات الاحکام)	۹۹
حنفی	/۲
شافعی	/۳
مالکی	/۴
حنبل	/۵
جعفری	/۶
زیدی	/۷
تفاسیر عرفانی	۱۰۰
تفاسیر ادبی	/۵
تفاسیر فرق وابسته به اسلام	
بایه	۱۰۱
قادیانیه	/۴
تفاسیر سور و آیات	۱۰۲
لا اله الا الله	/۵
بسم الله الرحمن الرحيم	/۸
منتخبات (شامل دو سوره یا بیشتر) بر حسب مفسر یا تاریخ دو سوره از یک جزء را در شماره جزء رده‌بندی کنید.	
تفاسیر اجزاء، سور و آیات	۱۰۲/۱-۱۰۲/۹۸۶
تفاسیر اجزاء، سور را مانند ۶۴/۹۸۶ - ۶۴/۱BP	
رده‌بندی کنید. مثلاً: تفسیر سوره یوسف ۱۰۲/۳۵BP	
به تفسیر یک آیه شماره سوره مربوطه را بدهید.	
مباحث جدید قرآنی. قرآن و علوم و فنون	۱۰۳
قرآن و الهیات	/۱
شامل: خدا و خداشناسی	

تفسیر

مباحث جدید قرآنی. قرآن و علوم و فنون (دنباله) ۱۰۳

قرآن و فلسفه	/ ۲
قرآن و روانشناسی	/ ۲۵
شامل فشار روانی	
قرآن و اخلاق	/ ۳
قرآن و اجتماع. قرآن و علوم اجتماعی	/ ۴
قرآن و اقتصاد	/ ۴۳
قرآن و طب و بهداشت	/ ۵
قرآن و علوم	/ ۶
قرآن و نجوم. کیهان‌آفرینی	/ ۶۵
قرآن و هنرها (هنر در قرآن)	/ ۷
قرآن و تاریخ (تاریخ در قرآن)	/ ۸
قس: ۸/ BP۸۷ و BP۸۸	
جغرافیای قرآن	/ ۹
قرآن و مباحث دیگر (آ-ی برحسب موضوع)	۱۰۴
آب	/ ۲۲
آدم	/ ۲۳
آرامش و آسایش. رضایت خاطر	/ ۴۲
آزادی	/ ۴۳
آفرینش	/ ۴۷
آموختن	/ ۷۷
آموزش و پرورش	/ ۸۸
اخلاق اسلامی	/ ۲۳ الف
شامل اخلاق اجتماعی	
اخلاق سیاسی (اخلاق و سیاست)	/ ۳ الف
ادیان	/ ۴ الف
ازلیت	/ ۴۳ الف
اساطیر	/ ۴۵ الف
استکبار	/ ۵ الف

تفسیر

مباحث جدید قرآنی. قرآن و علوم و فنون

قرآن و مباحث دیگر (دنباله)

۱۰۴

اسراف	۵۵ الف /
اشک	۵۷ الف /
اصول دین	۶ الف /
اصول فقه	۶۵ الف /
اقتصاد	۷ الف /
اقیانوسها و دریاها	۷۲ الف /
امامت. ولایت	۷۳ الف /
امت	۷۴ الف /
امتحان الهی	۷۴۲ الف /
امر به معروف و نهی از منکر	۷۴۵ الف /
امنیت ملی	۷۴۶ الف /
انجیر در قرآن	۷۴۶۴ الف /
امور مالی. بیت المال	۷۴۷ الف /
اندوه	۷۴۸ الف /
اندیشه و تفکر در قرآن	۷۵ الف /
انسان و آفرینش	۸ الف /
انسان (عرفان)	۸۲ الف /
انفاق	۸۲۵ الف /
انقلاب	۸۳ الف /
اولیاء	۸۵ الف /
ایمان	۹ الف /
ائمه اثنی عشر	۹۴ الف /
باران	۲ ب /
بدن انسان	۳۶ ب /
برزخ	۴ ب /
بهره و ربا	۸۶ ب /
بهره‌وری	۹ ب /

تفسیر

مباحث جدید قرآنی. قرآن و علوم و فنون

قرآن و مباحث دیگر (دنباله)

۱۰۴

بہشت	/ب۹۳
بیت المقدس	/ب۹۴
پیامبران	/پ۸۷
پیروزی	/پ۹
تبلیغات	/ت۲
تربیت	/ت۳۶
ترس	/ت۴
تشویق و تنبیہ	/ت۵
تصدیقہ	/ت۶
ہمان صدق اللہ	
تعاون	/ت۷
تغذیہ	/ت۷۳
تقوا	/ت۷۵
تکامل	/ت۷۶
تمدن. تمدن باستان	/ت۸۲
تنظیم خانوادہ	/ت۸۶
توحید	/ت۹
توسل	/ت۹۴
ثروت	/ث۴
جرم شناسی	/ج۴
جنگ	/ج۸۸
جنگ روانی	/ج۸۸۲
جنین شناسی	/ج۸۸۵
جوانی	/ج۸۸۷
جہاد	/ج۹
جہل	/ج۹۵
چہارہدہ معصوم	/چ۹

تفسیر

مباحث جدید قرآنی. قرآن و علوم و فنون

قرآن و مباحث دیگر (دنباله)

۱۰۴

حج	/ح۳
حجاب	/ح۳۳
حدود (فقه)	/ح۴
حسین بن علی (ع)	/ح۵
حشرها	/ح۵۳
حق و باطل	/ح۷
حقوق بشر	/ح۷۵
حقیقت	/ح۷۷
حیوانها	/ح۹
خاندان نبوت	/خ۲
خجالت	/خ۳
خدا در قرآن نک قرآن و الهیات ۱/۱۰۳ BP	
خرافات	/خ۴۸
خسران	/خ۵
خواب دیدن	/خ۹
خودسازی	/خ۹۵
خوشبختی	/خ۹۷
درستکاری	/د۴
دشمنان	/د۵
دعا نک BP۸۷	
دنیا	/د۸۴
دنیوی گرایی	/د۸۵
دوزخ و دوزخیان	/د۸۶
دوستی. دشمنی	/د۸۷
شامل خودی و غیر خودی	
دین و دین زدایی	/د۹
ذکر نک BP۸۷	

تفسیر

مباحث جدید قرآنی. قرآن و علوم و فنون

قرآن و مباحث دیگر (دنباله)

۱۰۴

راه و رسم زندگی	/ر۲
رجعت	/ر۳
رحمت	/ر۳۳
رستاخیز	/ر۵
رمضان	/ر۸
رنگ	/ر۸۴
روابط بین الملل	/ر۸۵
روح	/ر۹
روزه	/ر۹۵
رهبری	/ر۹۷
زبان	/ز۲
زکات	/ز۷۶
زلزله	/ز۷۷
زمان	/ز۸
زنان	/ز۹
زنبور عسل	/ز۹۲
زندگی	/ز۹۴
زندگی منشأ (منشأ زندگی)	/ز۹۵
زندگی پس از مرگ	/ز۹۶
زوجیت در قرآن	/ز۹۶۵
زیبایی	/ز۹۷
سرباز	/س۴
سلامتی	/س۸
سنت الهی. سنت (قرآن)	/س۹
سنت نبوی	/س۹۲
سوگند	/س۹۳
سیاست	/س۹۴

تفسیر

مباحث جدید قرآنی. قرآن و علوم و فنون

قرآن و مباحث دیگر (دنباله)

۱۰۴

شادی	/ش ۱۷
شب	/ش ۲
شجاعت	/ش ۲۶
شخصیتهای نمونه	/ش ۳
شرک	/ش ۴
شعر	/ش ۶۶
شفاعت	/ش ۷
شکر	/ش ۸
شناخت	/ش ۸۵
شهادت	/ش ۸۷
شیطان	/ش ۹
شیعه	/ش ۹۳
صبر	/ص ۲
صحابه	/ص ۳
صلح	/ص ۸
طبقات اجتماعی	/ط ۲
طبیعت	/ط ۲۵
طهارت	/ط ۹
عبرت	/ع ۲
عدالت	/ع ۳۶
عرفان	/ع ۴
عزت	/ع ۴۳
عشق	/ع ۵
عقاید. کلام و عقاید	/ع ۶۷
عقل	/ع ۷
علی بن ابی طالب (ع)	/ع ۸
عیسی مسیح نک ۷ / BP۸۷	

تفسیر

مباحث جدید قرآنی. قرآن و علوم و فنون

قرآن و مباحث دیگر (دنباله)

۱۰۴

غدير خم	/ غ۴
غزوه	/ غ۴۳
غیگویی	/ غ۹
فاطمه زهرا (س)	/ ف۱۷
فتن و ملاحم	/ ف۱۸
فتواها	/ ف۲
فتوحات اسلامی	/ ف۲۳
فرشتگان در قرآن	/ ف۳۵
فرهنگ زدایی	/ ف۴
فشار روانی	/ ف۵
فضیلت	/ ف۶
فقرزدائی	/ ف۶۷
قانونگذاری	/ ق۲
قضا و قدر	/ ق۶
کار	/ ک۱۶
کافران	/ ک۲
کرامت	/ ک۴
کشاورزی	/ ک۵
کعبه	/ ک۷
کیهان آفرینی	/ ک۹
کیهان شناسی	/ ک۹۵
گذشت	/ گ۴
گفتار. گفتگو	/ گ۷
گمراهی	/ گ۸
گناه	/ گ۸۶
گیاهان	/ گ۹
شامل گیاهان دارویی	

تفسیر

مباحث جدید قرآنی. قرآن و علوم و فنون

قرآن و مباحث دیگر (دنباله)

۱۰۴

لطفه‌ها	/ل۶
مادر	/م۲
ماورالطبیعه	/م۲۳
محمد بن حسن (عج)	/م۲۵
محمد (ص) نک BP۲۴/۶۴	
محیط زیست	/م۳
مدیریت	/م۳۴
مرج البحرین	/م۳۶
مرگ	/م۴
مسائل جنسی	/م۴۵
مستضعفان	/م۴۷
مسجد	/م۵
مسلمانان	/م۵۳
مستوولیت	/م۵۴
مسیحیت در قرآن	/م۵۴۵
مشاغل	/م۵۵
معاد	/م۵۷
معجزه در قرآن	/م۶
معلمان	/م۶۴
منابع طبیعی	/م۷۸
منافقان	/م۸
منکرات	/م۸۱۵
مواد غذایی	/م۸۱۷
موسی نک BP۸۸/۴	
موسیقی	/م۸۳
مومنان	/م۸۴
مهاجرت	/م۸۵

تفسیر

مباحث جدید قرآنی. قرآن و علوم و فنون

قرآن و مباحث دیگر (دنباله)

۱۰۴

مهدویت	/م ۸۶
مهربانی	/م ۸۷
میان‌روی	/م ۸۸
میثاق	/م ۹
میوه	/م ۹۶
نبوت	/ن ۲
نصرت الهی	/ن ۶
نماز. نماز جمعه. نماز مسافر	/ن ۸
نور	/ن ۹
نهج البلاغه	/ن ۹۴
والدین	/و ۲
وحدت	/و ۳
وعد و وعید	/و ۶
وقت	/و ۷
ولایت فقیه	/و ۸۴
هجرت	/ه ۳
هدایت	/ه ۴
یتیمان	/ی ۲
یقین	/ی ۷
یهود. یهودیان	/ی ۹

حدیث

فهرست‌ها. کشف الحادیث‌ها

۱۰۶

فهرست کتابهای خاص را در کنار همان کتابها رده‌بندی کنید.

واژه‌نامه‌ها. غریب لغات الحدیث. نامهای جغرافیائی

/۲

واژه‌نامه کتابهای خاص را در کنار همان کتابها رده‌بندی کنید.

سازمانها. انجمنها. دارالحدیثها

/۳

حدیث

کنگره‌ها و کنفرانسها	۱۰۶/۴
تاریخ حدیث	/۵
محدثان	

رد: ۱۱۶-۱۱۵ BP

علم الحدیث (اصول الحدیث: روایت، درایت)
مصطلح الحدیث نیز در این قسمت رده‌بندی می‌شود.

آثار کلی

قرن ۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	۱۰۷
قرن ۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/۲
قرن ۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/۳
قرن ۴ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/۲۵
قرن ۵ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/۴
قرن ۶ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/۵
قرن ۷ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:	/۶
علوم الحدیث (مقدمه ابن الصلاح): ابن الصلاح، عثمان بن عبد الرحمن (۵۷۷-۶۴۳): ۸ع ۲ الف / ۶ / ۱۰۷ BP	
التقريب و التيسير لمعرفة سنن الشير النذير: النووي، يحيى بن شرف: ۷ت ۹ن / ۶ / ۱۰۷ BP	
القصيد الغراميه: الاشيلي، احمد بن فرح (۶۲۵ - ۶۹۹ ق.): ۶ق ۵ الف / ۱۰۷ BP	
قرن ۸ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:	/۷
المنهل الزوي في علم الحديث النبوي*: ابن جماعة، بدر الدين محمد بن ابراهيم (۶۳۹-۷۳۳ ق.): ۸م ۲ الف / ۷ / ۱۰۷ BP	
الفیه (نظم الدرر فی علم الاثر): العراقي، زين الدين عبد الرحيم بن الحسين (۷۲۵-۸۰۶): ۹ف ۴ع / ۷ / ۱۰۷ BP	

*. اگر چه این کتاب اساساً تلخیصی است از مقدمه ابن صلاح، ولی بسبب افزودگیها و تغییرات بسیار در حکم

حديث

علم الحديث

آثار كلى (دنباله)

- ١٠٨ قرن ٩ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه) مثال:
- نخبة الفكر فى مصطلح اهل الاثر: ابن حجر العسقلانى،
احمد بن على (٧٧٣-٨٥٢): ٣ ن ٢ الف / ٨ BP
- ٥ / قرن ١٠ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه) مثال:
- البدايه فى علم الدرايه: الشهيد ثانى، زين الدين بن
على (٩١١-٩٦٥ق.): ٤ ب ٩ ش / ٥ BP
- ٦ / قرن ١١ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه) مثال:
- البيقونيه: البيقونى، طه بن محمد (متوفى بعد از
١٠٨٠ق.): ٩ ب ٦ / ٨ BP
- ٧ / قرن ١٢ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه)
- ٨ / قرن ١٣ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه)
- ١٠٩ قرن ١٤ - (آ-ى بر حسب سرشناسه)
- مباحث خاص
- ١١٠ تعريف حديث، سنت، خبر، اثر
- ٢ / اسباب ورود حديث. ازمنه و امكنه آن
- ٣ / علل الحديث
- ٤ / ناسخ و منسوخ
- قس: ٢ / ١٤٤ BP
- ٦ / مختلف الحديث (تلفيق الحديث)
- ٧ / غريب الحديث
- ١١١ اسناد. اقسام الحديث
- ٢ / صحيح
- ٤ / حسن
- ٦ / ضعيف
- شامل مرسل، منقطع، معضل، مدلس، معلل،
مضطرب، مقلوب، شاذ، منكر، متروك

حدیث

علم الحدیث

مباحث خاص (دنباله)

۱۱۱

مشترک بین صحیح و حسن و ضعیف

/۸

شامل مرفوع، مسند، متصل، معنعن، مؤئن، معلق، فرد،

غریب، عزیز، مشهور، مستفیض، عالی، نازل، متابع،

مشاهد، مدرج، مسلسل، مصحف

موضوع

/۹

قس: BP۱۴۴/۴، BP۱۱۴/۶

رموز و اشارات احادیث

۱۱۲

تأویل و احادیث

/۲

دفع مطاعن حدیث

/۴

احادیث - احکام

/۶

امثال حدیث

/۷

مباحث لغوی و ادبی و بلاغی

/۸

غریب الحدیث

رد: BP۱۱۰/۷

شروط و آداب روایت

۱۱۳

جمع حدیث

/۱

منع تدوین حدیث را اینجا بیاورید

شروط راوی

/۲

تحمل و اداء

/۴

شامل سماع، قراءت، اجازه، مناو له، مکاتبه،

اعلام، وصیت، و جاوه

سفر در طلب حدیث

/۶

آداب کتابت و قراءت و حفظ حدیث

/۸

آداب روایت حدیث

/۹

علم رجال

۱۱۴

جرح و تعدیل

/۲

ثقاب

/۴

حدیث

علم الحدیث

مباحث خاص

علم رجال (دنباله)	۱۱۴
ضعفاء	/۵
قس: BP۱۱۱/۶	
وَضَّاعان	/۶
قس: BP۱۱۱/۹، BP۱۴۴/۴	
اسماء، کنی و القاب رواة	/۸
شامل مؤتلف و مختلف، متفق و مباحث دیگر	
در این باب	
اجازات	/۹
قس: BP۱۱۳/۴	
طبقات و تراجم محدثین و حفاظ	
سیرت نبوی را در BP۲۲، صحابه تابعین	
را در BP۲۸-۳۵؛ ائمه اثنا عشر را در	
BP۳۶-۵۲ و محدثان زن را در	
BP۵۲/۵ رده بندی کنید.	
محدثان شیعه و سنی را اینجا رده بندی	
کنید.	
جمعی	۱۱۵
فردی (آ-ی)	۱۱۶
متون حدیث	
شامل متون احادیث شیعه و سنی	/۵
احادیث اهل سنت	
کلیات	۱۱۷
برگزیده ها	/۲
منتخبات موضوعی (آ-ی بر حسب موضوع)	/۲۵
۸الف / امامت	
۹الف / ایمان	

حدیث

متون حدیث

احادیث اهل سنت

برگزیده‌ها

۱۱۷

منتخبات موضوعی (دنباله)

/ ۲۵

بہشت	ب ۹ /
بیماران	ب ۹۳ /
پذیرایی	پ ۳۵ /
پزشکی	پ ۴ /
تشویق	ت ۵ /
توحید	ت ۸۵ /
توسل	ت ۹ /
چهارده معصوم	چ ۹ /
حج	ح ۳ /
حیوانها	ح ۹ /
خاندان نبوت	خ ۲ /
خداشناسی	خ ۴ /
دوستی	د ۹ /
راه و رسم زندگی	ر ۲ /
رزق و روزی	ر ۴ /
رستاخیز	ر ۵ /
روانشناسی اسلامی	ر ۹ /
روزه	ر ۹۳ /
زنان	ز ۹ /
شاهان و فرمانروایان	ش ۲ /
شیعه	ش ۹ /
عدالت	ع ۴ /
علوم	ع ۸ /
کودکان	ک ۹ /
گناه	گ ۹ /

حدیث

متون حدیث

احادیث اهل سنت

برگزیده‌ها

۱۱۷

منتخبات موضوعی (دنباله)

/ ۲۵

م۴ / مرگ

م۵ / مسائل مستحدثه

م۵۶ / معاد

م۶ / معراج

م۹ / مهدویت

ن۸ / نماز

و۲ / واقعه کربلا

اجزاء صحائف (تانیمة قرن ۲ق.) (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/ ۳

سنن. مسانید. صحاح

قرن ۲ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/ ۵

المسند: ابو حنیفه، نعمان بن ثابت (۸۰-۱۵۰ق.):

BP ۱۱۷/۵/۲م۵

الموطأ: مالک بن انس (۹۳-۱۷۹ق.):

BP ۱۱۷/۵/۲م۸

المسند: الشافعی، محمد بن ادريس (۱۵۰ -

BP ۱۱۷/۵/۲م۴ق. ۲۰۴):

قرن ۳ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

۱۱۸-۱۲۱

آ- الف (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

۱۱۸

المسند: ابن حنبل، احمد بن محمد (۱۶۴ -

BP ۱۱۸/۵/۲م۴ق. ۲۴۱):

السنن: ابن ماجه، محمد بن یزید (۲۰۹ -

BP ۱۱۸/۵/۲م۹ق. ۲۷۳):

السنن: ابوداود، سلیمان بن الأشعث (۲۰۲ -

BP ۱۱۸/۵/۲م۹ق. ۲۷۵):

حدیث

متون حدیث

احادیث اهل سنت

سنن. مسانید. صحاح

قرن ۳ق. (دنباله)

- ب (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۱۱۹
الجامع الصحيح: بخاری، محمد بن اسماعیل
(۱۹۴-۲۵۶ق.): ج ۲/ب ۳/ BP ۱۱۹
- پ - ق (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۱۲۰
الجامع الصحيح: الترمذی، محمد بن عیسی
(۲۱۰-۲۷۹ق.): ج ۲/ت ۴/ BP ۱۲۰
- المسند: الدارمی، عبدالله بن عبدالرحمن
(۱۸۱-۲۵۵ق.): ج ۲/د ۲/ BP ۱۲۰
- السنن: النسائی، احمد بن علی (۲۱۵ -
۳۰۳ق.): ج ۹/س ۵/ BP ۱۲۰
- ک - ی (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۱۲۱
الجامع الصحيح: مسلم بن الحجاج (۲۰۴ -
۲۶۱ق.): ج ۲/م ۵/ BP ۱۲۰
- قرن ۴ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۱۲۲
السنن: الدارقطنی، علی بن عمر (۳۰۶ -
۳۸۵ق.): ج ۲/د ۲/ BP ۱۲۲
- جوامع. مجامیع
- قرن ۵ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: /۵
السنن الصغری: البیهقی، احمد بن الحسین (۳۸۴ -
۴۵۸ق.): ج ۸۵/ب ۹/ BP ۱۲۲/۵
- السنن الکبری: البیهقی، احمد بن الحسین (۳۸۴ -
۴۵۸ق.): ج ۹/ب ۹/ BP ۱۲۲/۵
- مصابیح السنه: البغوی، حسین بن مسعود (۴۳۶ -
۵۱۰ق.): ج ۶/ب ۷/ BP ۱۲۲/۵

حدیث

متون حدیث

احادیث اهل سنت

جوامع. مجامیع (دنباله)

قرن ۶ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

۱۲۳

جامع الاصول لاحادیث الرسول: ابن الاثیر،

مبارک بن محمد (۵۴۴ - ۶۰۶ ق.):

ج ۲ الف ۲۳/ BP

مشارق الانوار النبویه من صحاح الاخبار

المصطفویه: الصاغانی، رضی الدین حسن بن محمد

(۵۷۷ - ۶۵۰ ق.): ۲۵ ص/ BP

قرن ۷ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۶

قرن ۸ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

۱۲۴

مشكاة المصابیح: خطیب عمری، محمد بن عبدالله

(۷۴۱ ق.): ۶۵ خ/ BP

قرن ۹ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۵

جمع الجوامع: السيوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر

(۸۴۹ - ۹۱۱ ق.): ۸ ج ۹ ص/ BP

قرن ۱۰ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

۱۲۵

قرن ۱۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۵

قرن ۱۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

۱۲۶

قرن ۱۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۵

قرن ۱۴ - (آ-ی بر حسب سرشناسه)

۱۲۷

احادیث قدسیه

/۵

احادیث شیعیه

۱۲۸

احادیث شیعیه امامیه اثنا عشریه. مجموعه ها

شامل اصول اربعائیه (اصلهای چهار صدگانه)

قرن ۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۲

قرن ۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۵

حديث

متون حديث

احاديث شيعه

- ۱۲۸ احاديث شيعه اماميه اثنا عشرية (دنباله)
قرن ۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: /۷
المحاسن: البرقي، احمد بن محمد (-
BP۱۲۸/۷/م۴۳ق۴:)
كتب اربعة (شيعه) /۸
قرن ۴ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۱۲۹
الكافي: كليني، ابو جعفر محمد بن يعقوب
(- ۳۲۹ ق.): ۲۲ ك ۸ ك / BP۱۲۹
اجزاء كافي (آ-ی عددی بر حسب عنوان جزء) مثال:
اصول كافي: ۲۲ ك ۸ ك / BP۱۲۹
الروضة من الكافي: ۲۴ ك ۸ ك / BP۱۲۹
الفروع من الكافي: ۲۶ ك ۸ ك / BP۱۲۹
من لا يحضره الفقيه: ابن بابويه، محمد بن علي
(۳۱۱ - ۳۸۱ ق.): ۸ م ۲ الف / BP۱۲۹
قرن ۵ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۱۳۰
الاستبصار فيما اختلف من الآثار: طوسي،
ابوجعفر محمد بن حسن (۳۸۵ - ۴۶۰ ق.):
۵ الف ۹ ط / BP۱۳۰
قرن ۶ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۱۳۱
قضاء حقوق الاخوان المومنين: صوري، حسين بن
طاهر (- ۵۸۵ ق.): ۶ ق ۹ ص / BP۱۳۱
قرن ۷ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) ۱۳۲
قرن ۸ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۱۳۳
الدرة الباهرة من الاصداف الطاهرة: شهيد اول،
محمد بن مكي (۷۳۴-۷۸۶ ق.): ۴ د ۹ ش / BP۱۳۳
قرن ۹ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) /۵
قرن ۱۰ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) ۱۳۴

حدیث

متون حدیث

احادیث شیعه

- احادیث شیعه امامیه اثنا عشریه (دنباله)
 قرن ۱۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۱۳۵
- الوافی: فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی
 (- ۱۰۹۱ ق.): ۲ و ۹ ف/ ۱۳۵ BP
- وسائل الشیعه... حر عاملی، محمد بن حسن
 (۱۰۳۳ - ۱۱۰۴ ق.): ۵ و ۴ ح/ ۱۳۵ BP
- بحار الانوار: مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی
 (۱۰۳۷ - ۱۱۱۱ ق.): ۳ ب ۳ م/ ۱۳۵ BP
- قرن ۱۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) ۱۳۶
- قرن ۱۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۱۳۶/۵
- عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الایات و
 الاخبار و الاقوال: بحرانی، عبدالله بن نورالله
 (قرن ۱۳ ق.): ۳ ع ۹ ب/ ۱۳۶ BP
- قرن ۱۴ - (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: /۹
- الحیة: محمدرضا حکیمی: ۹ ح ۸ ح/ ۱۳۶ BP
- احادیث زیدیه (آ-ی بر حسب سرشناسه) ۱۳۸
- احادیث اسماعیلیه ۱۳۹
- احادیث قدسیه /۵
- برگزیده‌های گوناگون ۱۴۰
- برگزیده‌های یک کتاب خاص را در کنار همان کتاب
 رده‌بندی کنید.
- اجزاء ۱۴۱
- احادیث عددی (مانند ثنائیات، ثلاثیات...) را در اینجا
 رده‌بندی کنید.
- احادیث شیعه و سنی مربوط به ائمه را در سرگذشت
 آنها رده‌بندی کنید.

حدیث

متون حدیث

احادیث شیعه

منتخبات موضوعی (آ-ی بر حسب موضوع) مثال:

۱۴۱/۵

آب	/ ۲۲
آخر الزمان	/ ۲۳
آداب طریقت	/ ۴۲
آداب معاشرت	/ ۴۴
آموزش و پرورش. اسلام و آموزش و پرورش	/ ۲۸
اثبات خلافت	/ ۲ الف
اجتهاد	/ ۲۲ الف
اخلاق اسلامی. اخلاق اجتماعی	/ ۳ الف
اختکار	/ ۳۳ الف
ادب	/ ۴ الف
اذان	/ ۴۳ الف
اسب سواری	/ ۴۷ الف
استخاره	/ ۴۸ الف
اسراف	/ ۵ الف
اسلام و پزشکی	/ ۵۳ الف
اصول دین	/ ۶ الف
امامت	/ ۸ الف
امر به معروف و نهی از منکر	/ ۸۵ الف
بدهی‌ها	/ ۳۶ ب
بزهکاران و مجرمین	/ ۴ ب
بسم الله الرحمن الرحيم	/ ۵ ب
بهداشت	/ ۹ ب
بهره و ربا	/ ۱۵ ب
بهشت	/ ۲۹ ب
بیت المقدس	/ ۴۹ ب

حدیث

متون حدیث

احادیث شیعه

منتخبات موضوعی (دنباله)

۱۴۱/۵

پزشکی اسلامی	۴پ/
تحقیق	۳ت/
تربت حسینی	۳۵ت/
تربیت خانوادگی اسلام	۴ت/
تغذیه	۶۶ت/
تشیع و تدفین	۵ت/
تقوا	۷ت/
توحید	۹ت/
ثواب و عقاب	۹ث/
جوانان	۹ج/
جهاد	۹۲ج/
چشم زخم	۵چ/
حافظان	۲ح/
حج	۲۷ح/
حجاب	۳ح/
حج عمره	۳۵ح/
حیوانها	۹ح/
خاندان نبوت	۲خ/
خداشناسی	۴خ/
خنده	۹خ/
خواب دیدن	۹۲خ/
خودسازی	۹۵خ/
خوشبختی	۹۶خ/
خیر و شر	۹۷خ/
دانش و دانش اندوزی	۲د/
درختکاری	۴د/

حدیث

متون حدیث

احادیث شیعه

منتخبات موضوعی (دنباله)

۱۴۱/۵

دعا	/د۷
دنیای فانی	/د۸۵
دوزخ	/د۸۷
دوستی	/د۹
ذکر	/ذ۸
راه و رسم زندگی	/ر۲
رزق و روزی	/ر۴
رستاخیز	/ر۵
رمضان	/ر۸
روزه	/ر۹
رهبری	/ر۹۳
زکات	/ز۸
زنا	/ز۸۲
زناشویی	/ز۸۵
زنان	/ز۹
زیارت	/ز۹۳
فقه زیدی	

نک ۱۳۸ BP

سجده	/س۲۶
سحر خیزی	/س۳
سفرها	/س۷۳
سلام	/س۸
شاهان و فرمانروایان	/ش۲
شلوار	/ش۸
شهادت	/ش۹
شیطان	/ش۹۳

حدیث

متون حدیث

احادیث شیعه

منتخبات موضوعی (دنباله)

۱۴۱/۵

شیعه

نک ۱۲۸ BP

۴ص /	صدقه
۸۳ص /	صله رحم
۴ض /	ضرب المثل
شامل ضرب المثل های عربی	
۹ط /	طینت
۸ظ /	ظلم
۲ع /	عبادت
۶ع /	عطرها
۷ع /	عقل
۸ع /	علوم
۸۷ع /	عیادت
۹۴ع /	عیسی مسیح
۴غ /	غدير خم. عيد غدیر
۹غ /	غیبت
۹۵غ /	احادیث غیبیه
۲ف /	فتن و ملاحم
۴ف /	فروتنی
۷ف /	فقر
۷۵ف /	فقه
۴ق /	قرآن
۶ق /	قضاوت
۸ق /	قلب
۹ق /	قناعت
۲ک /	کار

حدیث

متون حدیث

احادیث شیعہ

منتخبات موضوعی (دنبالہ)

۱۴۱/۵

کرامت / ک۴

کسب و کار / ک۵

کشورداری / ک۵۳

کودکان / ک۹

مجتہدان و علما / م۲۷

مردان / م۳۷

مرگ / م۴

مسافرت / م۴۶

مسجد / م۵

مسکن / م۵۶

معاد / م۵۸

معجزہ / م۶

منکرات / م۷۷

مواد غذایی / م۸

موفقیت / م۸۳

مومنان / م۸۵

مہدویت / م۹

نان / ن۲

نماز / ن۸

شامل نماز جماعت. نماز شب و نماز

مستحبی

نور / ن۹

نیکوکاری / ن۹۵

واقعہ کربلا. عاشورا / و۲

والدین. والدین و کودک / و۲۳

وحدت / و۳

حدیث

متون حدیث

احادیث شیعه

- ۱۴۱/۵ منتخبات موضوعی (دنباله)
- ۴ و / ورزش
- ۵۷ و / وصیت
- ۸ و / ولایت
- ۵۸ / همسایگی
- ۱۴۲ خطب، کلمات و مکاتیب رسول
- ۲ / خطب. وصایا
- ۵ / کلمات قصار (آ-ی بر حسب گردآورنده) مثال:
- شهاب الاخبار: القضاء، محمد بن سلامه (متوفی
- ۴۵۴ ق.): ۹ ش ۶ ق / ۵ / ۱۴۲ BP
- ۶ / نامه‌ها
- ۱۴۳ اربعینات (تا قرن ۱۴) (آ-ی بر حسب سرشناسه)
- اربعینات مربوط به اشخاص را در سرگذشتنامه آنها
- رده‌بندی کنید.
- اربعینات موضوعی خاص را اینجا بیاورید.
- الاربعین: یحیی بن شرف النووی (۶۳۱ - ۶۷۶ ق.):
- ۴ الف ۹ ن / ۱۴۳ BP
- ۶ / قرن ۱۴ - (آ-ی بر حسب سرشناسه)
- ۱۴۴ مسلسلات
- ۲ / احادیث ناسخ و منسوخ
- قس: ۴ / ۱۱۰ BP
- ۴ / موضوعات. احادیث مجعول
- قس: ۹ / ۱۱۱ BP، ۶ / ۱۱۴ BP
- مستدرکات
- در کنار کتابهای اصلی رده‌بندی شود. مثال: مستدرک
- وسائل الشیعه: الحر العاملی، محمد بن الحسن:
- ۵ و ۴ ح / ۱۳۵ BP

حدیث

متون حدیث

مستخرجات

در کنار کتابهای اصلی رده‌بندی شود. مثال: مستخرج الجامع الصحيح: ابی بکر الاسماعیلی علی البخاری:

ج ۲ ب ۳ / BP ۱۱۹

احادیث خاص. شروح (آ-ی بر حسب نام)

۱۴۵

شروح احادیث معین از یک کتاب را در کنار همان کتاب رده‌بندی کنید. مثال: شرح ختم البخاری (الجامع

الصحيح): ج ۲ ب ۳ / BP ۱۱۹

حدیث «احب حبيك هوناما»

۳ الف /

حدیث «اختلاف امتی رحمه»

۳۳ الف /

حدیث «استخلاف»

۵ الف /

حدیث «اقتدا»

۷ الف /

حدیث «انما الاعمال بالنيات»

۸ الف /

حدیث «اولواالباب»

۸۴ الف /

حدیث «باب مدينة العلم»

۲ ب /

حدیث «تربيع»

۴ ت /

حدیث «ثقلين»

۷ ث /

حدیث «جنود عقل و جهل»

۹ ج /

حدیث «دار»

۲ د /

حدیث «رد الشمس»

۴ ر /

حدیث «سبعة احرف»

۲ س /

حدیث «سفينة نوح»

۷ س /

حدیث «سلسلة الابرير»

۷۷ س /

حدیث «سلسلة الذهب»

۸ س /

حدیث «سير الاستغفار»

۹ س /

حدیث «طارق»

۲ ط /

حدیث «طير»

۹ ط /

حدیث «عرض دين»

۴ ع /

حدیث

متون حدیث

احادیث خاص (ذنباله)

۱۴۵

حدیث «عنوان بصری»	/ع۹
حدیث «غدير»	/غ۳
حدیث «قرب الاسناد»	/ق۴
حدیث «كساء»	/ك۵
حدیث «لوح»	/ل۹
حدیث «لولاك لما خلقت...»	/ل۹۵
حدیث «مستغنيات اهل كل بلد»	/م۵
حدیث «معراج»	/م۷
حدیث «مفاخره»	/م۷۳
حدیث «منزلت»	/م۹
حدیث «نجوم»	/ن۳
حدیث «نورائیت»	/ن۹
حدیث «ولایت»	/و۸
حدیث «يوم الدار»	/ی۹

فقه و اصول

سازمانها، انجمنها	۱۴۷
کنگره‌ها، کنفرانسها	/۱
دایرةالمعارفها، واژه‌نامه‌ها، مصطلح‌نامه‌ها	/۲
مجموعه‌ها	
چند نویسنده‌یی	/۳
تک نویسنده‌یی	/۴
مقاله‌ها. سخنرانیها	/۵
راهنمای آموزشی	/۷
آزمونهای تخصصی فقه و اصول را اینجا رده‌بندی کنید	
مثال: وکالت	
آثار کلی ساده غیر تخصصی (برای عامه)	/۷۳
کتابهای درسی. پرسشها و پاسخها	/۷۴
جدول‌ها. نمودارها	/۷۶
کتابشناسی‌ها	(۱۴۷/۸)
جج: Z	
تاریخ فقه و اصول	۱۴۸
ادوار فقه	
رد: BP۱۶۹/۹	
مآخذهای فقه اسلامی	/۵
طبقات و تراجم فقها	
آثار کلی	۱۴۹
فقه‌های مذاهب خاص	
اهل سنت	
حنفیّه	/۱
جمعی	/۲
فردی (آ-ی بر حسب نام) مثال:	/۵
ابوحنیفه نعمان بن ثابت (۸۰-۱۵۰ ق.):	
۲الف/۵/ BP۱۴۹	
شیبانی، محمد بن حسن (۱۳۱؟ - ۱۸۹ ق.):	
۹ش/۵/ BP۱۴۹	

فقه و اصول

طبقات و تراجم فقها

فقه‌های مذاهب خاص

اهل سنت

حنفیّه

فردی (دنباله)

۱۴۹/۵

طحاوی، احمد بن محمد (۲۳۹؟ - ۳۲۱ ق.):

ط ۳/۵/۱۴۹ BP

شافعیه

جمعی

۱۵۰

فردی (آ-ی بر حسب نام) مثال:

/۵

امام الحرمین، عبدالملک بن عبدالله

(۴۱۹-۴۷۸ ق.): ۸ الف/۵/۱۵۰ BP

بیضاوی، عبدالله بن عمد (۶۸۵ - ق.):

۹ ب/۵/۱۵۰ BP

سفیان بن عیینه (۱۰۷-۱۶۸ ق.):

۷ س/۵/۱۵۰ BP

شافعی، محمد بن ادريس (۱۵۰-۲۰۴ ق.):

۲ ش/۵/۱۵۰ BP

غزالی، محمد بن محمد (۴۵۰-۵۰۵ ق.):

۴ غ/۵/۱۵۰ BP

زندگی غزالی را به عنوان فقیه اینجا

رده‌بندی کنید در غیر این صورت در رشته

مربوطه رده‌بندی شود.

مالکیه

جمعی

۱۵۱

فردی (آ-ی بر حسب نام) مثال:

/۵

مالک بن انس (۹۳-۱۷۹ ق.):

۲ م/۵/۱۵۱ BP

حنبلیه

جمعی

۱۵۲

فقه و اصول

طبقات و تراجم فقها

فقه‌های مذاهب خاص

اهل سنت

حنبلیه (دنباله)

فردی (آ-ی بر حسب نام) مثال:

۱۵۲/۵

ابن حنبل، احمد بن محمد (۱۶۴-۲۴۱ق.):

۲الف/۵/۱۵۲ BP

شیعه

۱۵۳

فقه‌ها و مراجع تقلید را اینجا بیاورید

جعفریه (امامیه اثنا عشر)

جمعی

/۱

فردی (آ-ی بر حسب نام) مثال:

/۵

جعفر بن محمد الصادق

رد: BP۴۵

انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴-۱۲۸۱ق.):

۸الف/۵/۱۵۳ BP

زیدیه

جمعی

۱۵۴

فردی (آ-ی بر حسب نام) مثال:

/۲

زید بن علی

رد: BP۵۶/۲

اسماعیلیه

جمعی

/۳

فردی (آ-ی بر حسب نام)

/۳۲

مذاهب دیگر (آ-ی الفبایی عددی بر حسب نام فرقه) مثال:

/۵-۵۹

ابن حزم اندلسی: BP۱۵۴/۵۷ [ظاهریه]

عبدالرحمن اوزاعی: BP۱۵۴/۵۲ [اوزاعیه]

فقه و اصول

اصول فقه

آثار کلی

۱۵۵

شامل آثار کلی از نظر مذاهب مختلف. برای مباحث

خاص نک: ۱۶۷-۱۶۱ BP

اصول اهل سنت

آثار کلی را اینجا بیاورید. برای مباحث خاص

نک: ۱۶۷-۱۶۱ BP

/۱

قرن ۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۲

الرساله: الشافعی، محمد بن ادریس

(۱۵۰-۲۰۴ ق.): ۲۵ ش/۲/۱۵۵ BP

قرن ۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۳

قرن ۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۴

قرن ۴ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۵

قرن ۵ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۶

عیوان المجالس: قاض عبدالوهاب، عبدالله بن علی:

۲۹ ق/۶/۱۵۵ BP

کنز الوصول (اصول البزدوی): البزدوی، علی بن

محمد (۴۰۰-۴۸۲ ق.): ۹ ک/۴ ب/۶/۱۵۵ BP

اللمع: الشیرازی، ابواسحاق ابراهیم بن علی

(۳۹۳-۴۷۶ ق.): ۸ ل/۹ ش/۶/۱۵۵ BP

المستصفی من علم الاصول: الغزالی، محمد بن

محمد (۴۵۰-۵۰۵ ق.): ۵ م/۴ غ/۶/۱۵۵

الورقات: امام الحرمین، عبدالملک بن عبدالله

(۴۱۹-۴۷۸ ق.): ۴ و/۸ الف/۶/۱۵۵ BP

قرن ۶ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۷

المحصول فی علم الاصول: الرازی، فخرالدین

محمد بن عمر (۵۴۴-۶۰۶ ق.): ۳ م/۳ ف/۷/۱۵۵ BP

میزان الاصول فی نتایج العقول: سمرقندی،

محمد بن احمد: ۹ م/۸ س/۷/۱۵۵ BP

فقه و اصول

اصول فقه

آثار کلی

۱۵۵

اصول اهل سنت (دنباله)

قرن ۷ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/ ۸

الاحکام فی اصول الاحکام: آمدی، علی بن

محمد (۵۵۱-۶۳۸ ق.): ۳ الف ۸ / ۸ / ۱۵۵ BP

بدیع النظام الجامع بین کتابی البزدوی و الاحکام:

ابن الساعاتی، احمد بن علی (متوفی ۶۹۴ ق.):

۴ ب ۲ الف ۸ / ۸ / ۱۵۵ BP

نهایه الوصول الی علم الاصول: ابن الساعاتی،

احمد بن علی (متوفی ۶۹۴ ق.):

۹ ۲ الف ۸ / ۸ / ۱۵۵ BP

روضه الناظر و جنة المناظرین اصول الفقه: ابن

قدامه، عبدالله بن احمد (۵۴۱-۶۲۰ ق.):

۹ ۲ الف ۸ / ۸ / ۱۵۵ BP

مختصر السؤل و الامل فی علمی الاصول و

الجدل: ابن الحاجب، عثمان بن عمر

(۵۷۰-۶۴۶ ق.): ۳ م ۲ الف ۸ / ۸ / ۱۵۵ BP

المغنی: الخبازی، عمر بن محمد (۶۲۹-۶۸۵ ق.):

۶ م ۲ خ ۸ / ۸ / ۱۵۵

المنتخب فی اصول المذهب (المنتخب الحسامی):

الاخیسکتی، حسام الدین محمد بن عمر (متوفی

۶۴۴ ق.): ۸ م ۳ الف ۸ / ۸ / ۱۵۵ BP

منهاج الوصول الی علم الاصول: البیضاوی،

عبدالله بن عمر (متوفی ۶۸۵ ق.):

۹ م ۹ ب ۸ / ۸ / ۱۵۵ BP

نهایة الوصول فی درایه الاصول: صفی هندی،

محمد بن عبدالرحیم ۹ ص ۷ / ۸ / ۱۵۵ BP

المغنی: خبازی، عمر بن محمد (۶۲۹-۶۹۱ ق.):

۶ م ۲ خ ۸ / ۸ / ۱۵۵ BP

المنار: نسفی، عبدالله بن احمد النسفی (متوفی

۷۱۰ ق.): ۹ م ۵ / ۸ / ۱۵۵ BP

فقه و اصول

اصول فقه

آثار کلی

اصول اهل سنت (دنباله)

قرن ۸ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

۱۵۶

تفسیر الوصول الی قواعد الاصول: ابن عبدالحق،

عبدالمومن بن عبدالحق ۷ت ۲الف / BP ۱۵۶

صححة اصول مذهب اهل المدينة: ابن تیمیه، احمد

بن عبدالحلیم ۳ص ۲الف / BP ۱۵۶

اصول الفقه: ابن مفلح، محمد بن مفلح

(۷۶۳-۸۰۳ ق.): ۶الف ۲الف / BP ۱۵۶

جمع الجوامع: السبکی، تاج الدین عبد الوهاب بن

علی (۷۲۷-۷۷۱ ق.): ۸ج ۲س / BP ۱۵۶

التقیق: صدر الشریعه، عیدالله بن مسعود (متوفی

۷۴۷ ق.): ۹ت ۴ص / BP ۱۵۶

قرن ۹ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

۱۵۶/۲

التحریر: ابن الهمام، محمد بن عبد الواحد

(۷۹۰-۸۶۱ ق.): ۳ت ۲الف / BP ۱۵۶/۲

فصول البدائع فی اصول الشرائع: الفناری، محمد

بن حمزه (۷۵۱-۸۳۴ ق.): ۶ف ۹ف / BP ۱۵۶/۲

مرقاة الوصول الی علم الاصول: ملا خسرو، محمد

بن فرامرز (متوفی ۸۸۵ ق.): ۴م ۷م / BP ۱۵۶/۲

النجم الزهراء علی حل الفاظ الورقات فی اصول

الفقه: مار دینی، محمد بن عثمان (۸۷۱ ق. -)

۳ن ۲م / BP ۱۵۶/۲

قرن ۱۰ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۳

قرن ۱۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۴

قرن ۱۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۵

قرن ۱۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۶

قرن ۱۴ - (آ-ی بر حسب سرشناسه)

۱۵۷

فقه و اصول

اصول فقه

آثار کلی

اصول شیعه

۱۵۸

جعفری

آثار کلی را در اینجا رده‌بندی کنید. برای مباحث

خاص نک: ۱۶۷-۱۶۱ BP

قرن ۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/۱
قرن ۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/۲
قرن ۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/۳
قرن ۴ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:	/۴
المقنعه: مفید، محمد بن محمد (۳۳۶ - ۴۱۳ ق.م): ۷م/۴/۱۵۸ BP	
قرن ۵ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:	/۵
المبسوط فی الفقه الامامیه: طوسی، محمد بن حسن (۳۸۵ - ۴۶۰ ق.م): ۹ط/۵/۱۵۸ BP	
قرن ۶ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/۶
قرن ۷ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:	/۷
معارض الاصول: محقق حلّی، جعفر بن حسن (۶۰۲ - ۶۷۶ ق.م): ۳م/۷/۱۵۸ BP	
قرن ۸ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:	/۸
تهذیب طریق الوصول الی علم الاصول (تهذیب الاصول): علامه حلّی، حسن بن یوسف (۶۴۸ - ۷۲۶ ق.م): ۸ع/۸/۱۵۸ BP	
مبادئ الوصول الی علم الاصول (مبادئ الاصول): علامه حلّی، حسن بن یوسف (۶۴۸ - ۷۲۶ ق.م): ۸ع/۸/۱۵۸ BP	
قرن ۹ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)	/۸۵

فقه و اصول

اصول فقه

آثار کلی

- ۱۵۸ اصول شیعه
جعفری (دنباله)
قرن ۱۰ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: /۸۶
معالم الدین و ملاذ المجتهدین (معالم الاصول):
ابن شهید ثانی، حسن بن زین الدین (۹۵۹ -
۱۰۱۱ ق.): ۲۶ الف / ۸۶ / ۱۵۸ BP
قرن ۱۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: /۸۷
زبدة الاصول: عاملی، بهاء الدین محمد بن حسین
(۹۵۳ - ۱۰۳۱ ق.): ۲۲ ع / ۸۷ / ۱۵۸ BP
الوافیه الی اصول الفقه: تونی بشروی،
عبدالله بن محمد (متوفی ۱۰۷۱ ق.):
۲۹ ت / ۸۷ / ۱۵۸ BP
قرن ۱۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) /۸۸
قرن ۱۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۱۵۹
فرائد الاصول: انصاری، مرتضی بن محمد امین
(۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ ق.): ۴ ف ۸ / ۱۵۹ BP
اشارات الاصول: کلباسی، محمد ابراهیم بن
محمد حسن (۱۱۸۰ - ۱۲۶۲ ق.):
۵ الف ۸ ک / ۱۵۹ BP
نتایج الافکار: موسوی حائری، ابراهیم بن
محمد باقر (۱۲۱۴ - ۱۲۶۳ ق.): ۲ ن ۸ م / ۱۵۹ BP
قوانین الاصول: میرزای قمی، ابوالقاسم
بن محمد حسن (۱۱۵۱ - ۱۲۳۱ ق.):
۹ ق ۹ م / ۱۵۹ BP
قرن ۱۴ - (آ-ی بر حسب سرشناسه) /۸
زیدی ۱۶۰
اسماعیلی /۵

فقه و اصول

اصول فقه

مباحث خاص

ادله

۱۶۱

کتاب (قرآن)	/۲
حجّیت ظواهر قرآن	/۲۲
سنت	/۳
حجّیت آن	/۳۲
روایت سنت و اقسام آن	/۳۳
خبر واحد	/۳۴
فعل و تقریرات رسول	/۳۵
اجماع	/۴
حجّیت آن	/۴۲
شروط آن	/۴۴
قیاس (عقل)	/۵
حجّیت آن	/۵۲
شروط آن	/۵۴
استحسان	/۶
استصلاح (مصالح مرسله)	/۷
استصحاب	/۸
تعادل و ترجیح	
رد: BP۱۶۶/۸	

قول صحابی

۱۶۲

عرف	/۲
شرایع قبل	/۴
احکام	۱۶۳
حکم. براءت. تسامح	/۲
حکم تکلیفی	/۳

شامل واجب، فرض، سنت، نفل، حرام،
منکرات، مکروه، مباح، رخصت و
عزیمت، تجری، مبطلات

فقه و اصول

اصول فقه

مباحث خاص

احکام

حکم. براءت. تسامح (دنباله)

حکم وضعی

۱۶۳/۴

شامل شرط، سبب، رکن، علت...

حاکم

/۵

محکوم به (فعل)

/۶

محکوم علیه (مکلف)

/۷

شامل شرط تکلیف، اهلیت...

استنباط

/۸

مباحث الفاظ

۱۶۴

از نظر وضع لفظ برای معنی

/۱

وضع

/۲

عام. خاص

/۳

مطلق. مقید

/۴

امر. نهی

/۵

جموع

/۶

مشترک

/۷

اشتقاق

/۷۵

مؤول

/۸

از نظر قوت دلالت لفظ بر معنی

۱۶۵

ظهور (وضوح)

/۱

شامل ظاهر، نص، مفسر، محکم

خفاء

/۲

شامل خفی، مشکل، مجمل، متشابه

از نظر استعمال لفظ برای معنی

/۳

حقیقت و مجاز

/۴

صریح. کنایه

/۵

فقه و اصول

اصول فقه

مباحث خاص

استنباط

مباحث الفاظ

از نظر قوت دلالت لفظ بر معنی (دنباله)	۱۶۵
از نظر دلالت لفظ بر معنی (طرق دلالت)	/۶
دلالت منطوق	/۷
شامل عبارت، اشاره، فص، اقتضا	
دلالت مفهوم	/۸
مباحث اصول شرعی	۱۶۶
مقاصد شریعتی	/۲
شامل مقاصد ضروری (دین، نفس، عقل،	
عرض و مال) و مقاصد تحسینی و تکمیلی	
سد ذرائع	/۴
تعارض ادله. ترتب	/۶
نسخ	/۷
تعادل (تعارض) و تراجم، تداخل	/۸
جمع بین دلیلیں	/۹
اجتهاد. تقلید. افتاء	۱۶۷
دفاعیه‌ها و ردیه‌ها را اینجا بیاورید	
اجتهاد	/۴
شامل شروط، صفات، اقسام، مراتب، خلو	
زمان از مجتهد، جواز اجتهاد در هر زمان،	
مجتهد مطلق و متجزی، حکم مجتهد	
تقلید	/۶
شامل شروط تقلید، تقلید از میّت، تقلید از	
اعلم، وظیفه مقلد	
افتاء	/۸
شامل مشروط و صفات مفتی، آداب افتاء	
و استفتاء	
خلاف	/۹

فقه و اصول

فقه

آثار کلی

۱۶۹

شامل آثار کلی درباره فقه مذاهب مختلف سنی و شیعی.

برای مباحث خاص نک: ۱۹۸-۱۸۵ BP

فلسفه	/ ۲
کلی - اختصاصی	/ ۲۵
مثال: قانون دریایی	
اشباه و نظایر	/ ۳
صیغه های فقهی	/ ۴
قواعد فقه (کلی)	/ ۵
قواعد خاص (آ-ی برحسب قاعده) مثال:	/ ۵۲
قاعده احسان	/ الف ۳
قاعده اضطرار	/ الف ۵۵
قاعده اعراض	/ الف ۶
قاعده الایم فی الایم	/ الف ۷
قاعده تجاوز و فراغ	/ ت ۳
قاعده تحذیر	/ ت ۳۵
قاعده درء	/ د ۴
قاعده غرور	/ غ ۴
قاعده قرعه	/ ق ۴
قاعده قیاس	/ ق ۹
قاعده لایحرج	/ ل ۴
قاعده لاضرر	/ ل ۲
قاعده ملازمه	/ م ۸
قاعده نفی السبیل	/ ن ۷
قاعده ید	/ ی ۴
قاعده الیقین لایزول الشک	/ ی ۷
مناظرات فقهی	/ ۶

فقه و اصول

فقه

کلی - اختصاصی (دنباله)

۱۶۹

فقه تطبیقی

/۷

فقه تطبیقی مذاهب اسلامی با یکدیگر و مقایسه و
تطبیق فقه اسلامی با حقوق و قوانین ملل و ادیان
دیگر

حقوق بین الملل اسلامی

/۸

شامل آثار مربوط به حقوق بین المللی اسلامی و روابط
جامعه اسلامی با ممالک و اقوام غیرمسلمان.
تابعیت را اینجا رده بندی کنید.

ادوار فقه

/۹

فقه مذاهب

فقه اهل سنت

۱۷۰

شامل آثار کلی در فقه مذاهب اربعه و دیگر مذاهب
سنّی. برای مباحث خاص نک: ۱۹۸-۱۸۵ BP

فتاوی. اسثله و اجوبه. رسائل عملیه

/۵

فقه حنفی

۱۷۱

آثار کلی را در اینجا رده بندی کنید. برای
مباحث خاص نک: ۱۹۸-۱۸۵ BP.

فتاوی، رد: ۵/۱۷۴ BP

قرن ۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۲

الجامع الصغير: الشيباني، محمد بن الحسن

(۱۳۱-۱۸۹ ق.): ۲ ج / ۹ ش / ۲ / ۱۷۱ BP

الجامع الكبير: الشيباني، محمد بن الحسن

(۱۳۱-۱۸۹ ق.): ۲۲ ج / ۹ ش / ۲ / ۱۷۱ BP

الزيادات: الشيباني، محمد بن الحسن (۱۳۱ -

۱۸۹ ق.): ۹ ز / ۹ ش / ۲ / ۱۷۱ BP

المبسوط: الشيباني، محمد بن الحسن (۱۳۱ -

۱۸۹ ق.): ۲ م / ۹ ش / ۲ / ۱۷۱ BP

قرن ۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۳

فقه و اصول

فقه

فقه مذاهب

فقه اهل سنت

فقه حنفی

۱۷۱

/۴

قرن ۴ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:

المختصر: الطحاوی، احمد بن محمد

BP۱۷۱/۴/۳م۳: (۲۳۹-۳۲۱ق.)

عقاید الطحاوی: طحاوی، احمد بن محمد

BP۱۷۱/۴/۷ع۳: (۳۲۱-۲۳۹ق.)

قرن ۵ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:

۱۷۲

المختصر (مختصر القدوری): القدوری،

احمد بن محمد (۳۶۲-۴۲۸ق.):

BP۱۷۲/۴م۳

قرن ۶ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:

/۲

بداية المبتدی: المرغینانی، علی بن ابی بکر

BP۱۷۲/۲/۴ب۴: (۵۳۰-۵۹۳ق.)

طلبة الطلبة فی الاصطلاحات الفقهیه: نسفی،

عمر بن محمد (۴۶۱-۵۳۷ق.):

BP۱۷۲/۲/۵ط۸

الفقه النافع: سمرقندی، محمد بن یوسف،

(متوفی ۵۵۶ق.): ۷ف۸س/۲/۱۷۲BP

قرن ۷ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:

/۳

وقایة الروایة فی مسائل الهدایة: برهان الشریعه،

محمود بن عییدالله (متوفی ۶۷۳ق.):

BP۱۷۲/۳/۷و۴ب

المختار: الموصلی، ابوالفضل عبدالله بن

محمود (۵۹۹-۶۸۳ق.):

BP۱۷۲/۳/۹م۳

مجمع البحرين و ملتقى النهرین: ابن الساعاتی،

احمد بن علی (متوفی ۶۹۴ق.):

BP۱۷۲/۳/۲الف۲م۳

فقه و اصول فقه

فقه مذاهب

فقه اهل سنت

فقه حنفی

قرن ۷ ق. (دنباله)

۱۷۲

کنزالدقائق: النسفی، عبدالله بن احمد (متوفی

/۳

۷۱۰ ق.): ۹ ک ۵ ن / ۳ / ۱۷۲ BP

الوافی: النسفی، عبدالله بن احمد (متوفی

۷۱۰ ق.): ۲ و ۵ ن / ۳ / ۱۷۲ BP

قرن ۸ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۴

قرن ۹ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۵

زاد الفقیر: ابن الهمام، محمد بن عبدالوحد

(۷۹۰-۸۶۱ ق.): ۲ ز ۲ الف / ۵ / ۱۷۲ BP

غرر الاحکام: ملا خسرو، محمد بن فرامرز

(متوفی ۸۸۵ ق.): ۴ غ ۷ م / ۵ / ۱۷۲ BP

قرن ۱۰ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

۱۷۳

ملتقى الابحر: الحلبي، ابراهيم بن محمد

(متوفی ۹۵۶ ق.): ۸ م ۷ ح / ۳ / ۱۷۳ BP

قرن ۱۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۲

قرن ۱۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۳

قرن ۱۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۴

قرن ۱۴ - (آ-ی بر حسب سرشناسه)

۱۷۴

فتاوی، اسثله و اجوبه

/۵

فقه شافعی

۱۷۵

آثار کلی را در اینجا رده بندی کنید. برای مباحث

خاص نک: ۱۹۸-۱۸۵ BP. فتاوی و اسثله

و اجوبه رد: ۸ / ۱۷۷ BP

قرن ۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۲

قرن ۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۳

المختصر: المزني، اسماعيل بن يحيى (۱۷۵ -

۲۶۴ ق.): ۳ م ۴ / ۳ / ۱۷۵ BP

فقه و اصول فقه

فقه مذاهب

فقه اهل سنت

فقه شافعی (دنباله)

۱۷۵

/۴

قرن ۴ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

اللباب: ابن المحاملي، احمد بن محمد (۳۶۸ -

BP۱۷۵/۴/الف ۲۲۲ق.):

قرن ۵ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۵

الشامل: ابن الصباغ: عبد السید بن محمد (۴۰۰ -

BP۱۷۵/۵/الف ۲۲ش ۴۷۷ق.):

الوجيز: الغزالي، محمد بن محمد (۴۵۰ -

BP۱۷۵/۵/غ ۳۲و ۵۵ق.):

الابانه: الفوراني، عبد الرحمن بن محمد (۳۸۸ -

BP۱۷۵/۵/الف ۲۹ف ۴۶۱ق.):

قرن ۶ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

۱۷۶

/۲

قرن ۷ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

المحرر: رافعی قزوینی، عبد الکریم بن محمد

BP۱۷۶/۲/م ۳۲ر ۵۵۷-۶۲۲ق.):

روضة الطالبين و عمدة المتقين*: النووی،

یحیی بن شرف (۶۳۱ - ۶۷۶ق.):

BP۱۷۶/۲/ن ۹ر ۱۷۶ق.):

قرن ۸ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۳

جامع المختصرات: النشائی، احمد بن عمر

BP۱۷۶/۳/ن ۵ج ۲۵۷-۶۹۱ق.):

قرن ۹ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۴

الارشاد، ابن المقرئ، اسماعیل بن ابی بکر

BP۱۷۶/۴/الف ۲الف ۴۸۳۷-۷۵۵ق.):

* روضة الطالبين که از مهمترین متون درسی فقه شافعی است و بر آن شروح و حواشی بسیار نوشته اند.

اختصاری است از شرح الوجيز رافعی.

فقه و اصول فقه

فقه مذاهب

فقه اهل سنت

فقه شافعی (دنباله)

قرن ۱۰ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	۱۷۶/۵
قرن ۱۱ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۶
قرن ۱۲ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۷
قرن ۱۳ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۸
قرن ۱۴ - (آ-ی برحسب سرشناسه)	۱۷۷
فتاوی، اسئله و اجوبه	/۸
فقه مالکی	۱۷۸
آثار کلی را در اینجا رده‌بندی کنید. برای مباحث خاص نک ۱۹۸-۱۸۵ BP. فتاوی و اسئله اجوبه رد: BP۱۷۸/۹	
قرن ۲ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:	/۳
المَدَوْنَه: سحنون، عبدالرحمن بن القاسم (۱۳۲-۱۹۱ ق.): ۳م۴/۳ BP۱۷۸	
قرن ۳ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۴
قرن ۴ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:	/۴۵
التفریع: ابن الجلاب، عییدالله بن الحسین (متوفی ۳۷۸ ق.):	
ت۷۲ الف/۴۵ BP۱۷۸	
قرن ۵ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۵
قرن ۶ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۵۵
قرن ۷ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:	/۶
الفروع: ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰ - ۶۴۶ ق.): ۴ف۲ الف/۶ BP۱۷۸	
قرن ۸ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۶۵
قرن ۹ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۷
قرن ۱۰ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۷۵
قرن ۱۱ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۸

فقه و اصول

فقه

فقه مذاهب

فقه اهل سنت

فقه مالکی (دنباله)

۱۷۸

قرن ۱۲ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۸۳

قرن ۱۳ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۸۵

قرن ۱۴ - (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۸۷

فتاوی. اسثله و اجوبه / ۹

فقه حنبلی

۱۷۹

آثار کلی را در اینجا رده‌بندی کنید. برای مباحث

خاص نک: ۱۹۸ - BP ۱۸۵. فتاوی. اسثله و

اجوبه رد: BP ۱۷۹ / ۸

قرن ۳ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۲

قرن ۴ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال: / ۳

المختصر: الخرقی، عمر بن الحسین (متوفی

BP ۱۷۹ / ۳ / ۴۴۴ ق.:

قرن ۵ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۳۵

قرن ۶ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۴

قرن ۷ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۴۵

المقنع: ابن قدامه، عبدالله بن احمد

BP ۱۷۹ / ۴۵ / ۲۷۵ ق.:

قرن ۸ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال: / ۵

الفروع: ابن مفلح، محمد بن مفلح (۷۰۸ -

BP ۱۷۹ / ۵ / ۲۴۴ ق.:

قرن ۹ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۵۵

قرن ۱۰ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۶

قرن ۱۱ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۶۵

قرن ۱۲ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۷

قرن ۱۳ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۷۵

قرن ۱۴ - (آ-ی برحسب سرشناسه) / ۷۶

فتاوی. اسثله و اجوبه / ۸

فقه و اصول

فقه

فقه مذاهب

فقه اهل سنت

فقه اوزاعی (عبدالرحمن بن عمرو، ۸۸ - ۱۵۷ ق.)	۱۸۰
فقه ثوری (سفیان بن سعید، ۹۷ - ۱۶۱ ق.)	/۱
فقه ظاهری (داوود بن علی، ح، ۲۰۰ - ۲۷۰ ق.)	/۲
فقه طبری (ابو جعفر محمد بن جریر، ۲۲۴ - ۳۱۰ ق.)	/۳
فقه اهل حدیث. سلفیون. وهابیه	/۸۵
فقه مذاهب دیگر سنی	/۸۷

فقه شیعه

فقه جعفری

آثار کلی و مجموعه آثار را در اینجا رده‌بندی کنید. برای مباحث خاص نک: ۱۹۸ - BP۱۸۵. فتاوی و اسئله و اجوبه و رسائل علمیه، رد: BP۱۸۳/۹	۱۸۱
قرن ۱-۳ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۳
قرن ۴ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:	/۵
المقنع: ابن بابویه، محمد بن علی (۳۱۱ - ۳۸۱ ق.): ۲۷ الف / ۵ / BP۱۸۱	
قرن ۵ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:	/۶
الانتصار: علم‌الهدی، علی بن حسین (۳۵۵-۴۳۶ ق.): ۸ الف / ۶ / BP۱۸۱	
قرن ۶ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:	/۷
الوسيله الى نيل الفضيله: ابن حمزه، محمد بن علی (قرن ۶ ق.): ۵۲ الف / ۷ / BP۱۸۱	
قرن ۷ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:	۱۸۲
شرايع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام: محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲ - ۶۷۶ ق.): ۴۳ م / ۲ / BP۱۸۲	

فقه و اصول

فقه

فقه مذاهب

فقه شیعه

- فقه جعفری (دنباله) ۱۸۲
- قرن ۸ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: /۳
- ارشاد الازدهان الی احکام الایمان: علامه حلی،
حسن بن یوسف (۶۴۸ - ۷۲۶ ق.):
۴ الف ۸ ع / ۳ / ۱۸۲ BP
- قرن ۹ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) /۵
- قرن ۱۰ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: /۶
- رسائل المحقق الکرکی: محقق کرکی،
حسین (- ۹۴۰ ق.): ۵ م / ۶ / ۱۸۲ BP
- قرن ۱۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: /۷
- کفایة المقتصد: محقق سبزواری، محمد باقر
بن محمد مؤمن (۱۰۱۷ - ۱۰۹۰ ق.):
۷ ک ۴ م / ۷ / ۱۸۲ BP
- قرن ۱۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۱۸۳
- الحدائق الناضرة فی احکام العترة الطاهرة:
بحرانی، یوسف بن احمد، (۱۱۰۷ -
۱۱۸۶ ق.): ۴ ح ۳ ب / ۳ / ۱۸۳ BP
- قرن ۱۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: /۳
- عوائد الایام من مهمات ادله الاحکام:
نراقی، احمد بن محمد مهدی (۱۱۸۵ -
۱۲۴۵ ق.): ۹ ع ۴ ن / ۳ / ۱۸۳ BP
- قرن ۱۴ - (آ-ی بر حسب سرشناسه) /۵
- فتاوی. اسثله و اجوبه. رسائل عملیه /۹
- فقه زیدی ۱۸۴
- فقه اسماعیلی /۴
- فقه شیخیه /۴۵
- فقه مذاهب دیگر شیعی /۶
- فقه خوارج (شامل فقه اباضیه و فرق دیگر خوارج) /۸

فقه و اصول فقه

مباحث خاص

عبادات

۱۸۵

اوقات عبادات را اینجا بیاورید.

اسرار عبادت / ۱

نیت / ۱۴

طهارت / ۲

نجاسات، مطهرات / ۳

آب و احکام آن / ۴

شامل آب کر نیز می‌باشد

وضو / ۵

غسل / ۶

تیمم / ۷

مسح خفین / ۸

جناز. احکام کفن و دفن / ۹

نماز (صلاة)

۱۸۶

شامل جنبه‌های اجتماعی، روانی و اخلاقی نماز

جزوه‌های راهنمای و کتابچه‌های

آموزشی را در BP۱۴۷/۷ رده‌بندی

کنید

اسرار و فلسفه نماز / ۲

شامل حضور قلب، سمبولیسم در نماز و تاثیر

رسانه گروهی در اشاعه نماز و تبلیغات

اذان، اقامه / ۳

ارکان و ابعاد نماز / ۴

لباس، مصلی، سجده گاه، مهر نماز، تربت حسینی / ۵

قبله و قبله یابی. اوقات نماز (مواقیت نماز) / ۶

نماز داخل کعبه

مساجد / ۷

فقه و اصول

فقه

مباحث خاص

عبادات

نماز (دنباله)	۱۸۶
مسائل شک و سهو. فروع علم اجمالی. مستحبات	/۸
نماز. سجده سهو	
تعقیبات نماز	/۸۵
نماز جماعت	۱۸۷
نمازهای مندوب. نماز مستحب. نوافل. رواتب	/۲
نماز یومیه (فرائض)	/۳
شامل نماز صبح - ظهر - عصر - مغرب و عشاء	
نماز مسافر. جمع و قصر	/۴
نماز جمعه	/۵
نماز عیدین	/۶
نماز تراویح. نماز وتر. تهجد. نماز شب	/۷
نماز آیات	/۸
نماز میت (صلاة جنازه)	
رد: ۱۸۵/۹ BP	
نمازهای دیگر	/۹
مثال: نماز باران	
روزه (صوم)	۱۸۸
جزوه‌های راهنما و کتابچه‌های آموزشی را در	
BP ۱۴۷/۷ رده‌بندی کنید.	
اسرار و فلسفه روزه	/۱
رویت هلال ماه	/۱۳
اعتکاف	/۲
روزه در روز عاشورا	/۲۵
زکات	/۴
اسرار و فلسفه زکات	/۴۵
زکات فطر (فطریه)	/۵

فقه و اصول

فقه

مباحث خاص

عبادات (دنباله)

خمس	۱۸۸/۶
حج	/۸
اسرار و فلسفه حج	/۹
شامل پرده کعبه	
عمره	/۹۲
احوال شخصیه (حقوق مدنی)	۱۸۹
شامل: احکام بانوان، قاعدگی و یائسگی و غیره	
احکام فقه شیعه و سنی	
نکاح، زناشویی	/۱
صیغه‌های زناشویی و زناشوئی با غیرمسلمان	
را اینجا بیاورید	
صداق (مهر، کابین)	/۲
محرم و نامحرم	/۲۵
شامل: نگاه به نامحرم	
قسمت، نشوز	/۳
متعّه	/۴
رضاع	/۵
بلوغ، تکلیف	/۵۲
جرائم جنسی	/۵۵
طلاق	/۶
عسر و حرج را اینجا رده‌بندی کنید	
عدّه	/۷
محلل	/۷۵
خلع و مبارات	/۸
ظهار	/۸۲
ایلاء	/۸۴
لعان	/۸۶

فقه و اصول

فقه

مباحث خاص

احوال شخصیه (دنباله)	۱۸۹
زنا	/ ۸۸
نفقه. حضانت. یتیمان	/ ۹
معاملات (بیوع و متعلقات آن). قراردادها. عقود و ایقاعات شامل مال حرام، بیعانه. مالکیت، مالکیت محدود به زمان (مالکیت جدید را در ۶/ ۱۹۸ BP رده بندی کنید)	۱۹۰
بیع و احکام آن	/ ۱
شامل عسر و حرج و عقد و معاملات فضولی. کسب و کار	
خيارات	/ ۲
حجر	/ ۳
افلاس. ورشکستگی	/ ۴
سلم و سلف	/ ۵
ربا. صرف (صرافی). رشوه. غُرَر	/ ۶
احتکار	/ ۶۵
اختلاس	/ ۶۶
شفعه	/ ۷
اسقاط	/ ۷۴
اجاره	/ ۸
مزارعه. مساقات	/ ۹
جعاله	۱۹۱
شرکت	/ ۱
قسمت	/ ۲
مضاربه	/ ۳
غاریه	/ ۴
ودیعه	/ ۵
رهن	/ ۶
غصب	/ ۷

فقه و اصول فقه

مباحث خاص

معاملات (دنباله)

احیاء موات ۱۹۱/۸

لقطه /۹

دین ۱۹۲

شامل امانت. قرض الحسنه

ضمان /۱

حواله /۲

کفالت /۳

وکالت /۴

وصایا. منجزات مریض /۷

هبات و صدقات ۱۹۳

هبه /۱

وقف /۲

شامل وقفنامه‌ها و واقفان

صلح /۳

صدقه /۴

ایمان و عهود /۵

یمین و احکام آن /۶

نذر و عهود /۷

کفّارات /۸

عتق و توابع آن /۹

شامل رق، عتق، تدبیر، کتابه، موالات...

حظر و اباحه ۱۹۴

مسائل کلی مربوط به محرمات را اینجا بیاورید

اطعمه و اشربه /۱

دخانیات. مخدرات /۲

صید و ذباحه /۳

ولیمه /۴

فقه و اصول

فقه

مباحث خاص

حظر و اباحه (دنباله)

تصویر. عکاسی. نقاشی ۱۹۴/۵

شارب گرفتن / ۵۵

غنا / ۶

سبق و رمایه / ۷

قمار / ۸

شطرنج / ۹

قضاء و شهادت. حدود و دیات. حقوق جزا. آیین ۱۹۵

دادرسی. جرایم سیاسی. رویه قضایی

قضا. قضاوت / ۱

شامل عزل قاضی. قضاوت زنان

ادب قاضی / ۲

جنايات. شریک جرم. جرایم امنیتی / ۳

دعاوی. بینات. شهادت. استحلاف (سوگند) / ۴

اقرار. گواهی / ۵

حدود. تعزیرات. زندان. تبعید. مجازات بدنی / ۶

شامل جرایم قابل گذشت

دیات. قصاص / ۷

جهاد (سیر). جنگ ۱۹۶

جهاد. دفاع. آتش بس / ۱

شامل دفاع مشروع

غنائم. اسراء / ۲

عشر. خراج / ۳

مسائلی کلی مربوط به زمینداری در فقه را در اینجا

بیاورید

جزیه. اهل ذمه / ۴

رده. بغاة / ۵

شهادت / ۵۵

فقه و اصول

فقه

مباحث خاص (دنبالہ)

امر به معروف. نہی از منکر	۱۹۶/۶
قس: BP۲۲۶/۴	
تولی - دوستی (اسلام)	/۶۵
احکام سلطانیہ. احکام دیوانی	/۷
شامل حقوق اداری. تشکیلات دیوانی و اداری	
قدیم و جدید	
حسبت	
فرائض (ارث)	۱۹۷
ارث زنان را اینجا بیاورید	
اسباب ارث	/۲
موانع ارث	/۳
عول و تعصیب	/۵
جدولهای مربوط به ارث	/۸
مسائل حیل	۱۹۸
مسائل مستحدثہ	
آثار کلی	/۵
موضوعات خاص (آ-ی بر حسب موضوع) مثال:	/۶
آرایش	/۲۴
افساد فی الارض	الف/۷
امداد رسانی	الف/۷۵
امنیت	الف/۷۷
اموال دولتی	الف/۸
اوراق بہادر	الف/۸۲
اوراق قرضہ	الف/۸۳
بازاریابی چند سطحی	ب/۱۵
بانک و بانکداری	ب/۲
بمب گذاری انتحاری	ب/۸۳
بلوغ	ب/۸

فقه و اصول

فقه

مباحث خاص

مسائل مستحدثه

موضوعات خاص (دنباله)

۱۹۸/۶

بورش	۸۵ب/
بیعانه	۸۷ب/
بیمه	۹ب/
پرستاری	۴پ/
پزشکی	۴۳پ/
پوشاک	۸۶پ/
پول	۸۷پ/
پیوند اندام و بافتها	۹پ/
تامین اجتماعی	۲ت/
تروریسم	۴ت/
تقلب	۷ت/
تلقیح مصنوعی	۸ت/
تورم	۹ت/
جهانگردی	۹ج/
حجاب	۳ح/
حریم گذر	۴ح/
حق مؤلف	۷ح/
حقوق بشر (فقه)	۷۳۳ح/
حکم حکومتی	۸ح/
حیوانات	۹ح/
جبهه	۲ج/
خسارت معنوی	۵خ/
خون	۹خ/
دریانوردی	۴د/
رستورانها	۵ر/
زنان	۸ز/

فقه و اصول

فقه

مباحث خاص

مسائل مستحدثه

موضوعات خاص (دنباله)	۱۹۸/۶
زیارت آرامگاه‌های مذهبی	ز۹/
مثل زیارت حرم حضرت محمد (ص)	
ساختمان‌سازی	۲س/
سقط جنین	۷س/
سیاست	۹س/
سینما	۹۶س/
شیشه‌سازی	۲ش/
شهرسازی	۹ش/
علوم سیاسی	۸ع/
عبادات در فضا	۶ف/
عرف	۴ع/
فقر	۷ف/
قانون دریایی	۲ق/
کالبد شکافی	۱۷ک/
کتابهای ممنوعه	۲ک/
کسب و کار	۵ک/
کودکان	۹ک/
گوشت (شامل کلیه گوشتها سفید و قرمز)	۹گ/
مالکیت	۲م/
مالکیت جدید	۲۲م/
مرگ مغزی	۴م/
مشروعیت حکومت	۵م/
مصادره اموال	۶م/
مرور زمان	۴۶م/
مسافرت	۴۷م/
معدن و ذخایر معدن	۶۶م/
مهاجرت	۹م/

فقه و اصول فقه

مباحث خاص

مسائل مستحدثه

موضوعات خاص (دنباله)	۱۹۸/۶
مناقصه	/م۸
نوجوانان بزهکار	/ن۹
ورزش. ورزش برای زنان	/و۵
وزنها و اندازه‌ها	/۴۳و
هتل‌ها و مسافرخانه	/۵۲
همتاسازی. شبیه‌سازی	/۵۸

کلام و عقاید

سازمان‌ها، انجمن‌ها	۲۰۰
دایرةالمعارف‌ها، واژنامه‌ها، مصطلح‌نامه‌ها	/ ۲
مجموعه‌ها	
چند نویسنده‌یی	/ ۳
تک نویسنده‌یی	/ ۴
مقاله‌ها، سخنرانیها	/ ۵
راهنمای آموزشی	/ ۶
کتاب‌های ساده (آثار کلی عامه پسند)	/ ۶۲
آموزش و پژوهش جوانان	/ ۶۴
کتاب‌های درسی، پرسش‌ها و پاسخ‌ها	/ ۶۶
کتابشناسی‌ها	(/ ۷)
جج: Z	
تاریخ کلام	/ ۸
طبقات و تراجم متکلمان	
آثار کلی	۲۰۱
شامل سرگذشتنامه متکلمان مذاهب مختلف	
تقسیمات فرقه‌یی	
معتزله	
جمعی	/ ۲
فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت) مثال:	/ ۳
ابوالهذیل العلاف، محمد بن الهذیل (؟۱۳۵) -	
BP۲۰۱/۳/الف ۲: (؟۲۳۵)	
ابوهاشم جبائی، عبدالسلام بن محمد	
BP۲۰۱/۳/الف ۲۷: (؟۲۴۷-۳۲۱ق.)	
جبائی، محمد بن عبدالوهاب (۲۳۵-۳۰۳ق.):	
BP۲۰۱/۳/ج ۲۵	
عمرو بن عیید (۸۰-۱۴۴ق.): ۸ع/۳/۳ BP۲۰۱/۳	
قاضی، عبدالجبار بن احمد (؟۳۲۰-۴۱۴ق.):	
BP۲۰۱/۳/ق ۲	

کلام و عقاید

طبقات و تراجم متکلمان

تقسیمات فرقه‌یی

معتزله

فردی (دنباله)

۲۰۱

النظام، ابراهیم بن سیار (متوفی (۲۳۱ق.)):

BP۲۰۱/۳/۶

واصل بن عطاء (۸۰ - ۱۳۱ق.): ۲/۳/۳ BP۲۰۱

/۳

اشاعره

جمعی

/۴

فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت) مثال:

/۴۵

اشعری، زکریا بن آدم (قرن ۲ق.):

BP۲۰۱/۴۵/۴۶ الف

اشعری، علی بن اسماعیل (۲۶۰ - ۳۲۴ق.):

BP۲۰۱/۴۵/۵ الف

باقلانی، محمد بن الطیب (۳۳۸ - ۴۰۳ق.):

BP۲۰۱/۴۵/۲ ب

بغدادی، عبدالقاهر بن طاهر (متوفی ۴۲۹ق.):

BP۲۰۱/۴۵/۷ ب

ماتریدی

جمعی

/۵

فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت) مثال:

/۵۵

ماتریدی، ابو منصور محمد بن محمد (متوفی

BP۲۰۱/۵۵/۲ م ۳۳۳ق.):

اهل حدیث. سلفیون. وهابیه

جمعی

/۶

فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت) مثال:

/۶۵

ابن حنبل

رد: BP۱۵۲/۵

ابن تیمیه، احمد بن عبدالحلیم (۶۶۱ - ۷۲۸ق.):

BP۲۰۱/۶۵/۱۷ الف

کلام و عقاید

طبقات و تراجم متکلمان

تقسیمات فرقه‌یی

اهل حدیث. سلفیون. وهابیه

فردی (دنباله)

۲۰۱/۶۵

ابن تیمیه، محمد بن الخضر (۵۴۲-۶۲۲ق.):

BP۲۰۱/۶۵/الف۲

ابن قیم الجوزیه (۶۹۱-۷۵۱ق.):

BP۲۰۱/۶۵/الف۲۵

ابن عبدالوهاب، محمد بن عبدالوهاب

(۱۱۱۵-۱۲۰۶ق.): BP۲۰۱/۶۵/الف۲۴

شیعه

/۷

امامیه اثنا عشریه

جمعی

/۷۱

فردی (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت) مثال:

/۷۵

طوسی، محمد بن حسین (۳۸۵-۴۶۰ق.):

BP۲۰۱/۷۵/ط۹

مفید، محمد بن محمد (۳۳۶-۴۱۳ق.):

BP۲۰۱/۷۵/م۷

نوبخت، ابراهیم بن نوبخت (قرن ۴ق.):

BP۲۰۱/۷۵/ن۹

هشام بن الحکم (متوفی ۱۹۰ق.):

BP۲۰۱/۷۵/ه۵

زیدیه

جمعی

/۸

فردی (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت)

/۸۵

اسماعیلیه

جمعی

/۹

فردی (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت) مثال:

/۹۵

ابو حاتم رازی، احمد بن حمدان (متوفی

BP۲۰۱/۹۵/الف۲۲ق.):

کلام و عقاید

طبقات و تراجم متکلمان

تقسیمات فرقه‌یی

شیعه

اسماعیلیه

فردی (دنباله)

۲۰۱/۹۵

ابویعقوب سجستانی، اسحاق بن احمد (قرن

۴): ۲ الف / ۹۵ / ۲۰۱ BP

کرمانی، حمیدالدین (قرن ۴): ۲ ک / ۹۵ / ۲۰۱ BP

مویدفی‌الدین، هبه‌الله بن موسی، (- ۴۷۰ ق.):

۸ م / ۹۵ / ۲۰۱ BP

فرق دیگر (آ-ی برحسب نام فرقه) مثال:

۲۰۲

واقفیه: ۲ و / ۲۰۲ BP

آثار کلی

۲۰۳

آثار کلی که شامل نظریات مذاهب مختلف است را در

اینجا رده‌بندی کنید. برای مباحث خاص نک:

۲۲۶-۲۱۶ BP

مناظرات کلامی

/ ۱

مناظراتی که دربارهٔ مسأله‌یی خاص است در مباحث خاص

(۲۲۶-۲۱۶ BP) رده‌بندی کنید.

مذاهب کلامی

معتزله

آثار کلی

/ ۲

برای مباحث خاص نک: ۲۲۶-۲۱۶ BP

ردیه‌ها

/ ۳

دفاعیه‌ها

/ ۴

جبریه (مجبّره)

/ ۵

جهمیه

/ ۶

نجاریه

/ ۷

ضراریه

/ ۸

بکریه

/ ۹

کلام و عقاید آثار کلی

مذاهب کلامی

اشاعره. ماتریدیه

۲۰۴

آثار کلی (درباره اهل سنت را اینجا بیاورید)

برای مباحث خاص نک: ۲۲۶-۲۱۶ BP

قرن ۳-۵ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

علم الکلام علی مذهب اهل السنه و الجماعه:

ابن حزم، علی بن احمد (۳۸۴-۴۵۶ق.):

۸ع/الف/۲۰۴ BP

اللمع فی الرد علی اهل الزيغ و البدع: اشعری،

علی بن اسماعیل، ۲۶۰ - ۳۲۴ق.:

۸ل/الف/۲۰۴ BP

الحدود فی الاصول: باجی، سلیمان بن خلف،

(۴۰۳-۴۷۴ق.): ۴ح/ب/۲۰۴ BP

الانصاف فیما يجب اعتقاده ولا يجوز الجهل

به: باقلانی، محمد بن طیب (۳۳۸-۴۰۳ق.):

۸الف/ب/۲۰۴ BP

فوائد العقاید: غزالی، محمد بن محمد،

۴۵۰-۵۰۵ق. ۹ف/غ/۲۰۴ BP

قرن ۶ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

۲۰۵/۲

العقاید (عقاید النسفی): نسفی، عمر بن محمد

(۴۶۱-۵۳۷ق.): ۷ع/ن/۲۰۵ BP

اساس التقديس فی علم الکلام: فخر رازی،

محمد بن عمر (۵۴۴؟ - ۶۰۶ق.):

۵الف/۳/۲۰۵ BP

قرن ۷ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

۲۰۵/۳

طوالع الانوار: بیضاوی، عبدالله بن عمر

(متوفی ۶۸۵ق.): ۹ط/ب/۳۰۵ BP

قرن ۸ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۴

القصيده النونية: ابن قيم جوزيه، محمد بن ابی

بکر، (۶۹۱-۷۵۱ق.): ۶ق/۲الف/۴۰۵ BP

کلام و عقاید

آثار کلی

مذاهب کلامی

اشاعره. ماتریدیه

آثار کلی

قرن ۸ ق. (دنباله)

۲۰۵/۴

العقائد العضديه: عضدالدين ايجي،

عبدالرحمان بن احمد (؟۷۰۰-۷۵۶ ق.):

BP ۲۰۵/۴/ع ۶۷

مقاصد الطالبين: تفتازاني، مسعود بن عمر

BP ۲۰۵/۴/ت ۷۷ (۷۱۲-۷۹۳ ق.):

قرن ۹ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) /۵

قرن ۱۰ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) /۷

قرن ۱۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) /۸

قرن ۱۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) ۲۰۶

قرن ۱۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) /۳

قرن ۱۴ - (آ-ی بر حسب سرشناسه) /۵

ردیه‌ها /۷

دفاعیه‌ها /۸

مشبهه. مجسمه ۲۰۷

کرامیه. صفاتیه /۳

سلفیون اهل حدیث (اتباع ابن حنبل و ابن تیمیه و ابن قیم) /۵

وها بیه /۶

ردیه‌ها /۶۲

دفاعیه‌ها /۶۳

مذاهب سنی دیگر ۲۰۸

شیعه

امامیه اثنا عشریه

آثار کلی و مجموعه‌ها ۲۰۹

برای مباحث خاص نک: BP ۲۱۶-۲۲۶

قرن ۱-۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) /۳

كلام و عقايد

آثار كلى

مذاهب كلامى

شيعه

اماميه اثنا عشرية

آثار كلى و مجموعه ها (دنباله)

٢٠٩

قرن ٣ ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه) مثال:

/٥

- الايضاح: ابن شاذان، فضل بن شاذان ()

٢٦٠ ق. (٩ الف ٢ الف / ٣ / ٢٠٩ BP

قرن ٤ ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه) مثال:

/٦

- العقايد: ابن بابويه، محمد بن على (٣١١ -

٣٨١ ق. (٧ ع ٢ الف / ٦ / ٢٠٩ BP

العيون و المحاسن: مفيد، محمد بن محمد

٣٣٦ - ٤١٣ ق. (٩ ع ٧ م / ٦ / ٢٠٩ BP

قرن ٥ ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه)

/٧

قرن ٦ ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه) مثال:

/٨

تبصرة العوام فى معرفة مقالات الانام: علم

الهدى، مرتضى بن داعى (قرن ٦ ق.):

٢٨ ع ٨ / ٢٠٩ BP

قرن ٧ ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه) مثال:

٢١٠

نصفحات الالهيه: صدرالدين قونوي،

٦٠٧ - ٦٧٣ ق. (٧ ص ٤ / ٢١٠ BP

تجريد الكلام فى تحرير عقايد الاسلام:

نصيرالدين طوسى، محمد بن محمد

٥٩٧ - ٦٧٢ ق. (٣ ت ٦ / ٢١٠ BP

قرن ٨ ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه) مثال:

/٥

الباب الحادى عشر: علامه حلى،

حسن بن يوسف (٦٤٨ - ٧٢٦ ق.):

٢٨ ع ٥ / ٢١٠ BP

قرن ٩ ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه) مثال:

/٦

احسن الكبار فى معرفه الاثمة الاطهار،

حسنى علوى ورامينى محمد بن ابى زيد

(قرن ٩ ق.): (٣ الف ٥ ح / ٦ / ٢١٠ BP

كلام و عقايد

آثار كلى

مذاهب كلامى

شيعة

اماميه اثنا عشرية

آثار كلى و مجموعه ها

قرن ۹ ق. (دنباله)

۲۱۰/۶

الصراط المستقيم الى مستحقى التقديم:

نباطى عاملى، على بن محمد (۷۹۱ -

۸۷۷ ق.): ۴ ص ۲۰۶ / ۲۱۰ BP

قرن ۱۰ ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه) مثال:

/۷

مطلع الاعتقاد فى معرفة المبدأ و المعاد،

فضولى بغدادى، محمد بن سليمان

(۹۵۳-؟۹۷۶ ق.): ۶ م ۶ / ۷ / ۲۱۰ BP

قرن ۱۱ ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه) مثال:

۲۱۱

احقاق الحق و ازهاق الباطل: شوشترى،

نورالدين شريف الدين (۹۵۶ - ۱۰۱۹

ق.): ۳ الف ۹ ش / ۲۱۱ BP

زبدة التصانيف: خوانسارى، حيدر بن

محمد (قرن ۱۱ ق.): ۲ ز ۹ خ / ۲۱۱ BP

علم اليقين فى اصول الدين: فيض كاشانى،

محمد بن شاه مرتضى (۱۰۰۶ - ۱۰۹۵

ق.): ۸ ع ۹ ف / ۲۱۱ BP

قرن ۱۲ ق. (آ-ى بر حسب سرشناسه) مثال:

/۳

محاسن الاعتقاد فى اصول الدين: آل

عصفور، حسين بن محمد (۱۲۱۶ ق.):

۳ م ۷ آ / ۳ / ۲۱۱ BP

الرسائل الاعتقادية: خواجوى، محمد

اسماعيل بن حسين (۱۱۷۳ ق.):

۵ خ ۹ / ۳ / ۲۱۱ BP

کلام و عقاید آثار کلی

مذاهب کلامی

شیعه

امامیه اثنا عشریه

آثار کلی و مجموعه‌ها

قرن ۱۲ ق. (دنباله)

۲۱۱/۳

انیس الموحدين: نراقی، مهدی بن ابی‌ذر،

BP۲۱۱/۳/۴: ۸ الف ۱۲۰۹-۱۱۲۸ ق.

قرن ۱۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۴

حق‌الیقین فی معرفة اصول الدین: شبر،

عبدالله، (۱۷۷۴ - ۱۸۲۶):

BP۲۱۱/۴/۷ ح ۲ ش

العقائد الجعفریه: کاشف الغطاء، جعفر

بن خضر، (۱۱۵۴ - ۱۲۲۸ ق.):

BP۲۱۱/۴/۷ ع ۲ ک

قرن ۱۴ (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۵

الانوار الالهیه فی المسائل العقائديه:

تبریزی، جواد (۱۳۰۲ - ۱۳۸۶):

BP۲۱۱/۵/۸ الف ۲ ت

اصول دین: شامل توحید - عدل -

نبت... / دستغیب، عبدالحسین

BP۲۱۱/۵/۶ الف ۵ د: (۱۲۹۴ - ۱۳۶۰)

ردیه‌ها

۲۱۲

دفاعیه‌ها

/۵

شیخیه

آثار کلی

۲۱۳

ردیه‌ها

/۴

دفاعیه‌ها

/۶

زیدیه

۲۱۴

کلام و عقاید

آثار کلی

مذاهب کلامی

اسماعیلیه

آثار کلی

۲۱۵

ردیه‌ها

/۴

دفاعیه‌ها

/۶

دروزیه (دروز)

/۸

خوارج

/۹

مباحث خاص

۲۱۶

آثار جامع و کلی راجع به اصول و فروع دین شیعه و سنی و
فرقه‌های اهل سنت را در اینجا بیاورید.

مقدمات

/۱۲

علم

/۱۵

شامل علم انسان، اسباب علم (حواس، خبر صادق،
عقل)، الهام، خواب و خوابگذاری

امور عامه

/۲

شامل وجود و عدم، ماهیت، وجوب و امتناع و امکان،
قدم و حدوث، وحدت و کثرت، علیت، دنیای فانی...

جواهر و اعراض

/۵

شامل جواهر مجرّوه (عقل، نفس)، اجسام، اعراض
(کم، کیف...)، فطرت مذهبی، جسم و جان

الهیات (توحید)

۲۱۷

اثبات واجب

/۲

توحید (یکتاپرستی)

/۴

تجسیم، تشبیه

/۶

حلول، اتحاد

/۷

معرفت باری، شناخت خدا

/۸

صفات، افعال، اسماء

۲۱۸

قدم، ازلیت، سرمدیت، بقا

/۲

کلام و عقاید

مباحث خاص

الهیات (توحید)

صفات. افعال. اسماء (دنباله)

۲۱۸

قدرت / ۳

علم / ۴

بداء / ۴۴

اراده / ۵

تکوین. خلق. ابداع / ۶

حیات. سمع. بصر / ۷

کلام / ۸

عرش را اینجا رده بندی کنید

خلق و قدم قرآن / ۹

رؤیت ۲۱۹

لطف. توفیق / ۱

رزق / ۲

عدل / ۳

افعال عباد / ۴

قضا و قدر / ۵

جبر و اختیار. امر بین الامرین / ۶

حسن و قبح عقلی و شرعی. خیر و شر / ۷

صفات، افعال (آ- ی بر حسب موضوع) / ۸

مثال: ۶ ن / نصرت الهی

اسماء حسنی / ۹

اسم جلاله (الله) / ۹۲

اسم اعظم / ۹۴

مباحث دیگر (آ- ی بر حسب موضوع) / ۹۶

مثال: ۵ ه / تسبیح خدا

نبوت ۲۲۰

نبوت عامه / ۱

ارسال رُسل. دعوت / ۲

کلام و عقاید

مباحث خاص

نبوت

نبوت عامه (دنباله)	۲۲۰/۱
وحی. الهام	/۳
صفات نبی و رسول	/۴
عصمت انبیاء	/۵
معجزه. کرامت	/۶
انبیاء اولوالعزم	/۷
کتاب آسمانی	/۸
نبوت خاصه (نبوت حضرت محمد (ص))	۲۲۱

خاتمیت. نسخ شرایع	/۲
افضلیت پیامبر. علم. اُمت	/۳
کلیت رسالت پیامبر	/۴
معراج	/۵
قس: ۲/۲۴ BP	
معجزات	/۶

شامل مباحث عقلی و کلامی

مباحث نقلی را در سرگذشتنامه پیامبر و هر یک از ائمه بیاورید.

قس: ۷/۲۵ BP

شفاعت

رد: ۷/۲۲۲ BP

معاد

۲۲۲

اثبات معاد. معاد جسمانی و روحانی. جسد مثالی	/۱
(هورقلیائی)	
روح	/۲
مرگ	/۲۲
برزخ. زندگی پس از مرگ	/۲۴
اشراط الساعة (آخرالزمان). زلزله آخرالزمان	/۳

کلام و عقاید مباحث خاص

معاد

اشراف الساعه (دنباله)	۲۲۲/۳
خروج سفیانی و دجال و دیگر علائم ظهور را در BP۲۲۴/۵. برای آثار مربوط به مهدی و مهدویت نک: BP۲۲۴	
رجعت	/۴
حشر و نشر (بعث. قیامت. رستاخیز)	/۵
ثواب. عقاب	/۶
شامل حساب، کتاب، میزان، صراط، عذاب قبر، شب اول قبر	
بهشت. دوزخ. اعراف. حوریان	/۶۵
شفاعت	/۷
نسخ. مسخ. تناسخ	/۸
مباحث دیگر	/۹
امامت	۲۲۳
وجوب امام	/۱
وجوب معرفت امام. وجوب موالات امام	/۱۲
امامت مخصوص	/۲
صفات امام	/۳
عصمت امام	/۳۲
علم امام	/۳۴
امامت افضل بر مفضول و مفضول بر افضل	/۴
خلافت و امامت پس از پیامبر	/۵
شامل قضیه غدیر خم، افضلیت ابوبکر یا علی و اثبات خلافت، بیعت و حجة الوداع...	
آثار اهل سنت	/۵۲
آثار شیعه	/۵۴
ائمه بعد از رسول	/۶
خلفای راشدین. صحابه. وجوب تعظیم صحابه	/۷
سادات. وجوب تکریم سادات	/۷۵

کلام و عقاید

مباحث خاص

امامت (دنباله)	۲۲۳
ولایت. اولیا. ولایت فقیه. رویت تکوینی. روحانیت.	/۸
رهبری	
آثار عرفانی را در BP۲۸۷ رده‌بندی کنید.	
دعوت. دعا	/۹
مهدویت	۲۲۴
اثبات مهدویت مطلقه	/۲
اثبات مهدویت امام محمد بن الحسن و غیبت او	/۴
شامل رؤیت، ملاقات و سرگذشته‌نامه رؤیت‌کنندگان،	
غیب صغری و کبری، انتظار	
آثار مربوط به تاریخ و سرگذشت او	
را در BP۵۱ رده‌بندی کنید.	
فتن و ملاحم (علائم ظهور)	۲۲۴/۵
متهم‌دیان و رد اقوال آنان. مدعیان	/۶
بابیه و بهائیه	
رد: BP۳۰۰	
ایمان	۲۲۵
حقیقت ایمان	/۲
شامل مقامات ایمان، توکل، مؤمن، کافر، منزله بین	
منزلتین، رستگاری، امتحان الهی	
الحاد. کفر. تکفیر. شرک. جهل. محنه. تفتیش عقاید	/۳
اباحیه	/۳۵
غلو (افراط و تفریط) میانه‌روی	/۳۷
بدعت و بدعت‌گذاران. فتنه و فتنه‌انگیزی	/۴
دارالایمان. دارالکفر	/۵
گناهان. کبائر. صغائر	/۶
شامل وسواس. وسوسه شیطانی	
توبه. یاس از خدا. توبه‌کاران	/۷

کلام و عقاید

مباحث خاص

مباحث دیگر (دنباله)

ملائکه	۲۲۶
شیطان	/۱
انسان	/۲
زندگی دینی و مسائل کلامی مربوط به خدا و انسان و مسایل مربوط به آن را در اینجا رده‌بندی کنید.	
جن	/۳
امر به معروف. نهی از منکر	/۴
قس: ۹۶/۶ BP	
تقیه	/۵
توسل جستن به انبیا و ائمه و اولیا	/۶
تبرک	/۶۵
زیارت قبور. عمارت و تزیین مقابر	/۷
جادو و جادوگری	/۷۵
سعد و نحس	/۷۶
رَد و تحریم علم کلام	/۸
اسلام و ادیان دیگر. اقلیت‌ها	۲۲۷
اسلام و یهودیت	/۲
اسلام و مسیحیت	/۳
اسلام و زردشتیگری	/۵
اسلام و آئین صائین	/۶
اسلام و عقاید و ادیان عرب جاهلیت. اسلام و آئین حنفاء	/۷
اسلام و آیین بودائی و برهمایی	/۸
اسلام و هندوئیسم	/۸۵
سیکسزم را اینجا رده‌بندی کنید	
اسلام و مانویت	/۹
احتجاجات درباره اسلام	۲۲۸
رَد اسلام	/۲
دفاع از اسلام	/۴

کلام و عقاید

۲۲۸	احتجاجات دربارهٔ اسلام (دنباله)
/۶	اسلام آوردن. تازه کیشان مسلمان شامل کتابهای کلامی و جدلی و بحث‌انگیز
۲۲۹	اسلام و علوم و عقاید جدید. تجدید حیات فکری.
	جنبش‌های اصلاح طلبانه
/۲	شامل مطالعات میان فرهنگی. تجدد. تفکر دینی اسلام و دانش و معرفت
	شامل اندیشه و تفکر، آزادی بیان، عقل‌گرایی، کثرت‌گرایی
/۳	اسلام و تمدن غرب
	شامل تأثیر و تأثر اسلام و جهان غرب، غربزدگی، دنیوی‌گرایی
۲۳۰	اسلام و مسائل اجتماعی
	شامل مددکاری اجتماعی مشاوره و خدمات تأمین اجتماعی، دین‌زدائی، جامعه مدنی و رشد اجتماعی
/۱	اسلام و حقوق
	حقوق بشر و حقوق بین‌الملل اسلامی را اینجا رده‌بندی کنید
/۱۲	اسلام و عدالت
/۱۳	اسلام و کار (جنبه‌های جامعه‌شناسی)
/۱۳۵	اسلام و مشاغل
/۱۴	اسلام و آزادی، آزادی‌خواهی، اسلام و دموکراسی
/۱۴۵	اسلام و رسانه‌های گروهی
/۱۵	اسلام و برده‌داری
/۱۵۵	اسلام و محیط زیست. اسلام و طبیعت. منابع طبیعی
/۱۵۷	اسلام و حیوان
/۱۶	اسلام و نژادپرستی
/۱۶۵	اسلام و جوانان
	شامل مشاوره جوانان

کلام و عقاید

اسلام و علوم و عقاید جدید....

اسلام و مسائل اجتماعی (دنباله)	۲۳۰
اسلام و خانواده (شامل تعدّد زوجات. طلاق. حجاب، همسرگزینی، تنظیم خانواده، ازدیاد جمعیت...)	/ ۱۷
اسلام و زن	/ ۱۷۲
شامل مسائل اجتماعی و اخلاقی زنان	
اسلام و مردان	/ ۱۷۳
اسلام و مسکن	/ ۱۷۵
اسلام و تعلیم و تربیت	/ ۱۸
اسلام و مسائل اقتصادی	/ ۲
شامل رشد اقتصادی. ثروت	
اسلام و بانکداری	/ ۲۲
شامل اسلام و پول	
اسلام و مالیات، مالیه عمومی	/ ۲۵
اسلام و مالکیت سرمایه داری	/ ۳
اسلام و فتودالیزم	/ ۴
اسلام و سوسیالیزم. سوسیالیزم اسلامی	/ ۵
اسلام و کمونیزم	/ ۶
اسلام و سیاست	۲۳۱
شامل شوری. روابط بین الملل. امنیت ملی.	
جهانی شدن	
اسلام و سلطنت. اسلام و مشروطیت. اسلام و جمهوریت	/ ۲
اسلام و صهیونیسم	/ ۲۵
اسلام و ملی گرایی. قومیت در اسلام	/ ۳
اسلام و دنیوی گرایی	/ ۳۵
اسلام و استعمار. اسلام و امپریالیزم	/ ۴
اسلام و انقلاب (انقلاب اسلامی)	/ ۴۵
اسلام و صلح. اسلام و جنگ. فرماندهی	/ ۶
جانبازان را اینجا رده بندی کنید.	
اسلام و ارتش	/ ۶۵

کلام و عقاید

اسلام و علوم و عقاید جدید.... (دنباله)

اسلام و علوم و فنون

۲۳۲

اسلام و مذاهب فلسفی	/۱
ماتریالیسم (مادیگری)	/۲
اومانیزم (انسانگرایی)	/۲۵
اگزیستانسیالیسم	/۳
اسلام و خلقت. اصل انسان	/۴
شامل آفرینش و تکامل انسان	
اسلام و تکنولوژی	/۵
شامل رایانه. ماهواره	
اسلام و طب. اسلام و بهداشت	/۶
شامل حجامت، بهداشت در حج	
اسلام و روانشناسی	/۶۵
شامل موفقیت. طول عمر. سالمندی	
اسلام و مدیریت (مسئولیت). مدیریت زمان. مدیریت	/۶۷
تعارض. رفتار سازمانی	
اسلام و کشاورزی	/۷
اسلام و هنرها. زیبایی شناسی	/۸
موسیقی. آوازخوانی	/۸۲
شهرسازی، معماری	/۸۲۲
نقاشی. مجسمه سازی	/۸۲۵
اسلام و ادبیات	/۸۳
شعر	/۸۴
اسلام و اساطیر	/۸۵
اسلام و نقاشی	/۸۶
اسلام و ورزش	/۸۷
انواع ورزشها مثل اسبدوانی	
اسلام و سرگرمیها	/۸۸
شامل تفریح و انواع بازیهای شاد	
اصلاحات دینی. جنبشهای اصلاح طلبانه	۲۳۳
بنیادگرایی اسلامی	/۳

کلام و عقاید

اسلام و علوم و عقاید جدید....

اصلاحات دینی. جنبش‌های اصلاح طلبانه (دنباله)	۲۳۳
وحدت اسلامی. تقریب مذاهب اسلامی	/۵
شامل انسجام اسلامی	
اصلاح طلبان. مجددان. محققان. روشنفکران	/۶
سرگذشتنامه و مجموعه آثار را اینجا بیاورید.	
جمعی	
سرگذشتنامه و مجموعه آثار را اینجا بیاورید.	
فردی	/۷
ابن بادیس، عبدالحمید (؟۱۸۸۷ - ۱۹۴۰ م.)	۱۵ الف /
ابوالخیر، عبدالرحمن	۱۷ الف /
ابوزید، نصرحام	۲ الف /
اقبال لاهوری، محمد (۱۸۷۷ - ۱۹۳۸ م.)	۷ الف /
انطون، فرح (۱۸۷۴ - ۱۹۲۲ م.)	۸ الف /
بناء، حسن (۱۹۹۶ - ۱۹۴۹ م.)	۹ ب /
بوطی، محمدسعید رمضان	۹۳ ب /
بهشتی، محمد (۱۳۰۷ - ۱۶۳۰)	۹۳۴ ب /
بهی، محمد	۹۴ ب /
جمال‌الدین اسدآبادی (؟۱۲۵۴ - ۱۳۱۴ ش.)	۸ ج /
حجتی کرمانی، علی، (۱۳۱۶ - ش.)	۳ ح /
حنفی، حسن	۹ ح /
خمینی، روح‌الله (۱۲۷۹ - ۱۳۶۸ ش.)	۸ خ /
رضا، محمدرشید (۱۸۶۵ - ۱۹۳۵ م.)	۶ ر /
سباعی، مصطفی (۱۹۱۵ - ۱۹۶۴ م.)	۲ س /
سروش، عبدالکریم (۱۳۲۴ - ش.)	۴ س /
سید، احمدشهید (۱۷۸۶ - ۱۸۳۱ م.)	۹ س /
شریعتی، علی (۱۳۱۲ - ۱۳۵۶ ش.)	۴ ش /
شعراوی، محمدمتولی (۱۹۱۱ - ۱۹۹۸ م.)	۷ ش /
صدر، موسی (۱۳۰۷ - ش.)	۴ ص /
طالقانی، محمود (۱۲۸۲ - ۱۳۵۹ ش.)	۲ ط /

کلام و عقاید

اسلام و علوم و عقاید جدید....

اصلاحات دینی. جنبش‌های اصلاح طلبانه

اصلاح طلبان. مجددان. محققان. روشنفکران

فردی (دنباله)

۲۳۳/۷

طهطاوی، رفاعه رافع (۱۸۰۱ - ۱۸۷۳ م.)

ط۹ /

عبده، محمد (۱۸۴۹ - ۱۹۰۵ م.)

ع۲ /

عطاس، محمد نقیب (۱۹۳۱ - م.)

ع۶ /

علوی حسینی، ابوبکر (۱۸۴۶ - ۱۹۲۲ م.)

ع۸ /

فضل الله، محمد حسین (۱۹۳۵ - م.)

ف۶ /

قطب، سید (۱۹۰۶ - ۱۹۶۶ م.)

ق۶ /

کواکبی، عبدالرحمن بن احمد (۱۲۷۱ - ۱۳۲۰ ق.)

ک۹ /

مصباح، محمد تقی (۱۳۱۳ - ش.)

م۵۶ /

مطهری، مرتضی (۱۲۹۹ - ۱۳۵۸ ش.)

م۶ /

مغنیه، محمد جواد (۱۹۰۴ - ۱۹۷۹ م.)

م۶۳ /

مودودی، ابوالاعلی (۱۹۰۳ - ۱۹۷۹ م.)

م۸ /

مولانا، حمید (۱۳۱۵ - ش.)

م۸۵ /

ندوی، ابوالحسن علی (۱۹۱۳ - ش.)

ن۴ /

نورسی، سعید (۱۸۷۳ - ۱۹۶۰ م.)

ن۹ /

هندی، احمد (۱۸۱۷ - ۱۸۹۸ م.)

ه۸۷ /

هیکل، محمد حسنین (۱۹۲۴؟ - م.)

ه۹ /

فرق اسلامی

در اینجا آثاری رده‌بندی می‌شود که فرق و مذاهب اسلامی را از نظر تاریخ، عقیده و آداب و رسوم بررسی کرده باشد. ولی اگر یک اثر، تحقیق فقهی یا کلامی باشد در رده فقه یا کلام قرار می‌گیرد.

مجموعه‌ها

چند نویسنده‌یی	۲۳۵
تک نویسنده‌یی	/ ۲
مقاله‌ها. سخنرانیها	/ ۴
کتابشناسیها	(۲۳۵/۶)

حج: Z

آثار کلی

۲۳۶

فرق و مذاهب خاص

مذاهب فقهی (اهل سنت)	/ ۳
----------------------	-----

حنفیه	/ ۴
-------	-----

شافعیه	/ ۵
--------	-----

مالکیه	/ ۶
--------	-----

حنبلیه	/ ۷
--------	-----

ظاهریه (داودیه)	/ ۸
-----------------	-----

مذاهب کلامی	۲۳۷
-------------	-----

معتزله (قدریه. عدلیه)	/ ۲
-----------------------	-----

و فرق مختلف آن: واصلیه، غیلانیه، عمریه، هذیلیه،

نظامیه، بشریه، خابطیه، ثمامیه، کعبیه، هشامیه، جبائیه،

جاحظیه، معمریه

مُرجئه

/ ۳

و فرق مختلف آن: یونسیه، غسانیه، ثوبانیه، تومنیه،

صالحیه، عبیدیه، خالدیه، مریسیه

جبریه (مجبوره)	/ ۴
----------------	-----

جهمیه	/ ۵
-------	-----

کلایه	/ ۵۵
-------	------

فرق اسلامی

فرق و مذاهب خاص

مذاهب کلامی (دنباله) ۲۳۷

نجداریه / ۶

و فرق منشعب از آن: برغوثیه، زعفرانیه، مستدرکه

ضراریه / ۷

بکریه / ۸

اشاعره ۲۳۸

ماتریدیه / ۲

مشبهه. مجسمه / ۳

کرامیه / ۴

و فرق مختلف آن

اهل حدیث. سلفیون / ۵

وهابیه / ۶

فرق شیعه ۲۳۹

تاریخ اصول عقاید شیعه در ایران و سایر مناطق و

تازه‌کیشان شیعه (مستبصرون)، آینده‌نگری را اینجا

رده‌بندی کنید.

امامیه اثنا عشریه / ۲

ناجیه را اینجا بیاورید

اصولیه / ۳

اخباریه / ۴

شیخیه / ۵

زیدیه / ۶

و فرق مختلف آن: جارودیه، یعقوبیه، سلیمانیه،

صالحیه، بتریه، قاسمیه...

کیسانیه / ۷

و فرق مختلف آن: مختاریه، کریه، اسحاقیه، حارثیه،

حریه، هاشمیه، رزامیه

اسماعیلیه (باطنیه، سبعیه، تعلیمیه) ۲۴۰

قرامطه / ۲

فرق اسلامی فرق و مذاهب خاص

فرق شیعه

اسماعیلیه (دنباله)	۲۴۰
مستعلیه (بهره)	/۴
نزاریه (آقاخانیه)	/۶
اسماعیلیه الموت	/۷
دروزیه (دروز)	/۸
فرق دیگر اسماعیلیه	/۹
غلاة	۲۴۱
نصیریه	/۲
اهل حق. یارسان	/۴
ابراهیمیه	/۵
شبیک	/۶
کاکائیه	/۷
فرق دیگر غالی (آ-ی)	/۸
مانند سبائیه، علیائیه، کاملیه، غرابیه، خطابیه، ازدریه، منصوریه...	

خوارج

۲۴۲

و فرق مختلف آن: ازارقه، اباضیه، نجّادات، صفریه،
عجاردّه...

بابیه. بهائیه

رد: BP۳۰۰

قادیانیه

۲۴۳

انصار (اتباع مهدی سودانی: محمد احمد بن عبدالله ۱۲۵۸ -

/۵

(۱۳۰۲)

فرق دیگر (آ-ی)

۲۴۴

ب۴ / بریلویه

خ۹ / خوجه

ع۸ / عمریه

ی۴ / یزیدیه

اخلاق اسلامی

مجموعه‌ها

تک نویسنده‌یی	۲۴۶
چند نویسنده‌یی	/۲
مقاله‌ها. سخنرانی‌ها	/۴
راهنمای آموزشی	/۶
آثار کلی	
قرن ۱ ق.	۲۴۷/۱
قرن ۲ ق.	/۲
قرن ۳ ق.	/۲۵
قرن ۴ ق.	/۳
قرن ۵ ق.	/۳۵
قرن ۶ ق.	/۴
قرن ۷ ق.	/۴۵
قرن ۸ ق.	/۵
قرن ۹ ق.	/۵۵
قرن ۱۰ ق.	/۶
قرن ۱۱ ق.	/۶۵
قرن ۱۲ ق.	/۷
قرن ۱۳ ق.	/۷۵
قرن ۱۴ -	/۸

شامل ارزشهای اسلامی ثقه (اعتماد)

قرآن و اخلاق

رد: ۱۰۳/۳ BP

احادیث و اخبار اخلاقی	۲۴۸
تنها احادیث اخلاقی اینجا آورده شود.	
مواعظ. حکم. نصیحت	۲۴۹
حکایات اخلاقی	/۵
مباحث خاص	
اخلاق فردی	۲۵۰

شامل خودسازی. خودشناسی. شخصیت

اخلاق اسلامی

مباحث خاص

اخلاق فردی (دنباله)

۲۵۰

شجاعت. جبن. تهوّر. غیرت	/۱
عفو. غضب. خجالت. خشونت. اخلاص. گذشت. حیا. قساوت	/۲
سخا. بخل. احسان. اعانه. انفاق. رحمت. ایثارگری.	/۳
نیکوکاری. صدقه. حسد. رد مظالم	
اسراف. فقر	/۳۵
شامل صرفه جوئی	
تواضع. کبر. عجب. غرور. سعه صدر	/۴
زهد. حبّ دنیا. چاه طلبی. دنیا دوستی. حرص و طمع	/۵
تقوی. پرهیزکاری. عفت. هوسرانی. غرایز. عزت نفس.	/۵۵
ریاضت. عبادت. تهذیب نفس	
رد: BP۲۸۸/۵	
اخلاص. ریا. سوء ظن. نیت	/۶
امانت. درستی و راستی. خیانت. وفاداری. قول و قرار.	/۶۵
وقت شناسی	
خوف. رجا	/۷
صبر. شکر	/۸
قس: BP۲۸۹/۲	
محبت. عشق	/۹
قس: BP۲۸۶/۹	
آرامش. شادابی. اندوه. گریه. خنده	/۹۵
آداب سخن گفت. آفات زبان. گفتگو	۲۵۱
راستگوئی. دروغگوئی. افتراء. شایعه	/۲
غیبت. سخن چینی. عیب جوئی. هتک حیثیت (آبرو و حیثیت)	/۳
سوگند	/۴
مدح. چاپلوسی	/۵
دشنام. سب. لعن. نفرین	/۶
خاموشی. پرگوئی. سکوت. گوش دادن	/۷

اخلاق اسلامی

مباحث خاص

اخلاق فردی (دنباله)

خوردن و نوشیدن	۲۵۲
باده‌گساری	/۲
مواد مخدر	/۲۵
آداب جامه پوشیدن	/۴
آداب آرایش ریش، گرفتن ناخن، تراشیدن مو، انگشتر و خضاب، مسواک و غیره	/۴۵
ورزش‌ها. سرگرمی‌ها	/۵
سواری. تیراندازی	/۶
شطرنج	/۷
قمار	/۸

اخلاق خانوادگی

زن و شوهر. حقوق زوجین نسبت به یکدیگر (زناشوئی)	/۲
تربیت کودکان. حقوق فرزندان	/۴
حقوق پدر و مادر (والدین)	/۶
خویشان. صله‌رحم	/۸

اخلاق اجتماعی

شامل برابری و برادری، مهمان‌داری، همکاری کارمندان، مسئولیت اجتماعی (خدمات اجتماعی، تأمین اجتماعی)	۲۵۴
حقوق مسلمانان نسبت به یکدیگر. رفتار و کردار اجتماعی	/۱
شامل عیادت مریض. رفتار با بازماندگان شهدا، تساهل و تسامح.	
روابط سربازان و نیروهای مسلح را نیز اینجا رده‌بندی کنید	
سلام. تسمیت عاطس	/۱۲
شامل احترام و تکریم. اذن دخول	
دوستان. دوستی	/۲
همسایگان	/۳

اخلاق اسلامی

مباحث خاص

اخلاق اجتماعی (دنباله)	۲۵۴
استاد و شاگرد. آداب تعلیم و تعلم. فضیلت علم. دانش و دانش‌اندوزی	/۴
آداب سلوک. وظایف شیخ و مرید	
رد: BP۲۸۸/۴	
خدمتگزاران. زیردستان. یتیمان	/۵
بسیجیان را اینجا بیاورید.	
آداب سفر	/۶
بازرگانی. پیشه‌وری. کسب و کار	/۶۵
روحانیان. واعظان. قاضیان	/۷
واعظان زن را اینجا بیاورید.	
قس: BP۱۹۵/۲	
احتساب. شهرداری	/۸
قس: BP۱۹۶/۸	
سلطنت. وزارت. رهبری. مدیریت. اخلاق حرفه‌ای	/۹
قس: BP۲۳۱/۲	
کارگزاران حکومتی را اینجا رده‌بندی کنید.	
سربازان و نیروهای مسلح را در BP۲۵۴/۱ رده‌بندی کنید.	

آداب و رسوم

آثاری در اینجا رده‌بندی می‌شود که از نظر دینی نوشته شده باشد.

بررسی‌های اجتماعی و فولکلوری را در G رده‌بندی کنید.

سازمان‌ها	۲۵۶
دایرةالمعارف‌ها. واژه‌نامه‌ها. مصطلح‌نامه‌ها	/ ۱
مجموعه‌ها	
چند نویسنده‌یی	/ ۲
تک نویسنده‌یی	/ ۲۲
مقاله‌ها. سخنرانی‌ها. همایش‌ها	/ ۴
آثار کلی	۲۵۷
مباحث خاص	
آداب و رسوم زندگی	۲۵۸
آثار مربوط به فقه و احکام شرعی را در BP۱۸۹ رده‌بندی کنید.	
ولادت. ولیمه. عقیقه	/ ۲
رضاع. فطام	/ ۳
ختان	/ ۴
تکلیف (بلوغ)، بلوغ (تکلیف)	/ ۴۵
جشن تکلیف را اینجا رده‌بندی کنید.	
زناشوئی. همسرگزینی	/ ۵
فوت و مراسم آن	/ ۸
قس: BP۱۸۵/۹	
اعیاد. ایام و لیالی خاص	۲۵۹
شامل عید نوروز. ایام الله. جشن‌ها. اعمال و مستحبات شب	
شب‌های خاص را اینجا بیاورید.	
جمعه	/ ۱
عید فطر	/ ۲
عید اضحی (قربان)	/ ۳
مولد نبی (ص)	/ ۴
عید مبعث	/ ۵
لیلة الاسراء (شب قدر، شب برات)	/ ۶

آداب و رسوم

مباحث خاص

۲۵۹	اعیاد. ایام و لیالی خاص (دنباله)
/۶۴	لیلة القدر. لیلة البراءه
/۶۸	عاشورا
/۷	عید غدیر خم (شیعه)
/۸	میلاد ائمه و اولیا
	اناشید و سرودهای مذهبی
	رد: ۸/ BP۲۷۱
۲۶۰	سوگواریها. عزاداریها
/۱	وفات ائمه و اولیا
/۳	مراسم مربوط به واقعه کربلا. عَلم. کُتل. گریه
/۴	روضه خوانی
/۵	تعزیه خوانی (شییه خوانی)
	شامل تاریخ تعزیه
	متون تعزیه را در ادبیات (PIR)؛ تاریخ تعزیه بعنوان پایه نمایش و تأثر را در تأثر رده بندی کنید.
/۶	سینه زنی، زنجیر زنی، قمه زنی، قفل بندی
(/۷)	تعزیه نامه ها. کتابهای نوحه. مراثی
	جج: PIR
۲۶۱	مساجد. تکایا. حسینیه ها.
	خانقاه ها را در ۶/ BP۲۸۸ رده بندی کنید.
/۲	مساجد. تکایا. حسینیه ها در کشورهای خاص (آ-ی برحسب نام کشور) مثال:
	مساجد در مصر ۶م/ ۲/ BP۲۶۱
/۳	نشانه ها. علایم: هلال. سمبولیسم و ...
/۴	وعظ و تذکیر
	سرگذشتنامه واعظان و مذکران
/۵	جمعی
/۶	فردی (آ-ی برحسب نام) مثال:
	۲ک/ کافی، احمد (۱۳۱۵ - ۱۳۵۷)

آداب و رسوم

مباحث خاص

وعظ و تذکیر

سرگذشتنامهٔ واعظان و مذكران

فردی (دنباله)

۲۶۱/۶

۱۶ و / واعظ، علی اکبر (۱۳۲۴ - ۱۳۸۲)

۲ و / وائلی، احمد (۱۹۲۸ - ۲۰۰۳ م.)

مداحی. مناقب خوانی. فضایل خوانی

/۸

جمعی

/۸۴

فردی (آ-ی برحسب نام) مثال:

/۸۵

۸ الف / انسانی، علی (۱۳۲۶ -)

۲ د / دادخواه خیابانی، رسول (۱۲۸۴ -

(۱۳۳۹)

رد ۹/۲۲۸ BP

زیارت اماکن مقدسه، مشاهد ائمه و مزارات امام زادگان و اولیا

آثاری در اینجا رده بندی می شود که مربوط به زیارت و

آداب و رسوم آن در اماکن مقدسه باشد، نه دربارهٔ

تاریخ و جغرافیای آنها.

آثار کلی

۲۶۲

شامل زیارت قبور، عمارت و تزیین مقابر

اماکن خاص

مکه

/۲

شامل حجرالاسود. حجر اسماعیل. پرده کعبه

واقعه مکه، ۱۳۶۶ را اینجا رده بندی کنید.

مناسک حج، رد: ۸/۱۸۸ BP

بیت المقدس

/۳

مشاهد و مزارات حجاز و نجد

/۴

شامل مزارات اسلامی در عربستان سعودی

مدینه

/۵

روضهٔ نبوی

/۶

دفاعیه ها و ردیه های زیارت آرامگاه

حضرت محمد (ص) را اینجا بیاورید.

مقابر بقیع

/۷

آداب و رسوم

مباحث خاص

زیارت اماکن مقدسه،....

اماکن خاص (دنباله)

مزارات عراق	۲۶۳
نجف	/۱
کربلا	/۲
آثاری که درباره تربت حسینی است اینجا رده‌بندی کنید.	
بغداد	/۳
کاظمین	/۴
سامرا	/۴۵
مزارات شام و فلسطین	/۵
دمشق	/۶
رأس الحسین را اینجا رده‌بندی کنید.	
مزارات مصر	/۸
قاهره	/۹
مزارات ایران	۲۶۴
مشهد رضوی	/۲
قم	/۳
ری	/۴
شیراز	/۵
سایر مزارات ایران (آ-ی برحسب نام شهر یا استان)	/۷
مزارات افغانستان، ترکستان (اوزبکستان، تاجیکستان...)	۲۶۵
مزار شریف	/۲
بخارا	/۳
مزارات هند و پاکستان	/۴
دهلی	/۵
آجمیر	/۵۲
سرهند	/۵۳
گلبرکه	/۵۴

آداب و رسوم

مباحث خاص

زیارت اماکن مقدسه،....

اماکن خاص

مزارات هند و پاکستان (دنباله)

ناگور شریف

۲۶۵/۵۵

لاهور

/۵۶

مزار بلاد مغرب (لیبی. تونس. الجزایر. مراکش)

/۷

مزارات و مشاهد دیگر

/۹

ادعیه. اذکار. اوراد. اعمال. اعمال السنه

آثار کلی

۲۶۶

شامل آثاری که درباره دعا و فلسفه نیاش است

صلوات. مراقبات (اعمال) و شفا را در اینجا

رده بندی کنید.

ادعیه قرآن، رد: BP۸۷

ادعیه و اوراد صوفیه، رد: BP۲۸۸/۸۴

مجموعه ها (متون دعا)

اهل سنت

قرن ۱ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

۲۶۶/۱

قرن ۲ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۲

قرن ۳ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۲۵

قرن ۴ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۳

قرن ۵ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۳۵

قرن ۶ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۴

قرن ۷ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۴۵

قرن ۸ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۵

قرن ۹ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۵۵

الحصن الحصین من کلام سید المرسلین:

الجزری، شمس الدین محمد بن محمد (۷۵۱-)

BP۲۶۶/۵۵/ج۴ق۸۳۳: (۸۳۳ق.)

قرن ۱۰ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۶

آداب و رسوم

مباحث خاص

ادعیہ، اذکار، اوراد.....

مجموعہ ہا (متون دعا)

اہل سنت (دنبالہ)

قرن ۱۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسہ)	۲۶۶/۶۵
قرن ۱۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسہ)	/۷
قرن ۱۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسہ)	/۷۵
قرن ۱۴ - (آ-ی بر حسب سرشناسہ)	/۸

شیعہ

قرن ۱ - ۴ ق.

۲۶۷

قرن ۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسہ) مثال:

/۱

صحیفہ الحسن: حسن بن علی (ع)، امام دوم

(۳-۵۰ ق.): ۳ ص ۴۷ ح / ۱ / BP۲۶۷

صحیفہ الحسین: حسین بن علی (ع)، امام

سوم (۴-۶۱ ق.): ۳ ص ۵ ح / ۱ / BP۲۶۷

صحیفہ علویہ: علی بن ابی طالب (ع)،

امام اول (۲۳ ق. ھ - ۴۰ ق.):

۳ ص ۷۵ ع / ۱ / BP۲۶۷

صحیفہ سجادیہ: علی بن حسین (ع)،

امام چہارم (۳۸-۹۴ ق.):

۳ ص ۸ ع / ۱ / BP۲۶۷

صحیفہ الزہرا: فاطمہ زہرا (س) (۸ ق. ھ -

۱۱ ق.): ۳ ص ۲ ف / ۱ / BP۲۶۷

صحیفہ باقریہ: محمد بن علی (ع)،

امام پنجم (۵۷ - ۱۱۴ ق.):

۳ ص ۳ م / ۱ / BP۲۶۷

صحیفہ نبوی: محمد (ص) پیامبر اسلام،

۵۲ ق. ھ - ۱۱ ق. ۳ ص ۳۶ م / ۱ / BP۲۶۷

آداب و رسوم

مباحث خاص

ادعیه. اذکار. اوراد.....

مجموعہ ہا (متون دعا)

شیعہ (دنبالہ)

۲۶۷/۲

قرن ۲ق. (آ-ی بر حسب سرشناسہ) مثال:

صحیفہ الصادقیہ: جعفر بن محمد (ع)،

امام ششم (۸۰ - ۱۴۸ ق.):

BP۲۶۷/۲/ص۷

صحیفہ الرضا: علی بن موسی (ع)،

امام ہشتم (۱۵۳ - ۲۰۳ ق.):

BP۲۶۷/۲/ص۸۵

صحیفہ الکاظمیہ: موسی بن جعفر (ع)،

امام ہفتم (۱۲۸ - ۱۸۳ ق.):

BP۲۶۷/۲/ص۸

قرن ۳ق. (آ-ی بر حسب سرشناسہ) مثال:

/۳

صحیفہ الہادیہ: علی بن محمد،

امام دہم (۲۱۴ - ۲۵۴ ق.):

BP۲۶۷/۳/ص۸۴

صحیفہ المہدی، محمد بن حسن (عج)،

امام دوازدہم (۲۵۵ ق. -)

BP۲۶۷/۳/ص۲۵

صحیفہ امام جواد (ع)، محمد بن علی،

امام نہم (۱۹۵ - ۲۲۰ ق.):

BP۲۶۷/۳/ص۳

قرن ۴ق. (آ-ی بر حسب سرشناسہ)

/۴

قرن ۵-۷ق. (آ-ی بر حسب سرشناسہ)

/۵

قرن ۵ق. (آ-ی بر حسب سرشناسہ)

/۵۳

مصباح المتہجد: طوسی، ابو جعفر

محمد بن حسن (۳۸۵ - ۴۶۰ ق.):

BP۲۶۷/۵۳/ص۹۶

آداب و رسوم

مباحث خاص

ادعیه. اذکار. اوراد.....

مجموعه‌ها (متون دعا)

شیعه (دنبالہ)

۲۶۷

قرن ۶ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۵۴

قرن ۷ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۵۵

اقبال اعمال: ابن طاوس، علی

بن موسی (۵۸۹-۶۶۴ق.):

۷الف ۲الف / ۵۵ / BP۲۶۷

قرن ۸-۱۳ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۶

قرن ۸ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۶۲

قرن ۹ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۶۳

قرن ۱۰ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۶۴

قرن ۱۱ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۶۵

قرن ۱۲ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۶۶

زادالمعاد: مجلسی، محمدباقر بن

محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۱ق.):

۲ز ۳م / ۶۶ / BP۲۶۷

قرن ۱۳ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه)

/۶۷

قرن ۱۴ - (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۸

مفاتیح الجنان: قمی، عباس (۱۲۵۴ -

۱۳۱۹): ۷م ۹ق / ۸ / BP۲۶۷

ادعیه خاص

دعای ابی حمزہ ثمالی

۲۶۸

دعای احتجاج

/۲

دعای ام داود

/۳

دعای جوشن کبیر

/۴

دعای جوشن صغیر

/۶

دعای سمات

/۸

دعای صباح

۲۶۹

آداب و رسوم

مباحث خاص

ادعیہ. اذکار. اوراد.....

ادعیہ خاص (ذبیالہ)

دعای صمنی قریش	/۲
دعای عدیلہ	/۴
دعای کمیل بن زیاد	/۵
دعای مشلول	/۶
دعای ندبہ	/۷
ادعیہ دیگر (آ-ی بر حسب نام دعا) مثال:	۲۷۰
۴ الف / دعای ادعوک	
۴۵ الف / دعای استغاثہ	
۵ الف / دعای اسماء الحسنی	
۷ الف / دعای افتتاح	
۸ الف / دعای امام زمان	
۲ ب / دعای باطل السحر	
۹ ت / دعای توسل	
۲ ج / دعای جبرئیل	
۴ ح / دعای حرز یمانی	
۹ د / دعای دوازده امام	
۹ ذ / دعای ذیحجہ	
۲ ر / دعای ماہ ربیع الثانی	
۳ ر / دعای رجب	
۸ ر / دعای ماہ رمضان	
۳ س / دعای سحر	
۶ س / دعای سعی	
۲ ش / دعای شب قدر	
۷ ش / دعای شعبانیہ	
۹ ش / دعای شوال	
۴ ص / دعای صد صلوات	
۹ ص / دعای صمنی قریش	

آداب و رسوم

مباحث خاص

ادعیہ، اذکار، اوراد.....

ادعیہ دیگر (دنبالہ)

۲۷۰

دعای طواف	۹ط /
دعای روز عرفہ	۴ع /
دعای عشرات	۵ع /
دعای عظیم	۶ع /
دعای عکاشہ	۸ع /
دعای علقمہ	۴۸ع /
دعای علوی مصری	۶۸ع /
دعای عہد	۹ع /
دعای فرج	۴ف /
دعای قدح	۴ق /
دعای گنج العرش	۹گ /
دعای مجیر	۳م /
دعای معراج	۶م /
دعای مکارم اخلاق	۷م /
دعای نور	۷۸ن /
دعای نیمہ شعبان	۹ن /
دعای یستشیر	۵ی /

زیارتنامہ ہا

۲۷۱

زیارت امین اللہ	۱ /
زیارت جامعہ کبیر	۲ /
زیارت رجبیہ	۴ /
زیارت عاشورا	۶ /
سایر زیارتنامہ ہا (آ-ی بر حسب نام زیارت) مثال:	۷ /
زیارت آل یاسین	۷آ /
زیارت ابوالفضل العباس	۲الف /
زیارت اربعین	۴الف /
زیارت امام علی (ع)	۸الف /

آداب و رسوم

مباحث خاص

ادعیه، اذکار، اوراد.....

۲۷۱/۷

سایر زیارتنامه‌ها (دنباله)

- ۸۲ الف / زیارت امام حسن (ع)
 ۸۲۲ الف / زیارت امام حسین (ع)
 ۸۳ الف / زیارت امام سجاد (زین العابدین) (ع)
 ۸۴ الف / زیارت امام محمد باقر (ع)
 ۸۵ الف / زیارت امام جعفر صادق (ع)
 ۸۶ الف / زیارت امام موسی کاظم (موسی بن جعفر) (ع)
 ۸۷ الف / زیارت امام رضا (علی بن موسی الرضا) (ع)
 ۸۸ الف / زیارت امام جواد (ع)
 ۸۹ الف / زیارت امام هادی (ع)
 ۸۹۲ الف / زیارت امام حسن عسکری (ع)
 ۸۹۳ الف / زیارت امام مهدی (ع)
 ۹ ج / زیارت جوادیه
 ۲ د / زیارت حضرت امامزاده داود
 ۹ ز / زیارت حضرت زینب (س)
 ۲ ع / زیارت حضرت عبدالعظیم (ع)
 ۴ غ / زیارتنامه غدیری
 ۲ ف / زیارت حضرت فاطمه (س)
 ۶ م / زیارت حضرت معصومه (س)
 ۷ م / زیارتنامه مفتحه
 ۲ ن / زیارتنامه ناحیه
 ۲ و / زیارت وارث

/ ۸

سرودها و اناشید مذهبی. مناجاتنامه‌ها

/ ۸۲

مناجات خاص (آ-ی برحسب نام مناجات)

مثال: مناجات خمس عشر: ۸/ ۸۲/ ۲۷۱ BP

۲۷۲

نذرها. نیازها

دخیل‌بندی را در اینجا رده‌بندی کنید.

آداب و رسوم

مباحث خاص

- نذرها، نیازها (دنباله) ۲۷۲
- خرافه‌های مذهبی ادیان را در فولکلور و خرافه‌های مربوط
به دین خاص را در آن دین رده‌بندی کنید.
- استخاره / ۵
- رمل، جفر، علم اعداد... را در علوم غریبه رده‌بندی کنید.
استخاره با قرآن را نیز اینجا بیاورید.
- استعاذه، تعویذ / ۷
- آداب و رسوم دیگر (آ-ی برحسب نام) / ۸
- ۴۳ب / کرامت بدن انسان
- ۵چ / چشم زخم
- ۴خ / خرافه‌های مذهبی و نظر اسلام راجع به خرافات
- ۸ر / مراسم ماه رمضان
- ۲م / فضایل ماههای قمری
- ۷هـ / عدد هفت در ادعیه و اوراد

تصوف و عرفان

- سازمان‌ها. انجمن‌ها. مجامع ۲۷۴
- قس: ۶/ ۲۸۸ BP
- کنگره‌ها. کنفرانس‌ها /۲
- دایرةالمعارف‌ها. واژه‌نامه‌ها. مصطلح‌نامه‌ها. /۳
- مجموعه‌ها
- چند نویسنده‌یی /۴
- تک نویسنده‌یی /۵
- مقاله‌ها. سخنرانی‌ها /۶
- مقالات قدیمی عرفا و کتب مجالس و ملفوظات را در
- BP۲۸۵ رده‌بندی کنید
- راهنمای آموزشی /۷
- کتابشناسی‌ها (/۸)
- جع: Z
- تاریخ
- آثار کلی ۲۷۵
- برحسب دوره‌های مختلف
- آثاری که تاریخ تصوف را در دوره‌ای معین از نظر
- مکتب‌ها یا سرزمین‌های خاص بررسی می‌کند در
- BP۲۷۶ یا BP۲۷۷ رده‌بندی می‌شود.
- قرن ۱-۲ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) /۲
- قرن ۳ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) /۲۵
- قرن ۴ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) /۳
- قرن ۵ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) /۳۵
- قرن ۶ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) /۴
- قرن ۷ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) /۴۵
- قرن ۸ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) /۵
- قرن ۹ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) /۵۵
- قرن ۱۰ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) /۶
- قرن ۱۱ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) /۶۵
- قرن ۱۲ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) /۷

تصوف و عرفان تاریخ

برحسب دوره‌های مختلف (دنباله)	۲۷۵
قرن ۱۳ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۷۵
قرن ۱۴ - (آ-ی برحسب سرشناسه)	/۸
برحسب مکتب‌های خاص	۲۷۶
آثار مربوط به طرائق صوفیه را در ۲۹۳ - ۲۹۰ BP	
رده‌بندی کنید.	
تصوف سنتی و معتدل	/۲
تصوف تندرو	/۴
تصوف فلسفی	/۶
مکتب وحدت وجود	/۷
مکتب‌های دیگر	/۸
برحسب سرزمین‌های خاص (آ-ی)	۲۷۷
طبقات. تراجم. کتب مناقب	
جمعی	۲۷۸
برای تراجم و طبقات طریقه‌ای خاص، نک: ۲۹۳-۲۹۰ BP	
مثال: الانوار القدسیه فی مناقب السارة النقشبندیه: BP ۲۹۳/۲۳	
سرگذشتنامه کسانی را که منتسب به طریقه‌ای خاص‌اند در قسمت سرگذشتنامه‌های آن طریقه رده‌بندی کنید. مثال: ترجمه احوال شاه نعمت‌الله ولی: ۱۴/۲۹۳ BP	
فردی (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت) قرن ۱-۲ ق. (آ-ی برحسب سرگذشت) مثال:	/۳
ابراهیم ادهم (متوفی ۱۶۱ ق.): ۲الف/۳/۲۷۸ BP	
حسن بصری (۲۱-۱۱۰ ق.): ۵ح/۳/۲۷۸ BP	
طائمی، داود بن نصیر (متوفی ۱۶۵ ق.): ط۲/۳/۲۷۸ BP	
فضیل بن عیاض (۱۰۵-۱۸۷ ق.): ۶ف/۳/۲۷۸ BP	
معروف کرخی (متوفی ۲۰۰ ق.): ۶م/۳/۲۷۸ BP	

تصوف و عرفان

طبقات. تراجم. کتب مناقب

فردی (دنباله)

۲۷۸

/۴

قرن ۳ ق. (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت) مثال:

ابوتراب نخشبی، عسکر بن حصین (متوفی ۲۴۵ ق.):

۲ الف / ۴ / ۲۷۸ BP

بایزید بسطامی، طیفور بن عیسی (۱۸۸-۲۶۱ ق.):

۲ ب / ۴ / ۲۷۸ BP

تستری، سهل بن عبدالله (۲۰۰ - ۲۸۳ ق.):

۵ ت / ۴ / ۲۷۸ BP

جنید بغدادی (متوفی ۲۹۷ ق.): ۹ ج / ۴ / ۲۷۸ BP

حافی، بشر بن حارث (۱۵۰ - ۲۲۷ ق.):

۲ ح / ۴ / ۲۷۸ BP

حلاج، حسین بن منصور (مقتول ۳۰۹ ق.):

۸ ح / ۴ / ۲۷۸ BP

ذوالنون مصری، ثوبان بن ابراهیم (متوفی ۲۴۵ ق.):

۹ ذ / ۴ / ۲۷۸ BP

سری سقطی (متوفی ۲۵۳ ق.): ۴ س / ۴ / ۲۷۸ BP

سهل تستری (۲۰۰-۲۸۳ ق.): ۹ س / ۴ / ۲۷۸ BP

شاه شجاع کرمانی، ابوالفورس، قرن ۳ ق.

۲ ش / ۴ / ۲۷۸ BP

حارث محاسبی، حارث بن اسد (۱۶۵ - ۲۴۳ ق.):

۲ ح / ۴ / ۲۷۸ BP

یحیی بن معاذ (متوفی ۲۵۳ ق.): ۳ ی / ۴ / ۲۷۸ BP

قرن ۴ ق. (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت) مثال:

/۵

ابو عثمان مغربی (متوفی ۳۸۳ ق.):

۲ الف / ۵ / ۲۷۸ BP

ابوعلی رودباری، محمد بن احمد (متوفی ۳۳۲ ق.):

۵ الف / ۵ / ۲۷۸ BP

ابن خفیف شیرازی، محمد بن خفیف (۲۶۱؟-):

۱ الف / ۵ / ۲۷۸ BP

شبلی، ابوبکر (۲۴۷-۳۳۴ ق.): ۲ ش / ۵ / ۲۷۸ BP

تصوف و عرفان

طبقات. تراجم. کتب مناقب

فردی (دنباله)

۲۷۸

/۸

قرن ۵ق. (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت) مثال:

ابوالحسن خرقانی، علی بن احمد (۳۵۲؟ -

BP۲۷۸/۸/الف ۲: ۴۲۵ق.)

ابوسعید ابوالخیر (۳۵۷ - ۴۴۰ق.):

BP۲۷۸/۸/الف ۲۵

انصاری، عبدالله بن محمد (۳۹۶ - ۴۸۱ق.):

BP۲۷۸/۸/الف ۸

شیخ اخی فرج زنجانی (- ۴۵۷ق.):

BP۲۷۸/۸/ش ۹

غزالی، محمد بن محمد (۴۵۰ - ۵۰۵ق.):

BP۲۷۸/۸/غ ۴

قشیری، عبدالکریم بن هوازن (۳۸۶ - ۴۶۵ق.):

BP۲۷۸/۸/ق ۵

گرگانی، ابوالقاسم (- ۴۵۰ق.):

BP۲۷۸/۸/گ ۴

قرن ۶ق. (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت) مثال:

۲۷۹

ابن عربی، محمد بن عبدالله (۴۶۸ - ۵۴۳ق.):

BP۲۷۹/الف ۲۵

روزبهان بقلی، روزبهان بن ابی نصر (۵۵۲ -

BP۲۷۹/ر ۹: ۶۰۶ق.)

ژنده پیل، احمد بن ابوالحسن (۴۴۰ - ۵۳۶ق.):

BP۲۷۹/ژ ۹

عین القضاة، عبدالله بن محمد (۴۹۲ - ۵۲۵ق.):

BP۲۷۹/ع ۹

قرن ۷ق. (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت) مثال:

/۲

ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰ - ۶۳۸ق.):

BP۲۷۹/۲/الف ۲

تصوف و عرفان

طبقات. تراجم. کتب مناقب

فردی

۲۷۹

قرن ۷ ق. (دنباله)

/۲

بهاءالدین ولد، محمد بن حسین (- ۶۲۸ ق.):

BP۲۷۹/۲/۹۵

شمس تبریزی، محمد بن علی (۵۸۲ - ۶۴۵ ق.):

BP۲۷۹/۲/ش۸

قرن ۸ ق. (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت) مثال:

/۴

آملی، حیدر بن علی (۷۲۰ - ۷۸۲ ق.):

BP۲۷۹/۴/آ۸

امین بلیانی، محمد بن علی (۶۶۸ - ۷۴۵ ق.):

BP۲۷۹/۴/الف۸

صفی الدین اردبیلی، اسحاق بن جبرائیل (۶۵۰ -

BP۲۷۹/۴/ص۷: ۷۳۵ ق.):

عبدالرزاق، کاشی، عبدالرزاق بن جلال الدین

(- ۷۳۶ ق.): ۲ ع/ BP۲۷۹/۴

همدانی، علی بن شهاب الدین (۷۱۴ - ۷۸۶ ق.):

BP۲۷۹/۴/ه۸

قرن ۹ ق. (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت) مثال:

/۶

نوربخش خراسانی، محمد بن محمد (۷۹۵ -

BP۲۷۹/۶/ن۹: ۸۶۹ ق.):

قرن ۱۰ ق. (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت)

/۸

پیر پالاندوز، محمد عارف (- ۹۸۵ ق.):

BP۲۷۹/۸/پ۹

قرن ۱۱ ق. (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت)

۲۸۰

قرن ۱۲ ق. (آ-ی بر حسب صاحب سرگذشت) مثال:

/۲

بیدآبادی، محمد بن محمد رفیع (- ۱۱۹۸ ق.):

BP۲۸۰/۲/ب۹

نورعلیشاه، محمد علی بن عبدالحسین (۱۱۶۰ -

BP۲۸۰/۲/ن۹: ۱۲۱۲ ق.):

تصوف و عرفان

طبقات. تراجم. کتب مناقب

فردی (دنباله)

۲۸۰

قرن ۱۳ ق. (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت)

/۵

قمشهای، محمدرضا بن ابوالقاسم (۱۲۴۱ -

۱۳۰۶ ق.): ۸ ق/۵/۲۸۰ BP

قرن ۱۴ - (آ-ی برحسب صاحب سرگذشت)

/۸

انصاری، همدانی، محمدجواد (۱۲۸۱ -

۱۳۲۹ ق.): ۸ الف/۸/۲۸۰ BP

خیاط، رجبعلی (۱۲۶۲ - ۱۳۴۰ ق.):

۹ خ/۸/۲۸۰ BP

کشمیری، عبدالکریم (۱۳۰۶ - ۱۳۷۸ ق.):

۵ ک/۸/۲۸۰ BP

تصوف و عرفان

۲۸۱ مآخذ تصوف. پیوستگی تصوف با ادیان و مذاهب و
مکتب‌های فکری و فلسفی

اسلام	/ ۱
تشیع	/ ۲
یهودیت	/ ۳
مسیحیت	/ ۴
فرهنگ و فلسفه و ادیان ایرانی	/ ۴۲
زردشتیگری	/ ۴۴
مانویت	/ ۵
فرهنگ و فلسفه هندی و بودایی	/ ۶
فلسفه اشراق، نوافلاطونی	/ ۷
غنوصیه (گنوسیسیم)	/ ۸

آثار کلی ۲۸۲

برای مجموعه آثار و یا برگزیده مجموعه آثار شماره نویسنده رابدون کاتر مجدد بکار ببرید. مثلاً مجموعه آثار اشنوی، محمود بن خداد (قرن ۷ ق.): ۵ الف / BP ۲۸۳	
قرن ۱-۲ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه)	/ ۲
قرن ۳ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:	/ ۴
طاسین الازل و الجوهر الاکبر و الشجرة النورية: حلاج، حسین بن منصور (۲۳۴-۳۰۹ ق.): ط ۸۵ ح / ۴ / BP ۲۸۲	
قرن ۴ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:	/ ۵
اللمع: ابونصر سراج، عبدالله بن علی (متوفی ۳۷۸ ق.): ل ۲ الف / ۵ / BP ۲۸۲	
التعرف لمذهب التصوف: کلاباذی، ابوبکر محمد بن ابراهیم (- ۳۸۰ ق.): ۷ ت ۸ ک / ۵ / BP ۲۸۲	
المقدمه فی التصوف و حقیقه: نیشابور، محمد بن احمد م ۷ ن ۹ / ۵ / BP ۲۸۲	
قرن ۵ ق. (آ-ی برحسب سرشناسه) مثال:	/ ۶
نورالعلوم: ابوالحسن خرقانی، علی بن احمد (۳۵۲ - ۴۲۵ ق.): ۹ ن ۲ الف / ۶ / BP ۲۸۲	

تصوف و عرفان

آثار کلی

۲۸۲

قرن ۵ق. (دنباله)

/۶

رسائل: انصاری عبدالله بن محمد (۳۹۶ - ۴۸۱ق.):

BP۲۸۲/۶/الف ۵ر۸

منازل السائرين: انصاری، عبدالله بن محمد

(۳۵۶ - ۴۸۱ق.): BP۲۸۲/۶/الف ۸م۹

رونق المجالس: سمرقندی، عمر بن حسن (- ۴۸۰ق.):

BP۲۸۲/۶/س ۸ر۹

ایها الولد: غزالی، محمد بن محمد (۴۵۰-۵۰۵ق.):

BP۲۸۲/۶/الف ۴غ/۹

الرسالة القشيرية: قشیری، عبدالکریم بن هوازن (۳۸۶ -

BP۲۸۲/۶/الف ۵ر۵ق.):

كشف المحجوب: هجویری، علی بن عثمان (- ۴۶۵ق.):

BP۲۸۲/۶/ک ۵ه/۳

قرن ۶ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

/۷

سراج السائرين: ژنده پیل، احمد بن ابوالحسن (۴۴۱ -

BP۲۸۲/۷/س ۴ق. ۵۳۶):

فتوح الغیب: عبدالقادر جیلالی، عبدالقادر بن ابی صالح،

(۴۷۱ - ۵۶۱ق.): BP۲۸۲/۷/ع ۲ف/۲

سوانح: غزالی، احمد بن محمد (- ۵۲۰ق.):

BP۲۸۲/۷/س ۴غ/۹

قرن ۷ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال:

۲۸۳

مشارك الانوار القلوب و مفاتيح اسرار الغيوب: ابن دباغ،

عبدالرحمن بن محمد (۶۰۵ - ۶۹۵ق.):

BP ۲۸۳/الف ۷م۵

فصوص الحکم: ابن العربی، محمد بن علی (۵۶۰ -

BP۲۸۳/الف ۲ف/۶ق. ۶۳۸):

الف ۳ / کتاب الاحديه

الف ۸ / الانسان الكامل

الف ۴ / التديرات الالهيه

تصوف و عرفان آثار کلی

قرن ۷ ق.

۲۸۳

فصوص الحکم: ابن العربی، محمد بن علی (دنباله)

۵ر / رساله الانوار

۹ع / کتاب عنقا مغرب

۲ف / فتوحات المکیه

۹ک / کتاب کته مالابد للمرید

۲ل / لبالباب

معارف: بهاء الدین ولد، محمد بن حسین (۶۳۸-۷۰۹ ق.):

۶م ب / BP۲۸۳

الحکم العطائیه: ابن عطاء الله اسکندری، احمد بن محمد

(متوفی ۷۰۹ ق.): ۸ح ۲۵ الف / BP۲۸۳

معارف: سلطان ولد، محمد بن محمد (۶۳۲ - ۷۱۲ ق.):

۶م ۸س / BP۲۸۳

عوارف المعارف: سهروردی، شهاب الدین عمر بن محمد

(۵۳۹ - ۶۳۲ ق.): ۹ع ۹س / BP۲۸۳

گلشن راز: شبستری، محمود بن عبدالکریم (متوفی ۷۲۰ ق.):

جح: PIR

مقالات شمس: شمس تبریزی، محمد بن علی (۵۸۲ -

۶۴۵ ق.): ۷م ۸ش / BP۲۸۳

مفتاح الغیب: صدرالدین قونیوی، محمد بن اسحاق

(۶۰۷ - ۶۷۳ ق.): ۷م ۴ص / BP۲۸۳

لمعات: عراقی، ابراهیم بن بزرگمهر (۶۱۰ - ۶۸۸ ق.):

۸ع ۴ / BP۲۸۳

مشوی: مولوی، جلال الدین محمد بن محمد (۶۰۴ - ۶۷۲ ق.):

جح: PIR

مرصاد العباد من المبدء الى المعاد: نجم رازی، عبدالله بن

محمد (۵۷۰ - ۶۵۴ ق.): ۴م ۳ / BP۲۸۳

زبدہ الحقایق: نسفی، عزیزالدین بن محمد، (قرن ۷ ق.)

۲ز ۵ن / BP۲۸۳

تصوف و عرفان آثار کلی

- قرن ۷ ق. (دنباله) ۲۸۳
اوصاف الاشراف: نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد،
(۵۹۷ - ۶۷۲ ق.): ۸ الف ۶ ن / BP ۲۸۳
قرن ۸ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: / ۲
اسرار الشریعه و اطوار الطریقه و انوار الحقیقه: آملی، حیدر
بن علی (۷۲۰ - ۷۸۲ ق.): ۵ الف ۸ آ / BP ۲۸۳ / ۲
مناهج الطالبین و مسالک الصادقین: بخاری اصفهانی،
محمد بن سعد الله، (قرن ۸ ق.): ۸ م ۳ ب / BP ۲۸۳ / ۲
فوائد الفوائد: حسن دهلوی، حسن بن علی (۶۴۹ -
۷۳۸ ق.): ۹ ف ۵ ح / BP ۲۸۳ / ۲
مصباح الهدایه و مفتاح الکفایه: عزالدین کاشانی، محمود بن
علی (متوفی ۷۳۰ ق.): ۶ م ۴ ع / BP ۲۸۳ / ۲
مطلع خصوص الکلم فی معانی فصوص الحکم (مقدمه
قیصری): قیصری، داود بن محمد (متوفی ۷۵۱ ق.):
۶ م ۹ ق / BP ۲۸۳ / ۲
قرن ۹ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: / ۳
قواعد التوحید: ترکه اصفهانی، محمد بن حبیب الله،
(۸۵۰ ق.): ۹ ق ۴ ت / BP ۲۸۳ / ۳
الدره الفاخره: جامی، عبدالرحمن بن احمد (۸۱۷ -
۸۹۸ ق.): ۴ د ۲ ج / BP ۲۸۳ / ۳
قرن ۱۰ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: / ۴
الکبریت الاحمر: شعرانی، عبدالوهاب بن احمد (۸۹۸ -
۹۷۳ ق.): ۲ ک ۷ ش / BP ۲۸۳ / ۴
رسائل دهدار: فانی شیرازی دهداری، محمد بن محمود
(۹۴۷ - ۱۰۱۶ ق.): ۲ ف ۵ / BP ۲۸۳ / ۴
قرن ۱۱ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۲۸۴
تحفه عباسی: سیزواری، محمد علی (قرن ۱۱ ق.):
۳ ت ۲ س / BP ۲۸۴
فتح السبل: حزین، محمد علی بن ابی طالب (۱۱۰۳ -
۱۱۸۰ ق.): ۲ ف ۴ ح / BP ۲۸۴

تصوف و عرفان آثار کلی

- قرن ۱۲ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۲۸۴/۲
- مراد العارفین: صوفی الله یارب الله قلبی (۱۱۲۳ - ق.):
۹۴ م ص ۲/۲۸۴ BP
- قرن ۱۳ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۳/
- جواهر غیبی: مظفر علیشاه الهی (۱۲۰۷ - ۱۳۰۰ ق.):
۹۶ م ۳/۲۸۴ BP
- قرن ۱۴ ق. (آ-ی بر حسب سرشناسه) مثال: ۵/
- سعادت نامه: سلطان علیشاه، سلطان محمد بن حیدر،
(۱۲۵۱ - ۱۳۲۷ ق.): ۷ س ۵/۲۸۴ BP
- الرسائل: عنقا، محمد صادق (۱۲۹۴ - ۱۳۶۰ ق.):
۵ ر ۵/۲۸۴ BP
- طرایق الحقایق: معصوم علیشاه، محمد معصوم بن
زین العابدین (۱۲۷۰-۱۳۴۴ ق.): ۴ ط ۵/۲۸۴ BP
- رساله لقاء الله: ملکی تبریزی، جواد بن شفیع (۱۳۴۴ ق.):
۵ ر ۵/۲۸۴ BP
- مجالس - مقالات. ملفوظات ۲۸۵
- مکاتیب عرفانی ۲/
- کلمات قصار ۴/
- شطحیات ۶/
- مباحث خاص
- عرفان ۲۸۶
- علم و معرفت ۱/
- آواز پر جبرئیل را در BBR (فلسفه) رده بندی کنید.
- شامل تعریف علم و معرفت، اقسام علم: علم
درست و وراثت، علم حال، علم یقین، علم لدنی،
علم کسبی، علم موهوبی...
- کشف و شهود. بصیرت ۲/
- وجود ۳/
- وحدت وجود ۴/

تصوف و عرفان مباحث خاص

عرفان ۲۸۶

وجود (دنباله)

- جوهر. عرض /۵
- اسماء. صفات. اعیان ثابته. مظاهر اسمائیه. عالم مثال /۶
- اطوار و لطائف سبعه /۷
- شامل اطوار و لطائف سبعه نفسانی: طبع،
نفس، قلب، روح، سرّ، خفی، اخفی و عقل؛ و
نیز اطوار سبعیه قلبیه: صدر، قلب، شفاف،
حبه القلوب و مهجة القلوب، روح، خودشناسی
حضرت خمسه (عوالم مختلفه) /۸
- شامل لاهوت، جبروت، ملکوت، ناسوت
(مُلک)، حضرت انسان

عشق. محبت /۹

شامل زیبایی پرستی. زیبایی شناسی

نبوت. رسالت. ولایت. معاد ۲۸۷

- حقیقت ولایت /۱
- انسان کامل /۲
- حقیقت محمدیه /۳
- معجزات. کرامات. خرق عادات. طی الارض /۴

تصوف. سلوک. طریقت ۲۸۸

- تعریف تصوّف. وجه تسمیه آن /۲
- آداب و اعمال /۳
- شیخ و مرید /۴
- شامل آداب شیخی، وظایف و حقوق مرید و شیخ

خرقه /۴۲

اجازات. مشیحات. مشجرات. کرسی نامه ها /۴۴

اجازات و کرسی نامه های طریقه خاص را در

قسمت اجازات آن طریقه رده بندی کنید: مثال:

کرسی نامه طریقه سهروردیه: ۲۹۱/۷۵ BP

تصوف و عرفان مباحث خاص

تصوف. سلوک. طریقت (دنبالہ)	۲۸۸
ریاضت. خدمت. خلوت	/۵
خانقاہ. رباط. زاویہ. تکیہ	/۶
سماع	/۷
اعمال	/۸
فرائض و سنن شرعی. شریعت و تصوف	/۸۲
اوارد. اذکار. احزاب	/۸۴
شامل متون اوراد و اذکار، و شرایط ذکر و مراقبہ و رابط و ختم و آداب حلقات	
پرسہ. نیاز. سیاحت	/۹
اخلاق	۲۸۹
شامل صدق، بذل، مواسات، قناعت، تواضع، حلم، عفو، احسان، طلاقت وجہ، ملاطفت، تودد، تألیف...	
مقامات و احوال	/۲
شامل مقامات توبہ، درع، زہد، فقر، صبر، شکر، خوف، رجا، توکل، رضا، و احوال مختلف شوق، محبت، غیرت، قرب، حیا، انس و ہیبت، قبض و بسط، فنا و بقاء، اتصال.	
مصطلحات	/۴
شامل جمع و تفرقہ، تجلی و استتار، وجد و وجود، سُکر و صُحو، وقت و نفس، شہود و غیبت، تجرید و تفرید، محو و اثبات، تلوین و تکوین، شراب.	
ہفت وادی سیر و سلوک	/۶
شامل طلب، عشق، معرفت، استغناء، توحید، حیرت، فنا	

تصوف و عرفان

طرائق صوفیه (دنباله) ۲۹۰

برای هر طریقه این تقسیمات را بکار ببرید:

- (۱) آثار کلی
 (۲) آداب و رسوم طریقت
 (۳) تاریخ
 (۴) طبقات و تراجم جمعی
 (۵) تراجم فردی (آ - ی)
 (۶) اجازات، مشیخات، کرسی نامه‌ها
 برای مثال نک BP۲۹۱/۷

احمدیه (بدویه)	/۱ - /۱۵
اکبریه	/۲ - /۲۵
اویسیه	/۳ - /۳۵
برکاتیه	/۳۸ - /۳۸۵
بکناشیه	/۴ - /۴۵
انصاریه (پیر حاجات)	/۵ - /۵۵
بیومیّه	/۶ - /۶۵
تیجانیه	/۶۵۴ - /۶۵۹
جمالیّه (پیر جمالیّه)	/۷ - /۷۵
چشتیه	/۸ - /۸۵
حروفیه	/۹ - /۹۵
خاکساریه	۲۹۱/۱ - /۱۵
خلوتیه	/۲ - /۲۵
دسوقیه (برهانیه)	/۳ - /۳۵
ذهبیّه	/۴ - /۴۵
رفاعیه	/۵ - /۵۵
روشنیه (انصاری، بایزید، قرن ۱۰ ق.)	/۵۶ - /۵۶۵
زکیه	/۵۷ - /۵۷۵
سنوسیّه	/۶ - /۶۵
سهروردیه	/۷ - /۷۵
آثار کلی	/۷

تصوف و عرفان

طرائق صوفیه (دنباله) ۲۹۱

سهروردیه (دنباله)

آداب و رسوم طریقت	/۷۱
تاریخ	/۷۲
طبقات و تراجم جمعی	/۷۳
تراجم فردی (آ-ی)	/۷۴
اجازات. مشیحات. کرسی نامه‌ها	/۷۵
دفاعیه‌ها وردیه‌ها	/۷۷
شاذلیه	/۸- /۸۵
و طرق مختلف آن	
شطاریه	/۹- /۹۵
شیخیه	/۹۷- /۹۷۵
صفویه	۲۹۲/۱- /۱۵
عیسویه	/۲- /۲۵
قادریه	/۳- /۳۵
شامل قادریه کس نرانی	
و طرق مختلف آن	
قلندریه	/۴- /۴۵
قونیویه	/۵- /۵۵
کبرویه	/۶- /۶۵
مرشدیه	/۷- /۷۵
کازرونیه را نیز اینجا بیاورید.	
ملاطیه	/۸- /۸۵
مولویه	/۹- /۹۵
نعمه اللهیه	۲۹۳/۱- /۱۵
و طرق مختلف آن	
نقشبندیه	/۲- /۲۵
و طرق مختلف آن	
نوربخشیه	/۳- /۳۵
طرائق دیگر (آ-ی عددی)	/۹- /۹۵

تصوف و عرفان

طرائق صوفیه (دنباله)	۲۹۳	
گنابادیه		/۹۳ - /۹۳۵
نقطویان		/۹۴ - /۹۴۵
قنوت	۲۹۴	
ردّ و تنقض تصوف و عرفان	۲۹۵	
ردیه‌ها		/۲
دفاعیه‌ها		/۴

نمایه

BP	آ
سازمان تبلیغات اسلامی. استان آذربایجان	آب (فقه) ۱۸۵/۴
شرقی ۳/۲۳۱	آبرو و حیثیت ۲۵۱/۳
سازمان تبلیغات اسلامی. استان بوشهر ۳/۲۱۴	آب کر ۱۸۵/۴
سازمان تبلیغات اسلامی. استان مرکزی ۳/۲۱۶	آتش بس ۱۹۶/۱
سازمان حج و زیارت ۳/۲۳	آثار کلی درباره اسلام ۱۱
سازمان کنفرانس اسلامی ۳/۲۵	آثار کلی - اختصاصی ۱۱/۵
شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی ۳/۹	آثار کلی سازمانهای اسلامی ۳/آ۱
شورای هماهنگی و نظارت بر ترویج	آثار کلی (سازمانها - انجمنها) ۳/آ۲-ی
فرهنگ ایثار و شهادت ۳/۹۵	آستان قدس رضوی ۳/آ۵
کانون آشنایی با معارف اسلامی ۳/ک۲	اتحاد جهانی علمای مسلمین ۳/الف۳
مجمع جهانی تقرب مذاهب اسلامی ۳/م۳	انجمن مدرسین دانشگاهها ۳/الف۸
مرکز الامام الصدر للابحاث والدراسات ۳/م۳۷	بعثه مقام معظم رهبری در امور حج و زیارت ۳/ب۶
مرکز بزرگ اسلامی غرب کشور ۳/م۳۷۵	بنیاد اندیشه اسلامی ۳/ب۹۲
مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی ۳/م۳۸	پژوهشکده باقرالعلوم ۳/ب۳۵
مرکز جهانی علوم اسلامی ۳/م۳۸۳	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی ۳/ب۴
مرکز نشر معارف اسلامی در جهان ۳/م۴	جامعه المصطفی (ص) العالمیه ۳/ج۱۷
موسسه آل البيت لاحیاء التراث ۳/م۸	جامعه مدرسین حوزه علمیه قم ۳/ج۲
موسسه الامام الخوئی ۳/م۹	جماعت اسلامی پاکستان ۳/ج۸
موسسه فرهنگی تربیتی توحید ۳/م۹۳	حسینیه ارشاد ۳/ح۵
نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها.	حسینیه زینبیه (تهران) ۳/ح۵۴
پژوهشگاه فرهنگ و معارف ۳/ن۹۳	دارالتقرب بین المذاهب الاسلامیه ۳/د۱۴
هیات و کانون خادم الرضا(ع)(قم) ۳/۵۹	دارالمصطفی لاحیاء التراث ۳/د۱۷
آثار کلی (مجامع - دانشگاهها) ۳/آ۲-ی	دایرةالمعارف آستان قدس رضوی ۳/آ۵
آحاد (قراءت) ۷۷	دبیرستان شهید مهدی حکمت. انجمن اسلامی ۳/د۲
آخرالزمان ۲۲۲/۳	سازمان اوقاف و امور خیریه ۳/س۱۵
آخوند داغستانی، عبدالقادر ۵۴/۲۵/آ۳	سازمان تبلیغات اسلامی ۳/س۲۱۸-۲۱۹

۷۰/۴	آیات: مکی، مدنی، سفری، حضری	۲۵۲/۴۵	آداب آرایش ریش و مو و ناخن
۱۸۷/۸	آیات، نماز	۲۵۴/۴	آداب المتعلمین
۷۰/۵	آیات: نهاری، لیلی، شتائی، صیفی	۲۵۴/۴	آداب تعلیم و تعلم
	آیات و سور ← سور و آیات	۹۱/۴	آداب تفسیر
۲۲۷/۸	آئین برهمایی و اسلام	۸۰/۸	آداب تلاوت
۲۲۷/۸	آئین بودائی و اسلام	۲۵۲/۴	آداب جامه پوشیدن
۱۹۵	آیین دادرسی جزایی	۱۱۳/۹	آداب روایت حدیث
		۲۵۱	آداب سخن گفتن
		۲۵۴/۶	آداب سفر
۱۹۴	اباحه	۲۸۸/۴	آداب شیخی
۲۲۵/۳۵	اباحیه	۲۸۸/۳	آداب و اعمال (تصوف)
	اباضیه	۲۵۶-۲۷۲	آداب و رسوم
۲۴۲	فرق	۲۵۶/۱	دایرةالمعارف‌ها، اصطلاحنامه‌ها
۱۸۴/۸	فقه	۲۵۶/۴	همایش‌ها
۲۱۵/۹	کلام	۲۵۸	آداب و رسوم زندگی
۱۷۵/۵ الف ۲	الایانه	۸۰/۸	آداب و کیفیت تلاوت
۸۰/۲	ابتدا	۸۸/۱	آدم
۲۱۸/۶	ابداع (الهیات)	۲۵۰/۹۵	آرامش
۲۷۸/۳ الف ۲	ابراهیم ادهم	۱۹۸/۶/آ۴	آرایش
۸۸/۳	ابراهیم پیامبر	۲۲۹/۲	آزادی بیان
۲۷	ابراهیم (فرزند پیامبر)	۲۳۰/۱۴	آزادی و اسلام
۲۴۱/۵	ابراهیمیه (فرق)	۸۸/۳	آزر
۸۸/۱۵	ابلیس	۸۸/۴	آسیه
	نیز نگاه کنید به شیطان	۲۵۱	آفات زبان
۳۲/الف ۱۴	ابن ابی العاص، عثمان بن ابی العاص	۲۳۲/۴	آفرینش انسان
۳۲/الف ۵	ابن ابی بکر، عبدالرحمن	۸۸/۱	آفرینش در قرآن
۲۲/۲ الف ۳	ابن ابی عاصم	۲۳۲/۴	آفرینش و اسلام
۱۲۳/الف ۲	ابن الاثیر، مبارک بن محمد	۲۴۰/۶	آقاخانیه (فرق)
۱۷۸/۴۵ الف ۲	ابن الجلاب، عبیدالله بن الحسین	۱۵۵/۸/آ۸ الف ۳	آمدی، علی بن محمد
	ابن الحاجب، عثمان بن عمر	۲۷۹/۴	آملی، حیدر بن علی
۱۵۵/۸ الف ۲	اصول	۲۵/۴	آمنه بنت وهب
۱۷۸/۶ الف ۲	فقه	۶۵/۲	آموزش قرآن
	ابن الساعاتی، احمد بن علی		آموزش و پرورش ← تعلیم و تربیت
۱۵۵/۸ الف ۲	اصول	۲۰۰/۶۶	آموزش و پژوهش جوانان (کلام)
	فقه	۲۳۲/۸۲	آوازخوانی
۱۷۵/۵ الف ۲	ابن الصباغ، عبدالسید بن محمد	۹۹	آیات الاحکام

- ابن الصلاح، عثمان بن عبد الرحمن ۲ الف / ۱۰۷/۶
ابن العربی، محیی الدین محمد بن علی ۲ الف / ۲۸۳
ابن المحاملی، احمد بن محمد ۲ الف / ۱۷۵/۴
ابن المطهر حلّی ۵۵/۴۶
ابن المقری، اسماعیل بن ابی بکر ۲ الف / ۱۷۶/۴
ابن الهمام، محمد بن عبد الواحد
اصول ۲ الف / ۱۵۶/۲
فقه ۲ الف / ۱۷۲/۵
ابن بابویه، ابو جعفر محمد بن علی
حدیث
فقه ۲ الف / ۱۸۱/۵
کلام ۲ الف / ۲۰۹/۶
ابن بادیس، عبد الحمید ۱۵ الف / ۲۳۳/۷
ابن تیمیه، محمد بن الخضر ۲ الف / ۲۰۱/۶۵
ابن جماعه، بدرالدین محمد بن
ابراهیم ۲ الف / ۱۰۷/۷
ابن حجر العسقلانی، احمد بن علی ۲ الف / ۱۰۸
ابن حجر هیثمی، احمد بن محمد
۹ ص ۲ الف / ۲۲/۷
ابن حزم اندلسی ۵۷/۱۵۴
ابن حمزه، محمد بن علی ۲ الف / ۱۸۱/۷
ابن حنبل، احمد بن محمد
حدیث ۲ الف / ۱۱۸/۴
فقه و اصول ۲ الف / ۱۵۲/۵
مزار ۲۶۴/۳
نیز نگاه کنید به حنبلیه
ابن خفیف شیرازی، محمد بن خفیف ۵/۲۷۸
ابن خلدون، عبد الرحمن بن محمد
سرگذشتنامه ها ۹ س ۱۶ الف / ۲۲/۶
ابن دحیه، عمر بن حسن
سرگذشتنامه ها ۹ ن ۱۷ الف / ۲۲/۵۵
ابن شاذان، فضل بن شاذان
کلام و عقاید ۲ الف / ۲۰۹/۳
ابن سید الناس، محمد بن محمد
سرگذشتنامه ها ۲ الف / ۲۲/۶
ابن عاصم، احمد بن عمرو ۳ الف / ۲۲/۲
- ابن عباس، عبد الله بن عباس ۱۶ الف / ۳۲
ابن عبد الحق، عبد المومن بن عبد الحق
فقه و اصول ۷ ت ۲ الف / ۱۵۶
ابن عبد السلام، عبد العزیز بن عبد السلام
سرگذشتنامه ها ۴ ب ۱۸ الف / ۲۲/۵۵
ابن عربی، محمد بن عبد الله ۲۷۹
ابن عطاء الله اسکندری، محمد بن محمد
۲ الف / ۲۸۳
ابن فارس، احمد بن فارس
سرگذشتنامه ها ۸ الف / ۱۸ الف / ۲۲/۴
ابن قدامه، موفق الدین عبد الله بن احمد
۲ الف / ۱۷۹/۴۵
ابن قعقاع، یزید بن قعقاع ۸/۷۶
ابن قیم الجوزیه ۲ الف / ۲۰۱/۶۵
ابن کثیر، اسماعیل بن عمر ۲ الف / ۹۵/۵
۶ ف ۲ الف / ۲۲/۶
ابن ماجه، محمد بن یزید ۲ الف / ۱۱۸
ابن مجاهد، احمد بن موسی ۲ الف / ۷۵/۳
ابن مسعود، عبد الله بن مسعود ۲ الف / ۳۲
ابن مفلح، محمد بن مفلح ۲ الف / ۱۷۹/۵
ابن هشام، عبد الملك بن هشام ۲ الف / ۲۲/۲
ابو الحسن الأشعری، علی بن اسماعیلی
۲ الف / ۲۰۱/۴۵
ابو الحسن خرقانی، علی بن احمد
سرگذشتنامه ۲ الف / ۲۷۸/۸
تصوف ۲ الف / ۲۸۲/۶
ابو الخیر، عبد الرحمن ۷ الف / ۲۳۳
ابو الفضل العباس ← عباس بن علی (ع)
ابوایوب الانصاری، خالد بن زید ۲ الف / ۳۲
ابو بصیر، عتبّه بن اسید ۲۴ الف / ۳۲
ابوبکر صدیق ← ابوبکر، عبد الله بن ابی قحافه
ابوبکر، عبد الله بن ابی قحافه ۲۹
خطب و کلمات ۶/۲۹
کلام ۵/۲۲۳
مزار ۵/۲۶۲
ابو حمزه ثمالی، ثابت بن دینار ۲ الف / ۳۵/۵

۱۶۷	اجتهاد و تقلید (اصول)	۵۴/۲۵/الف ۱۶	ابوداود، سلیمان بن اشعث
۲۴	اجداد پیامبر		ابوذر الغفاری ← ابوذر غفاری، جندب بن جناده
۱۴۱/۵	اجزاء حدیث. برگزیده	۳۲/الف ۲	ابوذر غفاری، جندب بن جناده
۵۸/۵	اجزاء قرآن (عربی)		ابوطالب ← ابوطالب بن عبدالمطلب
۶۴	اجزاء. احزاب	۲۵/۶	ابوطالب بن عبدالمطلب
۲۱۶/۵	اجسام (کلام)	۲۳۳/۷/الف ۲	ابوزید، نصر حامد
۱۶۱/۴	اجماع		ابوعبیده بن الجراح ← ابوعبیده جراح،
۲۶۵/۵۲	اجمیر (مزارات)		عامر بن عبدالله
۲۲۶	اجنه	۳۲/۵/الف ۲۵	ابوعبیده جراح، عامر بن عبدالله
	اجوبه و اسئله ← پرسشها و پاسخها	۷۶/۴	ابوعمر بن علاء
	احادیث	۲۵/۵	ابولهب
۱۱۲/۶	احکام	۳۲/۵/الف ۲	ابوهریره، عبدالله بن عامر
۱۳۹	اسماعیلیه		ایویعقوب سجستانی، اسحاق بن احمد
۱۲۸-۱۳۷	امامیه اثناعشریه	۲۰۱/۹۵/الف ۲	
۱۱۷-۱۲۷	اهل سنت	۲۴۳/۵	اتباع مهدی سودانی
۱۴۵	خاص (شرح)	۲۱۷/۷	اتحاد (الهیات)
۱۳۸	زبدیه	۲۸۹/۲	اتصال (تصوف)
۱۲۸-۱۳۹	شیعه	۴/۲۸۹/۴	اثبات (تصوف)
۱۴۰	قدسیه	۲۲۳/۵	اثبات خلافت
۱۲۷/۵	قدسیه (اهل سنت)	۲۱۷/۲	اثبات خدا
۱۱۷-۱۴۵	متون	۲۲۲/۱	اثبات معاد
۱۱۱/۹	موضوع	۲۲۴/۴	اثبات مهدویت خاصه
۱۴۱	منتخب	۲۲۴/۲	اثبات مهدویت مطلقه
	نیز نگاه کنید به حدیث	۲۱۷/۲	اثبات واجب
۲۲۸	احتجاجات (کلام)		اثر ← حدیث
۲۵۴/۱۲	احترام و تکریم	۸۶/۴	اثر قرآن
۲۵۴/۸	احتساب	۱۹۰/۸	اجاره
۱۹۰/۶۵	احتکار		اجازات
۲۴/۴۵/الف ۳	احد	۲۸۸/۴۴	تصوف و عرفان
۴۵/۲۴/خ ۹	احزاب		حدیث
۲۸۸/۸۴	احزاب (تصوف)	۱۱۳/۴	روایت
۵۸/۵	احزاب قرآن. برگزیده ها	۱۱۴/۹	علم الرجال
۶۴	احزاب. اجزاء	۱۶۷/۴	فقه
	احسان	۲۳۰	اجتماع و اسلام
۲۵۰/۳	اخلاق	۱۰۳/۴	اجتماع و قرآن
۲۸۹	تصوف	۱۶۷/۴	اجتهاد

۱۱۳/۴	اداء حدیث	۵۵/۷	احسائی، احمد
۲۳۲/۸۳	ادبیات و اسلام	۸۸/۲۴	احقاف
۱۱۲/۸	ادبیات و حدیث		احکام
۸۴/۸	ادبیات و قرآن	۱۱۲/۶	احادیث
۸۸/۲۲	ادریس، پیامبر	۱۶۳	اصول فقه
۲۶۶-۲۷۱	ادعیه	۱۹۰/۱	بیع
۸۷	ادعیه قرآن	۱۹۶/۷	سلطانیه
۸۰/۴	ادغام	۱۹۳/۶	یمین
۱۶۱	ادله	۱۸۹	احکام بانوان
۱۶۹/۹	ادوار فقه	۱۹۶/۷	احکام دیوانی
۲۸۱/۴۲	ادیان ایرانی و تصوف	۳۵/۵/الف۳	احمد بن اسحاق
۲۸۱	ادیان و فلسفه		احمد بن حنبلی ← ابن حنبلی، احمد بن محمد
۱۸۶/۳	اذان		احمد بن عمرو بن ابی عاصم ← ابن ابی عاصم
	اذکار ← اوراد	۲۹۰/۱	احمدیه
۲۵۴/۱۲	اذن دخول	۲۴۳	احمدیه (قادیانیه)
۲۱۸/۵	اراده (الهیات)	۱۸۹	احوال شخصی
۵۸/۵	ارباع	۲۸۹/۲	احوال عرفانی
۱۴۳	اربعیات	۱۹۱/۸	احیاء موات
۱۹۶/۵	ارتداد	۲۳۹/۴	اخباریه (فرق)
۱۹۷	ارث	۸۳/۳	اختصاص قرآن
۱۹۷	ارث زنان	۱۹۰/۶۶	اختلاس
۲۲۰/۲	ارسال رسل	۸۵/۸	اختلاف قرآن
۸۸/۲۴	ارم ذات العماد	۲۱۹/۶	اختیار (الهیات)
۲۴۲	ازارقه (فرق)	۸۸/۵۳	اخدود، اصحاب
۲۴۱/۸	ازدریه (فرق)	۸۰/۴	اخفاء
۲۵۸/۵	ازدواج (آداب و رسوم)	۲۸۶/۷	اخفی (عرفان)
۲۳۰/۱۷	ازدواج در اسلام	۲۵۰/۶	اخلاص
۲۱۸/۲	ازلیت (الهیات)	۲۵۴	اخلاق اجتماعی
۱۱۰/۲	ازمنه حدیث	۲۲/۴/الف۳	اخلاق النبی (ص)
۳۲/۵/الف۵	اسامه بن زید	۲۸۹	اخلاق (تصوف)
۲۱۶/۱۵	اسباب علم (کلام)	۲۴۶-۲۵۴	اخلاق اسلامی
۱۱۰/۲	اسباب ورود حدیث	۲۵۴/۹	اخلاق حرفه ای
۱۹۴/۷	اسب سوار	۲۵۳/۲	اخلاق خانوادگی
۲۵۴/۴	استاد و شاگرد (اخلاق)	۲۵۰	اخلاق فردی
۲۸۹/۴	استتار (تصوف)	۱۰۳/۳	اخلاق و قرآن
۱۶۱/۶	استحسان	۷۸-۸۱	ادا

۱۶/۳۴	قفقاز شمالی	۱۹۵/۴	استحلاف
۱۶/۳۵	کره شمالی	۲۷۲/۵	استخاره
۱۶/۳۵	کره جنوبی	۲۷۲/۵	استخاره با قرآن
۱۶/۹۱۶	بخارا	۱۸۷/۹	استسقاء، نماز
۱۶/۹۱۶	خان نشین	۱۶۱/۸	استصحاب
۱۶/۹۲	برونشی	۱۶۱/۷	استصلاح
۱۶/۹۲۷	منطقه اقیانوس هند	۲۷۲/۷	استعاذه
۱۶/۹۳	چین	۸۳/۲	استعاره قرآن
۱۶/۹۵	خوارزم	۲۳۱/۴	استعمار و اسلام
۱۶/۹۷	ژاپن	۲۸۹/۶	استغنا (تصوف)
۱۶/۹۷۵	کشورهای عربی	۱۶۷/۸	استفتاء (اصول)
۱۷/۹۸	میانمار	۱۶۳-۱۶۷/۸	استنباط
۱۷/۱۵	آلمان	۸۸/۳۴	استحاق، پیامبر
۱۷/۲	اسپانیا	۲۳۹/۷	استحاقیه (فرق)
۱۷/۲۸	انگلستان	۱۹۶/۲	اسراء
۱۷/۲۹	ایتالیا	۱۸۵/۱	اسرار عبادات
۱۷/۳	بالکان	۲۵۰/۳۵	اسراف
۱۷/۳۵	بلغارستان	۸۸/۳۵	اسرائیل
۱۷/۳۷	بوسنی و هرزگوین	۹۱/۸	اسرائیلیات (تفسیر)
۱۷/۴۵	روسیه	۱۹۰/۷۴	اسقاط
۱۷/۷	فرانسه		اسلام
۱۷/۸۵	یوگسلاوی	۱۱	آثار کلی (درباره)
۱۸/۹۳	اتیوپی	۱۱/۵	آثار کلی - اختصاصی
۱۸/۹۶	غنا	۱۱/۵/آ۹	آینده نگری
۱۸/۹۷	کنگو	۱۱/۵/الف۷	افکار عمومی
۱۸/۹۸	نیجریه	۱۱/۵/الف۷۷	اندیشه
	در میان نژادها، گروهها، قبایل و غیره [← ۲۰]	۱۱/۵/الف۸	اندیشه نو
۱۱/۷۵	شیعه در مناطق مختلف	۱۱/۵/پ۹	پوشاک و روحانیت
۲۲۸/۴	دفاعیه‌ها	۱۱/۵/ت۸	تلویزیون
۲۲۸/۲	ردیه‌ها	۱۱/۵/ج۹	جهانی بودن
۱۳	فلسفه	۱۱/۵/ز۹	زندگی معنوی
۵۷	اسلام‌شناسان	۱۴/۷	در کشورهای اسلامی (مجموعه چند کشور)
۱۱	اسلام‌شناسی	۱۴/۵	در مناطق مختلف جهان
۲۳۰/۱۴	اسلام و آزادی	۱۵-۱۹	در مناطق مختلف
۲۳۲/۴	اسلام و آفرینش	۱۵/۴۵	تاجیکستان
۲۳۲/۸۳	اسلام و ادبیات	۱۶/۳۳	قزاقستان

۲۲۹/۲	اسلام و دانش	۲۲۷	اسلام و ادیان دیگر
۲۳۰/۱۴	اسلام و دموکراسی	۲۳۱/۶۵	اسلام و ارتش
۲۳۱/۴	اسلام و دنیوی گرایی	۲۳۲/۸۵	اسلام و اساطیر
۲۳۰/۱۴۵	اسلام و رسانه های گروهی	۲۳۱/۴	اسلام و استعمار
۲۳۲/۶۵	اسلام و روانشناسی	۲۳۰/۲	اسلام و اقتصاد
۲۳۲/۸۳	اسلام و زبان	۲۳۲/۳	اسلام و اکزیستانسیالیسم
۲۳۰/۱۷۲	اسلام و زن	۲۳۱/۴	اسلام و امپریالیزم
۲۳۲/۷	اسلام و زراعت	۲۳۱/۴۵	اسلام و انقلاب
۲۲۷/۵	اسلام و زردشتیگری	۲۳۲/۲۵	اسلام و اومانیسم
۲۳۲/۸۸	اسلام و سرگرمی ها	۲۲۷/۹	اسلام و بایئگری و بهائیکری
۲۳۰/۳	اسلام و سرمایه داری	۲۳۰/۲۲	اسلام و بانکداری
۲۳۱/۲	اسلام و سلطنت	۲۳۰/۱۵	اسلام و برده داری
۲۳۰/۵	اسلام و سوسیالیزم	۲۲۷/۸	اسلام و بودایی و برهمایی
۲۳۱	اسلم و سیاست	۲۳۲/۶	اسلام و بهداشت
۲۳۲/۸۴	اسلام و شعر	۲۳۲/۶	اسلام و پزشکی
۲۲۷/۶	اسلام و صابثین	۲۳۰/۲۲	اسلام و پول
۲۳۱/۶	اسلام و صلح	۲۲۹	اسلام و تجدید حیات فکری
۲۳۱/۲۵	اسلام و صهیونیسم	۲۸۱/۱	اسلام و تصوف
۲۳۲/۶	اسلام و طب	۲۳۲/۸۶	اسلام و تصویرگری
۲۳۰/۱۵۵	اسلام و طبیعت	۲۳۰/۱۷	اسلام و تعدد زوجات
۲۳۰/۱۲	اسلام و عدالت	۲۳۰/۱۸	اسلام و تعلیم و تربیت
۲۲۹	اسلام و عقاید جدید	۲۳۲/۵	اسلام و تکنولوژی
	اسلام و عقاید و ادیان عرب	۲۲۹/۳	اسلام و تمدن اروپایی
۲۲۷/۸	جاهلیت	۲۲۹/۳	اسلام و تمدن جدید
۲۳۲	اسلام و علوم	۲۲۹/۳	اسلام و تمدن غرب
۲۲۹	اسلام و علوم و عقاید جدید	۲۳۰/۱۷	اسلام و تنظیم خانواده
۲۳۲/۷	اسلام و فلاحت	۲۳۱/۲	اسلام و جمهوریت
۲۳۲/۱	اسلام و فلسفه	۲۲۹	اسلام و جنبشهای اصلاح طلبانه
۲۳۲	اسلام و فنون	۲۳۱/۶	اسلام و جنگ
۲۳۰/۴	اسلام و فتودالیزم	۲۳۰/۱۶۵	اسلام و جوانان
۲۳۰/۱	اسلام و قانون	۲۳۰/۱	اسلام و حقوق
۲۳۰/۳	اسلام و کاپیتالیزم	۲۳۰/۱۵۷	اسلام و حیوان
۲۳۰/۱۳	اسلام و کار	۲۳۰/۱۷	اسلام و خانواده
۲۳۲/۵	اسلام و کامپیوتر	۲۳۲/۴	اسلام و خلقت
۲۳۲/۷	اسلام و کشاورزی	۲۳۰/۱۲	اسلام و دادگستری
۲۳۰/۶	اسلام و کمونیزم	۲۳۲/۴	اسلام و داروینیسیم

۵/۵۶-۹/۵۶	سرگذشتنامه	۲۳۲/۲	اسلام و ماتریالیزم
۳۲-۱۵۴/۳	سرگذشتنامه (فقه)	۲۳۲/۲	اسلام و مادیگری
۲۴۰	فرق	۲۳۰/۳	اسلام و مالکیت
۱۸۴/۴	فقه	۲۳۰/۲۵	اسلام و مالیات
۲۱۵	کلام	۲۲۷/۹	اسلام و مانویت
۲۴۰/۷	اسماعیلیه الموت	۲۳۲/۸۶	اسلام و مجسمه‌سازی
۲۱۹/۹۲	اسم جلاله	۲۳۰/۱۵۵	اسلام و محیط زیست
۱۱۱	اسناد (حدیث)	۲۳۲/۶۷	اسلام و مدیریت
۱۲	استله و اجوبه	۲۳۲/۱	اسلام و مذاهب فلسفی
۱۶۵/۷	اشاره (اصول)	۲۳۰/۱۷۳	اسلام و مردان
	اشاعره	۲۳۰	اسلام و مسائل اجتماعی
۲۳۸	فرق	۲/۲۳۰	اسلام و مسائل اقتصادی
۲۰۴-۲۰۶	کلام	۲۲۹	اسلام و مسائل جدید
۱۶۹/۳	اشباه و نظایر (فقه)	۲۳۰/۱۷۵	اسلام و مسکن
۱۶۴/۷	اشتراک (اصول)	۲۲۷/۳	اسلام و مسیحیت
۱۶۴/۷۵	اشتقاق	۲۳۰/۱۳۵	اسلام و مشاغل
۲۲۲/۳	اشراف الساعه	۲۳۱/۲	اسلام و مشروطیت
۲۸۱/۷	اشراق و تصوف	۲۲۹/۲	اسلام و معرفت
۱۹۴/۱	اشربه	۲۳۱/۳	اسلام و ملی‌گرایی
۲۰۱/۴۵ الف/۴۶	اشعری، زکریا بن آدم	۲۳۰/۱۵۵	اسلام و منابع
۷۳/۲	اشکال قرآن	۲۳۲/۸۲	اسلام و موسیقی
۲۳۲/۳	اصالت وجود و اسلام	۲۳۰/۱۶	اسلام و نژادپرستی
	اصحاب	۲۳۲/۸۶	اسلام و نقاشی
۸۸/۵۳	اخدود	۲۳۲/۸۷	اسلام و ورزش
۸۸/۳۷	ایکه	۲۲۷/۸۵	اسلام و هندوئیسم
	حسین ← یاران حسین	۲۳۲/۸	اسلام و هنر
۸۸/۲۶	رس	۲۲۷/۲	اسلام و یهودیت
۸۸/۷۷	فیل	۴۲/۴ الف/۵	اسلم بن عمرو ترکی
۸۸/۷۴	قریه	۲۱۹/۹	اسماء حسنی
۸۸/۷۵	کهن		اسماء خدا
۲۷۴/۳	اصطلاحات صوفیه	۲۸۶/۶	عرفان
۲۳۳	اصلاحات دین	۲۱۸	کلام و عقاید
۲۳۳/۲-۲۳۳/۳	اصلاح طلبان	۲۱۹/۹۴	اسم اعظم
۱۲۸	اصول اربعمائه	۸۸/۳۳	اسماعیل
۲۱۶	اصول دین		اسماعیلیه
۲۳۹-۲۴۴	اصول عقاید فرق شیعه	۱۶۰/۵	اصول فقه

۲۲۵/۳۷	افراط و تفريط	۱۵۵-۱۶۷	اصول فقه
۱۹۸/۶/الف۷	افساد فی الارض	۱۵۵/۲-۱۵۷	اصول فقه سنت
۲۲۳/۴	افضل، امامت	۱۵۸-۱۶۰	اصول فقه شيعه
	افضليت	۱۶۰/۵	اسماعيليه
۲۲۳/۵	ابوبکر	۱۵۸-۱۵۹	جعفری
۲۲۱/۳	پيامبر	۲۱۶	اصول و فروع
۲۲۳/۵	علی بن ابی طالب	۲۳۹/۳	اصوليه (فرق)
۲۲۳/۴	افضليت امام	۲۵۹/۳	اضحی، عيد
۲۱۸	افعال	۱۸۸/۸	اضحیه (حج)
۲۱۹/۴	افعال عباد (الهیات)	۱۹۴/۱	اطعمه و اشربه
۲۶۵	افغانستان (مزارات)	۲۵۳/۴	اطفال، تربیت و حقوق
۱۹۰/۴	افلاس	۱۶۴/۴	اطلاق و تقیید
۱۸۶/۳	اقامه	۶	اطلسها
۲۳۰/۲	اقتصاد و اسلام	۸۳/۴	اطناب قرآن
۱۶۵/۷	اقتضا (اصول)	۲۸۶/۷	اطوار سبعة قلبیه
۱۹۵/۵	اقرار	۲۸۶/۷	اطوار و لطائف سبعة
۱۱۱	اقسام الحديث	۸۰/۴	اظهار
۸۰/۴	اقلاب		اعانه
۲۲۷	اقلیت‌ها	۲۵۰/۳	اخلاق
۲۵۳/۸	اقوام	۱۹۳/۴	فقه
۲۹۰/۲	اکبریه	۱۸۸/۲	اعتکاف
۲۵۲	اکل	۸۶	اعجاز قرآن
۲۳۲/۳	اگرستانسالیزم و اسلام	۷۳/۲	اعجام قرآن
۱۵۵/۸/الف۳	الاحکام فی اصول الاحکام	۷۱/۴	اعداد در قرآن
۱۹۱/۹	التقاط	۸۲/۸	اعراب قرآن
۲۲۵/۳	الحاد	۲۱۶/۵	اعراض (کلام)
۱۶۴	الفاظ (اصول)	۲۲۲/۶۵	اعراف (کلام)
	الهام (اصول)	۱۱۳/۴	اعلام (حدیث)
۲۱۶/۱۵	علم	۱۰۳/۹	اعلام جغرافیائی قرآن
۲۲۰/۳	نبوت	۸۷/۸	اعلام قرآن
۲۱۷-۲۱۹	الهیات	۲۶۶	اعمال السنه
۱۰۳/۱	الهیات و قرآن	۲۵۹	اعمال و مستحبات شب‌های خاص
۸۸/۴۵	الیاس	۲۵۹	اعیاد
۸۸/۴۶	الیسع	۲۸۶/۶	اعیاد ثابته
۲۶۲-۲۶۵	اماکن مقدسه، ريارت	۱۶۷/۸	افتاء و استفتاء (اصول)
۵۲/۲/الف۷۵	ام‌البنین	۲۵۰/۲	افتراء

۲۱۶/۲	امتناع (کلام)	۸۰/۳	اماله
۱۱۲/۷	امثال حديث	۳۶-۵۱	امامان دوازده گانه
۸۴/۴	امثال قرآن		امام الحرمين، عبدالملک بن عبدالله
۱۹۸/۶ الف ۷۵	امداد رسانی	۱۵۰/۵ الف ۸	
	امر بمعروف	۱۵۵/۶ الف ۴	
۱۹۶/۶	فقه و اصول		امام اول ← علی بن ابی طالب
۲۲۶/۴	کلام و عقاید	۲۲۳	امامت
۲۱۹/۶	امر بین الامرین (الهیات)	۲۲۳/۴	امامت افضل
۱۶۴/۵	امر و نهی (اصول)		امام جعفر صادق ← جعفر بن محمد الصادق
۲۶/۱۵	ام سلمه بنت حذیفه		امام حسن ← حسن بن علی
۳۲/۵ الف ۷۶	ام سلیم، رمیضاء بنت ملحان		امام حسن عسگری ← حسن بن علی العسکری
۵۲/۲ الف ۷۸	ام فروه (س)		امام حسین ← حسین بن علی
۲۱۶/۲	امکان (کلام)		امام رضا ← علی بن موسی الرضا
۵۲/۲ الف ۸	ام کلثوم بنت علی (س)	۵۳	امام زادگان
۱۱۰/۲	امکنه حدیث	۲۶۲-۲۶۵	امامزاده
۱۹۸/۶ الف ۷۷	امنیت		امام زمان ← محمد بن حسن المهدی
۲۳۱	امنیت ملی		امام زین العابدین ← علی بن حسین
۱۹۸/۶ الف ۸	اموال دولتی		امام علی النقی ← علی بن محمد النقی الهادی
۲۱۶/۲	امور عامه (کلام)		امام غائب ← محمد بن حسن المهدی
۲۶	امهات المؤمنین		امام محمد باقر ← محمد بن علی الباقر
۲۲۱/۳	امیت		امام محمد تقی ← محمد بن علی النقی
	امید ← رجا		امام موسی کاظم ← موسی بن جعفر الکاظم
	امیر المؤمنین علی ← علی بن ابی طالب		امامیه اثنا عشریه
۲۷۹/۴	امین بلیانی، محمد بن علی	۱۲۸-۱۳۶	احادیث
۲۷۱/۸	اناشید	۵۵/۲-۵۵/۳	سرگذشتنامه
۲۲۰/۷	انبیاء اولوالعزم	۲۳۹/۲	فرق
	الانجم الزاهرات علی حل الفاظ الورقات فی	۱۸۱-۱۸۱/۵	فقه
۱۵۶/۲/۲۳	اصول الفقه الانجم الزاهرات	۱۵۳/۱-۱۵۳/۵	فقها
	انجمنها ← سازمانها و انجمنها	۲۰۹-۲۱۳/۶	کلام
۸۹/۶	انجیل و قرآن	۲۱۲/۵	دفاعیه ها
۶۵	اندرزهای قرآن	۲۱۲	ردیه ها
۲۵۰/۹۵	اندوه	۲۰۱/۷۱	متکلمان
۲۲۹	اندیشه و تفکر		امانت
۲۸۹/۲	انس (تصوف)	۲۵۰/۶۵	اخلاق
۵۳/۷	انساب	۱۹۲	فقه
	انسان	۲۳۱/۴	امپریالیزم و اسلام

اصل	۲۳۲/۴	اهل حدیث
عرفان	۲۸۶/۸	فرق
کلام	۲۲۶/۲	کلام
انسان کامل	۲۸۷/۲	اهل حق (صوفیه)
انسانی، علی	۲۶۱/۶/الف	اهل حق (فرق)
انسجام اسلامی	۲۳۳/۵	اهل ذمه
انشاء قرآن	۸۳/۵	اهل سنت
انصار (فرق)	۲۴۳/۵	اهل کتاب (اصول فقه)
انصاری، عبدالله بن محمد	۲۷۸/۸	اهل مدین
انصاری، مرتضی بن محمد امین	۱۵۳/۵/الف	اهلیت (اصول)
انصاریه	۲۹۰/۵	ایام الله ۲۵۹
اوراد		ایشاگرگی
آداب و رسوم	۲۶۶-۲۷۱	ایجاز قرآن
تصوف و عرفان	۲۸۸/۸۴	ایران (مزارات) ۲۶۴
انصاری همدانی، محمدجواد	۲۸۰/۸	ایقاعات
انطون، فرح	۲۳۳/۷/الف	ایکه
انفاق	۲۵۰/۳	ایلاء
انقلاب اسلامی	۲۳۱/۴۵	ایمان
اوجز السیر لخییر البشر	الف ۱۸ الف ۲۲/۴	ایمان و عهد
اورشلیم	۲۶۲/۳	ائمه اثنا عشر
اوراق بهادار	۱۹۸/۶/الف	داستانها در باره
اوراق قرضه	۱۹۸/۶/الف	مباحث خاص
الاوزاعی، عبدالرحمن بن عمرو	۱۵۴/۵۲	احادیث
طبقات و تراجم فقها	۱۸۰	شهادت
فقه مذاهب	۱۸۰	مصائب
اوزاعی (فقه)	۱۸۰	معجزات
اوستا و قرآن	۸۹/۷	مناظرهها
اوقات عبادات	۱۸۵	نیابت
اوقات نماز	۱۸۶/۶	ائمه و اولیاء، وفات
اولاد، تربیت و حقوق	۲۵۳/۴	اینترنت
اولوالعزم، انبیاء	۲۲۰/۷	ایوب
اولیا		
عرفان	۲۸۷	ب
کلام و عقاید	۲۲۳/۸	بابیه
اویس قرنی	۳۵/۵/الف	تفاسیر
اویسیه	۲۹۰/۳	باده گساری
		۳۰۰-۳۹۵
		۱۰۱
		۲۵۲/۲

۱۰۱/۸	بسم الله الرحمن الرحيم	۱۸۷/۹	باران، نماز
۲۵۴/۵	بسیجیان	۱۹۸/۶/ب۱۵	بازاریابی چندسطحی
۲۳۷/۲	بشریه (فرق)	۲۵۴/۶۵	بازرگانی (اخلاق)
۲۱۸/۷	بصر (الهیات)		باشگاههای اسلام ← سازمانها و انجمنها
۲۸۶/۲	بصیرت	۲۳۲/۸۸	بازیهای شاد
۲۲۲/۵	بعث		باطنیه ← اسماعیلیه
۲۵۹/۴	بعثت، عید	۴۴	باقرالعلوم
۱۹۶/۵	بغاة	۱۹۸/۶/ب۲	بانک و بانکداری
۲۶۳/۳	بغداد (مزارات)	۲۳۹/۶	بتریه (فرق)
	بقا (الهیات)	۹۷	بحرانی، هاشم بن سلیمان
۲۸۹/۲	تصوف و عرفان	۲۶۵/۲	بخارا (زارات)
۲۱۸/۲	کلام و عقاید		بخشایش ← عفو
۲۶۲/۷	بقیع (مقابر)	۲۵۰/۳	بخشش
۲۹۰/۴	بکناشیه	۲۵۰/۳	بخل
	بکریه		بدایه السؤل فی تفضیل الرسول
۲۳۷/۸	فرق	۲۲/۵/الف/ب۴	احزاب
	کلام ۲۰۳/۹	۴۵/۲۴/خ۹	بدر
	بلاد مغرب (مزارات) ۲۶۵/۷	۲۴/۴۵/ب۴	بدعت و بدعت‌گذاران
۸۳	بلاغت قرآن	۲۲۵/۴	بداء (الهیات)
۱۱۲/۸	بلاغت و حدیث	۲۱۸/۴۴	بدویه
۳۲/۵/ب۸	بلال بن رباح	۲۹۰/۱	بدیع قرآن
۸۸/۵	بلقیس	۸۳/۹	بذل (تصوف)
۱۹۸/۶/ب۸	بلوغ	۲۸۹	برابری
	بلوغ و تکلیف	۲۵۴	برات، شب
۲۵۸/۴۵	آداب و رسوم	۲۵۹/۶	برادری
۱۸۹/۵۲	فقه	۲۵۴	بریلویه
۲۳۳/۷/ب۹	بناء، حسن	۲۴۴/ب۴	برده‌داری و اسلام
۲۱۹/۴	بندگان، افعال	۲۳۰/۱۵	برزخ
۸۸/۵۴	بنی اسرائیل	۲۲۲/۲۴	برغوثیه (فرق)
۸۸/۴	بنی اسرائیل و موسی	۲۳۷/۶	برکاتیه
۲۲۷/۸	بودائی و اسلام	۲۹۰/۳۸	البرهان فی تفسیر القرآن
۲۸۱/۶	بودائی و تصوف	۹۷	برهانیه
۱۹۸/۶/الف/۸۵	بورس	۲۹۱/۳	برهمایی و اسلام
۲۳۳/۷/ب۹۳	بوطی، محمدسعید رمضان	۲۲۷/۸	بزرگداشت صحابه
۲۷۹/۲	بهاء الدین ولد، محمد بن حسین	۲۲۳/۷	بسط (تصوف)
۲۲۷/۹	بهائیکری و اسلام	۲۸۹/۲	

۱۸۸/۹	پرده کعبه	۳۰۰-۳۹۵	بهائیه
۲۶۲/۲	آداب و رسوم		بهجه المحافل فی السیر والمعجزات والشمائیل
۱۹۸/۶/پ۴	پرستاری	۲۲/۷/ع۲/ب۹	
	پرسشها و پاسخها	۲۳۲/۶	بهداشت و اسلام
۱۲	اسلام	۱۰۳/۵	بهداشت و قرآن
۷/۷	جوانان و نوجوانان	۱۹۰/۶	بهره
	فتاوی	۲۴۰/۴	بهره (فرق)
۱۸۳/۹	امامیه	۲۲۲/۶۵	بهشت
۱۸۳/۹	جعفری	۲۳۳/۷/ب۹۳۴	بهشتی، محمد
۱۷۹/۹	حنبلی	۲۳۳/۷/ب۹۴	بهی، محمد
۱۷۴/۵	حنفی	۵۲/۲/ب۹	بی بی شهربانو
۱۷۷/۸	شافعی	۲۶۲/۳	بیت المقدس
۱۷۸/۹	مالکی	۲۸۰/۲	بیدآبادی، محمد بن محمد رفیع
۱۴۷/۷۴	فقه و اصول	۱۵۰/۵/ب۹	بیضاوی، عبدالله بن عمر
۶۵/۲	قرآن	۱۹۰/۱-۱۹۰/۷	بیع
۲۰۰/۶۶	کلام	۱۹۰	بیعانه
۲۸۸/۹	پرسه (تصوف)	۱۹۸/۶/ب۸۷	مسائل مستحدثه
۲۵۱/۷	پرگویی	۲۲۳/۵	بیعت
۲۵۰/۵۵	پرهیزکاری	۱۰۸/۶/ب۹	بیقونیه، طه بن محمد
۱۹۸/۶/پ۴۳	پزشکی	۱۰۸/۶/ب۹/ب۹	البیقونیه
۲۳۲/۲	پزشکی و اسلام		بیم ← خوف
۱۰۳/۵	پزشکی و قرآن	۱۹۸/۶/ب۹	بیمه
۳۶	پنج تن	۱۹۵/۴	بینات
۱۹۸/۶/پ۸۶	پوشاک	۲۲۵/۲	بین المنزلتین
۱۹۸/۶/پ۸۷	پول	۱۹۰-۱۹۲	بیوع
	پیامبر اسلام ← محمد بن عبدالله، پیامبر اسلام	۲۹۰/۶	بیومیه
	پیامبری ← نبوت	۱۲۲/۵/ب۹	بیهقی، احمد بن حسین
۲۸۸/۴	پیر		
۲۷۹/۸	پیر پالاندوز، محمد عارف		
۲۹۰/۷	پیر جمالیه	۲۵۴/۹	پادشاهی (اخلاق)
۲۴/۵	پیشگوئیهای حضرت محمد	۱۲	پاسخها و پرسشها
۸۶/۲	پیشگوئیهای قرآن	۲۵۰/۵۵	پاکدامنی
۲۵۴/۶۵	پیشه‌وری (اخلاق)	۲۶۵/۴	پاکستان (مزارات)
۲۴/۶	پیمانها و عهدنامه‌ها	۱۱/۶۲۴	پایگاههای اطلاعاتی
۱۹۸/۶/پ۹	پیوند اندام و بافتها	۲۴	پدر و مادر، پیامبر
		۲۵۳/۶	پدر و مادر، حقوق

۲۲۹	تجدد	ت	
۲۲۹	تجدید حیات فکری اسلام	۱۶۹/۸	تابعیت
۲۸۹/۴	تجريد (تصوف)	۳۵	تابعین
۱۶۷/۳	تجری (اصول)	۱۸۶/۲	تأثیر رسانه های گروهی بر اشاعه نماز
۱۶۳/۴	تجزی (اصول)		تاریخ
۲۱۷/۶	تجسیم (الهیات)	۲۴۷	اخلاق اسلامی
۲۸۹/۴	تجلی (تصوف)	۱۴	اسلام
۷۸-۸۱	تجوید	۲۷۵	تصوف و عرفان
۶۵/۳	تحقیق (قرآن)	۹۲	تفسیر
۱۹۵/۴	تحلیف	۱۰۶/۵	حدیث
۱۱۳/۴	تحمل و اداء حدیث	۱۰۳/۸	در قرآن
۸۰/۶	تخفیف	۸۰/۹	علم قراءت و تجوید
۲۳۰/۱	تخلفات اداری	۲۳۶	فرق اسلامی
۱۶۶/۸	تداخل	۱۴۸	فقه و اصول
۱۹۳/۹	تدبیر	۷۲	قرآن
	تدفین و تکفین ← کفن و دفن	۲۰۰/۸	کلام
۲۶۱/۴	تذکیر		تاریخ الخمیس فی احوال انفس نفیس
۲۷۸-۲۸۰	تراجم صوفیه	۲۲/۷/د۹ت۲	
	تراجم و طبقات ← طبقات و تراجم	۲۶۰/۵	تاریخ تعزیه
۱۶۶/۸	تراجیح و تعادل (اصول)	۱۳/۵	تاریخننگاری
۱۸۷/۷	تراویح، نماز	۱۰۳/۸	تاریخ و قرآن
۱۸۶/۵	ترت حسینى	۲۳۹	تازه کیشان شیعه (مستبصرون)
۲۳۰/۱۸	تریت و اسلام	۲۲۸/۶	تازه کیشان مسلمان
۲۵۳/۴	تریت و حقوق کودکان	۲۸۹	تألف (تصوف)
۷۲/۴	تریت قرآن	۲۳۰	تأمین اجتماعی
۱۶۶/۶	ترتب	۲۵۴	تأمین اجتماعی (اخلاق)
۸۰/۸۷	ترتیل در قرآن	۹۱/۲	تأویل
۵۸/۷-۶۶	ترجمه های قرآن	۱۱۲/۲	تأویل احادیث
۸۰/۶	ترقیق	۲۲۶/۶۵	تبرک
۲۶۵	ترکستان (مزارات)	۱۱/۵/ت۲	تبلیغات (اسلام)
۱۹۸/۶/ت۴	تروریسم	۱۱/۶۲۲	تبلیغات رادیوئی
۲۶۲	تزئین مقابر	۱۱/۶۲۳	تبلیغات تلویزیونی
۱۶۳/۲	تسامح	۱۱/۶۲۵	تبلیغات سایر رسانه ها
۲۵۴/۱۲	تسمیت عاطس	۱۸۶/۲	تبلیغات نماز
۲۵۴/۱	تساهل و تسامح	۲۴/۴۵/ت۲	تبوک
۸۰/۶	تسهیل	۲۵۴/۶۵	تجارت (اخلاق)

۱۶۶/۸	تعارض	۲۱۷/۶	تشبیه (الهیات)
۱۶۶/۶	تعارض ادله (اصول)	۸۳/۲	تشبیه قرآن
۶۵	تعالیم قرآن	۲۱۷/۶	تشبیه (کلام)
۲۳۰/۱۷	تعدد زوجات و اسلام	۸۰/۶	تشدید
۱۹۵/۶	تعزیر	۱۹۶/۷	تشکیلات دیوانی، اداری
۲۶۰/۵	تعزیه خوانی	۲۸۱/۲	تشیع و تصوف
(۲۶۰/۷)	تعزیه نامه ها	۲۸۸-۲۸۹	تصوف
۱۹۷/۵	تعصیب	۲۷۶/۴	تصوف افراطی
۲۲۳/۷	تعظیم صحابه	۲۷۶/۴	تصوف تندرو
۱۸۶/۸۵	تعقیبات نماز	۲۷۶/۲	تصوف سنتی و معتدل
۷/۵-۷/۷	تعلیم و تربیت جوانان و نوجوانان	۲۷۶/۶	تصوف فلسفی
۷/۲	تعلیم و تربیت، روشها	۲۸۱	تصوف (مآخذ)
۲۳۰/۱۸	تعلیم و تربیت و اسلام	۲۸۱/۶	تصوف و آئین برهمنی
۲۵۴/۴	تعلیم و تعلم، آداب	۲۸۱/۶	تصوف و آئین بودائی
	تعلیمیه ← اسماعیلیه	۲۸۱	تصوف و ادیان
۲۷۲/۷	تعویذ	۲۸۱/۴۲	تصوف و ادیان ایرانی
۹۲-۱۰۲	تفاسیر	۲۸۱/۱	تصوف و اسلام
۱۰۱	تفاسیر بابیه	۲۸۱/۲	تصوف و تشیع
۱۰۲/۱-۱۰۲/۹۸۶	تفاسیر سور و آیات	۲۸۱/۴۴	تصوف و زردشتیگری
۱۰۰	تفاسیر عرفانی	۲۸۸/۸۲	تصوف و شریعت
۹۲-۹۸	تفاسیر اهل سنت	۲۷۴-۲۹۵	تصوف و عرفان
۹۲-۹۸	تفاسیر شیعه	۲۸۱/۸	تصوف و غنوصیه
۹۹	تفاسیر فقهی	۲۸۱/۴۲	تصوف و فرهنگ ایرانی
۱۰۱/۴	تفاسیر قادیانیه	۲۸۱/۶	تصوف و فرهنگ هندی و بودائی
۹۳-۹۸	تفاسیر (مأثور و غیر مأثور)	۲۸۱	تصوف و فلسفه
۲۷۲/۵	تقال	۲۸۱/۷	تصوف و فلسفه اشراق
۲۲۵/۳	تفتیش عقاید	۲۸۱/۴۲	تصوف و فلسفه ایرانی
۸۰/۶	تفخیم	۲۸۱/۷	تصوف و فلسفه نوافلاطونی
۲۸۹/۴	تفرقه (تصوف)	۲۸۱/۶	تصوف و فلسفه هندی و بودائی
۲۳۲/۸۸	تفریح	۲۸۱/۸	تصوف و گنوسیسم
۹۰	تفسیر	۲۸۱/۵	تصوف و مانویت
۹۱/۵۲	تفسیر به رأی	۲۸۱/۴	تصوف و مسیحیت
۹۱/۵۳	تفسیر به مأثور	۲۸۱/۳	تصوف و یهودیت
۹۱/۵	تفسیر (روشها)	۱۹۴/۵	تصویر (فقه)
۹۱	تفسیر (علم)	۲۳۲/۸۶	تصویرگری و اسلام
۹۲-۱۰۲	تفسیر (متون)	۱۶۶/۸	تعادل و تراجم

۲۸۹	تصوف و عرفان	۹۰	تفسیر (مجموعه مقاله‌ها)
	توبه	۲۱۹/۶	تعویض (الهیات)
۲۸۹/۲	تصوف و عرفان	۱۵۶/۲	تفسیرالوصول الی قواعدالاصول
۲۲۵/۷	کلام و عقاید	۲۲۹	تشکر دینی
۲۲۵/۷	توبه کاران	۸۳/۹	تقدیم و تأخیر
	توحید	۲۳۳/۱	تقریب مذاهب اسلامی
۲۸۹/۶	تصوف	۱۶۱/۳۵	تقریر رسول
۲۱۷/۴	کلام و عقاید	۱۹۸/۶/۲۷	تقلب
۲۸۹	تودد (تصوف)	۱۶۷/۶	تقلید (اصول)
۸۹/۵	تورات و قرآن	۲۵۰/۵۵	تقوی
۱۹۸/۶/۲۹	تورم	۲۲۶/۵	تقیه
۲۲۶/۶	توسل به انبیا و ائمه و اولیا	۲۳۲/۴	تکامل انسان
۱۸۳/۹	توضیح المسائل		تکایا
۲۱۹/۱	توفیق (الهیات)	۲۶۱	آداب و رسوم
۲۲۵/۲	توکل	۲۸۸/۶	تصوف و عرفان
۲۸۹/۲	توکل (تصوف)	۲۵۸/۴۵	تکلیف (بلوغ)
۲۵۷/۲	تولد	۲۳۲/۵	تکنولوژی و اسلام
۱۹۶/۶۵	تولی	۲۱۸/۶	تکوین (الهیات)
۲۳۷/۳	تومنیه (فرق)		تکیه ← تکایا
	تهذیب نفس	۸۰/۸	تلاوت (آداب و کیفیت)
۲۸۸/۵	تصوف و عرفان	۸۰/۸۵	تلاوت (ثواب)
۲۵۰/۱	تهور	۱۱۰/۶	تلفیق الحدیث
۲۹۰/۶۵۴-۶۵۹	تیجانیه	۱۹۸/۶/۲۸	تلفیح مصنوعی
	تیراندازی	۲۸۹/۴	تلوین (تصوف)
۲۵۲/۵	اخلاق اسلامی	۲۲۹/۳	تمدن اروپایی و اسلام
۱۹۴/۷	فقه		تمدن اسلامی ← D
۱۸۵/۷	تیمم	۲۲۹/۳	تمدن غرب و اسلام
		۲۸۹/۴	تمکین (تصوف)
		۲۵۱/۵	تملق
۲۳۰/۲	ثروت	۵/۳۲/۲۸	تمیم‌داری، تمیم‌بن اوس
۳۲/۵/۲۷	ثعلبه بن حاطب	۷۱/۸	تناسب آیات و سور
۱۱۴/۴	ثقات حدیث	۲۲۲/۸	تناسخ
۱۴۱/۵	ثلاثیات حدیث	۸۵۵/۸	تناقض قرآن
۲۳۷/۲	ثمامیه (فرق)	۲۳۰/۱۷	تنظیم خانواده و اسلام
۸۸/۲۵	ثمود		تواضع
۱۴۱/۵/۸۷	ثنائیات حدیث	۲۵۰/۴	اخلاق اسلامی

۸	جزوه‌ها و برشورها (کلی)	۲۲۲/۶	ثواب
۱۹۶/۴	جزیه	۸۰/۸۵	ثواب تلاوت قرآن
۲۱۶/۵	جسم (کلام)	۲۳۷/۳	ثوبانیه (فرق)
۲۲۲/۱	جسد مثالی	۱۸۰/۱	ثوری (فقه)
۲۵۸/۴۵	جشن تکلیف		
۲۵۹	جشن‌ها		
۱۹۱	جعاله	۲۳۷/۲	ج
۴۵-۴۵/۱-۴	جعفر بن محمد الصادق	۲۲۶/۷۵	جاحظیه (فرق)
۲۶۲/۷	مزار	۲۳۹/۶	جادو و جادوگری
	جعفری	۲۳۱	جارودیه (فرق)
۱۵۸-۱۵۹	اصول فقه	۸۸/۴۷	جاسوسی
۹۹/۶	تفاسیر فقهی	۹۳	جالوت
۱۸۱-۱۸۳/۹	فقه	۷/۴۲	جامع البیان فی تفسیر القرآن
۱۵۳/۱-۱۵۳/۵	فقه‌ها	۲۷۱/۲	جامع الزيتونه
	جغرافیا		جامعه کبیره (زیارت)
۶/۵	اسلام	۲۲/۴ الف/۱۶ ج۲	الجامع فی السنین والآداب والمغازی و
۱۰۳/۹	قرآن	۲۳۰	التاریخ
۱۵-۱۹/۸	کشورها	۲۵۲/۴	جامعه مدنی
	جفر ← BF	۲۵۰/۵	جامه پوشیدن
۱۸۷	جماعت، نماز	۲۳۷/۲	جاه طلبی
۲۹۰/۷	جمالیه	۲۱۹/۶	جائیه (فرق)
۱۶۶/۹	جمع بین دلیلین (اصول)	۲۸۶/۸	جبر و اختیار (الهیات)
۲۸۹/۴	جمع (تصوف)		جبروت (عرفان)
۱۱۳/۱	جمع حدیث	۲۳۷/۴	جبریه
۷۲/۴	جمع و ترتیب قرآن	۲۰۳/۵	فرق
۱۸۷/۴	جمع و قصر، نماز	۲۵۰/۱	کلام
۲۵۹/۱	جمعه	۱۹۸/۶ ج۲	جین
۱۸۷/۵	جمعه، نماز	۱۸۵/۷	جبهه
۱۶۴/۶	جموع (اصول)	۸۷/۴	جبیره
۲۳۱/۲	جمهوریت و اسلام	۱۹۵/۳	جلد قرآن
۲۲۶/۳	جن	۱۸۹/۵۵	جرائم امنیتی
۱۸۵/۶	جنابت، غسل	۱۹۵	جرائم جنسی
۱۸۵/۹	جنازه	۶/۱۹۵	جرائم سیاسی
۱۹۵/۳	جنایات	۱۱۴/۲	جرائم قابل گذشت
۱۸۵/۹	جناز	۲۲/۶۵ ج۴	جرح و تعدیل
۲۳۳	جنبش‌های اصلاح طلبانه	۵۸/۵	جزری، محمد بن محمد
			جزوه‌های قرآن

۱۴۳	چهل حدیث	۱۸۶	جنبه های اجتماعی نماز
		۱۸۶	جنبه های روانی نماز
ح		۱۸۶	جنبه های اخلاقی نماز
	حادث ← حدوث	۲۲۲/۶۵	جنت
۳۲/الف/۲	ابویوب انصاری	۱۹۶	جنگ
۲۷۸/۳	حارث محاسبی، حارث بن اسد	۲۲/۴۵/الف/ج۹	جوامع السیره النبویه
۲۳۹/۷	حارثیه (فرق)		جوامع حدیث
	حافظان ← حفاظ	۷/۵-۷/۷	جوانان و نوجوانان، تعلیم و تربیت
۱۶۳/۵	حاکم (اصول)	۲۹۴	جوانمردی
۲۵۴/۷	حاکم شرع (اخلاق)		جواهر ← جوهر
	حال، علم، ۲۸۶/۱	۲۱۶/۵	جواهر مجرده (کلام)
۳۲/۵/ح۲	حبیب بن مظاهر	۲۶۸/۶	جوشن صغیر (دعا)
۲۸۶/۷	حبه القلوب	۲۶۸/۴	جوشن کبیر (دعا)
۲۵۰/۵	حب دنیا	۴۲/۴/ج۹	جون بن حوی
۳۲/۳/ب۸	الحبشی، بلال		جوهر
۱۸۸/۸	حج	۲۸۶/۵	عرفان
۲۳۰/۱۷	حجاب	۲۱۶/۵	کلام
۱۹۸/۶/ح۳	مسائل مستحدثه	۱۹۶	جهاد
۲۶۲/۴	حجاز، مزارات	۱۹۸/۶/ج۹	جهانگردی
۲۳۲/۶	حجرات	۲۳۱	جهانی شدن
	حجه بن الحسن العسکری ← محمد بن حسن المهدی	۲۲۵/۳	جهل
۲۲۳/۵	حجه الوداع	۲۳۷/۵	جهمیه
۲۳۳/۷/ح۳	حجتی کرمانی، علی	۲۰۳/۶	فرق
۱۹۰/۳	حجر	۲۲۲/۶۵	کلام
۲۶۲/۲	حجر الاسود		جهنم
۲۶۲/۲	حجر اسماعیل		
۱۶۱/۲۲	حجیت	۶۵/۹	چ
۱۶۱/۴۲	اجماع	۲۵۱/۵	چاپ قرآن
۱۶۱/۳۳	سنت	۲۹۰/۸	چاپلوسی
۱۶۱/۵۲	قیاس و عقل	۲۷۲/۸/ج۵	چشتیه
۱۹۵/۶	حد		چشم زخم
	حدوث	۳۶	چهارده معصوم
۲۱۸/۹	خلق قرآن	۹	سرگذشتنامه
۲۱۶/۲	کلام	۹	داستان ها در باره
۱۹۵/۶	حدود		حکایتها در باره
			کلمات قصار ← احادیث شیعیه

حدود و دیات	۱۹۵	حزقیال	۸۸/۵۹
حدیث		حساب	۲۲۲/۶
اخلاق	۲۴۸	حسب	۱۹۶/۸
تاریخ	۱۰۶/۵	حسبه (اخلاق)	۲۵۴/۸
تعریف	۱۱۰	حسد	۲۵۰/۳
سازمانها و انجمنها	۱۰۶/۳	حسن (حدیث)	۱۱۱/۴
سرگذشتنامه‌ها	۱۱۵-۱۱۶	حسن بصری	۲۷۸/۳
علم	۱۰۷-۱۱۶	حسن بن علی	۴۰-۴۰/۶
غریب اللغات	۱۰۶/۲	صحیفه الحسن	۲۶۷/۱/ح ۳ص ۴۷
فهرستها	۱۰۶	مزار	۲۶۲/۲
کتاب اربعه (شیعه)	۱۲۸/۸	حسن بن علی العسکری	۵۰-۵۰/۱-۴
کشف الحدیث	۱۰۶	مزار	۲۶۳/۴۵
متون	۱۱۷-۱۴۵	حسن و قبح عقلی	۲۱۹/۷
منتخبات موضوعی	۱۱۷/۲۵	حسن و قبح عقلی و شرعی (الهیات)	۲۱۹/۷
واژه‌نامه	۱۰۶/۲	حسین بن علی	۴۱-۴۲
حدیث احب حبیبک هوناما	۱۴۵/الف ۳	تاثیر عاشوراء	۴۱/۷۶
حدیث اختلاف امتی رحمه	۱۴۵/الف ۳۳	تعزیه‌نامه‌ها و کتابهای نوحه	۲۶۰/۷
حدیث استخلاف	۱۴۵	رجزخوانی	۴۱/۵۳
حدیث اقتدا	۱۴۵/الف ۷	رجزخوانی اصحاب امام حسین	۴۱/۵۳
حدیث باب مدینه‌العلم	۱۴۵	فرزندان	۴۱/۶۵
حدیث تریع	۱۴۵/ت ۴	مباحث دیگر	۴۱/۷۶
حدیث ثقلین	۱۴۵/ث ۷	مراسم عزاداری و تعزیه‌خوانی	۲۶۰/۳
حدیث سلسله الذهب	۱۴۵/س ۸	مزار	۲۶۳/۲
حدیث غدیر	۱۴۵/غ ۴	یاران	۴۲-۴۲/۴
حدیث و ادبیات	۱۱۲/۸	حرف جر در قرآن	۸۲/۸
حدیث و بلاغت	۱۱۲/۸	حسینیه‌ها	۲۶۱
حدیث و مباحث لغوی	۱۱۲/۸	حشر و نشر	۲۲۲/۵
حدیقه بن یمان	۳۲/۵/ح ۴	حصر قرآن	۸۳/۳
حرام (اصول)	۱۶۳/۳	حضانت	۱۸۹/۹
حریبه (فرق)	۲۳۹/۷	حضرات خمسه	۲۸۶/۸
حر ریاحی	۴۲/۴/ح ۴	حضرت انسان (عرفان)	۲۸۶/۸
حرص و طمع	۲۵۰/۵	حضرت رسول ﷺ محمد بن عبدالله پیامبر اسلام	
حروف مقطعه	۷۱/۶	حضرت زهرا	۲۷/۲
حرف ربط (عطف)	۸۳/۶	حضرت علی ﷺ علی بن ابی طالب	
حروفیه	۲۹۰/۹	الحضرمی، یعقوب بن اسحاق	۷۶/۹
حریم گذر	۱۹۸/۶/ح ۴	حضری (آیات)	۷۰/۴

۱۶۳/۳	حکم. براثت	۱۸۶/۲	حضور قلب (نماز)
۱۶۳/۳	حکم تکلیفی	۱۹۴	حظر و اباحه
۱۹۸/۶/ح۸	حکم حکومتی		حفاظ
۱۶۳/۴	حکم وضعی	۱۱۵-۱۱۶	حدیث
۱۹۶/۷	حکومت، احکام	۱۷/۲۶	حفصه بنت عمر
۲۲/۷۵/ح۸	حلبی، علی بن ابراهیم	۸۰/۹	حفاظ قرآن
۲۸۸	حلقات (عرفان)	۱۱۳/۸	حفظ حدیث
۲۸۹	حلم (تصوف)	۸۰/۸	حفظ قرآن
۲۱۷/۷	حلول (الهیات)	۱۹۸/۶/ح۷	حق مولف
۴۵/۲۴/ح۸	حمراء الاسد		حقوق
۷۶/۵	حمزه بن حبيب	۲۵۴/۴	استاد
۲۵/۷	حمزه بن عبدالمطلب	۱۶۹/۸	بین الملل اسلامی
۲/۵۲/ح۸	حمیده مصفاه	۲۵۳/۶	پدر و مادر
	حنبلیه	۱۹۵	جزا
۹۹/۵	تفاسیر فقه	۲۵۴/۵	خدمتگزاران
۵۴/۸-۵۴/۹	سرگذشتنامه‌ها	۲۵۳/۸	خویشان
۲۳۶/۷	فرق	۲۵۴/۲	دوستان
۱۷۹-۱۷۹/۸	فقه	۲۵۳/۲	زوجین
۱۵۲-۱۵۲/۵	فقها	۲۸۸/۴	شیخ
۳۲/۵/ح۹	حنظله بن ابی عامر	۲۵۳/۴	فرزندان
۲۲۷/۷	حنفاء و اسلام	۲۵۴/۱	مسلمانان
۲۳۳/۷/ح۹	حنفی، حسن	۲۵۴/۳	همسایگان
	حنفیه	۱۹۶/۷	حقوق اداری
۹۵/۲	تفاسیر فقهی	۲۳۰/۱	حقوق بشر
۵۴/۲-۵۴/۳	سرگذشتنامه‌ها	۱۹۸/۶/ح۷۳۳	حقوق بشر (فقه)
۲۳۶/۴	فرق	۲۳۰/۱	حقوق بین الملل
۱۷۱-۱۷۴/۵	فقه	۲۳۰/۱	حقوق و اسلام
۱۴۹/۲-۱۴۹/۵	فقها	۲۲۵/۲	حقیقت ایمان
۲۴/۴۵/ح۹	حنین	۲۸۷/۳	حقیقت محمدیه
۸۸/۱	حوا		حقیقت و مجاز
۲۱۶/۱۵	حواس (کلام)	۱۶۵/۴	اصول فقه
۱۹۲/۲	حواله	۸۳/۱	قرآن
۲۲۲/۶۵	حوریان	۲۴/۸	حکایت‌ها و داستانها درباره پیامبر
۷/۴۷۵	حوزه علمیه اهل سنت گلستان	۲۴۹/۹	حکایت‌های اخلاقی
۷/۴۴	حوزه علمیه خراسان	۹	حکایت‌های مذهبی
۷/۴۵	حوزه علمیه دزفول	۲۴۹	حکم (اخلاق)

۲۸۸/۸۴	ختم	۷/۴۷	حوزه علمیه قم
۲۵۸/۴	ختنه	۷/۴۷۵	حوزه علمیه گرگان
۲/۲۵۰	خجالت	۷/۴۳	حوزه علمیه مروی
۲۱۷/۲	خدا، اثبات	۴۴۷/۷	حوزه علمیه مشهد
۲۱۷/۸	خدا، شناخت	۷/۴۸۲	حوزه علمیه مصر
۲۲۶/۲	خدا و انسان	۷/۴۸۷	حوزه علمیه هند
۲۸۸/۵	خدمت (تصوف)	۷/۴۸۸	حوزه علمیه یمن
۲۳۰	خدمات اجتماعی	۷/۴	حوزه‌های علمیه
۲۵۴	خدمات اجتماعی (اخلاق)	۷/۴۱-۴۹	حوزه‌های علمیه خاص
۲۵۴/۵	خدمتگزاران		حیا
۲۶/۲	خدیجه بنت خویلد	۲۵۰/۲	اخلاق
۱۹۶/۳	خراج	۲۸۹/۲	تصوف
۲۷۲/۸/خ۴	خرافه‌های مذهبی	۲۱۸/۷	حیات (الهیات)
۲۷۸/۸/الف۲	خرقانی، ابوالحسن علی بن احمد	۲۸۹/۶	حیرت (تصوف)
۲۸۷/۴	خرق عادات (عرفان)	۱۸۵/۶	حیض
۲۸۸/۴	خرقه	۱۹۸	حیل، مسائل
۱۷۹/۳/خ۴	الخرقی، ابوالقاسم عمر بن الحسین	۱۹۸/۶/ح۹	حیوان‌ها
۲۲۲/۳	خروج سفیانی		
۲۵۰/۲	خشونت		خ
۸۸/۴	خضر	۲۳۷/۲	خابطیه (فرق)
۱۰	خطابه‌ها	۲۲۱/۲	خاتمیت
۲۴۱/۸	خطابیه (فرق)	۸۵/۳	خاص قرآن
۱۴۲/۲	خطب پیامبر		خاکساری - تواضع
	خفی	۲۹۱/۱	خاکساریه
۱۶۵/۲	اصول فقه	۲۱۸/۶	خالقیت (الهیات)
۲۸۶/۷	تصوف و عرفان	۳۳/خ۲	خالد بن ولید
۲۲/۵۵/ش۴	خلاصه سیرت رسول‌الله (ص)	۲۳۷/۳	خالدیه (فرق)
۱۶۷/۹	خلافت (اصول)	۲۵۱/۷	خاموشی
۲۲۳/۵	خلافت (کلام)	۲۵	خاندان پیامبر
۱۸۹/۸	خلع	۲۸۸/۶	خانقاهها
	خلفای راشدین	۲۵۳/۲	خانواده، اخلاق
۲۸۳۸	سرگذشتنامه‌ها	۲۳۰/۱۷	خانواده و اسلام
۲۲۳/۷	کلام		خبر - حدیث
	خلفای فاطمی - D	۲۱۶/۱۵	خبر صادق (کلام)
۷۶/۹۲	خلف بن هشام، ابومحمد	۸۳/۵	خبر قرآن
		۲۵۸/۴	ختان

۵

خلق

الهیات

قرآن

خلقت در قرآن

خلقت و اسلام

خلیل بن احمد

خلوت (تصوف)

خلوتیه

خماری

خمس

خنده

خواب و خواب‌گذاری

خواتم سور

خوارج

فرق

فقه

کلام

فرق دیگر

خواص سور و آیات

خوجه اثنی عشریه

خودبینی

خودخواهی

خودشناسی

خودشناسی (تصوف)

خوردن

خوف

اخلاق اسلامی

تصوف و عرفان

خوله بنت حسین

خون

خونبها

خویشان

خیارات

خیانت

خیبر

۲۱۸/۶

۲۱۸/۹

۸۸/۱

۲۳۲/۴

۳۵/۵/خ۸

۲۸۸/۵

۲۹۱/۲

۲۵۲/۲

۱۸۸/۶

۲۵۰/۹۵

۲۱۶/۱۵

۷۱/۷۱

۲۴۲

۱۹۴/۸

۲۱۵/۹

۲۴۴

۸۶/۶

۲۴۴/خ۹

۲۵۰/۴

۲۵۰/۴

۲۵۰

۲۸۶/۷

۲۵۲

۲۵۰/۷

۲۸۹/۲

۵۲/۲/خ۹

۱۹۸/۶/خ۹

۱۹۵/۷

۲۵۳/۸

۱۹۰/۲

۲۵۰/۶۵

۲۴/۴۵/خ۹۴

دادخواه خیابانی، رسول

دادگستری و اسلام

دارالایمان

دارالتقرب

دارالحدیثها

دارالفکر

داروینیسیم و اسلام

داستانهای اخلاقی

داستانهای دینی

دانش و اسلام

دانش و دانش‌اندوزی

داود، پیامبر

داودیه (فرق)

دایره‌المعارفها و واژه‌نامه‌ها

اسلام

تصوف و عرفان

حدیث

فقه و اصول

قرآن

کلام

دایره‌المعارفها و واژه‌نامه‌ها دو زبانه

انگلیسی

چینی

روسی

عربی

فرانسه

دجال

دخانیات

دخیل‌بندی (آداب و رسوم)

دراست، علم

درایت‌الحدیث

درستی

دروزیه

فرق

۲۶۱/۶/۵۲

۲۳۰/۱۲

۲۲۵/۵

۲۳۳/۱

۱۰۶/۳

۲۲۵/۵

۲۳۲/۴

۲۴۹/۵

۹

۲۲۹/۲

۲۵۴/۴

۸۸/۴۸

۲۳۶/۸

۵

۲۷۴/۳

۱۰۶/۲

۱۴۷/۲

۶۶/۹

۶۶/۹

۵/۵

۵/۹۳

۵/۹

۵/۱

۵/۶

۲۲۲/۳

۱۹۴/۲

۲۶۶

۲۸۶/۱

۱۰۷-۱۰۹

۲۵۰/۶۵

۲۴۰/۸

۲۱۳/۶	شیخیه	۲۱۵/۸	کلام
۲۰۳/۴	معزله	۲۵۱/۲	دروغگوئی
۱۱۲/۴	دفع مطا عن حدیث	۱۹۸/۶/د۴	دریانوری
۱۶۵	دلالت		دستور المعالم الحکم و ماثور مکارم الشیعہ
۲۵۰/۱	دلیری	۳۲/۱۵	
۲۶۳/۶	دمشق (مزارات)	۲۹۱/۳	دسوقیه
۲۳۰/۱۴	دموکراسی و اسلام	۲۵۱/۶	دشنام
۲۵۰/۵	دنیا دوستی	۲۲۳/۹	دعا
۲۲۹/۳	دنیوی گرای	۸۷	دعا در قرآن
۲۲۲/۶۵	دوزخ		دعاها
۲۵۴/۲	دوستان (اخلاق)	۲۶۸	ابی حمزه ثمالی
	دوستی	۲۶۸/۲	احتجاج
۲۵۴/۲	اخلاق	۲۶۸/۳	ام داوود
۱۹۶/۶۵	اسلام	۲۶۸/۴	جوشن کبیر
۲۸۶/۹	عرفان	۲۶۸/۶	جوشن صغیر
۲۶۵/۵	دهلی (مزارات)	۲۶۸/۸	سمات
۲۲/۷/د۹ت۲	دیاریگری، حسین بن محمد	۲۶۹	صباح
۱۹۵/۷	دیات	۲۶۹/۲	صنمی قریش
	دین	۲۶۹/۴	عدیلہ
۱۶۶/۲	اصول فقہ	۲۶۹/۵	کمیل بن زیاد
۲۱۶/۵	کلام	۲۶۹/۶	مشلول
۱۹۲	دین (معاملات)	۲۶۹/۷	ندبه
۲۳۰	دین زدایی	۲۷۰	ماه رمضان
۱۹۵/۷	دیه	۲۷۰	دیگر دعاها
		۲۲۳/۹	دعوت
		۱۹۶/۱	دفاع
		۱۹۶/۱	دفاع مشروع
		۲۲۸/۴	دفاع از اسلام
			دفاعیه ها
		۲۲۸/۴	اسلام
		۲۹۵/۴	تصوف و عرفان
		۸۹/۲	قرآن
			کلام
		۲۱۵/۶	اسماعیلیه
		۲۰۶/۸	اشاعره
		۲۱۲/۵	امامیه اثنا عشریه
	ذ		
۲۲/۵/ج۴	ذات الشفا فی سیر النبی و الخلفا		
۸۸/۲۴	ذات المعاد		
۱۹۴/۳	ذباحه		
۱۹۴/۳	ذبح		
۲۶۱/۴	ذکرگویی		
	ذکر ← اوراد		
۱۹۶/۴	ذمه		
۲۲۵/۶	ذنوب		
۸۸/۵۵	ذوالقرنین		
۸۸/۵۹	ذوالکفل		

۱۶۳/۳	رخصت (اصول)	۲۹۱/۴	ذهبی
۲۲۸/۲	رد اسلام		
۲۵۰/۳	رد مظالم		
۲۲۶/۸	رد و تحریم کلام	۲۸۸/۸۴	رابطه (تصوف)
۱۹۶/۵	رده	۲۶۳/۶	راس الحسین
۲۹۵/۲	ردیه (تصوف)		راستگوئی
	ردیه‌ها	۲۵۱/۲	اخلاق
۲۹۵/۲	تصوف و عرفان	۲۸۹	تصوف
	کلام	۲۵۰/۶۵	راستی
۲۱۵/۴	اسماعیلیه		رافعی قزوینی، عبدالکریم بن
۲۰۶/۷	اشاعره	۱۷۶/۲/۲م۳	محمد
۲۱۲	امامیه اثنا عشریه		راوی، شروط
۲۱۴/۴	شیخیه	۹۱/۴	تفسیر
۲۰۳/۳	معتزله	۱۱۳/۲	حدیث
۲۳۹/۷	رزامیه (فرق)		راهنمای آموزشی
۲۱۹/۲	رزق (الهیات)	۲۴۶/۶	اخلاق اسلامی
۸۸/۲۶	رس، اصحاب		اسلام
۲۸۷	رسالت (عرفان)	۷	آثار کلی
۲۲۱/۴	رسالت پیامبر	۷/۵-۷/۷	تعلیم و تربیت جوانان
۱۸۳/۹	رسائل عملیه	۷/۲	روشهای تعلیم و تربیت
۱۱/۶	رسانه‌های گروهی	۷/۴	مدارس و حوزه‌های علمی
۱۱/۶۲۴	پایگاه‌های اطلاعاتی	۲۷۴/۷	تصوف و عرفان
۱۱/۶۲	تبلیغات	۱۴۷/۷	فقه و اصول
۱۱/۶۲۳	تلویزیونی	۶۵/۲	قرآن
۱۱/۶۲۲	رادیویی	۲۰۰/۶	کلام
۱۱/۶۲۵	سایر رسانه‌ها	۲۰۰/۶۴	راهنمای آموزش جوانان (کلام)
۱۱/۶۲۵/س۹	سینما	۱۹۰/۶	ربا
۱۱/۶۲۴	شبکه‌های کامپیوتری	۲۸۸/۶	رباط
۱۱/۶۲۵/ک۲	کتاب		رجا
۱۱/۶۲۴	نرم افزارهای قرآنی	۲۵۰/۷	اخلاق اسلامی
۱۱/۶۲۴	نرم افزارهای نهج البلاغه	۲۸۹/۲	تصوف و عرفان
۲۲۲/۵	رستاخیز	۱۱۴	رجال (علم)
۲۲۵/۲	رستگاری	۲۸۰/۸	خیاط، رجبعلی
۱۹۸/۶/۵	رستوران	۲۷۱/۴	رجبیه (زیارت)
۲۲۰/۲	رسل	۲۲۲/۴	رجعت
۷۳	رسم الخط قرآن	۲۵۰/۳	رحمت

۲۵۴/۷	روحانیان (اخلاق)	۷۳	رسم المصاحف
۲۷۹	روزبهان بقلی، روزبهان بن ابی نصر	۲۲۰/۴	رسول، صفات
۱۸۸	روزه	۲۲۰/۵	رسول، عصمت
۲۵۹	روزهای خاص	۲۳۰	رشد اجتماعی
۱۸۸/۲۵	روزه در روز عاشورا	۲۳۰/۲	رشد اقتصادی
۲۳۳/۶	روشنفکران	۱۹۰/۶	رشوه
۲۹۱/۵۶-۵۶۵	روشنیه	۳۳/۵	رشید هجری
۷/۲	روشهای تعلیم و تربیت	۲۸۹/۲	رضا (تصوف)
۹۱/۵	روشهای تفسیر	۲۳۳/۷/۶	رضا، محمد رشید
۲۶۰/۴	روضه خوانی		رضاع
۲۶۲/۶	روضه نبوی	۲۵۸/۳	آداب و رسوم
۲۱۹	رویت (الهیات)	۱۸۹/۵	فقه و اصول
۱۸۸/۱۳	رویت هلال	۲۹۱/۵	رفاعیه
۱۹۵	رویه قضایی	۲۵۴/۱	رفتار با بازماندگان شهدا
۲۵۴/۹	رهبری (اخلاق)	۲۳۲/۶۷	رفتار سازمانی
۱۹۱/۶	رهن	۲۵۴/۲	رققه (اخلاق)
۲۶۴/۴	ری (مزارات)	۱۹۳/۹	رق
۲۵۰/۶	ریا	۲۸۸/۷	رقص (تصوف)
۲۸۸/۵	ریاضت (تصوف)	۵۲/۲/۷	رقیه بنت حسین
		۲۶۳/۵	مزار
		۱۶۳/۴	رکن (اصول)
	ز		
۲۸۸/۶	زاویه		رمایه ← تیراندازی
۲۵۱	زبان، آفات	۲۵۹/۲	رمضان، عید
۲۳۲/۷	زراعت و اسلام		رمل ← BF
۲۲۷/۵	زردشتیگری و اسلام	۱۱۲	رموز و اشارات احادیث
۲۸۱/۴۴	زردشتیگری و تصوف	۲۳۱	روابط بین الملل
۲۳۷/۶	زعفرانیه (فرق)	۱۸۷/۲	رواتب (نماز)
۱۸۸/۴	زکات	۱۱۴/۸	رواة حدیث
۱۸۸/۵	زکات فطر		روان ← روح
۸۸/۶۲	زکریا	۱۰۳/۲۵	روانشناسی و قرآن
۲۹۰/۵۷	زکیه	۱۱۳/۹	روایت حدیث
۲۲۲/۳	زلزله آخرالزمان		روح
۱۸۹/۸۸	زنا	۲۸۶/۷	تصوف و عرفان
۲۵۸/۵	زناشوئی (آداب و رسوم)	۲۲۲/۲	کلام و عقاید
۱۸۹/۱	زناشوئی با غیر مسلمان	۲۳۳/۸	روح الله خمینی
۱۹۸/۶/ز۹	زنان	۲۲۳/۸	روحانیت

۲۵۴/۵	زیردستان	۲۸/۶	زنان صحابه
	زین العابدین ← علی بن حسین	۱۸۹	زنان (فقه)
۲۶/۲۵	زینب بنت جحش	۵۲	زنان مقدسه
۵۲/۲	زینب بنت علی	۹	داستان
	مزار	۲۶	همسران پیامبر
۲۶۳/۶	دمشق	۲۳۳/۷/ز۹	زنجانی، عبدالکریم
۲۶۳/۹	قاهره	۲۶۰/۶	زنجیرزنی
۲۶۳/۶	زینییه	۱۹۵/۶	زنداد
		۱۰۴/ز۹	زن در قرآن
	س	۲۵۸	زندگی، آداب و رسوم
۱۹۸/۶/س۲	ساختمان‌سازی	۲۲۲/۲۴	زندگی پس از مرگ
	سادات	۲۷۸-۲۸۰	زندگی‌نامه‌ها (صوفیه)
۵۳/۷	سرگذشتنامه	۲۵۳/۲	زن و شوهر
۲۲۳/۷۵	وجوب تکریم	۲۵۳/۲	زوجین
	سازمانها و انجمنها		زهد
۳	اسلام	۲۵۰/۵	اخلاق اسلامی
۲۷۴	تصوف و عرفان	۲۸۹/۲	تصوف و عرفان
۱۰۶/۳	حدیث	۴۲/۴/ز۹	زهیر بن قین
۱۴۷	فقه و اصول	۲۶۲-۲۶۵	زیارت اماکن مقدسیه
۶۵/۱	قرآن	۲۶۲	زیارت قبور
۲۰۰	کلام	۲۶۲-۲۶۵	زیارتگاهها
	سازمانهای بین‌المللی ← سازمانها و انجمنها	۲۷۱	زیارتنامه‌ها
۲۳۲/۶۵	سالمندی	۲۷۱/۱-۲۷۱/۷	زیارتنامه‌های خاص
۲	سالنامه‌ها	۲۸۶/۹	زیبائی‌پرستی (تصوف)
۲۶۳/۴۵	سامرا (مزارات)	۲۳۲/۸	زیبائی‌شناسی
۸۸/۴	سامری	۲۸۶/۹	زیبائی‌شناسی (تصوف)
۱۱/۶۲۴	سایتهای اینترنتی		زید بن علی
۲۵۱/۶	سب	۵۶/۲	سرگذشتنامه
۸۸/۵۲	سبأ	۹۹/۷	زیدیه
۲۴۱/۸	سبائیه (فرق)	۱۶۰	اصول فقه
۲۳۳/۷/س۲	سباعی، مصطفی	۹۹/۷	تفاسیر فقهی
۱۶۳/۴	سبب (اصول)	۵۶	سرگذشتنامه‌ها
	سبعیه ← اسماعیلیه	۲۳۹/۶	فرق
۱۹۴/۷	سبق و رمایه	۱۸۴	فقه
۸۴/۶	سیک‌شناسی قرآن	۱۵۴-۱۵۵۴/۲	فقها
	سبل‌الهدی و الرشاد فی سیره‌خیرالعباد	۲۱۴	کلام

۲۵۱/۷	سکوت	۲۲/۷/ش ۲	سپاسگزاری
۵۲/۲/س ۸	سکینه بنت حسین	۲۵۰/۸	ستایشگری
۲۹۰-۲۹۳	سلاسل صوفیه	۲۵۱/۵	سجده سهو (نماز)
۲۵۴/۱۲	سلام	۱۸۶/۸	سجده گاه
۲۵۴/۹	سلطنت (اخلاق)	۱۸۶/۵	سخاء
۲۳۱/۲	سلطنت و اسلام	۲۵۰/۳	سخن چینی
۱۹۰/۵	سلف	۲۵۱/۳	سخنرانیها
	سلفیون	۲	اخلاق
۲۳۸/۵	فرق	۲۴۶/۴	کلام
۲۰۷/۵	کلام	۲۰۰/۵	سخن گفتن
۱۹۰/۵	سلم	۲۵۱	سد ذرائع
۳۳/س ۸	سلمان فارسی	۱۶۶/۴	سر (عرفان)
۲۸۸	سلوک	۲۸۶/۷	سربازان
۸۸/۵	سلیمان	۱/۲۵۴	سرگذشتنامه‌ها
۲۳۹/۶	سلیمانیه (فرق)	۲۱-۵۶	سرگرمیها
۲۶۸/۸	سمات (دعا)	۲۵۲/۵	سرمایه‌داری و اسلام
	سماع	۲۳۰/۳	سرمذیت (الهیات)
۲۸۸/۷	تصوف	۲۱۸/۲	سرودهای مذهبی
۱۱۳/۴	حدیث	۲۷۱/۸	سروش، عبدالکریم
۲۶۱/۳	سمبولیسم	۲۳۳/۷/س ۴	سرهند (مزارات)
۱۸۶/۲	سمبولیسم در نماز	۲۶۵/۵۳	سعد بن ابی وقاص
۱۵۵/۷/س ۸م ۹	سمرقندی، محمد بن احمد	۳۳/س ۷	سعد بن ربیع
۲۱۸/۷	سمع (الهیات)	۳۳/س ۷۳	سعد بن معاذ
	سنت (اصول فقه)	۳۳/س ۷۷	سعد و نجس
۱۶۱/۳	اصول	۲۲۶/۷۶	سعه صدر
۱۶۱/۳۳	روایت	۲۵۰/۴	سعید بن جبیر
	نیز نگاه کنید به حدیث	۳۳/س ۷۸	سعید بن مسیب
۲۴/۴۶	سنت (رفتار پیامبر)	۳۵/۵/س ۷	سفر، آداب
۲۸۸/۸۲	سنن شرعی (تصوف)	۲۵۴/۶	سفر انسان به فضا
۱۸۶/۴	سنن (نماز)	۱۹۸/۶/ف ۶	سفر در طلب حدیث
۲۹۱/۶	سنو سیه	۱۱۳/۶	سفری (آیات)
۲۲/۲/الف ۳/س ۹	السنه	۷۰/۴	سفیان بن عیینه
۲۵۲/۶	سواری	۱۵۰/۵/س ۷	سفیانی، خروج
۲۵۲/۳	سواک	۲۲۲/۳	سقط جنین
۷۱-۷۱/۹	سور و آیات	۱۹۸/۶/س ۷	سکر (تصوف)
۱۰۲	تفاسیر	۲۸۹/۴	

خواص	۷۱/۹	شافعیه	
منتخب	۵۸/۵	تفاسیر فقهی	۹۹/۳
سوسیالیزم و اسلام	۲۳۰/۵	سرگذشت‌نامه‌ها	۵۴/۴-۵۴/۵
سوء ظن	۲۵۰/۶	فرق	۲۳۶/۵
سوگند		فقه	۱۷۵-۱۷۷/۸
اخلاق	۲۵۱/۴	فقه‌ها	۱۵۰-۱۵۰/۵
فقه	۱۹۳/۶، ۱۹۵/۴	شاگرد و استاد (اخلاق)	۲۵۴/۴
سوگواری‌ها	۲۶۰	شام (مزارات)	۲۶۳/۵
سهروردیه	۲۹۱/۷	شاهد	۱۹۵/۴
سهل تستری	۲۷۸/۳	شاه شجاع کرمانی، ابوالفرس	۲۷۸/۳
سیاحت	۲۸۸/۹	شایعه	۲۵۱/۲
سیاست	۱۹۸/۶/س۹	شب، نماز	۱۸۷/۶
سیاست و اسلام	۲۳۱	شب اول قبر	۲۲۲/۶
سی‌پاره‌ها	۵۸/۸	شب برات	۲۵۹/۶
سید، احمد شهید	۲۳۳/۷/س۹	شب قدر	۲۵۹/۶
سیر (جهاد)	۱۹۶	شبکه‌های کامپیوتری	۱۱/۶۲۴
سیرت نبوی	۲۲	شبک (فرق)	۲۴۱/۶
آثار کلی	۲۲	شب معراج	۲۵۹/۵
دوره‌ای	۲۲/۱-۹	شب های خاص	۲۵۹
نقد و بررسی	۲۳	شبه‌خوانی	۲۶۰/۵
مباحث خاص	۲۴-۲۷	شبه سازی	۱۹۸/۶/۵۸
سیر و المغازی	س۹ ۱۶ الف/۲۲	ثنائی (آیات)	۷۰/۵
سیر و سلوک، هفت وادی	۲۸۹/۶	شجاعت	۲۵۰/۱
السیره الحلبیه	س۹ ۸ ح/۲۲	شخصیت	۲۵۰
	س۹ ۱۶ الف/۲۲	شخصیت‌های قرآن	۸۸-۸۹
سیکسم	۲۲۷/۸۵	شراب (تصوف)	۲۸۹/۴
سیل عرم	۸۸/۵۲	شراب‌خواری	۲۵۲/۲
سینما	س۹ ۱۹۸/۶	شرایع قبل	۱۶۲/۲
سینه‌زنی	۲۶۰/۶	شرایع، نسخ	۲۲۱/۲
		شرب	۲۵۲
		شرب خمر	۲۵۲/۲
شارب‌گرفتن	۱۹۴/۵۵	شرط (اصول)	۱۶۳/۴
شادی	۲۵۰/۹۵	شرف‌الدین محمد بن عبدالله	۲۲/۵۵/ش ۴
شاذ (حدیث)	۱۱۱/۶	شرط تکلیف (اصول)	۱۶۳/۷
شاذلیه	۲۹۱/۸	شرف‌النبی (ص)	۲۲/۴۵/ش ۴
مزار	۲۶۳/۹	شرک	۲۲۵/۳

ش

شرکت	۱۹۱/۱	شواذ
شروط		حدیث
اجتهاد	۱۶۷/۴	قراءت
اجماع	۱۶۱/۴۴	شوری
تفسیر	۹۱/۴	شوق (تصوف)
تقلید	۱۶۷/۶	شهادات (فقه)
راوی (تفسیر)	۹۱	شهرداری
راوی (حدیث)	۱۱۳/۲	شهادت
روایت حدیث	۱۱۳	شهرسازی
قیاس	۱۶۱/۵۴	شهود
مفتی	۱۶۷/۸	تصوف
شریعت و تصوف	۲۸۸/۸۲	عرفان
شریک جرم	۱۹۵/۳	فقه
شصت پاره‌ها	۵۸/۵	شهیدان مسلمان
شطاریه	۲۹۱/۹	شیبانی، محمد بن حسن
شطحیات (تصوف)	۲۸۵/۶	شیخ احمد احسائی
شطرنج		شیخ اخی فرج زنجانی
اخلاق اسلامی	۲۵۲/۷	شیخ عباس قمی
فقه و اصول	۱۹۴/۹	شیخ و مرید
شعراوی، محمد متولی	۲۳۳/۷/ش۷	شیخی، آداب
شعر و اسلام	۲۳۲/۸۴	شیخیه
شعیب	۸۸/۳۷	سرگذشتنامه‌ها
شغاف	۲۸۶/۷	فرق
شفا	۲۶۶	کلام
شفاعت (معاد)	۲۲۲/۷	شیراز (مزارات)
شفعه	۱۹۰/۷	شیطان (کلام)
شکر		نیز نگاه کنید به ابلیس
اخلاق	۲۵۰/۸	شیعه (سرگذشتنامه‌ها)
تصوف	۲۸۹/۲	تاریخ
شک و سهو (نماز)	۱۸۶/۸	فقها
شکیبایی ← صبر		فقه
الشمائیل النبویه و الخصائل المصطفویه		فرق

ش۸/۲/۲۲

ص

صائبین و اسلام	۲۲۷/۶
الصادق، جعفر بن محمد ← جعفر بن	

شمس تبریزی، محمد بن علی	۲۷۹/۲
شمس شامی، محمد بن یوسف	۲۲/۷/ش۸
شناخت خدا	۲۱۷/۸

۲۲۳/۳	امام	محمدالصادق
۲۸۶/۶	عرفان	صالح
۲۱۸	کلام	صالحیه (فرق)
۲۲۰/۴	صفات رسول	زیدیه
	صفاتیّه	مرحبه
۲۳۸/۴	فرق	صباح (دعا)
۲۰۷/۳	کلام	صبر
۲۴۲	صفریه (فرق)	اخلاق اسلامی
۲۹۲/۱	صفویه	تصوف
۲۷۹/۴	صفی الدین اردبیلی، اسحاق بن جبرئیل	صحابه (کلام)
۱۸۶-۱۸۷	صلاة	صحابه، تعظیم
۱۹۳/۳	صلح	صحابه و تابعین
۲۴/۶	صلح حدیبیه	صحابی، قول
۲۳۱/۶	صلح و اسلام	صحو (تصوف)
۱۸۵/۹	صلوة جنازه	صحیح (حدیث)
۲۵۳/۸	صله رحم	صحیفه سجاده
۲۶۹/۲	صنمی قریش (دعا)	صداق
	الصواعق المحرقة علی اهل الرفض و الزندقه	صدر (عرفان)
۲۲/۷ الف ۲ ص ۹		صدر، موسی
۲۷۸-۲۸۰	صوفیه (زندگی نامه‌ها)	صدرالشریعه، عبیدالله بن مسعود
۲۹۰-۲۹۳	صوفیه، طرائق	صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم
۱۸۸	صوم	صدق
۱۸۸	صیام	اخلاق
۱۹۴/۳	صید	تصوف
۲۲/۹ ص ۸ ف ۹	صیرمی، مجید	صدقه
۱۸۹/۴	صیغه	اخلاق
۱۸۹/۱	صیغه‌های زناشوئی	فقه
۱۶۹/۴	صیغه های فقهی	صرافی
۷۰/۵	صیفی (آیات)	صراط
		صرف
		صرف و نحو قرآن
۱۹۱/۹	ضاله	صرفه (تحدی)
	ضراریه	صرفه جویی
۲۳۷/۷	فرق	صریح (اصول)
۲۰۳/۸	کلام	صغائر
۸۴/۴	ضرب المثل های قرآنی	صفات

۸۸/۲	طوفان نوح	۱۱۴/۵	ضعفاء (حدیث)
۲۳۲/۶۵	طول عمر	۱۱۱/۶	ضعیف (حدیث)
۱۸۵/۲	طهارت	۱۹۲/۱	ضمان
۲۳۳/۷/ط۹	طهطاوی، رفاعه رافع		
۲۸۷/۴	طی الارض		ط
۲۹۱/۹	طیفوریه	۵۳/۷	طالیان
		۸۸/۴۷	طالوت
	ظ	۱۸۰/۳	طبری (فقه)
۱۶۵/۱	ظاهر (اصول)	۹۳	طبری، محمد بن جریر
۱۸۰/۲	ظاهری (فقه)	۲۸۶/۷	طبع (عرفان)
۲۳۶/۸	ظاهریه (فرق)	۶۶/۶	طبقات آیات
۱۸۹/۸۲	ظهار	۲۷۸-۲۸۰	طبقات صوفیه
	ظهور		طبقات و تراجم
۱۶۵/۱	اصول	۵۴	آثار کلی
۲۲۲/۳	علائم	۲۷۸	تصوف و عرفان
		۹۲/۶	تفسیر
	ع	۱۱۵	حدیث
۸۸/۲۴	عاد	۱۴۹-۱۵۴	فقه
۱۹۱/۴	عاریه	۸۱-۸۱/۵	قراء قرآن
۲۵۹/۶۸	عاشورا	۲۰۱-۲۰۲	کلام
۲۷۱/۶	عاشورا (زیارت)	۲۳۲/۶	طب و اسلام
۷۶/۳	عاصم بن بهدله	۱۰۳/۵	طب و قرآن
۲۸۶/۶	عالم مثال	۱۴۹/۵/ط۳	طحاوی، احمد بن محمد
۱۱۱/۸	عالی (حدیث)	۲۹۰-۲۹۳	طرائق صوفیه
۲۲/۷/ع۲ ب ۹	عامری حرّی، یحیی بن ابی بکر	۲۸۸	طریقت
۸۵/۳	عام قرآن	۲۸۸	طلاق
۱۶۴/۳	عام و خاص (اصول)	۱۸۹/۶	فقه
۲۶/۴	عایشه بنت ابی بکر	۲۳۰/۱۷	کلام
۱۸۵-۱۸۸	عبادت	۲۸۹	طلاقت وجه (تصوف)
۲۸۸/۵	عبادت	۲۸۹/۶	طلب (تصوف)
۲۱۹/۴	عباد، افعال	۱۱۳/۶	طلب حدیث
۳۴/ع۱۶	عباده بن صامت	۳۳/۵/ط۸	طلحه بن عبیدالله
۱۶۵/۷	عبارت (اصول)	۲۸۶/۷	طور
۲۵/۸	عباس بن عبدالمطلب		طوسی، محمد بن حسن
۴۲/۴	عباس بن علی	۱۵۸/۵	اصول فقه
	عبدالحق دهلوی، عبدالحق بن سیف الدین	۲۰۱/۷۵	کلام و عقاید

۲۸۶-۲۸۷	عرفان	۲۲/۷۵/ع۲م۴	
۱۰۰	عرفانی، تفاسیر	۱۵۴/۵۲	عبدالرحمن اوزاعی
۸۸/۵۲	عرم، سبیل		عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن جلال الدین
۲۶۰	عزاداریها	۲۷۹/۴	
۲۵۰/۵۵	عزت نفس	۳۴/ع۲۱۷	عبدالله بن ام مکتوم
۱۹۵/۱	عزل قاضی	۳۴/ع۲۱۶	عبدالله بن رواحه
۸۸/۵۷	عزیر	۷۶/۱	عبدالله بن عامر
۱۱۱/۸	عزیز (حدیث)		عبدالله بن عبدالرحمن بن ابی زید
۱۶۳/۳	عزیمت (اصول)	۲۲/۴/الف/ج۲	
	عسر و حرج	۷۶/۲	عبدالله بن کثیر
۱۸۹/۶	طلاق	۲۲/۴/الف/۳	عبدالله بن محمد ابو الشیخ
۱۹۰/۱	معاملات	۲۵/۲	عبدالمطلب بن هاشم
	العسکری، حسن بن علی ← حسن بن علی	۲۲/۴۵/ش۴	عبدالملک بن محمد خرگوشی
	العسکری	۲۳۷/۳	عبیدیه (فرق)
۱۹۶/۳	عشر (جهاد)	۱۹۳/۹	عتق
	عشق	۳۱	عثمان بن عفان
۲۵۰/۹	اخلاق	۳۱/۶	خطب و کلمات
۲۸۹/۶	تصوف	۲۶۲/۷	مزار
۲۸۶/۶	عرفان	۲۴۲	عجارد (فرق)
۲۹۱/۹	عشقیه	۲۵۰/۴	عجب
۱۹۷/۵	عصبه	۲۳۰/۱۲	عدالت و اسلام
۲۲۳/۳۲	عصمت امام	۷۱/۴	عدد چهل در قرآن
۲۲۰/۵	عصمت انبیاء	۲۷۲/۷/۵۷	عدد هفت در ادعیه و اوراد
۲۵۰/۵۵	عفت	۲۱۹/۳	عدل (الهیات)
	عفو	۲۳۷/۲	عدلیه (فرق)
۲۵۰/۲	اخلاق اسلامی	۲۱۶/۲	عدم (کلام)
۲۸۹	تصوف و عرفان	۱۸۹/۷	عده
۲۲۲/۶	عقاب	۳۴/ع۴	عدی بن حاتم
۲۰۰-۲۲۸	عقاید	۲۶۹/۴	عدیله (دعا)
۲۲۹	عقاید جدید و اسلام	۲۲۲/۶	عذاب قبر
۱۹۰/۱	عقد بیع	۲۱۸/۸	عرش
۱۹۰/۱	عقد فضولی		عرض
۱۸۹/۱	عقد نکاح	۲۸۶/۵	عرفان
	عقل	۲۱۶/۵	کلام
	اصول فقه	۱۶۶/۲	عرض و مال (اصول)
۱۶۱/۵	ادله	۱۹۸/۶/ع۴	عرف

۲۸۶/۱	علم موهوبی	۱۶۶/۲	مقاصد شریعتی
۲۸۶/۱	علم وراثت	۲۸۶/۷	تصوف
۲۶۰/۳	علم وکتل		کلام
۲۸۶/۱	علم یقین	۲۱۶/۵	جواهر و اعراض
۱۰۳/۴۷	علوم اجتماعی و قرآن	۲۱۶/۱۵	مقدمات علم
۲۲۹	علوم جدید و اسلام	۲۲۹/۲	عقل گرایی
۱۹۸/۶/ع۸	علوم سیاسی	۱۸۹-۱۹۳	عقود و ایقاعات
	علوم غریبه ← BP	۲۵۸/۲	عقیقه
۶۹-۸۹	علوم قرآن	۳۴/ع۷	عقیل بن ابی طالب
۲۳۲	علوم و اسلام	۱۹۴/۵	عکاسی (فقه)
۱۰۳/۶	علوم و قرآن	۲۲۲/۳	علائم ظهور
۵۳/۷	علویان		علت
۲۳۳/۷/ع۸	علوی حسینی، ابوبکر	۱۶۳/۴	اصول
۴۲/۴/ع۸	علی اکبر بن حسین	۲۱۶/۲	کلام
۴۲/۴/ع۹	علی اکبر بن عبدالله	۱۱۰/۳	علل الحدیث
	علی النقی ← علی بن محمد النقی الهادی		علم
۲۴۱/۸	علیائیه (فرق)	۲۵۴/۴	آموزش
	علی بن ابی طالب	۲۱۸/۴	الهیات
۳۶-۳۷/۳	آثار کلی درباره	۲۸۶/۱	عرفان
۳۸	نهج البلاغه	۲۵۴/۴	فضیلت
۳۹/۶	آثار منسوب	۲۱۶/۱۵	کلام
۳۷/۸۷	اصحاب (یاران)		علم الانساب ← P و D
۳۷/۹	جنگها	۱۰۷-۱۱۶	علم الحدیث
۳۷/۹/ج۸	جنگ جمل	۱۱۴	علم الرجال
۳۷/۹/ن۹	جنگ نهروان	۲۲۳/۳۴	علم امام
۳۷/۴	حکایات و داستانهای درباره	۲۱۶/۱۵	علم انسان
۳۷/۴	حکایات و داستانهای مربوط به قضاوت	۵۴-۵۶	علماء و ائمه
۳۷	سرگذشتنامه	۷۸-۸۱	علم تجوید
۳۷/۶	نقد سرگذشتنامه و مآخذ آنها	۹۱	علم تفسیر
۸۲/۳۷	زنان	۲۸۶/۱	علم حال
۳۷/۸	شهادت	۲۸۶/۱	علم دراست
۳۷/۸۳	فرزندان	۷۴-۷۷	علم قراءت
۳۷/۸۳	حضرت محسن	۲۸۶/۱	علم کسب
۳۷/۴	کرامات و فضائل	۲۱۶-۲۳۳	علم کلام
۳۹/۵	کلام و آثار دیگر حضرت	۲۲۶/۸	رد و تحریم
۳۷/۹۵۵	مباحث خاص	۲۸۶/۱	علم لدنی

۲۵۱/۳	عیب جویی	۳۷/۹۵۵/الف۴	در ادبیات
۲۵۹/۳	عید اضحی	۳۷/۹۵۵/س۹	سیاست و حکومت
۱۸۷/۶	عید اضحی، نماز	۳۷/۹۵۵/ع۴	عرفان
۲۵۹/۲	عید رمضان	۳۷/۹۵۵/ن۶	نظر مشاهیر
۲۵۹/۲	عید روزه		مزار
۲۵۹/۷	عید غدیر خم	۲۶۳/۱	نجف
۲۵۹/۲	عید فطر	۲۶۵/۲	مزار شریف
۱۸۷/۶	عید فطر، نماز	۳۷/۷	مقاله‌ها و خطابه‌ها
۲۵۹/۳	عید قربان	۲۲/۴۵/الف۲ ج۹	علی بن احمد ابن حزم
۱۸۷/۶	عید قربان، نماز	۴۳-۴۳/۳	علی بن حسین
۲۵۹/۵	عید مبعث	۲۶۷/۲	صحیفه سجاده
۲۵۹/۴	عید مولد نبی	۲۶۲/۷	مزار
۲۵۹	عیدها	۷۶/۷	علی بن حمزه الکسائی
۱۸۷/۶	عیدین، نماز	۴۹-۴۹/۱-۴	علی بن محمد التقی الهادی
۸۸/۸	عیسی	۲۶۳/۴	مزار
۲۹۲/۲	عیسویه	۴۷-۴۷/۱-۴	علی بن موسی الرضا
۲۷۹	عین القضاة، عبدالله بن محمد	۲۶۴/۲	مزار
۱۹۰/۱	عیوب (بیع)	۲۱۶/۲	علیت (کلام)
۱۵۵/۶/ع۲	عیون المجالس	۳۴/۴۸	عمار بن یاسر
		۲۲۶/۶	عمارت و تزیین مقابر
	غ	۸۸/۶۱	عمران
	غدير خم	۳۰	عمر بن الخطاب
۲۵۹/۷	عید	۳۰/۶	خطب و کلمات
۲۲۳/۵	کلام	۲۶۲/۵	مزار
۲۴۱/۸	غرابیه (فرق)	۳۴/ع۸۲	عمرو بن حمق
۹۱/۹	غرائب تفسیر	۱۸۸/۹۲	عمره (حج)
۲۵۰/۵۵	غرايز	۲۳۷/۲	عمریه (فرق)
۲۲۹/۳	غرب گرایي	۱۶۴/۳	عموم و خصوص
۲۲۹/۳	غرب و اسلام	۲۸۶/۸	عوالم عرفانی
۱۹۰/۶	غور	۱۹۷/۵	عول و تعصیب
۳۹	غررالحکم و دررالکلم	۱۹۳/۷	عهد
۲۵۰/۴	غرور	۸۹/۶	عهد جدید و قرآن
۱۱۰/۷	غریب الحدیث	۸۹/۵	عهد عتیق و قرآن
۱۱۱/۸	غریب (حدیث)	۲۴/۶	عهدنامه‌ها
۸۲/۳	غریب القرآن	۱۹۳/۷	عهود
۱۰۶/۲	غریب لغات الحدیث	۲۵۴/۱	عیادت مریض

۲۷/۲۲	خطب. کلمات	غ/۵/۱۵۰	غزالی، محمد بن محمد
۲۷/۲	داستانهای در باره	۲۴/۴	غزوات
۲۲/۲۷	در احادیث	۲۴/۴۵	غزوات خاص
۲۷/۲۲	شرح خطب	۲۴/۴۵/الف۳	غزوه احد
۲۷/۳/۵۵	شهادت	۲۴/۴۵/خ۹	غزوه احزاب
۲۶۷/۱/۴۲	صحیفه الزهراء	۲۴/۴۵/ب۴	غزوه بدر
۲۷/۳/۴۷	فعالیتهای سیاسی	۲۴/۴۵/ت۲	غزوه تبوک
۲۷/۳/۵۷	لقب ها	۲۴/۴۵/ح۸	غزوه حمراء الاسود
۲۷/۳	مباحث خاص	۲۴/۴۵/ح۹	غزوه حنین
۲۷/۳/۴۷	مصایب	۲۴/۴۵/خ۹	غزوه خندق
۲۷/۳/۴۶	معجزات	۲۴/۴۵/خ۹۴	غزوه خیبر
۲۷/۲	منزل	۲۴/۴۵/م۷	غزوه فتح مکه
۲۷/۳/۴۹	میعاد	۲۴/۴۵	غسانیه (فرق)
۲۷/۳/۵۲	نامها	۱۸۵/۶	غسل
	فتاوی	۱۹۱/۷	غصب
۱۸۳/۹	امامیه	۲۵۰/۲	غضب
۱۸۳/۹	جعفری	۲۴۱	غلاة (فرق)
۱۷۹/۸	حنبلی	۲۵۴/۵	غلامان
۱۷۴/۵	حنفی	۲۲۵/۳۷	غلو
۱۷۷/۸	شافعی	۱۹۴/۶	غنا
۱۷۸/۹	مالکی	۱۹۶/۲	غنائم
	نیز نگاه کنید به پرسشها و پاسخها	۲۸۱/۸	غنوصیه و تصوف
۲۴/۴۵/م۷	فتح مکه	۱۹۶/۲	غنیمت
۲۲۴/۵	فتن		غیبت
۲۲۵/۴	فتنه و فتنه انگیزی	۲۵۱/۳	اخلاق
۲۹۴	فتوت	۲۸۹/۴	تصوف
۲۹۴	فتیان	۲۲۴/۴	غیبت امام زمان
۲۵۱/۶	فحش	۲۵۰/۱	غیرت
۹۴/۵/م۷	فخر رازی، محمد بن عمر	۲۸۹/۲	غیرت (تصوف)
۱۹۷	فرائض	۲۳۷/۲	غیلانیه (فرق)
۱۸۶/۴	فرائض نماز		
۲۸۸/۸۲	فرائض و سنن شرعی (تصوف)		
۱۱۱/۸	فرد (حدیث)	۵۲/۲/س۱۵	فاطمه بنت حسن
۲۷	فرزندان پیامبر	۲۷/۲	فاطمه زهرا (س)
۲۵۳/۴	فرزندان، تربیت و حقوق	۲۷/۳/۵	تسبیح حضرت زهرا
۲۲۶	فرشتگان	۲۷/۳/ت۷	تعقیب و ایداء

ف

۱۴۷-۱۵۴	فقه و اصول	۱۶۳/۳	فرض (اصول)
۱۴۷/۷	آزمون‌ها	۸۸/۴	فرعون
۱۴۷/۷۶	جدول‌ها	۲۳۵-۲۴۴	فرق اسلامی
۹۹	فقهی، تفاسیر	۲۹۰-۲۹۳	فرق تصوف
۲۳۶/۳-۲۳۶/۸	فقهی، مذاهب	۲۳۱/۶	فرماندهی
۲۳۲/۷	فلاحت و اسلام	۲۱۶	فروع دین
۱۹۰/۴	فلس	۲۸۱/۴۲	فرهنگ ایرانی و تصوف
۲۶۳/۵	فلسطین (مزارات)	۲۸۱/۶	فرهنگ بودائی و تصوف
۱۳	فلسفه اسلام	۲۸۱/۶	فرهنگ هندی و تصوف
۱۶۹/۲	فلسفه (فقه)	۱۰۳/۲۵	فشار روانی در قرآن
۲۸۱/۴۲	فلسفه ایرانی و تصوف	۲۲/۶ الف/۲۶	الفصول فی سیره‌الرسول
۲۸۱/۶	فلسفه بودائی و تصوف	۸۳/۶	فصل قرآن
۱۱/۵ الف/۸۳	فلسفه تاریخ از دید اسلام	۱۳	فضائل اسلام
۱۸۸/۹	فلسفه حج	۲۶۱/۸	فضایل خوانی
۱۸۸/۱	فلسفه روزه	۸۶/۴	فضائل قرآن
۱۸۸/۴۵	فلسفه زکات	۲۷۲/۸/م۲	فضائل ماههای قمری
۲۸۱/۷	فلسفه نو افلاطونی و تصوف	۲۳۳/۷/ف۶	فضل الله، محمدحسین
۲۳۲/۱	فلسفه و اسلام	۵۲/۵۵/ف۶	فضه
۲۸۱	فلسفه و تصوف	۲۵۴/۴	فضیلت علم
۱۰۳/۲	فلسفه و قرآن	۲۵۸/۳	فطام
۲۸۱/۶	فلسفه هندی و تصوف	۲۵۹/۲	فطر، عید
۲۸۹/۲، ۲۸۹/۶	فنا (تصوف)	۲۱۶/۵	فطرت مذهبی
۲۳۲	فنون و اسلام	۱۸۸/۵	فطریه
۷۱/۶	فواتح سور	۱۶۳/۶	فعل (اصول)
۸۴	فواصل آیات	۱۶۱/۳۵	فعل و تقریر پیامبر
۲۵۸/۸	فوت (آداب و رسوم)	۲۸۹/۲	فقر (تصوف)
۱۰۶	فهرست احادیث	۲۵۰/۵	اخلاق
۶۶	فهرستهای قرآن	۱۹۸/۶/ف۷	مسائل مستحدثه
۶۶/۶	فهرستهای موضوعی قرآن	۱۶۹	فقه
۸۵/۲۲/ص ۸ف۹	فی ظلال السیره المطهره	۱۷۰-۱۸۰	اهل سنت
۸۸/۷۸	فیل، اصحاب	۱۸۱-۱۸۳	شیعه
۲۳۰/۴	فتودالیزم و اسلام	۱۶۹/۲۵	کلی- اختصاصی
		۱۸۴-۱۹۸	مباحث خاص
		۱۴۹-۱۵۳	فقه (سرگذشتنامه)
		۱۵۳/۱-۵	فقه و مراجع
		۱۶۹/۷	فقه تطبیقی

۲۲۶/۷	قبور، عمارت و تزیین	۲۹۲/۳	قادریه
۲۱۹/۵	قدر (الهیات)	۲۴۳	قادیانیه (فرق)
۲۱۸/۳	قدرت (الهیات)	۱۰۱/۴	قادیانیه، تفاسیر
۲۵۹/۶	القدر، ليله	۸۸/۴	قارون
۲۳۷/۲	قدریه (فرق)	۸۱	قاریان
۲۶۲/۳	قدس	۴۲/۴/ق۲	قاسم بن حسن
۱۴۰	قدسیه (احادیث)	۲۳۹/۶	قاسمیه (فرق)
۲۱۸/۲	قدم (الهیات)	قاضی عبدالوهاب، عبدالوهاب بن علی	
۲۱۶/۲	قدم (کلام)	۱۵۵/۶/ق۲ع۹	
۲۱۸/۹	قدم قرآن	۱۹۵/۱	قاضی (فقه)
۲۱۶/۲	قدیم (کلام)	۲۵۴/۷	قاضیان (اخلاق)
۵۸-۵۹	قرآن	۱۸۹	قاعدگی
۶۴/۱-۹۸۶	اجزاء. احزاب	۱۶۹/۵۲/الف۳	قاعده احسان
۱۰۲/۱-۹۹	تفاسیر	۱۶۹/۵۲/الف۵۵	قاعده اضطرار
۸۰/۸۵	ثواب تلاوت	۱۶۹/۵۲/الف۶	قاعده اعراض
۶۵-۶۸	درباره قرآن	۱۶۹/۵۲/الف۷	قاعده الاله في الاله
۶۶	فهرستها	۱۶۹/۵۲/ت۳	قاعده تجاوز و فراغ
۱۰۳-۱۰۴	مباحث جدید	۱۶۹/۵۲/ت۳۵	قاعده تحذیر
۸۰/۸	مشاعره	۱۶۹/۵۲/د۴	قاعده درء
۸۰/۸۶	همسرایي	۱۶۹/۵۲/غ۴	قاعده غرور
۶۶/۹۵	قرآن پژوهان	۱۶۹/۵۲/ق۴	قاعده قرعه
۸۳/۹	قرآن، تقدیم و تاخیر	۱۶۹/۵۲/ق۹	قاعده قیاس
۸۲/۸	قرآن، حرف جر	۱۶۹/۵۲/ل۱۴	قاعده لاجرح
۸۳/۶	قرآن، حرف ربط (عطف)	۱۶۹/۵۲/ل۲	قاعده لاضرر
۱۰۳/۹	قرآن، جغرافیای	۱۶۹/۵۲/م۸	قاعده ملازمه
۲۱۸/۹	قرآن، خلق	۱۶۹/۵۲/ن۷	قاعده نفی السبیل
۱۰۴/ز۹	قرآن، زن در	۱۶۹/۵۲/ی۷	قاعده یقین لایزول الشک
۲۱۸/۹	قرآن، قدم	۱۶۹/۵۲/ی۴	قاعده ید
۸۸-۸۸/۹	قرآن، قصص	۱۹۸/۶/ق۲	قانون دریایی
۱۰۳	قرآن، مباحث جدید	۲۳۰/۱	قانون و اسلام
۱۰۴/م۸	قرآن، منافقین	۲۶۳/۹	قاهره (مزارات)
۸۸/۹	قرآن، وقایع تاریخی	۲۱۹/۷	قبح عقلی و شرعی
۱۰۳/۴	قرآن و اجتماع	۲۸۹/۲	قبض (تصوف)
۱۰۳/۳	قرآن و اخلاق	۱۸۶/۶	قبله و قبله یابی
۷۴/۸	قرآن و ادبیات	۲۶۲-۲۶۵	قبر ائمه
۱۰۳/۴۳	قرآن و اقتصاد	۲۲۶/۷	قبر، زیارت

۲۵۱/۴	اخلاق	۱۰۳/۱	قرآن و الهیات
۱۹۳/۶-۱۹۵/۴	فقه	۸۹/۶	قرآن و انجیل
	قسمت	۸۹/۷	قرآن و اوستا
۱۹۱/۲	معاملات	۱۰۳/۵	قرآن و بهداشت
۱۸۹/۳	نکاح	۱۰۳/۵	قرآن و پزشکی
۸۷/۲	قسم‌های قرآن	۱۰۳/۸	قرآن و تاریخ
۱۹۵/۷	قصاص	۸۹/۵	قرآن و تورات
۸۰/۵	قصر	۱۰۳/۲۵	قرآن و روانشناسی
۸۸/۷۸۵	قصص حیوانات	۱۰۳/۵	قرآن و طب
۸۸-۸۹	قصص قرآن	۱۰۳/۶	قرآن و علوم
۸۸/۷۸۵	مباحث خاص	۱۰۳/۴	قرآن و علوم اجتماعی
۸۸/۹	نقد و بررسی	۱۰۳	قرآن و علوم و فنون
۹	قصه‌های مذهبی	۸۹/۶	قرآن و عهد جدید
۱۹۵/۱	قضاء (فقه)	۸۹/۵	قرآن و عهد عتیق
۲۵۴/۷	قضات (اخلاق)	۱۰۳/۲۵	قرآن و فشار روانی
۱۹۵/۱	قضاوت	۱۰۳/۲	قرآن و فلسفه
۱۹۵/۱	قضاوت زنان	۸۹/۴	قرآن و کتب آسمانی
۱۹۵	قضاء و شهادت	۱۰۳/۶۵	قرآن و کیهان‌آفرینی
۲۱۹/۵	قضا و قدر (الهیات)	۱۰۳/۶۵	قرآن و نجوم
۲۸۸/۴	قطب	۱۰۳/۷	قرآن و هنر
۲۳۳/۷/ق۶	قطب، سید	۱۰۴/۹	قرآن، یهود در
۲۶۰/۶	قفل‌بندی	۸۱	قراء
۸۰/۶	قلب	۷۶	قراآت خاص
۲۸۶/۷	قلب (عرفان)	۱۹۰	قراردادها (معاملات)
۲۹۲/۴	قلندریه	۲۴۰/۲	قرامطه (فرق)
۲۶۴/۳	قم (مزارات)	۷۴-۷۷	قراءت
	قمار	۱۱۳/۴، ۱۱۳/۸	قراءت (حدیث)
۲۵۲/۸	اخلاق	۷۷/۶	قراءت رسول
۱۹۴/۸	فقه	۷۴-۸۱	قراءت و تجوید
۲۸۰/۸	قمشه‌ای، محمدرضا بن ابوالقاسم	۲۸۹/۲	قرب (تصوف)
۲۶۰/۶	قمه‌زنی	۲۵۹/۳	قربان، عید
۲۶۷/۸	قمی، شیخ عباس	۱۸۸/۸	قربانی (حج)
۲۸۹	قناعت (تصوف)	۱۹۲	قرض الحسنه
۳۴/۵/ق۹	قنبر بن حمدان	۸۸/۷۴	قریه، اصحاب
۱۶۹/۵	قواعد فقه	۲۵۰/۲	قساوت
۱۶۹/۵۲	قواعد خاص		قسم

قوافی آیات	۸۴	کلام (۲۰۰/۷)	
قول صحابی	۱۶۲	کتاب وحی	۷۲/۲
قول و قرار	۲۵۰/۶۵	کتابیه	۱۹۳/۹
قوم ثمود	۸۸/۲۵	کتابهای درسی ← کتب درسی	
قوم سبا	۸۸/۵۲	کتابهای ساده (کلام)	۲۰۰/۶۲
قوم عاد	۸۸/۲۴	کتابهای ممنوعه	۱۹۸/۶/ک۲
قونیویه	۲۹۲/۵	کتابهای نوحه (۲۶۰/۷)	
قیاس	۱۶۱/۵	کتب آسمانی	۲۲۰/۸
قیامت	۲۲۲/۵	کتب آسمانی و قرآن	۸۹/۴
ک		کتب اربعه	۱۲۹-۱۳۲
		کتب اربعه (شیعه)	۱۲۸/۸
کابین	۱۸۹/۲	کتب درسی	
کاپیتالیزم و اسلام	۲۳۰/۳	آثار کلی	۷
کاتبان وحی	۷۲/۲	جوانان و نوجوانان	۷/۷
کارگزاران حکومتی	۲۵۴/۹	فقه و اصول	۱۴۷/۷
کازرونی، محمد بن مسعود	۲۲/۶/ک۲م۸	قرآن	۶۵/۲
کازرونیه	۲۹۲/۷-۷۵	کلام	۲۰۰/۶۶
کاظمین (مزارات)	۲۶۳/۴	کثرت (کلام)	۲۱۶/۲
کافر	۲۲۵/۲	کثرت گرایی	۲۲۹/۲
کافی، احمد	۲۶۱/۶/ک۲	کذب	۲۵۱/۲
کاکائیه (فرق)	۲۴۱/۷	کرامات (عرفان)	۲۸۷/۴
کالبدشکافی	۱۹۸/۶/ک۱۷	کرامت	۲۲۰/۶
کاملیه (فرق)	۲۴۱/۸	کرامت بدن انسان	۲۷۲/۸/ب۳۳
کبائر	۲۲۵/۶	کرامیه	
کبر	۲۵۰/۴	فرق	۲۳۸/۴
کیرویه	۲۹۲/۶-۶۵	کلام	۲۰۷/۳
کتاب (قرآن)	۱۶۱/۲	کربلا	
کتابت حدیث	۱۱۳/۸	مزارات	۲۶۳/۲
کتابشناسیها		واقعیه	۴۱/۵
اسلام (۱۰/۸)		آداب و رسوم	۲۶۰/۳
تصوف و عرفان (۲۷۴/۸)		کریه (فرق)	۲۳۹/۷
تفسیر (۹۲/۴)		کرسی نامه ها	۲۸۸/۴۴
حضرت محمد (ص) (۲۳/۷)		الکسائی، علی بن حمزه	۷۶/۷
فرق (۲۳۵/۶)		کسب و کار	
فقه و اصول (۱۴۷/۸)		اخلاق	۲۵۴/۶۵
قرآن (۶۵/۷)		مسائل مستحدثه	۱۹۸/۶/ک۵

معاملات	۱۹۰/۱	تفسیر	۹۰
کسوف و خسوف، نماز	۱۸۷/۸	حدیث	۱۰۶/۳
کشاوری و اسلام	۲۳۲/۷	فرق	۲۳۵/۴
کشمیری، عبدالکریم	۲۸۰/۸	فقه و اصول	۱۴۷/۱
کشف	۲۸۶/۲	قرآن	۶۵/۳
کشف الآیات	۶۶/۴	کلام	۲۰۰/۵
کشف الحدیث	۱۰۶	کنیزان	۲۵۴/۵
کشف المطالب قرآن	۶۶/۶	کودکان	۱۹۸/۶/ک۹
کعبه، بنا	۸۸/۳	کودکان، تربیت و حقوق	۲۵۳/۴
کعبیه (فرق)	۲۳۷/۲	کھف، اصحاب	۸۸/۷۵
کفارات	۱۹۳/۸	کیسانیه (فرق)	۲۳۹/۷
کفالت	۱۹۲/۳		
کفر	۲۲۵/۳		
کفن و دفن		گذشت	۲۵۰/۲
آداب	۲۵۸/۸	گرگانی، ابوالقاسم	۲۷۸/۸
فقه	۱۸۵/۹	گریه	۲۵۰/۹۵
کلایه	۲۳۷/۵۵	گستاخی	۲۵۰/۱
کلام		گفتگو	۲۵۱
الهیات	۲۱۸/۸	گلبرگه (مزارات)	۲۶۵/۵۴
تاریخ	۲۰۰/۸	گنابادیه	۲۹۳/۹۳-۲۹۳/۹۳۵
رد و تحریم	۲۲۶/۸	گناهان	۲۲۵/۶
مذاهب	۲۰۳-۲۱۵	گنوسیسم و تصوف	۲۸۱/۸
کلام و عقاید	۲۰۰-۲۲۸	گواهی	۱۹۵/۵
کلاه شرعی	۱۹۸	گوش دادن	۲۵۱/۷
کلمات قصار (تصوف)	۲۸۵/۴		
کلمات قصار پیامبر	۱۴۲/۵		
کمونیزم و اسلام	۲۳۰/۶	لاله الی الله	۱۰۱/۵
کمیل بن زیاد (دعا)	۲۶۹/۵	لاهور (عرفان)	۲۸۶/۸
سرگذشتنامه	۳۴/۵/ک۸	لاهور (مزارات)	۲۶۵/۵۶
کنایه		لباس (فقه)	۱۸۶/۵
اصول	۱۶۵/۵	لدنی، علم	۲۸۶/۱
قرآن	۸۳/۲	لطائف سبعه	۲۸۶/۷
کنفرانسها ← کنگره‌ها و کنفرانسها		لطف (الهیات)	۲۱۹/۱
کنگره‌ها و کنفرانسها		لطیفه	۲۸۶/۷
اسلامی	۴	لعان	۱۸۹/۸۶
تصرف و عرفان	۲۷۴/۶	لعن	۲۵۱/۶

گ

ل

۲۳۰/۲۵	مالیه عمومی	۸۲/۳	لغات قرآن
۲۸۱/۵	مانویت و تصوف	۱۹۱/۹	لقطه
۲۳۲/۵	ماهواره	۸۸/۷۷	لقمان
۲۱۶/۲	ماهیت (کلام)	۸۸/۸۸	لوط
۱۶۳/۳	مباح (اصول)	۲۵۹	لیالی خاص
۸۲	مباحث ادبی قرآن	۲۶۵/۷	لیبی (مزارات)
۱۶۶	مباحث اصولی شرعی	۲۵۹/۶	لیله الاسراء
۱۶۴	مباحث الفاظ	۲۵۹/۶۴	لیله البراهه
۱۰۳	مباحث جدید قرآنی	۲۵۹/۶۴	لیله القدر
۱۱۲/۸	مباحث لغوی جدید	۷۰/۵	لیلی (آیات)
۱۸۹/۸	مبارات		
۱۵۸/۵/ط۹م۲	المبسوط فی فقه الامامیه	م	
۱۶۳/۳	مبطلات	۲۸۱	مآخذ تصوف
۲۵۹/۵	مبعث، عید	۹۱/۷	مآخذ تفسیر
۸۵/۴	مبین قرآن	۱۴۸/۵	مآخذ فقه اسلامی
۱۱۱/۸	متابع (حدیث)	۲۳۲/۲	ماتریالیزم و اسلام
۱۹۰/۱-۱۹۰/۷	متأجر		ماتریدیه
	المتاع الاسماع بما للنبی (ص) من الاحوال و	۲۳۸/۲	فرق
۲۲/۶۵/م۷الف۸	الاموال و الحفده المتاع	۲۰۴	کلام
۱۱۱/۶	متروک (حدیث)	۲۵۳/۶	مادر، حقوق
	متشابه	۲۳۰/۱۷۲	مادری
۱۶۵/۲	اصول	۲۳۲/۲	مادیگری و اسلام
۸۵/۱	قرآن	۱۵۶/۲/م۲ن۳	ماردینی، محمد بن عثمان
۱۱۱/۸	متصل (حدیث)	۸۸/۲۳	ماروت
۱۸۹/۴	متعہ	۱۶۶/۲	مال (اصول)
۲۰۱-۲۰۲	متکلمان	۱۹۰	مال حرام
۲۲۴/۶	متمهیدیان	۳۶/۵/م۲	مالک اشتر
	متون احادیث ← احادیث	۱۷۸-۱۷۸/۹	مالکی (فق)
۹۳-۱۰۲	متون تفاسیر	۱۹۸/۶/م۲	مالکیت
۱۰	متون وعظ و خطابه	۱۹۰	مالکیت محدود به زمان
۳۴/۵/م۲۶	مثنی بن حارثه	۲۳۰/۳	مالکیت و اسلام
	مجاز ← حقیقت و مجاز		مالکیه
۱۹۵/۶	مجازات بدنی	۹۹/۴	تفاسیر فقهی
۸۳/۱	مجازات قرآن	۵۴/۶-۵۴/۷	سرگذشتنامه ها
۲۸۵	مجالس (تصوف)	۲۳۶/۶	فرق
	مجالس اسلامی ← سازمانها و انجمنها	۱۵۱-۱۵۱/۵	فقه

۱۸۹/۷۵	محلل	۶۵/۱	مجالس قرآن
۲۲/۲ الف ۱۶	محمد بن اسحاق	۱۰	مجالس و منابر
۵۱-۵۱/۱-۴	محمد بن حسن المهدی	۲۷۴	مجامع (تصوف و عرفان)
۲۲۴/۴	غیب		مجامع اسلامی ← سازمانها و انجمنها
۲۲۴	مهدویت	۶۵/۱	مجامع و مجالس قرآن
۲۲/۴ الف ۱۷ س ۹	محمد بن حیان ابن حیان		مجامع حدیث
۲۲-۲۷	محمد بن عبدالله، پیامبر اسلام	۱۲۵-۱۲۷	اهل سنت
۹/۲۴/۴	آرامگاه	۱۳۴-۱۳۷	شیعه
۹/۲۴ الف ۷	اقلیتها		مجبره ← جبریه
۹/۲۴/ب ۴	برابری	۱۶۷/۴	مجتهد (اصول)
۹/۲۴/ب ۹	بهداشت	۲۳۳/۲	مجددان
۹/۲۴/۴۲	تربیت خانوادگی	۲۹۳/۲	مجددیه
۹/۲۴/ت ۷	تعقیب و ایذاء		مجسمه
۹/۲۴/ت ۲	جادوگری	۲۳۸/۳	فرق
۹/۲۴/ج ۹	جهاد	۲۰۷	کلام
۹/۲۴/ح ۳	حج	۲۳۲/۸۶	مجسمه‌سازی و اسلام
۹/۲۴/خ ۲	خانواده	۱۶۵/۲	مجمل (اصول)
۹/۲۴/خ ۵	خشونت	۸۵/۴	مجمل قرآن
۹/۲۴/ز ۹	زن	۱۸۹/۱	محارم (نکاح)
۹/۲۴/ش ۲	شتم و سب		محبت
۹/۲۴/ص ۸	صلح	۲۵۰/۹	اخلاق
۹/۲۴/ع ۸	علوم	۲۸۹/۲	تصوف
۹/۲۴/م ۶	معاد	۲۸۶/۹	عرفان
۹/۲۴/ق ۴	نظریه در باره قرآن	۵۲/۵-۵۲/۵۵	محدثان زن
۹/۲۴/ن ۸	نماز	۱۱۵-۱۱۶	محدثین
۹/۲۴/و ۴	ورزش	۱۷۶/۲، ۲۰۳	المحرر
۲۷/۸	مخلفات (آثار بازمانده)		محرمات
۲۶۲/۶	مزار	۱۹۴/۱	اطعمه و اشربه
۲۴/۵	معجزات	۱۸۹/۲۵	نکاح
۲۴/۲	معراج	۲۳۳/۶	محققان
۹۵/۲۴	مقاله‌ها، تحقیقات	۶۶/۹۵	محققان قرآن
۱۴۲/۶	نامه‌ها (احادیث)		محکم
۲۲۱	نبوت	۱۶۵/۱	اصول
۲۶	همسران	۸۵/۱	قرآن
۲۴/۲	از بعثت تا هجرت	۱۶۳/۶	محکوم به (اصول)
۲۴	از میلاد تا بعثت	۱۶۳/۷	محکوم علیه (اصول)

افغانستان (مدارس علمیه شیعیان افغانستان) ۷/۴۱۳	از هجرت تا وفات ۲۴/۳
بصره (مدرسه الحدیث فی البصره) ۷/۴۱۵	پیمانها ۲۴/۶
بغداد (جامع الشیخ عبدالقادر الگیلانی) ۷/۴۱۷	تأثیر بر تمدن غرب ۲۴/۷۶
تونس (جامع الزيتونه) ۷/۴۲	حکایات و داستانها درباره ۲۴/۸۴
تهران (حوزه علمیه مروی) ۷/۴۳	خاندان ۲۵
تهران (مدرسه عالی سپهسالار) ۷/۴۳۴	خطب و کلمات (احادیث) ۱۴۲
خراسان (حوزه علمیه خراسان شمالی) ۷/۴۴	در قرآن ۲۴/۶۴
خراسان (حوزه علمیه خراسان) ۷/۴۴	رسالت سیاسی ۲۴/۵۵
خراسان (حوزه علمیه خراسان جنوبی) ۷/۴۴	سیاست و حکومت ۲۴/۵۵
خراسان (حوزه علمیه خراسان رضوی) ۷/۴۴	عهدنامه صلح حدیبیه ۲۴/۶
دزفول (حوزه علمیه دزفول) ۷/۴۵	عهدنامه‌ها ۲۴/۶
سایر مراکز ۷/۴۴۱-۴۴۸	عید مولود ۲۵۹/۴
سوریه. دمشق (مدرسه الحدیث فی بلاد الشام) ۷/۴۵۵	غزوات ۲۴/۴
عراق (مکب شوون المبلغین المجلس الاعلی للثوره الاسلامیه فی العراق) ۷/۴۶۵	فرزندان ۲۷
قم (حوزه علمیه قم) ۷/۴۷	فعل و تقریر ۱۶۱/۳۴
گرگان (حوزه علمیه گرگان) ۷/۴۷۵	کلمات قصار ۱۴۲/۵
گلستان (حوزه علمیه اهل سنت گلستان) ۷/۴۷۵	کنگرده‌ها، سخنرانی‌ها، مقاله‌ها، تحقیقات ۲۴/۲۴
مختصر سیره الرسول ۲۲م/۸۵/الف	مباحث خاص ۲۴/۹
مشهد (حوزه علمیه مشهد) ۷/۴۴۷	محمد بن علی الباقر ۴۴-۴۴/۱-۴
مصر (حوزه علمیه مصر) ۷/۴۸۲	محمد بن علی التقی ۴۸-۴۸/۱-۴
نجف (حوزه علمیه نجف) ۷/۴۸۴	محمد حنفیه ۳۴/۵/م۴
هند (حوزه علمیه هند) ۷/۴۸۷	محمل (اصول) ۱۶۵/۲
یمن (حوزه علمیه یمن) ۷/۴۸۸	محنه ۲۲۵/۳
مدارس نظامیه ۷/۴	محو (تصوف) ۲۸۹/۴
مدایح منظوم ۲۶۰/۷	مخارج حروف ۸۰
مدایح و مناقب منظوم ۲۶۰/۷	مختار بن ابی عبید تقفی ۴۲/۴/م۳
مدح ۲۶۰/۷	مختاریه (فرق) ۲۳۹/۷
آداب و رسوم ۲۶۱/۸	مختلف الحدیث ۱۱۰/۶
اخلاق ۲۵۱/۵	مخدرات ۱۹۴/۲
مددکاری اجتماعی ۲۳۰	مخلفات پیامبر ۲۷/۸
مدرج ۲۳۰	مد ۸۰/۵
حدیث ۱۱۱/۸	مداحی ۲۶۱/۸
قراءت ۷۷/۵	آداب و رسوم ۲۵۱/۵
مدرسه الحدیث فی البصره ۴۱۵/۷	اخلاق ۲۲/۷۵/ع۲م۴
مدرسه الحدیث فی بلاد الشام ۴۵۵/۷	مدارج النبوه ۷/۴
	مدارس اسلامی

۲۳۷/۳	مریسیه (فرق)	۷/۴۳۴	مدرسه عالی سپهسالار
۸۸/۶۶	مریم	۱۹۵/۴	مدعی
۲۶۵	مزارات افغانستان	۲۲۴/۶	مدعیان
۲۶۴	مزارات ایران	۱۱۱/۶	مدلس (حدیث)
۲۶۲-۲۶۵	مزارات ائمه	۷۰/۴	مدنی (آیات)
۲۶۲-۲۶۵	مزارات خاص	۲۶۱/۸	مدیحه
۲۶۳/۵	مزارات شام و فلسطین	۲۳۲	مدیریت تعارض
۲۶۳	مزارات عراق	۲۳۲/۶۷	مدیریت زمان
۲۶۲/۴	مزارات عربستان	۸۸/۳۷	مدین، اهل
۲۶۵/۲	مزار شریف	۲۶۲/۵	مدینه (مزارات)
۱۹۰/۹	مزارعه		مذاهب
۶۵/۲۵	مسابقه‌های قرآن	۲۳۷-۲۳۸/۶	فرق
	مساجد	۲۰۳-۲۱۵	کلام
۲۶۱	آداب و رسوم	۲۳۳/۱	مذاهب اسلامی، تقریب
۱۸۶/۷	فقه	۲۳۶/۳-۲۳۶/۸	مذاهب فقهی
۱۹۸/۶/م۴۷	مسافرت	۲۳۷	مذاهب کلامی
۱۹۸/۶/۵۲	مسافرخانه ها	۲۳۲/۱	مذاهب فلسفی و اسلام
۱۸۷/۴	مسافر، نماز	۲۸۱	مذاهب و تصوف
۱۹۰/۹	مساقات	۲۶۱/۵	مذکران
۲۳۰	مسائل اجتماعی و اسلام		مراثی (۲۶۰/۷)
۱۹۸	مسائل حیل	۱۵۳	مراجع تقلید
۱۹۸/۵	مسائل مستحدثه	۲۵۸/۸	مراسم فوت
۲۳۹	مستبصرون	۲۷۲/۸/۸	مراسم ماه رمضان
۱۸۷/۲	مستحب، نماز	۲۶۶	مراقبات (اعمال)
۱۹۸/۵	مستحدثه، مسائل	۲۸۸/۸۴	مراقبه
۲۳۷/۶	مستدرکه (فرق)	۲۶۵/۷	مراکش (مزارات)
۲۴۰/۴	مستعلیه (فرق)	۱۹۶/۵	مرتد
۱۱۱/۸	مستفیض (حدیث)	۲۳۷/۳	مرجئه (فرق)
۲۶۱	مسجد	۵۲/۶-۶۶	مردان مسلمان
۱۸۵/۸	مسح خفین	۱۱۱/۶	مرسل (حدیث)
۲۲۲/۸	مسح	۲۸۸/۴	مرشد
۱۱۱/۸	مسلسل (حدیث)	۲۹۲/۷-۷۵	مرشدیه
۱۴۴	مسلسلات	۱۱۱/۸	مرفوع (حدیث)
۲۵۴/۱	مسلمانان، حقوق	۲۲۲/۲۲	مرگ
۴۲/۲/م۴	مسلم بن عقیل	۱۹۸/۶/م۴	مرگ مغزی
۱۱۱/۸	مسند (حدیث)	۲۸۸/۴	مرید، وظایف

مصطلح نامه ها ← دایره المعارفها و واژه نامه ها	۲۵۲/۳	مسواک
۵/۳۴/م۵۶ مصعب بن عمیر	۸۸/۸	سیح
۱۸۶/۵ مصلی	۲۲۷/۳	مسیحیت و اسلام
۱۹۱/۳ مضاربه	۲۸۱/۴	مسیحیت و تصوف
۱۱۱/۶ مضطرب (حدیث)	۶۷/۲۳۲	مشولیت
۲۲۹ مطالعات میان فرهنگی	۲۵۴	مشولیت اجتماعی
۱۱۲/۴ مطاعن حدیث	۱۹۱/۱	مشارکت
۸۵/۷ مطلق قرآن	۸۰/۸	مشاعره در قرآن
۱۶۴/۴ مطلق و مقید (الاصول)	۲۳۰	مشاوره اجتماعی
۳۹/۲۳ مطلوب کل طالب	۲۳۰/۱۶۵	مشاوره جوانان
۱۸۵/۳ مطهرات	۱۱۱/۸	مشاهد (حدیث)
۲۸۶/۶ مظاهر اسمائیه	۲۶۲-۲۶۵	مشاهد ائمه
۲۲۲ معاد		مشبه
۲۸۷ معاد (تصوف)	۲۳۸/۳	فرق
۲۲۲/۱ معاد جسمانی	۲۰۷	کلام
۲۲۲/۱ معاد روحانی	۱۶۴/۷	مشترک (اصول)
۳۴/۵/م۶ معاذ بن جبل	۱۱۱/۸	مشترک بین صحیح و حسن و ضعیف
۳۴/۵/م۶۵ معاذ بن عمرو	۸۲/۶	مشترک و مترادف
۲۲۵/۶ معاصی	۲۸۸/۴۴	مشجرات (تصوف)
۱۹۰-۱۹۲ معاملات	۲۳۱/۲	مشروطیت و اسلام
۱۹۰/۱ معاملات فضولی	۱۹۸/۶/م۵	مشروعیت حکومت
معاویه بن ابی سفیان ← D	۱۶۵/۲	مشکل (اصول)
مصالحه با حسن بن علی ← D	۲۶۹/۶	مشلول (دعا)
معزله	۲۶۴/۲	مشهد (مزارات)
۲۳۷/۲ فرق	۱۱۱/۸	مشهور (حدیث)
۲۰۳/۲ کلام	۲۸۸/۴۴	مشیخات (تصوف)
معجزات	۷۲/۶	مصاحف
۲۵/۷ پیامبر	۱۹۸/۶/م۶	مصادره اموال
۳۶ ائمه اثنا عشر	۱۶۱/۷	مصالح مرسله
۳۶/۵ چهارده معصوم		مصالحه حسن بن علی و معاویه ← D
مباحث نقلی ← سرگذشت نامه ها	۲۳۳/۷/م۵۶	مصباح، محمد تقی
۲۲۱/۶ مباحث عقلی و کلامی	۱۱۱/۸	مصحف (حدیث)
۲۸۷/۴ معجزات (عرفان)	۷۲/۶	مصحف عثمانی
۲۲۱/۶ معجزه (کلام)	۲۶۳/۸	مصر (مزارات)
۲۲۰/۶ معراج	۱۰۷-۱۰۹	مصطلح الحدیث
	۲۸۹/۴	مصطلحات (تصوف)

۱۶۶/۲	مقاصد تشریعی	۲۵/۲	پیامبر اسلام
۱۶۶/۲	مقاصد ضروری	۲۵۹/۶	شب
۱۰	مقاله‌ها و سخنرانیها	۲۲۱/۵	کلام
۲۴۶/۴	اخلاق	۸۲/۵	معربات قرآن
۲۸۵	تصوف		معرفت
۱۴۷/۵	فقه و اصول	۲۸۹/۶	تصوف
۶۵/۳	قرآن	۲۸۶/۶	عرفان
۲۰۰/۵	کلام	۲۲۳/۱۲	معرفت امام
۲۸۹/۲	مقامات (تصوف)	۲۱۷/۸	معرفت باری
۲۲۵/۲	مقامات ایمان	۲۲۹/۲	معرفت و اسلام
۳۴/۵/م۷	مقدادبن عمرو	۵۲/۲/م۸	معصومه بنت موسی الکاظم
۲۱۶/۱۲	مقدمات (کلام)	۲۶۴/۳	مزار
۸۵/۵	مقدم قرآن	۱۱۱/۶	معضل (حدیث)
۲۲/۶۵/م۷الف	مقریزی، احمدبن علی	۱۱۱/۸	معلق (حدیث)
۱۶۷/۶	مقلد (اصول)	۱۱۱/۶	معلل (حدیث)
۱۱۱/۶	مقلوب (حدیث)	۲۵۴/۴	معلم و شاگرد (اخلاق)
۸۵/۷	مقید قرآن	۲۱۶/۲	معلول (کلام)
۱۱۳/۴	مکاتبه (حدیث)	۲۳۲/۸۲۲	معماری
۱۴۲/۶	مکاتیب پیامبر	۲۳۷/۲	معمریه (فرق)
۲۸۵/۲	مکاتیب عرفانی	۱۱۱/۸	معنن (حدیث)
	مکتب شوون المبلغین المجلس الاعلی للثوره	۲۲/۲/م۸م۶	المغازی النبویه
۷/۴۵۶	الاسلامیه فی العراق	۲۶۵/۷	مغرب (مزارات)
۲۷۶/۷	مکتب وحدت وجود	۱۵۵/۸/م۲م۶	المغنی
۲۷۶	مکتب‌های تصوف و عرفان	۲۳۳/۷/م۶۳	مغنیه، محمدجواد
۲۸۵/۲	مکتوبات عرفانی	۳۴/۵/م۶۶	مغیره بن شعبه
۱۶۳/۳	مکروه (اصول)	۲۶۷/۸	مفاتیح الجنان
۱۶۳/۷	مکلف (اصول)	۹۴/۵/م۳م۷	مفاتیح الغیب (تفسیر کبیر)
۲۶۲/۲	مکه	۱۶۷/۸	مفتی (اصول)
۷۰/۴	مکی (آیات)	۱۶۵/۱	مفسر (اصول)
۲۸۹	ملاطفت (تصوف)	۹۲/۶	مفسران
۲۹۲/۸	ملامتیه	۲۲۳/۴	مفضول، امامت
۲۲۴/۵	ملاهم	۱۶۵/۸	مفهوم (اصول)
۲۲۶	ملائکه	۸۵/۶	مفهوم قرآن
۲۸۵	ملفوظات (تصوف)	۲۶۲-۲۶۵	مقابر
۲۲۶	ملک	۱۶۶/۲	مقاصد تحسینی
۲۸۶/۸	ملک (عرفان)	۱۶۶/۲	مقاصد تکمیلی

۱۹۳/۹	مولات	۲۸۶/۸	ملکوت (عرفان)
۲۲۳/۱۲	مولات امام	۲۱۶/۲	ممنوع الوجود (کلام)
۱۹۷/۳	موانع ارث	۲۱۶/۲	ممکن الوجود (کلام)
۲۲۲/۲۲	موت	۱۰	منابر
۱۱۴/۸	مؤتلف (حدیث)	۹۱/۷	منابع تفسیر
۴	مؤتمرات	۶/۵۵	منابع شبکه کامپیوتری
۸۵/۵	مؤخر قرآن	۲۷۱/۸	مناجات نامه ها
۲۳۳/۷/م۸	مودودی، ابوالاعلی	۲۷۱/۸۲	خاص
۸۸/۴	موسی	۱۸۸/۸	مناسک حج
۴۶-۴۶/۱-۴	موسی بن جعفر الکاظم	۱۶۹/۶	مناظرات فقهی
۲۲/۲/م۸م۶	موسی بن عقبه	۲۰۳/۱	مناظرات کلامی
۲۳۲/۸۲	موسیقی و اسلام	۱۰۴	منافقین در قرآن
	موضوع		مناقب (اشعار) (۲۶۰/۷)
۱۱۱/۹	حدیث	۲۶۱/۸	مناقب خوانی
۷۷/۴	قراءت	۱۹۸/۶/م۸	مناقصه
۱۴۴/۴	موضوعات (احادیث)	۱۸۹	مناکحات
۲۶۱/۴	موعظه	۱۱۳/۴	مناوله (حدیث)
۲۳۲/۶۵	موقفیت	۹۱/۵	مناهج تفسیر
۲۳۳/۷/م۸۵	مولانا، حمید	۱۴۱	منتخبات (حدیث)
۲۲/۶/ک۲م۸	مولدالنبی (ص)	۱۹۲/۷	منجزات مریض
۲۵۹/۴	مولدنبی، عید	۲۲۵/۲	منزله بین منزلتین
۲۵۹/۴	مولودیہ	۸۵/۲	منسوخ قرآن
۲۹۲/۲	مولویہ	۲۳۲/۴	منشاء انسان
۲۲۵/۲	مؤمن	۲۴۱/۸	منصوبیه (فرق)
۱۱۱/۸	مؤمن (حدیث)		منطوق
	مؤول	۱۶۵/۷	اصول
۱۶۴/۸	اصول	۸۵/۶	قرآن
۸۵/۴	قرآن	۱۶۳/۳	منکرات
۱۹۸/۶/م۹	مهاجرت	۱۱۳/۱	منع تدوین حدیث
۲۸۶/۷	مہجہ القلوب	۱۱۱/۶	منقطع (حدیث)
۲۲۴	مہدویت	۱۱۱/۶	منکر (حدیث)
	المہدی، محمد بن حسن ← محمد بن حسن	۱۹۱/۸	موات (احیاء)
	المہدی (ع)	۲۵۲/۲۵	مواد مخدر
۲۴/۵	مہر نبوت	۲۸۹	مواسات (تصوف)
۱۸۶/۵	مہر نماز	۲۴۹	مواعظ (اخلاق)
۱۸۹/۲	مہریہ	۱۸۶/۸	مواقیت نماز

۲۰۳/۷	کلام	۲۵۴	مهماننداری
۱۸۵/۳	نجاسات	۲۲۵/۳۷	میانه روی
۲۶۲/۴	نجد (مزارات)	۱۸۵/۹	میت، احکام کفن و دفن و نماز
۲۴۲	نجدات (فرق)	۱۹۷	میراث
۲۶۳/۱	نجف (مزارات)	۲۲۲/۶	میزان
۱۰۳/۶۵	نجوم و قرآن	۱۵۵/۷/س۸م۹	میزان الاصول فی نتایج العقول
۸۲/۷	نحو قرآن	۲۵۹/۸	میلاد ائمه و اولیاء
۲۶۹/۷	ندبه (دعا)	۲۵۹/۴	میلاد نبی، عید
۲۳۳/۷/ن۴	ندوی، ابوالحسن علی		
۲۴۰/۶	نزاریه (فرق)		
	نذر		
۲۷۲	آداب و رسوم	۲۳۹/۲	ناجیه
۱۹۳/۷	فقه	۱۱۱/۸	نازل (حدیث)
۱۱/۶۲۴	نرم افزارهای قرآنی	۱۴۴/۲	ناسخ و منسوخ
۱۱/۶۲۴	نرم افزارهای نهج البلاغه	۱۱۰/۴	احادیث
۷۰-۷/۷۰	نزول قرآن	۸۵/۲	حدیث
۲۳۰/۱۶	نژادپرستی و اسلام	۲۵۱/۶	قرآن
	نسخ		ناسزا
۱۶۶/۷	اصول	۲۸۶/۸	ناسوت (عرفان)
۲۲۱/۲	شرایع	۷۶/۶	نافع بن عبدالرحمن
۲۲۲/۸	کلام	۴۲/۴/ن۲	نافع بن هلال
	نسخه‌های خطی قرآن (۶۵/۸)	۱۸۷/۲	نافله (نماز)
۳۴/۵/ن۵	نسیه، بنت کعب	۲۶۵/۵۵	ناگور شریف (مزارات)
۱۹۰/۱	نسیه (بیع)	۱۸۹/۲۵	نامحرم
۲۲۲/۵	نشر	۸۷/۸	نامهای خاص در قرآن
۱	نشریات ادواری	۲۱۹/۹	نامهای خداوند
۷/۵	جوانان و نوجوانان	۱۴۲/۶	نامه‌های حضرت محمد
۱۸۹/۳	نشوز (نکاح)	۲۸۵/۲	نامه‌های عرفانی
۱۶۵/۱	نص (اصول)		نبوت
۲۱۹/۸/ن۶	نصرت الهی	۲۲۱	خاصه
۲۴۱/۲	نصیری (فرق)	۲۲۰	عامه
۲۳۷/۲	نظامیه (فرق)	۲۸۷	نبوت (عرفان)
۲۹۳/۱	نعمه اللهیه		نبی
۱۸۵/۶	نفاس	۲۲۰/۴	صفات
۲۵۱/۶	نفرتین	۲۲۰/۵	عصمت
	نفس		نجاریه
		۲۳۷/۶	فرق

۲۵۲	نوشتیدن	۱۶۶/۲	اصول
۷۰/۵	نهاری (آیات)	۲۸۶/۷	عرفان
	نهایه السؤل فی خصائص الرسول محمد بن	۲۱۶/۵	کلام
۲۲/۵۵/الف	عبدالله (ص)	۲۸۹/۴	نفس (تصوف)
۳۸	نهج البلاغه	۱۸۹/۹	نفسه
	نهی از منکر	۱۶۳/۳	نفل (اصول)
۱۹۶/۶	فقه و اصول	۱۹۴/۵	نقاشی (فقه)
۲۲۶/۴	کلام و عقاید	۲۳۲/۸۶	نقاشی و اسلام
	نیاز	۸۹/۱	نقد قرآن
۲۷۲	آداب و رسوم	۱۹۰/۱	نقد و نسیه (بیع)
۲۸۸/۹	تصوف	۸۹	نقد و نقض قرآن
۱۸۵/۱۴	نیت	۲۹۳/۲	نقشبندیه
۲۵۴/۱	نیروهای مسلح	۶	نقشه‌ها
۲۵۰/۳	نیکوکاری	۲۹۳/۹۴-۹۴۵	نقطویان
	نیکي ← احسان		نکاح
		۲۵۸/۵	آداب و رسوم
۹		۱۸۹/۱	فقه
۱۶۳/۳	واجب (اصول)	۱۸۹/۴	نکاح منقطع
	واجب الوجود	۱۸۹/۴	نکاح موقت
۲۱۶/۲	امور عامه	۱۸۶-۱۸۷	نماز
۲۱۷/۲	اثبات واجب	۱۸۶	جنبه های اجتماعی
	واژه‌نامه‌ها ← دایره‌المعارفها و واژه‌نامه‌ها	۱۸۷/۹	نماز باران
۱۰۶/۲	واژه‌نامه‌های احادیث	۱۸۶/۶	نماز داخل کعبه
۸۲/۳	واژه‌شناسی	۱۸۷/۳	نماز یومیه (فرائض)
۲۳۷/۲	واصلیه (فرقه‌ق)	۲۵۱/۳	نمایی
	واعظان	۱۴۷/۷۶	نمودارهای فقه و اصول
۲۶۱/۵	آداب و رسوم	۱۸۷/۲	نوافل (نماز)
۲۵۴/۷	اخلاق	۲۸۱/۷	نوافلاطونی، فلسفه و تصوف
۲۵۴/۷	واعظان زن	۱۹۸/۶/ن۹	نوجوانان بزه‌کار
۲۶۱/۶/و۱۶	واعظ، علی اکبر	۸۸/۲	نوح
	واقفیه	۲۷۹/۶	نوربخش خراسانی، محمد بن محمد
۲۰۲/۲	طبقات و تراجم	۲۹۳/۳	نوربخشیه
۴۱/۵	واقعہ کربلا		نوحه، کتابهای (۲۶۰/۷)
۲۶۲/۲	واقعہ مکه	۲۳۳/۷/ن۹	نورسی، سعید
۲۶۰/۳	آداب و رسوم	۲۸۰/۲	نورعلیشاه، محمد علی بن عبدالحسین
۲۵۳/۶	والدین، حقوق	۲۵۹	نوروز

۱۸۵/۵	وضه	۲۶۱/۶ و ۲	وائلی، احمد
۱۶۵/۱	وضوح (اصول)	۱۸۷/۷	وتر، نماز
۲۸۸/۴	وظایف مرید	۱۱۳/۴	وجاوه (حدیث)
۲۵۴/۷	وعاظ (اخلاق)	۲۸۹/۴	وجد (تصوف)
۲۶۱/۴	وعظ	۲۱۶/۲	وجوب (کلام)
۱۰	وعظ و خطابه. متون	۲۲۳/۱	وجوب امام
۲۶۰/۱	وفات ائمه و اولیا	۲۲۳/۱۲	وجوب موالات امام
۲۵۰/۶۵	وفاداری		وجود
۸۸/۹	وقایع تاریخی در قرآن	۲۸۹/۴	تصوف
۲۸۹/۴	وقت (تصوف)	۲۱۶/۲	کلام
۲۵۰/۶۵	وقت شناسی	۸۲/۶	وجوه و نظائر قرآن
	وقف		الوحیز ج ۱/۱۷۶
۱۹۳/۲	فقه	۲۱۶/۲	وحدت (کلام)
۸۰/۲	قرآن	۲۲۳/۱	وحدت اسلامی
۱۹۲/۴	وکالت		وحدت وجود
۹/۱۹۳	ولاء	۲۸۶/۴	عرفان
۲۵۸/۲	ولادت	۲۷۶/۷	مکتب
	ولایت	۲۲۰/۳	وحی
۲۸۷	عرفان	۱۹۱/۵	ودیعه
۲۲۳/۸	کلام	۲۸۶/۱	وراثت، علم
۲۲۳/۸	ولایت فقیه		ورد ← اوراد
	ولی ← اولیاء	۲۵۲/۵	ورزش
	ولیمه	۱۹۰/۴	ورشکستگی
۲۵۸/۲	آداب و رسوم	۲۸۹/۲	ورع (تصوف)
۱۹۴/۴	فقه	۱۵۵/۶ و ۴ و ۸	الورقات
	وهاویه	۳۴/۵۵ و ۴	ورقه‌بن نوفل
۲۳۸/۶	فرق	۲۵۴/۹	وزارت (اخلاق)
۲۰۷/۶	کلام	۸۴	وزن آیات
۲۰۷/۶۳	دفاعیه	۱۹۸/۶ و ۴۳	وزنها و اندازها
۲۰۷/۶۲	ردیه‌ها	۲۲۵/۶	وسواس
		۲۲۵/۶	وسوسه شیطان
		۱۹۲/۷	وصایا
۸۸/۱	هابیل	۸۳/۶	وصل قرآن
۸۸/۳	هاجر	۱۱۳/۴	وصیت (حدیث)
۸۸/۲۳	هاروت	۱۱۴/۶	وضاعان حدیث
۲۵/۱	هاشم بن عبدمناف	۱۶۴/۲	وضع (اصول)

ی	۲۳۹/۷	هاشمیه (فرق)
۸۸/۵۵	۸۸/۴	هامان
۲۵۴/۲	۱۹۳	هبات و صدقات
۴۲	۱۹۳/۱	هبه
۲۹۳/۹۵-۹۵۵	۲۵۱/۳	هتک حدیث
	۱۹۸/۶/۵۲	هتل‌ها
۲۲۵/۷	۲۳۷/۲	هذیلیه (فرق)
۱۸۹	۹۱/۲	هرمنوتیک
۱۸۹/۹	۲۳۷/۲	هشامیه (فرق)
۲۵۴/۵	۲۸۹/۶	هفت وادی سیر و سلوک
۸۸/۶۴	۱۹۸/۶/۵۸	همتاسازی
۷۶/۸	۲۷۹/۴	همدانی، علی بن شهاب الدین
۲۴۴/۴	۲۵۴/۳	همسایگان (اخلاق)
۸۸/۳۵	۲۶	همسران پیامبر
۷۶/۹	۸۰/۸۶	همسرایی
۲۳۹/۶	۲۳۰/۱۷	همسرگزینی
۲۸۶/۱	۲۵۸/۵	همسرگزینی (اخلاق)
	۲۵۴	همکاری کارمندان
۱۹۳/۶	۲۶۵/۴	هند (مزارات)
۸۸/۳۶	۲۳۲/۸	هنر و اسلام
۸۸/۶	۱۰۳/۷	هنر و قرآن
۲۳۷/۳	۸۸/۲۴	هود
۱۰۴	۲۲۲/۱	هور قلیائی
۲۲۷/۲	۲۵۰/۵۵	هوسرانی
۲۸۱/۳	۲۸۹/۲	هیبت (تصوف)
	۲۳۳/۷/۵۹	هیکل، محمدحسین
		یأجوج و مأجوج
		یاران (اخلاق)
		یاران حسین
		یارسان
		یاری ← اعانه
		یاس از خدا
		یائسگی
		یتیمان
		یتیمان (اخلاق)
		یحیی
		یزید بن قعقاع
		یزیدیه
		یعقوب
		یعقوب بن اسحاق الحضرمی
		یعقوبیه (فرق)
		یقین، علم
		یکتاپرستی ← توحید
		یمین
		یوسف
		یونس
		یونسیه (فرق)
		یهود در قرآن
		یهودیت و اسلام
		یهودیت و تصوف

Preface to the second edition

Eighteen years have passed since the publication of the first edition of the expansion of Islam in Library of Congress Classification (1979). The expansion has been widely used in the National Library of Iran as well as other libraries. The comments and suggestions that were received in relation to additions and changes in the expansion during the past years led to the revision of the expansion and the present edition. In this new edition, all changes and additions have been included, notably in the fields of **Koran and its parts**, and **Nahjolbalagheh**. Beside that the subjects in which the texts were classified according to the dates of death have been arranged in the alphabetic order in each century in order to make it more useful and easy to use. The National Library would like to ask all users and classifiers to send their comments to the Library for future edition.

**National Library
of the Islamic Republic of Iran
1997**

guidance from librarians and Islamic studies authorities, we hope to eliminate errors and omissions. We must also add that although this classification is based on the rules and standards of LC, since the general design and interdivisions of it have been derived from traditional Islamic sciences, it may be used in all circumstances and, if in future it is decided to construct a classification of Islamic religious sciences based on a different system (other than LC), it will be quite possible to use this classification with some changes and modifications.

An introduction dealing with the birth and evolution of religious sciences, their classification, and the concise history of each has been written which is presented in its entirety at the beginning of this classification (The revision of the introduction was put off so as not to delay publication). This brief introduction has been written in summary form and many points of argument have been only briefly touched on. However, since this introduction has basically been written to explain the classification, and not as a new survey of the history of religious sciences and the resolution of their historical problems, it would perhaps bring about some awareness of the progress of religious sciences.

In preparing and completion of this classification, apart from Ms. **Poori Soltani** who continuously cooperated in the construction and development of is project as well as supervising all the work concerning classification skills and library science principles, other colleagues at TEBROC, especially Miss **Mandana Sadiq-Behzadi**, Mr. **Kamran Fani**, Mr. **Farhad Vaziri**, and in particular, Mr. **Hoseyn Shahedi-Razavi**, have participated in many phases of the project, including the compilation of the index. Dr. **Abū al-Nūr** has been kind enough to review and criticise the elementary design and his valuable suggestions have helped to raise the standard of our classification. Mr. **Nasrollah al-Tarazi** and other librarians of **Egypt's Dar al-Kutub** and **staff of Mashhad University Library** helped us in the search for sources and references. We now wish to express our thanks and gratefulness to them all, and also to those who have reviewed sections of this project and have made suggestions to improve it.

Ahmad Taheri Eraqi

particularly because no classification of Islamic religious sciences based upon the LC system had previously been written in any Islamic country.

Our policy in developing our classification involved adhering to the rules and standards of the Library of Congress while maintaining traditional methods of classification by Muslim scholars to suit the existing books in religious studies. Hence, an elementary design was first produced, on the basis of which the works at the library of the Faculty of Theology of Mashhad University were catalogued and classified in order to discover the inadequacies of our design. In addition, while cataloguing the books at TEBROC, the design was put to the test and gradually many alterations were introduced. As we intended from the start that this classification should be applicable not only in Iran but also in all Islamic nations and centres of Islamic studies, it was imperative to take into account the problems of different sects and branches of Islam and the existing books in each. To this end, it was deemed necessary to visit some libraries in Islamic countries and to consult their library science experts. In 1973, the collections of Egypt's Dār-al-Kutub and the library of Cairo University were briefly researched and consultations took place with some Egyptian library science authorities including Dr Abd al-Wahhāb Abū al-Nūr, professor of library science at Cairo University, who was at the time involved in compiling and publishing a bibliographical classification of the Islamic religious sciences, which was most useful in making the first series of additions and modifications to our design. Since our classification is uniformly applicable to and can accommodate the works in all sects and branches of Islam, some Egyptian library science experts agreed to use it at their libraries, provided that the approval of The Library of Congress was obtained, and expressed hope that all libraries in Islamic countries would in future use the same classification in the area of Islamic studies, language, literature, and history.

For various reasons, the publication and dissemination of our classification was delayed, but in the meantime, while using it at TEBROC, some modifications took place and new entries were added. However, we cannot claim that it has reached perfection and we admit its inadequacies. Developing a perfect classification is a difficult procedure and only in practice can one really discover faults and deficiencies, and gradually attempt to correct them. So, with

In Middle Eastern countries, new systems of classification have been introduced in libraries for around 50 years and, from the very beginning, the need to modify and supplement these systems was felt. Those who translated the Dewey Decimal classification made slight changes in the case of Islam, language, literature, and history (The first person to do so was apparently Yūsuf Dāghir from Lebanon). But these modifications and additions were too limited to compensate for all the inadequacies and the need to develop the sections on Islam, literature, language, and history remained unmet. In the last two decades with the teaching of library science at universities, and the setting-up of cataloguing and science research centers in Iran and some Arab countries (such as Egypt, Syria, Lebanon, and Iraq) a new order came into libraries and interest mounted in cataloguing and classification techniques; thus, new efforts began to eliminate the deficiencies of Dewey Decimal and Library of Congress (L.C.) classifications.

Dewey and LC classifications which are widely used in most libraries around the world, have been in use in Iran for a long time, also. But both contain omissions and errors in the areas of Islam, Persian language, literature, and the history of Iran, which cannot be remedied by small modifications or by the addition of supplements. Since its establishment, the Tehran Book Processing Centre (TEBROC) has attempted to survey each subject-specific to Iran and the Islamic world separately, and to develop classifications along the lines of the Dewey and LC systems in such a way as not only to meet the immediate needs of Iranian libraries and those of other Islamic countries, but also see them employed in other nations' libraries, having obtained agreement and approval from authors and editors of Dewey and LC. Since the Dewey system was more concise and widely used in Iran, the projects concerning this classification were given priority and TEBROC has so far published a number of booklets about the classification of the Islamic religious sciences, the Persian language and literature, based upon the Dewey system.

The project of classifying the Islamic religious sciences on the basis of LC began in 1972. But, contrary to its Dewey counterpart, since this classification was to be used in specialized and university libraries, it had to be as detailed and comprehensive as to cover all sections and problems of the religious sciences. Achieving this was time-consuming and underwent delays, procrastination and trials

Preface to the first edition

All human knowledge and sciences may in some way be divided into two distinct categories. First are the general sciences which do not specifically belong to a land, a people, or to a religion, such as natural science, physics, chemistry, and biology. The second are sciences and knowledge which are specific to a people, a nation, a tradition and a faith, such as a religion, language, literature, and history. Library classification systems generally contain deficiencies in the case of the latter.

Of course, the originators of these classifications have attempted to make their works as universal and comprehensive as to be applicable in every library from East to West. But none even the two most widely-employed, and often revised “Dewey” and “Library of Congress” classifications, to which many supplements and appendices have been or are being added, have not reached the desired degree of perfection, and they show omissions and errors when applied to culture-related sciences and knowledge.

These deficiencies are unavoidable considering that these classifications were designed to meet the limited needs of native libraries and also that their originators had little knowledge of sciences and specific to other cultures. Therefore, while using universal classifications, other nations were left the task of overcoming errors and compensating for omissions, and making additions to suit their special needs. Many nations did so by writing appendices and supplements to Dewey and LC classifications. Then having accepted these additions and modifications, the originators and their publishers included these in revised editions.

Class BP: ISLAM

**An adaptation of the
Library Of congress Classification**

Ahmad Taheri-Eraqi

3ed Edition

**By
Zohreh Alavi
Zahra Modarresi
Mahbobeh Ghorbani**

National Library and Archives of I.R of Iran

2015